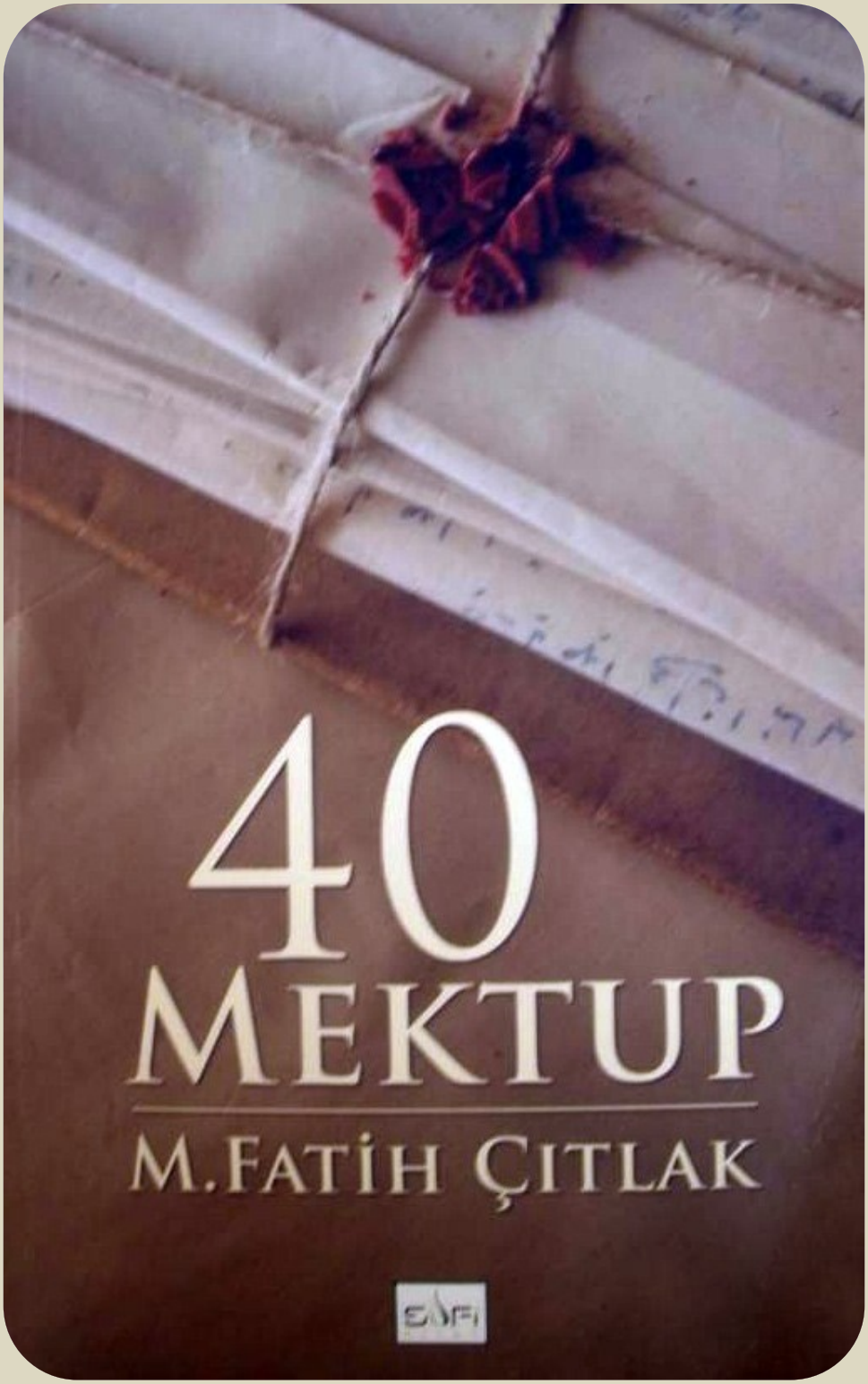

40
MEKTUP
M.FATİH ÇITLAK

Ankâzâde Halîl Efendi... Ve Tûti İhsan Efendi... Kaf Dağı'nın ardındaki "ankâ" ve ondan beslenen "ankâzâde" misali. Mürşidler, bildiğimizi zannettiğimiz âlemlerin ötesinden hakîkatleri naklediyorlar.

Hakk'a âşık, Resûlullah'a müştak olanlara hakîkî yâr oluyorlar. Halîl misali. Mürîdler mürşidlerini dinleyerek ve ilk başta taklid ederek mânevî mirâca kanat açıyorlar. Tûtîler gibi. Cenâb-ı Hakk, kendisine hakîkî talep ile müracaat edenleri reddetmiyor, istenileni veriyor. İhsan gibi. Kırk Mektup, iradesiyle gelip talepte bulunan mürîd ile ona hizmet eden mürşidin remizleri olmuş bu iki isim üzerinden edep, erkân, tasavvuf, tarîkat, intisab, derviş çeyizi, derviş ıstılahları, halîfelerin halleri, tasavvufta yol katettiğini düşünüp de yol katedemeyenlerin durumu gibi hususların aktarıldığı, esasında birçok mektubun ve mürşidâne sohbetin hulâsası niteliğinde. Muhtevasıyla bugünün meselelerine ve mânevî müşküllerine de çözümler getiren eser, kendisi bir kaynak olmasının ötesinde pek çok eser için de ilham kaynağı olacak...

Kelimenin kökeninde "mektûb"; en geniş mânâsıyla "yazılmış şey" demektir. Zaman içerisinde Türkçe'de bugünkü mânâsına kavuşmuştur. Yani, kitaptan farklı olarak mektup umumiyetle bir şahsa hususi olarak yazılmış şeydir. Bu sebepten, gerek tarzında ve gerekse muhtevasında farklı bir hava ve gizem vardır. İki dostun aralarında konuşmaları gibidir adeta mektuplaşmalar. Mahremdir mektuplar. Namahremin de eline geçmemelidir. Mektupların muhatabı onu okuduğunda sadece kendisine hitap edildiğinin idrakiyle derin bir haz alınca ikili arasında gizli bir yol açılmış olur. Gönülden gönüle incecikten bir yol...
Haberleşme teknolojilerindeki biçimsel ilerlemeyle günümüzde pratik değerini yitiren mektuplaşma tarzı yerini sığ notlaşmalara bırakmıştır. Tabiî ki bu mesajlaşmalar ne bir edebî zevk ne de bir fikrî emek mahsulü olmadığından saklanacak şeyler de olmazlar, binaenaleyh edebiyata konu teşkil etmezler. Modern her nesne gibi günlük tüketilirler. Aşırı çokluk ve sürekli artan hızın başları döndürdüğü, maddeniz kasıp kavuran böylesi bir çağa inat, keyfiyetli mektuplaşma geleneği ise edebiyat ve düşünce tarihindeki seçkin yerini koruyacaktır.

Bu gelenekte her ne kadar mektuplar gerçek kişilere hitaben yazılırsa da bazen mutasavver birine yönelik yazıldığı da olur. Bu durumda o mektup adeta yazanın kendisi ile konuşması gibidir. Zira muhatabın durumu göz önünde bulundurularak yazılıyor değillerdir. Hatta nadiren insandan farklı bir muhataba yönelik de mektuplar yazılır. Allah'a, peygamberlere olacağı gibi tabiattaki bir varlığa da mektup yazılır. Veyahut Şeyh-i Ekber'in yaptığı gibi Kâbe'ye de mektup yazılır...

[Umutrehberi.com]

Bir mürşidin manevî nazarı ve tasarrufu altında, insanın kendini tanıması, eğitimi demek olan tasavvuf geleneğinde ise mektuplaşmalar ayrı bir ihtimam taşır. Bazen yazılan kişiye has bilgiler taşır, onun manevî ihtiyacına cevap vermeye çalışılır. Bazen de "Kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla!" misali mektubun muhatabı üzerinden hulefâya veyahut müridâna tebliğ yapılır. Bazen mürşid ve müridi arasında uzun süre devam eden bu mektuplardan muhatabın manevi tekamülü de izlenebilir. Hangi ismin tasarrufundan hangi ismin tasarrufuna inkılab edildiği gözlenebilir. (esma tecelliyatı) Bu hususi mektuplar çoğu zaman kişinin sandığında gizlice muhafaza edilir. Bazen okunur okunmaz yakılır. Bazen o kişinin vefatı esnasında kefeniyle gömülür, toprak olur. Bazen muhatap kişi; "Ben sağken asla, benden sonra eyvallah" diyerek bunları başkalarının da okumasına izin verilebilir. Böylece yapılan nasihatlerden diğer müridân da istifade eder, mahreme dahil olurlar.

Kitaplar ve mektuplar, bize kâinat kitabını okumanın yollarını gösterir, kapılarını açarlar. Ama şu hikmeti de hiç unutmamak lazım: "**Deryadan nasibimiz elimizdeki kap kadardır**"

Her biri bir derya olan bu mektupların muhatabı cümle dervişan müteşekkirdir. Mektuplar kısa kısa lâkin aşk yolcuları için çok derin mânâlar ve sırlar ihtiva ediyor. Okuyunca herkes mertebesine göre bir zevk alacaktır bu mektuplarda. Yazan ve yazılana rahmet, hazırlayana selâmet, okuyana da feyz û bereket niyaz ederiz.

40 MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektuplar

Mektuplarda sözü edilen genç, Makedonya Kumonava'da yaşar. Şeyh ise Köstendil'dedir. (Şimdiki Bulgaristan sınırlarında) Şeyh sebebini bilmediğimiz çalkantılı bir dönemden sonra yaşadığı hâdiselerden dolayı kendi muhitinden uzaklaşmak ister. Bu sebepten Köstendil'de yaşamını uzlet üzere sürdürür. Şeyh, uzlet gereğince kimseyle ilgilenmez, dışarı çıkmaz, ruhunu ve bedenini uzletin lezzet ve hazzında gezdirir durur.

Genç adam, bu sıralar Kumonova'ya gelen Halvetî şeyhiyle tanışır. Böylelikle tasavvuf neşesiyle buluşur, arayışa girer, sorar soruşturur. Aklına seneler evvel uzlete çekilen, yüzünü bile hatırlamadığı babasının amcası olan Şeyh Efendi gelir. Gencin gönlü, menkıbeleriyle büyüdüğü bu zata yönelmeye başlar. İsmini ve yaşadığı yeri hatırlamıştır. Kısmetini denemek ister, bir mektup yazarak şeyhin yaşadığı yere gönderir. Gencin şansı yaver gitmiş ve mektup şeyhe ulaşmıştır.

İlk mektuplaşmada genç adam, Kumonova'ya, kendisine yaşlı bir Halvetî şeyhi geldiğinden bahisle, tasavvuf yolundaki arayışının iyice pekiştiğini hatta bu zata intisab etmek istediğini, fakat sadece ilmihâl bilgilerine sahip ve ticaretle uğraşan birisi olması hasebiyle derinlemesine bir mâlumat sahibi olmadığını beyan ederek, intisab, tarîkat hatta Halvetî yolu hakkında kendisinden mâlumat istediğini, bu hususta yardımcı olursa minnettar kalacağını yazar.

Şeyh, genç adama yazdığı mektupla suskunluğunu bozar. Zirâ kendisine mektup yazan genç, seneler evvel doğumunda bir takım müjdelere şahit olduğu yeğeninin oğludur. Bu sebeple genç adamın, şeyh efendinin yanında özel bir yeri ve değeri vardır. Şeyh efendinin mektubuna yazdığı cevapla gencin iştiyâkı bir kat daha artar. Ve mektuplar genç adamla, şeyh efendi arasında aralıksız devam eder. Genç adam, bir mektupla başladığı tasavvuf yolculuğunda, tasavvufî hayatın inceliklerini öğrenir ve mektuplaştığı şeyh efendinin himmetiyle, önce derviş, sonra halîfe ve nihayetinde şeyh efendi, Tûti İhsan Efendi Kumonova olur.

Mektuplardak sözü edilen Kumonova'lı genci, Tûti İhsan Efendi Kumonova yapan bu mektupları, çok özel ve orijinal kılan sebep Kumonova'ya gelen yaşlı Halvetî şeyhi ile mektuplaştığı babasının amcası olan şeyh efendinin, aynı kişi olduğunu öğrenmesidir.

[Umutrehberi.com]

Ankazâde Halil Efendi Köstendil ile Tûti İhsan Efendi Kumonova arasında cereyan eden mektuplaşma İbrahim Mehmedoğlu tarafından KEŞKÜL DERGİSİ için yayına hazırlanmıştır.

Bu mektupların UMUTREHBERİ'nde yayınına hususi izinler lûtfeden Keşkül Dergisi Mes'ullerinden Pek muhterem M. Fatih ÇITLAK Beyefendi'ye böylesi bir hayra vesile oldukları için hayır dualar niyaz ederiz.

1. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların birincisidir.

Âlemlerin Rabbi ve her biri bir âlem olan alemlerin Rabbine hamd u senâ, rahmeten li'l-âlemîn ve menba-î hikmet ü ilm seyyidi'l âlemin efendimize salât ü selâm olsun.

Muhterem **İhsan Efendi Oğlum,**
Cenâb-ı **Hakk'ın** selâmı, bereketi ve mağfireti üzerinize olsun.

Oğulcuğum, mektubunuzu muhabbetle okudum. Mütehassis oldum (çok duygulandım). Şu çağlarınızda yanınızda olmayı istemiyor değilim, lâkin, mâlum büyüklerinden dinlemişsindir; bize uzlet gözüktü. Hadd-i zâtında kimseye mektup da yazmıyordum. Ama kendinizin, daha doğmadan müjdesini aldığım, kıymetli oğulcağızım olmanız hasebiyle, sadece sizinle yazışmaya karar verdim. Zuhûratla da tasdik olundu ki ömrüm vefâ ettikçe ve Cenâb-ı Hakk izin verdiği müddetçe, size hizmet etmeye gayret edeceğim. Her türlü müşkilinizi bizlere iletebilir, maddî ve mânevî mahrem mevzuatınızı, sadece fakirde kalmak kayd u şartıyla aktarabilirsiniz. Bildiklerimizi söyleriz. Bilmediklerimizi de mahremiyet derecesine göre bilenlere havâle eder, istihâre eder, Allah'ın izni ile öğreniriz. "Danışan dağları aşmış, danışmayan düz yolda şaşmış." derler. Tevfik Allah Teâlâ'dan. . .

Gelelim ma'rûzâtınıza:
Oğulcuğum; ilmihâlinizi öğrendiğinizi, namazlarınıza müdavemet ve ilim meclislerinde sohbetlere iştirak ettiğinizi, bir yandan da kumaş dükkanınızda nafakanızı teminle meşgul olduğunuzu buyuruyorsunuz. Ve artık mânevî terbiye görerek bir mürşide bağlanmak arzusundayken gönlünüzün aktığı bir şeyh efendiden bahisle, intisâb meselesini ve hem bu şahıs hakkında hem de mensubu olduğu Halvetiyye tarîkı hakkında mâlumat soruyorsunuz. Zât-ı âliniz risalesinde başlıca bu konuları tespit eyledim. Eğer eksik bir şey kaldıysa, bendenizin iyice yaşlanmış gözlerinin satırları okumaktaki güçlüğünden ve yorgunluğundandır, mâzur görünüz. Alâ merâtibihim beyân edersek (sırasıyla açıklarsak), muhakkak her mü'minin ilk önce bilmesi gereken ilmihâl bilgisini öğrenmeniz, bendenizi ziyadesiyle menun etti. Mâlum, namaz ve ibadet zaten boynumuzun borcu, inancımızın alâmeti. Ancak günümüzde dînî bilgiler, hâlâ âdet gibi, kocakarı hikâyesi şeklinde kulaktan kulağa yayılıp duruyor. Bir üstada gidip diz çöküp sorup öğrenen veyahut ehlinin çizdiği kitaptan okuyan pek azaldı. Korkarım bu gidişle yakında ehliyetsiz, namazsız, niyazsız, hoca ve şeyh müsveddeleri çıkacak, nesilleri iğfal edecek.

[Umutrehberi.com]

Mürşide intisâb etmek niçindir? Bunların sebebini bilip, o niyetle tâbi olmakla ancak netice alabilirsiniz.

Şu hakikati hiçbir zaman unutma ki tarîkat, kişiye tezkiye-i nefs (nefsin kötü sıfatlarını temizleyip, iyi sıfatlara çevirme), tasfiye-i kalb (kalbi yani insanî kalbi, Cenâb-ı Hakk'm tecelliyâtına mazhar olacak şekilde arındırmak) ve tahliye-i ruh (insandaki emanet ruhu, aslî vatanına gitmesine mani olacak bağlardan, kayıtlardan kurtarma) içindir. Bütün ehl-i sünnet ve'1-cemaat tarîkler, aynı usul üzre taliplerini yetiştirirler ve hepsi aynı güzellikleri işlerler. Şadırvana gelen su aynı, çeşmeler değişiktir. Ve yine unutma ki yolların (tarîkatların) çeşitli olmasının esas sebebi, insanların farklı farklı olmasından, kişilerin değişik mizaçta olmalarındandır. Yoksa hâşâ, bu yolların birbirine tersliği, birbirini beğenmemezliği yoktur. Bunun aksini söyleyenlerden uzak durasm. Onlar, suyu görseler de henüz sudan içememiş susuzlardır, cahillerdir. Bu gerçeği beyanla, "Bir kapıda her kapıda, her kapıda hiç kapıda" demişler. "Peki niyet nasıl olmalı?" dersen deriz ki niyet, "Hasâbeten livechillah", sadece Allah için, Allah teâlamn cemâli için olmalı.

Yani tarîka ne rütbe, ne makam, ne esmâ, ne tâc ü hırka, ne kıdem, ne keramet ne de "desinler" diye sülûk etmemeli. Olursa ne olur? Zâhiren, şirk koşmuyormuşsun gibi olabilir ama bâtınen, münkir olur ve şirk-i hafî işlemiş olursun. Bu yollarda tuzaklar çoktur. Kervanın yükü kıymetli olunca, o yolun eşkiyası da çok olur. Cenâb-ı Hak seni muhafaza ede, amin. Bu hâlis niyet ve arzu ile mürşide varılır. Hem mürşide, kerâmet göstersin, havada uçsun, suda yürüsün, tayy-i zaman eylesin diye gidilmez. Mürşid seni yukarıda beyan eylediğimiz özelliklere ulaştırmak için lazımdır. Sana uçması, kaçması ne lazım? Bunları fodul kimseler merak eder. Hiç faidesi olmayan işlerdir.

Oğulcuğum! En büyük kerâmet, Peygamberimizin ahlâkı ile ahlâklanmaktır. Bundan daha üstün bir hâl ve kerâmet yoktur.

Gözümün nuru yavrucuğum! Gönlünüzün aktığı zâta gelince, bendenizin fikrini soruyorsanız hazreti tanıyıp tanımamamız önemli değil. Ayda iki kere beldenize (bulunduğunuz yere) geldiğini söylüyorsunuz. Huzuruna gidip bakınız, Cenâb-ı Hakk'ın emirlerine ve Resûlü'nün sünnetine tabi bir kimse ise ve bu ahlâk üzere ise tâbi olunuz. Yoksa orada bulunmanızın size faydadan çok zararı olur. Mâmafih (bununla beraber), sizin anlattıklarınızdan kendisi hakkında biz dahi hüsn ü zan ediyoruz (hakkında iyi şeyler düşünüyoruz). Hem şunu da arzedeyim ki o sizi sevmeseydi, siz onu sevmezdiniz. Çünkü manevî muhabbet, hep yukardan aşağıya intikal eder.

Ayrıca meclisinde onu imtihandan hazer ediniz (kaçınınız). Bazı mürşidler fevkalâde naziktir, hatta nazlıdır. Böylesi durumlarda ya hemen kendilerini setrederler (saklarlar) ya da ondan muhabbetinizin kesilmesi için, zâhiren yanlış bir fiil yaparak bozuk niyetle geleni sû-i zanla (kötü düşünmeyle) başbaşa bırakır, başlarından savuştururlar. Bu bozuk niyete, muhabbeti kendinden bilmek de dahildir. Şiddetle bu türlü ahvalden kaçınasın. Sonra imtihanın çok olur. O mürşide vardığında bunları tahattur edesin (hatırlayasın)

Bir de arzu ettiğin intisab hakkında salih rüya gösterilirse pek a'la olur. Zîrâ sahih rüya, ümmet-i Muhammed'in mazhar olduğu güzelliklerdendir. Belki de, o zât dahi senden bunu isteyecektir. Nihaî olarak şunu da beyan edelim ki intisab için size söylenen şartlara tâbi olun. Kabul edilirsin veya tehir olunabilir veyahut nasibinin başka yerde olduğu zuhur edebilir. Her hâl u kârda karara rıza göster, edebe riâyet eyle.

Pek kıymetli evladım, inşâallah bu fakiri durumundan haberdar edersen, kuvvet ve kudretim nispetince sana himmet ve hizmet etmeye çalışırım. Sâir mevzuları ba'dehu (bundan sonra) izn-i Hak'la yazarım. Belki gelebilirsem rûberû (yüz yüze) görüşürüz de.

Şimdilik bu hâl üzere devam eyleyin. Bakalım ne vâki olacak. Malum, "el-Hayru fî ma vaka'a" (vuku bulan hadisede hayır tecellisi vardır) buyurmuşlar.

Hayırlar fetholunsun.

Erenlerin duası ve himmeti üzerinize olsun.
Hürmet ve muhabbetle gözlerinizden öperim. Selametle . . .

[Umutrehberi.com]

2. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların ikincisidir.

Nimetlerini ve en büyük nimeti olan hidayetini istenmeden lütfü ile ihsanı ile kuluna veren Allah Teâlâ'ya hamd-ü senâ olsun. İnsanlığı nardan nura, cehilden ilme, dalaletten hidayete sevkeden nurlar nuru Hz. Peygamber'e sayısız salat-ü selam olsun. Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla...

Muhabbetli, muhterem derviş evladım,
Cenâb-ı Hak sözünü ve gönlünü nurlandırsın. Rızasına muvafık amel ile iki cihan saadeti ihsan eylesin. Sizi de bizi de manevi neşeye erdiren satırlarınızı okudum. Pekala Allah feyzini arttırsın. Artık yola kabul edildiğin gördüğün rüya ile aşikar olmuş. Rüya bahsi dervişlikte bilhassa nefsânî tariklerde çok önemlidir. Bundan sonra gördüğün rüyaları mürşidinden gayrıya anlatmayasın zira dervişlik mahrem bir haldir. Mürşid ile mürid arasında cereyan eder. Bu manevi cereyanı dışardan bakanlar hissetse de anlayamazlar. Nasıl ki evli olanın halinden evli olan anlar ama kimse kendi mahrem hallerini bir başka aileye ve şahsa açmaz. İmdi anlaşıldı ki dervişlikte böylesi bir haldir. Derviş olan kimseler, derviş olanlara dahi özel hallerini anlatmaz. Mahremiyete riayetsizlik olmasın deyu nerde kaldı bu hale yabancı olana anlatmak. Elbette bu durum abesle iştigaldir. Lakin mürşid haricinde eğer mürşid başka bir kişiyi sana arkadaş veya sırdaş ve yahut sohbet şeyhi tayin ederse bu durum müstesnadır. O zaman kendindeki çok hususi tecellileri, rabıta halerini açmaz fakat müsadesi ile bazı rüyalarını, müşkillerini hurda-i tarik denilen tarikattaki bilinmesi gereken malumatı sorup öğrenirsin. Diğerlerini zamana ve zemine bırakır zuhurata tabi olursun. Bildikleriyle amel eden kişiye Cenâb-ı Hak bilmediklerini öğretir buyuran Peygamber efendimiz bu halin cevabını vermiştir. Açılması mahrem olan hadisatı ve sence müşkil olan mevzuatı sana ahiret kardeşi olmuş o mürebbi huzurunda kalbini tut müşkiline cevap bulursun. Cevabı aldıktan sonra şek şüphe gösterme. O öyledir. Yanlış bir hal üzere isen ya rüya ile ya başka zuhurat ile tembih ederler. Telafiye imkan bulursun. Rüya hakkında zât-ı âlînize kısa bir malumat arzediyorum. Bu yolun yolcusuna şimdi beyan edeceğim malumat her daim lazım olacaktır.

Bil ki bilhassa dervişin rüyası sırdır. Sır saklamak ise cümle tarikte sâlikin en önemli vazifelerindendir. Rüya üç kısımdır: Birincisi Allah tarafından gösterilen (vasıtasız olarak) rüya. İkincisi meşekler vasıtasi ile gösterilen rüya. Üçüncüsü nefsin tazyiki şeytanın ves-vesesi ile zuhur eden hayallerdir ki kelam-ı kadimde (Kur'ân-ı Kerim'dir) "adğâsü ahlâm" diye tabir olunan görülmüş şeylerdir. Buna zamanımızda şuuraltı da deniliyormuş. Sanki şuurun üstü bilmiyormuş gibi. Neyse biz gelelim birinci kısma. Allah Teâlâ tarafından kuluna ilham edilen rüyanın tabiri yoktur zira aynen çıkar. Mesela görürsün ki evina filanca gelmiş ertesi günü çıkar gelir tabire ihtiyacı yoktur vesselam.

Cenâb-ı Hak bu nevi rüyaları bazen kudretini bildirmek için bazen de kudreti ile kuşattığı ve muhafaza ettiği kişileri teyid için gösterir. Başka sebepleri de vardır lakin şu kadarını arz edelim ki gayri müslimler de bu nevi rüyalar görür. Yukarıda beyan ettiğimiz kudretinin bilinmesi için. Hidayet yolunu kollasın hak namına sözleri işitsin deyu. Peygamberlerin de gördüğü rüyalar aynen çıkar, bu ise Hakk'ın onları teyidi içündür. Bu kısma ait malumat şimdilik yeter. Gelelim ikinci nevi rüyaya. Melekler tarafından gösterilen (melekler vasıtası ile) Cenâb-ı Hakk'ın ilhamatı olan rüyalar kendi için de kısımlara

ayrılır. Bazen tevil bazen tefsir bazen de tabir olunur. Amma tefsir midir tabir midir erbabı dinlediği zaman anlar. Şunu bil ki rüya ilminin okulu yoktur. Rüya kitaptan da tabir olunmaz. Peygamberlere varis olan zatların bazısına Hz. Yusuf misali ikram edilen ledünni bir ilimdir. Mürşidler müridlerinin ahvaline başka türlü bilmelerinin yanında aynca anlattıkları rüya ile Âgâh olurlar. Terfi-i derecat mı? (Dereceleri mi yükselmiş) Tenzil-i rütbe mi? (Manevi rütbeleri mi düşürülmüş) Gaflette mi ? Âgâh mı? Rüyayı dinleyince anlar. Anlamayandan mürşid olmaz. Bilmezse nasıl irşad edecek. Tabi ki bilir. Rüya kitaptan niçin olmaz? der isen, deriz ki, aynı rüyayı aynı şekilde iki ayrı şahıs görse tabirleri değişiktir. Aynı rüyayı aynı şahıs başka bir zamanda tekrar görse yine tabiri değişiktir.

Peki alimler rüya tabiri kitaplarını niçin yazmışlar? Bunca eseri kaleme almışlar denilirse buna da cevaben o belli malumatı kaydetmekten ibarettir. Böyle bir ilim vardır deyu. O kitaplara bakarak ilimden ve halden uzak olan kişiler kendi rüyalarını ve başkalarının rüyalarını tabir etmeye kalkışırlarsa bu tabir kitabına bakarak tababetten anlamadan başkalarına ilaç yazan deva tavsiye eden fodul kimselere benzer. Seyr-i sulûkta derviş melekler vasıtası ile gösterilen rüyalara çokça mazhar olur. Bilmediklerini böylece talim etti-rirler. Sırlara agâh olur. Cenâb-ı Hakk'a vuslata şahsına özel yollar bulur. İşte bundan dolayı da bu sırrı farketmeyen kişilere rüyasını açarsa emanete hıyanet eder ve bu yolun hırsızlarına, sahtekarlarına kendi ile sermaye verip kazandığını harceder.

Evladım derviş ona derler ki her hal üzere safâsı daim ola. Sana çirkin gelen şey olduğunda yüzünü buruştururSun safân bozulursa veyahut senin için güzel bir hal tecelli ettiğinde kalbindeki safâ, ruhundaki neşe artarsa henüz dervişliği anlamış değilsin demektir. Rüya da böyledir. Sana bazen iyi gelir, bazen kötü gelir. Sen teşvişe kapılma. (Karışıklığa düşme.) Safânı bozma, ki dervişlik mesleğini tahsil edesin. Emrolunduğun kulluk üzere daima sebat edersen bu manevi zevki ol zaman tahsil edersin. Unutma ki bu nevi sıkıntılar ve lezzetler yine senin nefsin ile alakalıdır. Bil ki vuku bulan her şey (Sen kullukta daim olduktan sonra) hayırlıdır.

Üçüncüsü olan adğâsü ahlâma gelince erbabı bunu dinler pek bir şey söylemeden geçer. Cevabı verilmeyen rüyaların hepsini bu neviden zannetme. Sana lazım olanın tabiri yapılır. İlle de tabir peşinde olma "eyvallah" de, geç. Zamanı gelince anlarsın.

Evladım... Resulullah efendimizin şekline, kisvesine hatta ismine bile şeytan yaklaşamaz. Ol sebepten dolayı şeytan rüyada böylece aldatamaz. Ancak bir şeyler gördüm deyu kendini oldum zanneder ucuba kapılırsan şeytan sana da yaklaşamaz zira sen şeytanın bile korktuğu bir kibir belasına düşmüş olursun. Allah muhafaza. Şunu da muhabbetle arz edeyim ki, kişi rüyasnı islah edebilir (düzeltebilir). Doğru sözden ayrılmayan, helale rağbet eden, ibadet taata Allah için müdavim olan hasılı gün ve gecesini salih amellerle süsleyen elbette ki rüyasında da güzelliklere mazhar olur. Zaten böylesi hal üzere olan kişiye uyuyor denmez. "Mihman oldu." (Yani Cenâb-ı Hakk'ı semti ehadiyyetine misafir oldu.) tabiri kulanılır. Hulasa şunu da beyan edelim ki rüya ve uyku hali seyr-ü sulûkta yani dervişlik mesleğinde müstakil önemli ir hususTur. Fahr-i âlem (s.a.s.) saadetle buyurdular ki; ölümünüzün nasıl olacağını anlamak isterseniz nasıl uyuduğunuza bakın, haşrinizin (dirilişinizin) nasıl olduğunu anlamak isterseniz nasıl uyandırıldığınıza bakın. Anlaşıldı ki hangi hal üzere olduğumuz rüya ve uyku hali ile kendini gösteriyor. S.a.s. efendimiz bir çok sabah namazından sonra ashabına müşkili olan var mı, rüyası olan var mı deyu sorarlarmış.

Feyizli, muhabbetli hak yoluna sulûk eden evladım... Allah Teâlâ intisabını mübarek eylesin. Şimdiden geru kendi başına, danışmadan istişare etmeden heva hevesine uyarak fiillere tevessül etmeyesin. Unutma ki, dervişlik yolu çok kolaydır hem ne kadar kolaydır söz dinleyene... Dervişlik yolu ne kadar güç hem ne kadar zor ve sapadır söz dinlemeyene…

Edeb talep edilir ve öğrenilir. Hiç b mürşid-i âgâh ben sana edep veririm gel de seni edeplendireyim demez ancak kendisine edeble geleni reddetmez. Bu dahi edebi tahsil etmek için yegane edebdir. Bu yolun başı da sonu da edebdir. İlk şartı da son şartı da söz dinlemektir vesselam.

Bu satırları senin pâk sadrına, irfanına , ferasetine havale ediyorum. Cenâb-ı Hak, feyzini müzdâd eylesin, erenlerin sohbetine mahrem eylesin, seni ve bizleri tarik-i Muhammediye'de feyzyâb eylesin. Es-selâmu aleykum ve rahmetullahi ve berakâtuhû..

[Umutrehberi.com]

3. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların üçüncüsüdür.

Hidâyet yolunun sahibi, alemlerin Rabbi Allah Teala'ya hamd-ü senâ; hidâyet yolunun rehberi, sirâc-ı müniri Peygamber efendimize salat ve selam olsun. Hidâyet yolunun saliklerine, dahi bu hamd ü senânın ve salavatı şeriflerin feyzinden ikram buyrulsun.

Gözümün nuru, derviş evladım!

Cenâb-ı Hak, size tevfikini refik eylesin. Pek güzel mektubunuzu muhabbet ile okudum ve hemen cevap yazmaya gayret ettim. Mürşidine karşı pek ziyade muhabbet ettiğini kâh uyurken, kâh uyanıkken, işinde gücünde iken mürşidinin yüzünü, neş'esini, hatta bazen kokusunu müşahade ettiğini söylüyorsun. Bu pek tabii bir hâldir. Hatta böyle olmalıdır da. Bu sizle o zât atasındaki manevi nikâhın kerametine işarettir. Aynı zamanda bu, caiz ise mayanın tutacağına işarettir. Cenâb-ı Peygamber "iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe iman etmiş olmazsınız" diye buyurmaktadır. Bu, Allah için sevmenin tezâhürüdür. Daha evvel de arzettim. Şöyle ki babanın hakkı ödenmez. Neticede baba ulvî ruhlar âleminden süflî dünya alemine gelmemize sebep olan zâttır. Mürşitler ise bu süflî âlemden ahret âlemine çocuğun doğmasına vesile olan manevi babadır. Böyle olunca, onların hakkı hiç mi hiç ödenmez. Bu sebepten sevgiye ve muhabbete ziyâdesiyle layıktırlar.

Evladım bil ki en merhametli, erhamü'r-rahimin olan Allah'tır. O'ndan sonra mevcudat içerisinde en merhametli olanlar peygamberlerdir. Bu sırayı peygamberlere vâris olan velîler ve salih kullar takip eder. Daha sonra anne ve babalar gelir. Yani velîlerin merhameti, anne ve babaların çocuklarına duyduğu merhamet ve muhabbetten daha ileridir. Zira velîlerin talim ve terbiyesine göre Cenâb-ı Hak, onları bu sıfatlarla donatmıştır. Ümmet-i Muhammed'in velîleri merhamet hususunda Benî İsrail'in peygamberleri gibidir. Çünkü Peygamber Efendimiz de nebîlerin en merhametlisidir.

Gözümün nûru evladım. Gönlüne gelen bazı şeylerin hemencecik vuku bulduğunu, rüyanda gördüğün bazı şeylerin de çıktığını söylüyorsun. Seyr ü sülukta birinci mertebede bu hâller zuhur eder. Büyüklerimiz, talim edilen ilk esmada bir çok hissiyâtın ve ilhamâtın açıldığını hatta ilk basamakta olan dervişin, bir kabre vardığında kabirde yatanın hâlini bile müşahade edebilecek durumda olması gerektiğini söylemişlerdir. Yolumuzdaki tabiri ile "keşf-i kubûr (kabirlerin keşfi) denmektedir. Demek ki sizde tevhidin nûru tecelli etmeye başlamış. Yalnız şunu unutmayasınız ki daha evvel de size yazdığım gibi bu yolda en önemli hâl, Peygamber Efendimizin ahlâkı ile ahlâklanmak hâlidir. Binaenaleyh kelimei tevhidi çekmekle nefs-i emmâreni, Cenâb-ı Hakk'ın razı olduğu hâle çevirmeye gayret etmelisin. Tevhid şirkin zıddıdır. Şirk

Allah'tan başka ilahlar edinmek manasına gelir. Ancak kul, sadece bu şirk ile yaratıcısı ile mahbuduyla arasını açmaz. Başka başka sıfatlarla Mevlâsı ile arasını –Allah muhafaza- açabilir.

Bunlardan biri gaflettir. Gaflet Hakk'ın zikrinden, fikrinden, emrinden uzak düşmek, Hakk'ı unutmak demektir. Unuttuğu zaman Allah'ı anmak avamın işidir. Derviş kimse ise, Allah'ı hiç unutmayan hep yâdında bulunanı zikreden, O'nun zikrinden, fikrinden uzak klamayı ölüm adleden kişi demektir. Unutmayasın ki cümle günahın başı Allah'tan gafil olmaktır.

Emmâre yılanının bir başı da gadaptır. Gadabı uzun uzun anlatmayacağım. Belki ileride ömür yeterse izah ederim. Şu kadarını söyleyeyim ki gadap, kızgınlık halidir. Lâkin bu asabiyette Hak yoktur, kişi nefsi ile baş başadır. Yani Gadap kökü şirke bağlı bir daldır.

Emmârenin bir sıfatı da buuz ve kindir. Gadap geçtikten sonra kişinin nefsine çöreklenen yılandan ibarettir. Bir kalpte kin olur ya da din olur. Bu ikisi beraber bulunmaz. Etrafımızda görmekteyiz. Birbirine kin besleyen sözüm ona dindârlar var. Onların dini kendilerinden rivayettir. Çünkü peygamber (s.a.v.) "Kini olanın dini yoktur" buyurdu. Nefse muhâlefet aynen ibadet gibidir. Tabiî ki bu muhalefet, Allah Teâlâ için olmalı. Bir kişi nefsine muhalefet ederek kini aradan kaldırırsa mümin kardeşiyle arasından kaldırdığı bu perdeye karşılık Hak teâlâ o kişi ile cemali arasındaki perdelerden bin tanesini kaldırır. Hasret, şehvet, ucub, riyâ ve bu misli bazı nefsin kötü sıfatlarını tevhid mertebelerini geçerken birer birer tepeleyeceksin inşallah. Cenâb-ı Hakk'ın izni ile bunları dahi mürşidin sana açacak.

Pek muhterem evladım şimdi senin kalp ocağında bir kor ateş bulunmakta. Sana düşen o ki emanet edilen bu aşk közünü, tevhid nefsi ile ziyadeleştiresin. İbadet ü taat muhafazası ile de bu ateşin etrafını iyice muhafaza edesin ki şiddetli rüzgarlar ateşi söndürmesin. Bir zaman gelecek o kalp ocağı, kandili pür nûr olacak. Sonra vücud iklimini dahi sararak nûrun alâ nûr kılacak. Her cüz, her parça muhakkak bütününe, koptuğu yere kavuşmak ister. İşte neticede bu nûr, geldiği yere vuslat edecek. Böylece Allah sendeki nûrunu tamamlamış olacak. Cenâb-ı Hak seni nûr-ı Muhammedî ile tenvir eylesin.

Evladım, kalp nazargâh-ı ilahîdir. Onda râzı olunan muhabbetten başkası olmamalıdır. Dervişlik mesleği bu muhabbete mani olan kalp putlarını temizlemeye yarar. Nasıl ki putlarla dolu Kabe'yi Hz. Peygamber eliyle Cenâb-ı Hak temizlediyse; bir kalbe Muhammedî nûr ve muhabbet-i Muhammedî erişirse, o kalbin putları da birer birer tasfiye edilir. İmdi sana lazım oldu ki salât u selâmı çok çekesin. Salât u selâm Peygamber ile konuşmak demektir. Tevhid dahi "lâ ilahe illâllah"tan ibaret değildir.Tevhid, "Muhammedun resulullah" demekle tamam olur. Çünkü "lâ ilahe illâllah" diyen kimse muvahhit olur, bununla beraber "Muhammedun resulullah" da derse ümmet-i Muhammed olmuş olur.

Muhabbetten Muhammed oldu hâsıl
Muhammedsiz muhabbetten ne hâsıl?

Evladım, işte mürşide bağlanmak demek bu muhabbeti yaşayarak meşk etmek demektir. Bizler bu nûr ile bilişir. Bu nûr ile birleşir, bütün alışverişimizi bu muhabbet ile yaparız. Hâlvetiyye erenlerinden Ümmi Sinan'ın bir nutkunda şöyle bir ifadeyi görmüştüm. Diyor ki:

Gül alırlar gül satarlar,
Gülden terazi tutarlar,
Gülü gül ile tartarlar,
Çarşı pazarı güldür gül.

Gülden kurulmuş bir çadır,
İçinde nimeti hazır,
Kapucusu İlyas Hızır,
Nan ü şarabı güldür gül.

İşte evliyâullah böyle nutuklar ile dervişlerin yaşadıkları ve yaşayacakları halleri erbabına ifşa ediyorlar.

Cenâb-ı Hakk'ın ihsânı gönlümün neşesi kıymetli evladı. Allah teâlâ, râzı olduğu muhabbetini sende ziyâde eylesin.

Kalbinden mâsivâyı ihrâc eylesin. Sana hem aydınlanmayı hem aydınlatmayı ihsan eylesin. Amellerinde, ibâdet ü tâatında ihlâs nasib eylesin. Hak erenlerin hizmeti üzerine olsun. Allah'ın selameti ve saâdeti daim seninle olsun.

4. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların dördüncüsüdür.

Bizlere muhabbetini bahşeden, zikrini, fikrini nasip eden Celîl ve Cemîl Allah u Teâlâ'ya hamd ü senâ olsun. Bu aşkı ve edebi bizlere meşk eden mahbûbu'l-kulûb, mürebbi-i kulûb, Allah u Teâla'nın sevgilisi Habibullah Efendimiz'e salât u selam olsun. Bu salât-ı şeriflerden o nurlu peygamberlerin âline, ashabına ve tâbi olanlara dahi ikram kılınsın.

Muhabbetli ve pek gayretli evlâdım İhsan Efendi;

Allah'ın selâmı ile seni selâmlarım. Cenâb-ı Hakk feyzini arttırsın. Bana gönderdiğiniz mektuplar gönlüme neşe, gözüme fer ihsan eder oldu. İnşallah bizim gönderdiklerimiz de sizin muhabbet dolu kalbinize cilâ olur.

Muhterem İhsan Efendi oğlum; mektubunda tekkeye şeyh efendi gelmediği vakitlerde sıkça gider olduğunu yazıyorsun. Hizmet ederken yaptığın işin ağırlığı değil etrafındaki insanların gayet ağır söz ve fiillerinden bahsediyorsun. Zira bunları şikâyet olarak yazmadığını düşünüyorum. Böyle olmasaydı hem ne yapacağını sormazdım hem de biz dahi bu satırları görmezden gelirdik. Diğer sorduklarınıza geçmeden bu mevzûyu îzah etmeye gayret edeyim.

Muhabbetli evlâdım; Dervişlik yoluna sülûk eden ve sülûkuna mektep sayılan tekkede (veya zâviyede) hizmete devam eden kişiler, cemaatin bulunduğu her yer gibi insanlarla imtihan olmaktan kurtulamaz. Dervişler iki kısımdır: Bir kısmına ***"Muhib Dervişler"*** denir. Bunlar sâdece mukâbele gecesinde cemaatin toplandığı zamanlarda veya efendileri bir mecliste olduklarında orada boy gösterirler. Bazen mallarını infâk ederler, bazen de kişilere seçerek ikram ederler. Bunlar hep okşanmak ister, sırtı sıvazlanmak ister. Mürşid bunlara kaşlarını çatsa meclisi de bırakıverirler. Muhib dervişlerin hepsi böyle değillerdir ama ekserisi bu nevidendir. Mürşidler, bunların hâlini bilir. Bilmese mürşid değildir.

Bir kısmına da ***"hizmet dervişleri"*** denir. Hizmet dervişi demek, mürşidin yoluna, sözüne, murâdına uygun hizmet eden demektir. Bunlar için zâhiri yakınlık, zâhiri iltifat, halk tarafından sevilmek nefsin rahatı için tâlip olmak yoktur.

Olmamalıdır da... Mürşidin dahi murâdı; emânetine, sırrına, muhabbetine mazhar olacak talebeler ve mürşidler yetiştirmektir. Nasıl ki, okulda bir ürstâdın gâyesi talebelerini yetiştirip mezun etmektir. Nasıl ki böyle bir üstâd, talebesinin senlerce aynı yerde saymasını istemez, aynen böyle meşâyih de vâris oldukları emâneti, kâmil menzilindeki dervişlere vermek ister. Hâşa onlar cimri ve hasis insanlar değildirler. Çok fedakâr kimselerdir. Onlarda müşâhde ettiğin nur, kendi benliklerini Allah yolunda yakarak kül olduklarından gözüken nurdur.

Anlaşıldı ki mürşidin sırrına, nuruna tâlip olan Hizmet Dervişleri, ne mürşidinde ne de ihvânında eksiklik görmeye! Ve meşgul olmaya! O nurla, sadece kendisindeki eksikliği bula, fehmede (düşüne). Sonunda hep iltifât olsa idi herkes teşekkür etse idi hizmet etmeye herkes tâlip olurdu. Hz. Pir Şemseddin'in buyurduğu gibi "Hakk'a makbul olmak ister halka menfur olmadan". Yani kişi halkın nefretini kazanmadan, o imtihanı geçmeden, Hakk'a tam yakınlık elde edemez. Dikkat nazarlarından kaçmamıştır. Zira zât-ı âlinizde edebi zevk var. Bu nutkun bir mânâsı da; Yaratılmış nefsin hoşuna gitmeyecek şeyleri yapmadan Hakk ve Hakîkate mazhar olamaz mânâsı da vardır. Bu izâhatı zevkimden yaptım, tekrar mevzûya dönersek Hizmet Dervişleri'ni bekleyen imtihanlardan biri de hizmete soyunmuş lâkin eksikliğinden haset illetine (kıskançlık hastalığına) tutulmuş sözüm ona dervişlerdir. Mürşid bunları da bilir. Bu kimselerin eziyet ettiği mazlum dervişleri de bilir. Bilmelidir de! Cenâb-ı Mevlânâ'ya sormuşlar; Kalabalık arasından mürşid-i kâmili, nâkısı hemencecik nasıl seçer ayırır? O zât-ı âli de şöyle cevap vermiş; Pirinçte beyaz taşlar olur. Göz onu seçemez. Pilava kaşığı daldırıp ağzına atarsın.Bir kaşık dolusu pirincin arasından o bir tane taşı dilinde seçer tutup dışarı çıkarırsın. Bu mârifeti düşününce kâmil mürşiddeki bu hâli de anlayabilirsiniz.

Şimdi Hizmet Dervişi'ne düşen; sabırla, muhabbetle cemaatine devam etmektir. Muhabbet olursa, sabır kendiliğinden gelir. Muhabbet, aşka tekallüb ederse (dönüşürse) sabra dahi hâcet kalmaz. Aşk gelince vücut kalmaz, akıl kalmaz ki halkın eziyetine sabretsin. Böyle hâl sahiplerine ancak mâşukuna vâsıl olmak için sabır lâzımdır.

Aşk tâlibi İhsan Efendi Oğlum; sen hamlıklara, kıskançlıklara mâruz kaldığında gülerek geçiver. Onları da mâruz gör, merhamet et. Zira bu kimseler mânevi hastane gibi olan dergâhların hastalarıdır. Hastanede sadece hekim, hasta bakıcı, hâdeme bulunmaz. Tabii ki hastalar, hastalıklar, çeşit çeşit ziyaretçiler olur. Sen neye tâlipsin, ona bak. Gayrısını bırak. Fahri kâinat Efendimiz (sav) buyururlar ki: İnsanın kalbi Allah û Teala'nın kudret parmaklarındadır, dilediği gibi çevirebilir. İşte bu sebepten sen, hep kendi hâlini, nefsini murâkabe (kontrol) et. Çünkü bu anlayışsızlıkları yapan sen de olabilirsin.

Mürşidler de seyr-i sülûkta senin gibi bu imtihanlardan geçmiştir. Senin hâlin onlara hususi olarak bildirilmese dahi tecrübe ile yine bilirler. İnşaallah tenbihatımı can kulağı ile dinlersiniz. Şunu da beyan edeyim ki; ihvan ile ve mürşidi ile laubâli halde bulunan derviş sûretindeki kişilerle fazla oturup kalkma. Kulaktan duyduğun bir söz seni hasta eder. Ciddiyetsizliği maharet zanneden böylece kendilerini de olmuş zannedenler avunup dururlar. Hazreti Peygamber Efendimiz (sav) buyurdular ki; *Bir kişiye Allah'ın gazap ettiğinin alâmeti o kimsenin hiçbir işe yaramayacak fillerle meşgul olmasıdır*. Eskiden tekkelerde nefesi dahi boş yere sarf etmemeyi öğretirlerdi. Maalesef şimdilerde boş zaman geçirmek için, laklak etmek için, fıkra anlatmak için tekkeleri mekân edinenler çıkmaya başladı. Korkarım ki bu hastalık bir çok meclisin bozulmasına sebep olacak ve tekkelerin mânen sırlanmasına sebep olacak. Hakk sillesinin, ne sadâsı, ne devâsı, ne de davâsı olur. Allah muhafaza eylesin.

Muhterem evlâdım İhsan Efendi; sana lâzım olan Allah için hizmetle vaktini sarf edesin. Hizmetinin sevabını dahi, Allah yoluna sarf edesin.

Eğer âşık isen yâre,
Sakın aldanma ağyâre,
Düş İbrahim gibi nâre,
Bu gülşende yanan olmaz

Gönlümün neşesi İhsan Efendi oğlum; hacca gitmek istediğini söylüyorsun. Ailenin maişetini tamam eyle. Bu mevzûyu ailen ile istişâre etmedi isen, istişâre eyle. Sonra dervişlik görmek demektir. Ayrıca istihâre eyle. Maksad hâsıl olursa, kalbin

tatmin olursa, müsaade alarak sefer eyle. Şunu da unutmayasın ki hacc yolculuğu ve ibadeti yine insana hizmet ve insana tahammül yoludur. Bu husuta da kendini yokla. Üstesinden gelebilecek isen yola azimet eyle.

Feyizli evlâdım; şimdi gelelim bahsettiğin diğer mühim meseleye. Maşallah, Allah mübârek eylesin. Daha senesi dolmadan ikinci esmâya terfi eylemişsin. Büyüklerimizden bildiğimiz birinci esmâyı çeken dervişin kalbi uyanırmış. Bu esmânın nûru ile kabrin başına gitse kabirdekinin hâli kendisine keşfolunurmuş. İkinci ism-i ilâhi zikre başladıktan sonra, kalplerle âşinalık başlar hatta karşısındaki kişinin kalbinden pencere âgah olurmuş. Tabii ki sana lâzım olan iyi hâllere âşina olmak, temiz kalplerle âgah olmaktır. Bu sır ile gördüğün kötülüklere, çirkinliklere ve ayıplara sakın ha(!) îtibar etmeyesin. O zaman sana verilen bu nîmetin elinden gitmesi ile vukû bulur. Daha çiçek açmadan solar gidersin.

Sen bir koruk seversin
Heman şöyşe olursun
Sen bir palaz yavrusun
Kuş kanatsız uçar mı?

Hazreti Peygamber (sav) *Ayıplara keşif bâtıldır* buyurdular. Bu sebepten ayıpları setr edici ol. Ve hep söylüyorum kendine şiar edinesin: En büyük kerâmet Hazreti Peygamber'in (sav) ahlakı ile hemhâl olmaktır.

Gerçek sözdür yârenler
Gördüm demez görenler
Kerâmete erenler
Gizli sırlar açar mı?

Allah (cc) ile kul arasında gözle görülmez perdeler vardır. Kalbinde uyanan ve sana emânet edilen muhabbeti zikir ile, fikir ile, ibadet-taat ile büyütür isen bu muhabbet aşka dönüşür. Allah'ın izni ile bu aşk ateşi aradaki perdeleri birer birer yakar, kül eder. Seni, Peygamber Efendimiz'in (sav) nûru ile nurlandırsın, ziyâde eylesin.

Pek kıymetli evlâdım, seyr û sülûkta tesbihatın artmasına veyahut artırılmasına sevinip üzülmeyesin. Bazen kişiye yukarıda beyân ettiğim gibi hasta olduğundan da ilaç verirler. Bazen şeyhler bu hususta perhiz ederler, bazen de bol keseden dağıtırlar. Sultânların da bazıları çok para dağıtır, istikbâl vaadeden kişileri böylece o kalabalık arasında saklar. İnsan-ı kâmil kabiliyetinde olanların hasetçisi de çoktur. Velhâsıl mürşidin tasarrufuna teslim olasın ve akibetinin de Allah'a yakın kulların akibeti gibi olmasını hep niyaz edesin.

Mürşidin sana ne verirse kabul et. Gerek dünyalık gerek âhiretlik ihtiyacım yoktur veyahut ayıp olur düşüncesi ile sakın reddetmeyesin. Bu misli davranışlar irfan eksikliğinden gelir. Çünkü geri çevrildiğinde, sen hâlinle o zâta *Bunu bana vermek istediniz ama ihtiyacımız yoktur dolayısı ile düşüncenizde isâbet edemediniz, durumumuzu fehmedemediniz* demiş olursun. Binaenaleyh edep sûretinde edepsizlik, tevâzu sûretinde kibir yapmış olursun. Böylece aranızdaki muhabbet de Allah muhafaza kopma zûhur edebilir.

Cenâb-ı Hakk, sizleri ve bizleri bu nevi nâkıslıklardan muhafaza buyursun. Ârif ve pek zârif evlâdım, Cenâb-ı zülcelal ve'l cemâl, sizleri ve bizleri nebilerle, sıddîklarla, şehitlerle ve sâlih kullarla haşr û neşr eylesin. Onların arkadaşlıkları ile taltif ve tahsin eylesin. Cenâb-ı Hakk, ruhlarımızı Hazret-i Fahr-i âlem Efendimiz'in (sav) ruhuna yakın eylesin.

Allah'ın rahmeti, selâmeti, saadeti ve bereketi daima üzerinize olsun. (Amin)
Ve'l hamdulillahi rabbülâlemin.

5. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların beşincisidir.

Cümle güzelliklerin sahibi, esmâsı güzel, sıfatı güzel, ef'ali güzel, tecellisi güzel, kendisi güzel ve güzellikleri seven Celil ve Cemil Allah Teâlâ'ya en güzel hamd ve senâlar kabul buyrulsun. Güzelliklerin Cemâl ve Celâl tecellilerinin mahzar-ı tammı olan ekmel-i mahlûkat olan Fahr-i Âlem Efendimize en güzel salât ve selâmlar arz olunsun. Ve dahi Âline Ashabına bu güzelliklerden ihsan buyrulsun. *Rabbi yessir ve lâ tuassir, Rabbi temmim bi'l-hayr* sırrına bu güzel dualar, hamdler, salât u selâmlar vesile kılınsın. Amin.

Gözümün nuru, canım evlâdım İhsan Efendi;
Allah'ın selâmı, bereketi sizlerin ve sizi sevenlerin üzerine olsun.

Muhabbet dolu satırlarınız bize ulaştı. Seyahatte olduğumdan birazcık geç nâil olduk. Velâkin okur okumaz zât-ı âlinize cevab yazmaya gayret ettim. Bizden dua niyaz etmişsiniz; Estağfirullah, Cenâb-ı Hakk gönlünüzdeki muradı, râzı olduğu şekilde sizlere ihsan eylesin.

Fakir de size bir vesile ile bildiğim kadarıyla bunu arz etmek ister idi. Siz yine muhabbetinizle ve gönülden gönüle olan tarikinizle bu muradıma vesile oldunuz. Büyüklerimizden aldığımız ve meşk ettiğimiz kadarıyla size arz etmeye çalışayım. Pek muhabbetli evlâdım, bil ki insan imân şerefiyle mü'min derecesine erdirildiğinde onda bu hâlin tezâhürü olarak her hâlde zikrullah ile meşgul olma zevki tezâhür eder. Kişi ömrü hayatında ya durur oturur, ya ayakta yürür veyahut yatar uzanır haldedir. Cenâb-ı Hakk imanda kemâle erenleri veya kemâle doğru seyr-ü sülûk edenleri beyan ederken; *onlar ki ayakta, otururken veya yanları üzerine uzanmışken Allah'ı dâima zikrederler*, buyurmaktadır. Evliyaullah hazeratı bu sebepten her türlü hâlin zikrullaha uygun âyinini ve şeklini ictihad etmişlerdir. Bunların içerisinde bilhassa tarîkimizin büyük mürşidi Pir-i Muazzam Ömeru'l Halveti Kuddise Sirruhu, devran ederek zikir usûlünü mânevî emir ile icra eylemiştir.

Devran devretmek, dönmek, tavaf etmek mânâsındadır ki cümle mevcudat devrandadır. Devransız ve devr-i dâimsiz hiçbir mahluk yoktur. Bu hakikati aklen ve fikren değil, hâlen ve müşahade ile bilen ve bulan aşıklar devran edegelmişlerdir. Halvetî usûlü devran, sizin de bildiğiniz gibi sola doğru Hû ismi şerifi sürülerek (zikirde icra edilerek) yapılır. Bundaki hikmetler erbâbına mâlum olur. Lâkin şu kadarcık arzedelim ki, kalb vücudun sol tarafındadır. Nazargâh-ı ilâhi ise kalbdir. Kalb gözünün yani Fu'adın sırrı da Hû ile keşfolunur. Kalp gözü dahi bu cila ile cilâlanır, sürmelenir. Böylece uşşak nazargâhı Hakk olan gönül kabesini Hû ile tavafa ancak muvaffak olur. Dervişan devranda Hû ismi şerifini çift çift söyler. Bunun da sırrı erbâbına malumdur. Lâkin hatırlarsanız insan kelimesi Arabî kalıplarda tesniye (ikilik bildiren) kalıbındadır. Ârife işaret kâfidir.

[Umutrehberi.com]

Devrandan evvel bizim usûlümüzde yerde oturulur ve tevhid sürülür. Devran için ayağa kalkıldığında meleklerin beyt-i mamuru tavaflarını temsili bir hâl alınır. O yakınlık ve müşahade makamında yani melekûtî halde esma-i ilâhi, Hû ismi şerifinde cem olur. Garazlar, talepler Hû'da yerini O zâtın Cemâl neşesine ve tecellisine bırakır da; şehadet mertebesinde Hû'dan başkası ifade-i meram olamaz. Devranda zikreden dervişler birbirlerine bu muhabbeti Hû ile iletir, kendi kâse-i kalblerinden diğer dervişin kalbine bu muhabbet aka aka cereyan ve cevelân eder. Cenâb-ı Hakk kişiye şah damarından daha yakındır. Lâkin bizler o esma-i ilâhiyi seslice anarak tekrar ruhumuzun duymasına ve karşımızdaki, yanımızdaki âşıkların bu neşeden nasibdar olmasına vesile oluruz.

Evlâdım İhsan Efendi, bilmiş ol ki zikrin hafisi de cehrisi de efdaldir. Günümüzde yeni yeni neşet eden; Cehri zikir mi efdaldir, hafi zikir mi efdaldir? münakaşasına ve mugalatasına asla itibar etmeyesin. Bu nevi konuşmalar lâf ü güzâf ve dahi mâlâyani'dir. Kişinin mâlâyani ile meşgul olmasıysa en büyük afetlerdendir. Âkil isen yani âşık isen sen senin ruhuna şifa verecek zikrullâh ile meşgul ol, her nasıl olursa olsun.

Size tevcih edilen (yönetilen) suâlde; *kişi bu devranın hakikatini görmeden, bu hali müşahade etmeden taklid ederek devran etmesi, vecde gelmeden vecde gelmiş gibi cevlan etmesi caiz midir?* demişler. Siz dahi cevab verememişsiniz. Bilmediğiniz veyahut size bildirilmeyen mevzûda, *bilmiyorum* demek asaletten ve edebtendir. Dervişe de bu yakışır. Bildiğiniz mevzuu sorulursa sizden istenirse anlatmak yine bu edeb cümlesindendir.

İmdi, suâle şöylece cevab vermeniz herhalde muvafık olacaktır. Kişi gerek dünya hayatı gerekse ahiret hayatı için lazım olacak filleri ilk önce taklidle tatbik eder. Zaman içerisinde idrak kabiliyeti nisbetinde bu fiillerin farkına ve hikmetine erer. İlk cevab budur ki; biz bu hali taklid ile tahkike erenlerin yoluna süluk etmekteyiz. Bâdehû (bu taklittden sonra) umulurki bunda kalmaz hakikatine ereriz. Daha evvel arzettiğim gibi çocukken namazı taklidle öğreniriz. Amma o taklidle kıldığımız o çağa o yaşa göre yine bir şekil namazdır. Yaş kemale erdikçe ruh da buluğa erdikçe artık hakikatine doğru seyir başlar. O zaman da o deme, o hâle göre namaz yine ifâ edilmiş olur. Bir de namazın hakikati vardır. Bunun için muvaffakiyet Allah'tandır. Zikrullah'ın hem âyin şekli hem ferdi şekli bunun gibidir. Başka bir vecheden cevab verilirse, Peygamber Sallallahu Aleyhi Vesselem Efendimiz, Hz. Ebubekir (ra) Efendimize; *"Kur'an-ı Kerim'i okurken (mümkünse) ağlayınız. Ağlayamaz iseniz (ağlayarak okuyanları taklid için, halinizi o hale benzetmek için) ağlar gibi yapınız."* buyurmuştur. Bu daji gösteriyor ki kişi vecd halinin güzelliklerine hakkıyla ermese de vecde gelenleri taklid etmesi riya, gösteriş olmaksızın câizdir. Bir başka vecheden bir başka cevab. Allah Teala'yı zikretmek üzere toplananlar arasında muhakkak gönlü muhabbetle lerzan (titreyen) olan vardır. Bu hüsn-i zanna(iyi düşünmeye) muvafıktır. Mü'min ise daima hüsn-i zann üzere olmalıdır. İmdi, o meclisteki bir kişi hürmetine dahi Allah Teala orada bulunanları kendisini muhabbetle vecdle zikredenler zümresine dahil eder. Buhari-i Şerif hadis kitabında bu manaya gelen uzunca bir hadis-i şerif vardır. Orada zikir meclisinde bulunup zikirle alakası olmayan kişiye dahi Cenab-ı Hâkk'ın ikramları anlatılmaktadır. Bundan da anlaşıldı ki hâlis niyette olmayan kişi dahi zikretmediği halde nasibdar oluyor ise gerçekten o zikirden tad almaya gayret eden muhabbetli kişiler nasıl bir ecir kazanır kıyas eyle. Herhalde bu cevablar sâile (soruyu sorana) kâfi gelecektir. Eğer gerçekten öğrenmek için sordu ise. Yok öyle değil derdi âriflerin yoluna dil uzatmak, kendi şekk ve şüphesini yaymak kasdı var ise Cenab-ı Hakk onların da bizlerin de kalbini rızasında bir eylesin. Lâkin geçen mektubda yazdığım nutkun son kıtasında Cenab-ı Üftade (ks) şöyle buyuruyor:

Üftâde yanıp tüter / Bülbüller gibi öter
Dervişlere taş atan / İman ile göçer mi!

Cenab-ı Hakk böylesi halden bizleri muhafaza eylesin. Hem yine bize yakışan şudur ki, kişi riya ila bile Allah dese biz onu Hakk namına muhabbetle demiş kabul ederiz. Hakk'ın hürmetine ve dinin edebine bu çok daha muvafıktır.

Muhabbetli İhsan Efendi oğlum, zikrullah ve devran esnasında diğer dervişlerin hali ile meşgul olmayasın. Onların zikirdeki halini tecessüs etmeyesin. (araştırmayasın, takib etmeyesin) Heman dervişe lazım olan kendisiyle meşgul olmak, sairle meşgul olmamaktır. Cümle umurunda (bütün işlerinde) bunu gözetesin.

Evlâdım, devran geceleri dervişlerin hasadıdır. Yani ektiği mahsülünü, devranda devşirir, kotarır. Bu sebepten mazeretin olmadan devranı terk etmeyesin. Hatta şeyhin seni devrandan kovsa bir daha gelme devrana dese dahi sözünü tutmayasın; imtihandır. Devranda isbât-ı vücud eyle(yani muhakkak bulun) Dervişlik yolu kırılmamak yoludur. Derviş bütün nakdini kalbiyle görür. Kalb kırılırsa içinde bir nesne durmaz, dışarı akar, kaybolur gider. Ol sebepten dervişin gönlü incinirse, incitmekten daha büyük bir belaya düçâr olur. Sermayesi olan muhabbet mâyisi kalbinden akıp gider, manen iflas eder. Sana lazım olan, incinmeyecek bir kalbe ve hale sahib olmandır. Bu da ancak kalbin kemâle ermesiyle olur. Zira aşıkta vücud kalmaz. Vücud kalmayınca; zâhirde kalıbı, zâhirde kalbi olmayınca kırılacak bir nesne kalır mı? ki kalbi kırılsın. Bu bahsi haylice tefekkür eyle. Bu sırrı sübhani'dir ki buna ermeyenin aşktan ve aşıklıktan bahsetmesi hayalden ibarettir vesselam.

Cenab-ı Hakk'ın rızasına talib, Cemâline râgıp İhsan Efendi oğlum, Allah Teala sizi iki cihanda aziz eylesin. Sizi mürşidinize hayru'l halef eylesin. Üzerinizde hakkı bulunanların hüsnü şehadetlerine nâil kılıp şikayetlerinden hıfz û emân eylesin. Hakk erenlerin himmetini ve ruhaniyetini sana enîs ve yoldaş eylesin. Muhabbet ve tehassürle göndereceğiniz mektupları bekler, sizi ve sevdiklerinizi Allah Teala'nın emniyetine, hıfz û himâyesine havale eylerim.

Selâmetle, saadetle . . .

6. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların altıncısıdır.

Hamd ü senâyı kullarına bildirip bunu dahi kendi muhabbetini vermeye vesile kılan Cenab-ı Hakk'a bînihâye hamd ü senâ olsun. Nuru evvel ba'si sonra, evvelki ümmetlerin ve bu ümmetin Efendisi, Mahbûbu'l Kulûb Habîbullah ve Rasûlullah Efendimiz'e en güzel salât ve selâmlar muhabbetle arz olunsun.

Aşkımı, muhabbetimi ve hatta hasretimi meşkettiğim, aydınlık gönlüyle gözümü, gönlümü aydınlattığım Hakk yolundaki kıymetli kardeşim, Allah'ın lütfu ve ihsanı, İhsan Efendi oğlum, Cenâb-ı Hüdâ'nın selâmı, bereketi senin ve hidâyet üzere olanların dâim üstünde olsun.

Sıhhat ve selâmet haberlerinizi aldım. Her geçen gün muhabbetinizin, hikmetinizin ve irfanınızın ziyâde oluşuyla mesrûr oldum. Bize yazdıklarınız satırlardan öte, sadırlardan neş'et eden inci mercan gibi gözümde canlandı. Ve benim de gözlerimden muhabbetle inci mercan gibi gözyaşları döküldü. Cenâb-ı Hakk seni iki cihanda azîz eylesin. Bu muhabbet ve dua faslından sonra beyan ettiğimiz meseleler hakkında yine âdetimiz olduğu vech ile birkaç satır yazmaya gayret edelim. İnşallah Cenâb-ı Hakk bizi râzı olduğu şekliyle anlatmaya, sizi dahi bu rızâya uygun anlamaya muvaffak kılar.

Gözümün nuru İhsan Efendi; mürşîdine ve o silsileden birbirini takip eden büyüklerine muhabbetinin her geçen gün ziyadeşliğini (arttığını) beyan ediyorsun. Lâkin bazı dervişlerin bu sevgi hususunda seni kınadıklarını, kendilerinin de tâbiri câiz ise lenger-endaz (çok rahat, lâubâlilik derecesinde geniş meşrepli olmak) tavır içerisinde olduklarını hatta o derece ki seni kendi muhabbetinden şüpheye düşürecek bir lâubâlilik içersinde bulunduklarını ifade ediyorsun. Bu durumun senden evvel derviş olanlarda gözükmesinden dolayı da; Acaba bu işin kemâle kavuşması bunlar gibi mi oluyor? Makbul hâl bu mudur? Ben mi hata ediyorum? düşüncesini doğurduğunu söylüyorsun. Güzel evladım, bu hâl sadece bizim meclislerimizde olmayan, bu nevi muhabbet halkalarında dâima gözükegelen ahvâldendir. Müşkülünü çözmek gerekirse can kulağını bizden yana ver ve dinle.

Evladım, sevgi ve muhabbet bizim meşrebimizde tabiî ki hürmet ve saygıdan evvel gelir. Bizler aşk u muhabbetle pişer kemâle ereriz. Gıdamız aşk, cevherimiz aşk, her hâlimiz aşk u meşk üzeredir. Amma, şunu unutmayasın ve asla ihmâl etmeyesin ki sevgi ve muhabbet, hürmet ve saygıyla devam eder. Saygı ve edeb terkedildikçe kişide uyanan aşkın ve muhabbetin, âşık ve mâşuk alâkasının çökmesi, kaybolması muhakkaktır. Gerçek âşıklar, ne kadar mâşuklarına yakîn olsalar da asla edebi aşmayanlardır. Ümmet-i Muhammed'in aşkı Hazreti Peygamber'in meşk ettiği bu aşk hâlidir. Necm suresinde Cenab-ı Hakk, Hazreti Peygamber'in mi'râcında bu edebe de işaret buyurmuşlardır. Öyle ki bu muazzam tecelli karşısında dahi Hazreti Peygamber'in görmesi gerektiği gibi gördüğünü ve mübarek nazarının asla haddi aşmadığını ayetlerle övmüşlerdir. Bu dahi göstermektedir ki Allah'ın râzı olduğu yakınlıklar ve muhabbetler Cenab-ı Hakk'ın tecellilerine kişi mazhar kılar. Fakat bunun olabilmesinin şartı ve dahi devamının şartı edeb, saygı ve hürmet, hâsılı ciddiyettir. Seyr u sülûk eden kişi, her geçen gün mukaddesâtını daha azîz görür ise yaşadığı muhabbete ciddiyetle bağlanır ise o kişi feyizlidir ve her geçen gün menzile ulaşmaktadır. Sohbetlerinde veya mürşîd huzurunda veya hâllerinde veyahut rüyalarında bazı güzelliklere ve iltifata erişen kimseler, şımarmaya meylederler. Bir mürşîde niçin gönül bağladıklarını unutur, bu ikramlarla lâubâli olup nefis mücahade ve mücadelesinde rehâvete kapılırlar. Zaten bir çok insanın seyr u sülûka girdiği halde bu sülûku tamamlayamamışları bu nevi edepsizlerdendir. Bunlarla oturup kalkma. Daha evvel tembihlediğim gibi adı, vasfı, ünvanı, rütbesi, kıdemi ne olursa olsun bunlarla ülfet etmeyesin. Muhabbetini dahi bunlardan saklayasın. Lakin onları da küçük görüp kınamayasın. Zira kişi neyi kınarsa başa gelegen olur.

Sana lazım olan mürşidâne sohbettir. Muhabbetle hizmete devam ederek tesbîhâtına vesâir vezifelerine muhabbetle müdâvim olasın. Zamanı geldikte bu kimselerin dahi niye mürşidin huzurunda hâlâ bulunduklarını ve ayıklanmadıklarını elbet anlayacaksın. Şimdi sana lâzım olan kendini bütün mahlukattan daha düşük görüp Azîz olan Allah ve Rasulüne ve sana bu izzeti bildiren, şerefi bahşeden Allah ve Rasul aşkına sımsıkı tutunasın.Öyle ki bu muhabbetten uzaklaştığında nefesin kesilmiş gibi, havasız kalmış gibi kayıp içerisinde olduğunu hem fehmederek hem de ayne'l-yakîn görerek daima dikkat sahibi olasın. "Gayrıdan ümidi kes, Allah bes, bâkî heves" diyerek vaktini nakde çeviresin.

[Umutrehberi.com]

Kıymetli evladım, güzel koku meselesine gelince, Allah mübarek eylesin, pek çabuk menzillere ulaştırılıyorsun. Dervişânın namazla, Kur'an'la ve tesbihatla meşgul olduklarında, bazen güzel kokuların kendilerine ikram edildiği yine büyüklerimiz tarafından bildirilmiştir. Sizdeki bu hâl dahi beyan edilen seyr u sülûkta bu esma zikrinde ve mertebesinde gayet tabii bir hâldir. Yine ileride bu güzel kokuların tiryakisi olacak şekilde mazharı olacaksınız. O kadar ki o kokuları duymadan rahat edemeyecek, dâima Şemme-i Muhammedî'yi (Rasulullah Efendimiz'den neşet eden güzel kokuyu) arar, özler bir vaziyette ve bu kokuyla bilişir, görüşür, buluşur bir hâlde olacaksınız.

Gül alırlar gül satarlar
Gülden terazi tutarlar
Gülü gül ile tartarlar
Çarşı pazarı güldür gül

Hatırlarsanız bu güzel sözleri başka vesileyle size yine yazmış idim. Şimdi icab etti bir daha zikrettik. Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, saâdet membaı olan evlerine geldiklerinde az evvel oradan ayrılan Hazreti Üveysü'l Karani'yi kastederek; "Burada bir Allah dostunun kokusunu almaktayım." buyurdular. Fakir dahi buna işaret etmek isterim ki, siz bu kokuyu aldığınızda, o koku karşıdan size ikram edilen bir ihsandır. Bilişmek, buluşmak böyle olur.

Hazreti Yakub Aleyhisselam, Hazreti Yusuf'un gömleğini getiren kervan yola çıktığında nasıl kokuyu almıştı; fehmet, düşün... Yani demek isteriz ki ibâdât ve tâatta bazen sohbette, bazen rüyada ve zikir tesbihâtta neş'et eden güzel kokular en büyük ikramdandır. Zira yakınlaşmaya işaret eder. Allah bu yakınlığınızı hakka'l yak'in mertebesinde eyleyerek Cemâl'ine ve Cemâl-i Rasulüne sizi âşinâ eylesin.

Pek kıymetli evladım; yolumuzun bir sırrını dahi size ifşâ edeyim ki, bazen evliyâullah hazerâtından bahsederken veyahut türbelerini ziyaret ettiğinde güzel bir koku zuhûr ederse hemen Fâtiha-i Şerife okuyarak nimetin şükrünü edâ edesin. Ve bu hâli etrafına ifşâda bulunmayasın.

Muhabbetli evladım İhsan Efendi; Cenab-ı Hakk'ın ve Fahr-i Âlem Efendim Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in beyan ettiklerine tâbi olan dörtyüz küsur tesbit edilmiş tarikat vardır. Tabiî bunlar içersinde bıraktığı eserlerle va'z u nasîhatlarla iştihar etmiş (şöhret bulmuş, ünlenmiş) kıymetli zevât vardır. Onların güzel eserlerinden istifâde edip okumak, hangi meşrepten olursa olsun, bir dervişe mümkünse lazım olan vasıflardandır. Vaktini boş geçirmeyesin. Bazı tembel, fodul dervişler, kendi tembelliklerine bir kisve bulmak ve yaptıkları mâlâyaniyi (boş ve faydasız işleri) örtmek için; "Bize yolumuzdaki sohbet ve çektiğimiz tesbih yeter" diyerek güyâ sözümona teslimiyet gösteriyorlar. Ancak yerlerinde sayıp duruyorlar, hep aynı yerde otluyorlar. Daha evvel de beyan ettiğim gibi, hakiki dervişe lazım olan fiil, balarısı gibi olmaktır. Balarısı, bal yapmak için yüzlerce binlerce çiçeği dolaşır, fakat getirir en sonunda balını özünü kendi peteğine koyar. Kur'âni ilimlerden, Hadîs-i şeriflerden feyiz almaya çalışmayan, kendinden evvelki büyüklerin sözlerine ve eserlerine itibar etmeyen, kaşarlanmış dervişler, kovanında bal yapmaktan âciz, bal yapan arılara da düşman, eşekarıları gibidir. Seslerinin çok çıkması, iş yapan o kadar arı içersinde böylesi yabanilerin az olmalarına rağmen çok ses çıkarmaları dahi bu nevidendir.

Hâsılı sen, sana bahşedilen mürşidinin muhabbet nazarıyla ikram edilen irfanından şaşmayasın. Nazarın hep kemâle, kalbin de hep rızâya mâtuf olsun. Öğrendiğini yapmak için öğren. Yaptığını da sadece ihlas üzere Allah için yapmaya gayret edesin. Dervişlik dediğin nedir? İşte dervişlik zaten budur...

Kıymetli İhsan Efendi oğlum; mürşidinin sana verdiği Kur'ân-ı Kerim derslerini tam vaktinde okumaya gayret et. Ancak ziyâde uyku veya misafirlik gibi şeyler zuhûr ederse mürşidinin izniyle Kur'ân dersini ileriye veya geriye, durumun icabına göre icra edersin.

Şimdilik size beyan edebileceğim malûmat bundan ibaret. Bu meyânda mektubumun gecikmesinden dolayı sizi üzdüysek affediniz. Zira bu aşk yolunun yolcularından kimin baş kimin ayak olduğu belli değildir. Hepsi bir vücuttur. Sizin

üzülmeniz, bizim mahzuniyetimiz, bazen bizlerin üzülmesi Hakk'ın üzülmesi şeklinde tezâhür eder. Bu nevi hallerden Cenab-ı Hakk'ın merhametine ve Cemâl'ine sığınırız.

Hakk Teala sizleri hayırlı işlere vesile kılsın. Ve bu hayırlı hizmetlerde sizleri muvaffak eylesin. Muvaffakiyet ihsan ettikleri gibi, bu tevfikin Cenab-ı Hakk'ın kendisinden olduğu şuurunu da her zaman size ihsan ederek, nefsani ve şeytani benlik iddiasından muhafaza buyursun. Allah ve Rasul aşkını öğrenmek için kaleme sarılıp yazdığımız bu satırları rahmetine, aşkının meşkine, rızasına ve Cemâl'ine vesile kılsın. O kalem tutan ellerinizi Cenab-ı Hakk, nâr-ı cahimden, kabirde çürümekten hıfz u himâye eylesin. O güzel ellerimiz Rasulullah Efendimiz'in yed-i saadetinden (saadetli elinden) âb-ı kevseri içerek O'na, sevgiliye kavuşsun. Allah'a yakîn olan kulların himmetleri ve nazarları daima senin üzerine olsun. Selametle...

7. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların yedincisidir.

Kendisine müştâk olanların yollarını âsân eden, kendisinden gayrıya muhtaç etmeyen güzeller güzeli, güzelliğin Hâlık'ı, sevenlerinin ve sevdiklerinin damarlarında muhabbetini devr-i dâim eyleyen Hazret-i Cenâb-ı Zü'l celâl-i ve'l cemâl Hak Teâlâ'ya hamd ü senâ olsun.

Hakk'ın cemâline muntazır âşıkların rehberi, çerâğı, sirâcı, nurlu Hazret-i Fahr-i Âlem'e en güzel şekilde salât ve selâm, bu günâhkâr ümmetinden kendilerine arz olunsun. Ruh-i Resûlillah sizlerden ve bizlerden hâberdar olup ve dahî hoşnûd u râzı olsun.

Muhabbetli, gayretli, ihlaslı, ihsanlı İhsan Efendi oğlum, Es-selâmu Aleyküm!

Sıhhat ve âfiyette olmanızı, Rabbü'l-Âlemin'den niyâz ederim. Ayrıca, hüsn-i ahvâlinizi (pek güzel hallerinizi) yazarak beni haberdar etmenizden dolayı teşekkür ederim. Uzunca yazmış olduğunuz mektup, size olan hasret ve muhabbetimizi biraz olsun hafifletti. Ara açıldığından böylece kazâ etmiş olduk herhalde. İnşâallah Cenâb-ı Hak hep sizi böyle mütefeyyiz(feyizli) eyler! Âmin!

Kıymetli oğlum! Suâllerine tek tek cevap vermeye yine âdetimiz olduğu vech ile gayret etmeye çalışacağım. Yanlış anlatmaktan ve sizi yanlış anlamaktan emin olmak için bazen sorularınızı da tekrar ediyorum. Bunu yaşlılığıma, ziyâde ihtiyarlığıma vererek mâzur görünüz.

"Mensubu olduğumuz tarîkin gayrısında sâir cemaatlerin sohbet ve zikir meclislerini iştirak etmenin bir sakıncası var mı?" suâli çok defa fakire sorulmuş bir sorudur. Daha evvel de arz ettiğim gibi yolunun âdâb ve erkânına riayet ederek hem silsile olarak hem de ahlâk olarak Hazret-i Peygamber'e vâsıl olan her tarîkat sohbeti ve zikri, mânevî haz ve zevk aldığınız müddetçe dâhil olabileceğiniz meclislerdir. Zîrâ tarîkatler, suyu aynı yerde olan, muslukları ayrı ayrı olan şadırvan gibidir. Ammâ burada şu iki husûsa dikkat etmeniz elzemdir. Birincisi, başınızda size imâmet eden mürşidinizin izni ile olmasıdır. Zîrâ imâma itaat dinin ahkâmındandır. İkincisi gittiğiniz meclislerde kıyas yolunu tutmayın, alacağınızı alıp kimseye ilişmeden o feyizle kendi mekanınıza avdet edin. Yine daha evvel arz ettiğim gibi balarısı gibi olun ki, balarısı binlerce çiçek dolaşır, kendisinde onları tevhid eder ve getirir kendi kovanına koyar. Bu şartlara riâyetle ve deple, Allah ve Peygamber muhabbetinin konuşulduğu, meşk edildiği her cemaate hürriyetle gidebilirsiniz.

Edeb bir tâc imiş nûr-i Hudâ'dan Giy ol tâcı emin ol her belâdan demişler.

İhyâ-u Ulûmi'd-dîn'i mâşâallah Hoca Efendi'den okumuşsunuz, pek güzel! Bu eserin tekrarı veyahut özeti mâhiyyetinde Kimyâ-i Saâdet isimli aynı müellifin (İmâm Gazzâlî) eserini kendi başınıza da mütâlaa edebilirsiniz. Pek çok mevzûu daha rahat kavrayacağınız kanaatindeyim.

Muhabbetli oğlum! Hatırınıza gelen başka bir ifade ile ilham olduğunu düşündüğünüz bazı beyitleri kaleme almanız, şiir şeklinde yazmanız, sizde zuhûr ettiği gibi sizden evvel ki birçok sâlikte de zuhûr eden bir neş'edir. Zararı yoktur, ancak güzel, âlâyişli kelimeler sarfedeyim, insanların nazar-ı dikkatini celbedeyim, şöyle şöyle meclislerde okuyayım sevdası ile şiirle meşgul olmak, sizin gibi ihlaslı ve gayretli dervişân için tehlikelidir. Zirâ tarîkat edebinde, söz söylemek, sanat göstermek, insanları hayran bırakmak için şiir yazılmaz. Bazı mânevi cilvelerin ve tecellîlerin ilhâmâtla insanın kalbinde ifade bulması ve tabiî bir halde lisana dökülmesi durumunda söylenirse zaten bunlara şiir de denmez, meydan terbiyesinde bu misillü (bu tarz, bu çeşit) sözlere "nutuk" veya "ilâhî" denir. Zikrullah meclislerinde okuduğumuz, zikre revnâk veren, aklımıza, idrâkimize sunulan nutuklar, bu ilâhî neşe ile yazılmıştır. Bunlarda dahi maksat kişinin irşâdıdır. Yoksa "desinler" diye yazılmamıştır. Böyle bir gayret mâlâya'ni (maddi-manevi hiçbir işe yaramayan) olduğundan dinen haramdır zaten. Halkın küçük saydığı günahları bile terketmeye gayret eden dervişler, böyle sefih işler eylemezler. Allah'ın velî kulları "Cenâb-ı Hakk'ın kelâmından ve Hazret-i Fahr-i Âlem'in hadis-i şerîflerinden gayrıya" "lakırdı"

demişlerdir. Lakırdı diye ağızda gevelenen söze denir. Hâşâ onların nutukları bizim sözlerimize nisbetle lakırdı değildir. İbret alınacak ilham ile, ihlas ile söylenmiş sözlerdir. Ammâ Allah'ın kelâmına ve hadis-i şerîflere nisbeten bütün sözler lakırdıdan ibarettir.

Hülâsâ bir neş'e geldiğinde zorlamadan nutku bir kenara yazarsın, mürşidine veya âgâh olan bir zâta arz edersin. Sonra fazla kurcalamazsın. Onlar sendeki kâbiliyete göre ya sana bu perdeyi açarlar ya da setr olunması icâb ediyorsa sırlarlar. Tâbî olmak icâb eder. Şunu unutmayasın ki, tarîkat yolu nefse muhalefet yoludur. Nefsine nasıl muhalefet edeceğini, nasıl onun huyuna suyuna gideceğini mürşidden tâlim edersin. Bu bahis kâfi.

Daha evvel size beyân ettiğim gibi kendi başınıza size tesbihâtı verilmeyen veyahut belli bir adette verilen esmâ ile meşgul olmamanızı hatırlatırım. Fakat mürşidinize anlattığınız bazı rüyaların neticesinde, gönlünüze doğan zikrullah meydanında icra edilen zikir şekillerini tâlim etmeniz, vird edinmeniz izni çıktığı için bunda dahi bir beis yoktur. İtidâlinizi yani dengenizi, taşkınlık veyahut başka başka şekillerde bozmamak kayd-ı şartı ile. Sonra bir zaman gelecek merak ettiğiniz ve çok zevk aldığınız bu zikir şekilleri size ya mânâ âleminde veyahut meydan terbiyesinde meşk edilecek ve inşâallah mükemmelen ifâ ve icrâ edeceksiniz. Bu fakir dahi bunun müjdesini sizin nâmınıza aldım. Tebşir eylerim (sizi müjdelerim) Allah Teâlâ tamamına ve sırrına erdirsin inşâallah.

Eskiden zevk almadığınız kadar şimdilerde kasîdelerden, ilâhilerin mûsiki ile icrasından pek ziyade zevk aldığınızı yazdığınızda gayri ihtiyârî tebessüm ettim. Her ne kadar ihtiyar olsam da bazen böyle gayr-i ihtiyârî haller de zuhur ediyor. "Ne için?" der iseniz. sizin bu haliniz şu anda bulunduğunuz esmânın (çektiğiniz tesbihatın) tabii bir halidir. Musikiye olan bu aşinalık ve ülfet sizde bazı güzel kokulara ve renklere ülfet şeklinde de zuhûr edecektir.

Belki de bu satırları yazarken siz bu nev'i halleri yaşıyor olacaksınız. Bendeniz bu mevzûda pek uzun boylu konuşmayacağım. Fakat şu kadarını tefekkürünüz için zikredeceğim ki, Cenâb-ı Hakk'ın sesinin güzelliğinin nasıl bir derecede olduğunu tahayyül edin ve O güzeller güzelinin sesine âşık ve hayran olarak bu dünyaya gönderildiğimizi tahattur edin.

Pek kıymetli evladım, korku sadece azap korkusu değildir. Kişi korkusuyla dahi ülfet etmeli, takvâ ona derler. Korku ona yâr ve yardımcı olmalı. Yoksa dervişi menzilinden alıkoyan korkular hiç de makbul değildir. Böyle olduğu gibi bazı manevî tecellilerin güzelliğinden korkuya kapılmakta kişiyi yayan bırakır. Meselâ size mânâ aleminde gösterilen dört büyük meleği görüp de bundan korkmanız hem bu tecelliye takılıp kalmanızdan dolayı hem de bunun korkusuyla meşgul olmanızdan dolayı sizi daha sonraki tecellilerden alıkoyar. Değil geçmişteki çirkinliklere takılmayı, mâzide kalan güzellikleri dahi bir kenara koyup yolunuza devam edesiniz. Cenâb-ı Hak her an tecellide iken ve bu tecellilere Hazret-i İnsan mazhar olacak iken geçmiş ile meşgul olmak sâlik için gözle görülmeyen, hemencecik fark edilmeyen fakat helâkine sebebiyet veren ahvâldendir. Mürşidinizin tenbihine ve hizmet tertibine riâyet ediniz.

Vesselâm!

Cenâb-ı Hak sizi rızasına uygun ameller ile meşgul eylesin! İbadet ve tâatına ve râzı olduğu işlerine mahkûm eylesin. Bu ibâdet ve tâatten mânevi zevk ihsan eylesin! Seni de bizleri de ihsanı ile taltif eylesin! Himmet, hizmet ve muhabbetle dâimve kâim ol İhsan Efendi oğlum!

Dualarınızı beklerim evladım, Es-selâmü Aleyküm ve Rahmetullah!

8. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların sekizincisidir.

İnsanı ahsen-i takvîm üzerine yaratan, kendisine muhatap kılan, kendi "mü'min" isminden vererek yeryüzüne halifesi olma şerefini bahşeden Kerim, Rahim, Vedud ve Rauf olan Cenâb-ı Mevlâ'ya sonsuz hamd ü sena olsun. İnsan şerefini, izzetini,hilkatini ve en güzel ahlâkını bildiren ve bulduran Resûlussakaleyn, Rauf, Rahim ve Aziz Fahr-i Âlem (s.a.v)'e en güzel salât u selâmın bereketi ve rahmeti, bizlerin ve cümle mü'minlerin üzerine olsun.

Vefakâr, sâdık ve mahbub, muhterem veled-i mânevîm, İhsan Efendi oğlum, Es-selâmü Aleyküm ve Rahmetullah ve Berekatullah.

Gözyaşlarıyla yazmış olduğunuz mektup her zamanki gibi bizi mütehassis eyledi (Çok duygulandırdı.) Mâlum, Balkanlar birçok fitneye gebe, devletimizin ve halkımızın ahvâli de pek iç açıcı değil. Cenâb-ı Hakk bu necip milleti ve hamiyetli ümmeti muhafaza eylesin. Sizlerden gelen mektuplarla ruhlanıyor ve mânevî neş'e ve feyz alıyoruz.

Evlâdım, Cenâb-ı Hakk mübarek eylesin, şeyhiniz tarafından size haydariye tekbirlenmiş*, lâkin buna liyâkatiniz olmadığından müşteki (şikayetçi, yakınır) olduğunuzu anlıyorum. Gönlü güzel evlâdım, iki hususu arz etmek isterim, daha evvel de arz ettiğim gibi: Evvelen şeyh ne verirse kabul etmek tarîkat adabındandır, saniyen (ikincisi) maddî ve mânevî bize verilen nimetlerin hiçbirisine zaten lâyık değiliz, hangi vesile ile olursa olsun hepsi Cenâb-ı Hakkîn lûtfu, ihsanı ve ikrâmıdır. Hangi yaşta, hangi makamda, hangi çağda olursan ol, bunu hiçbir zaman unutmayasın! Haydariyeye gelince Haydarî mâlum, Cenâb-ı İmam-ı Ali (k.v)' nin giydiği bir kisvedir ve bütün tarîkatlarda müştereken (ortak olarak) giyilen, kullanılan bir libas (kıyafet) tır. Hizmet eden dervişlere şeyh tarafından tekbirlenir. Bazen teberruken veyahut derviş hizmet menziline gayret etsin deyu mürşidi tarafından ilbas (giydirme) olunur. İnşallah Hz. Ali Efendimiz'e ahlâkınızı benzetmeye vesile olur.

Muhabbetli ve gayretli oğlum! Dervişlik, miskinlik demek değildir. Cemiyetinde olan hâdiselerde fevkâlâde ferasetle ve dikkatle âgâh olasın, kendi kabiliyetince elinden geleni yapmak üzere hareket edesin, mektubunda bahsettiğin o dervişliği miskinlik ve tembellik zanneden sâir zevatla ülfet etmeyesin. Çünkü onlar, dini ve tarikat terbiyesini nefislerinin vesveselerine ve dünyanın zevklerine uydurmaya çalışıyorlar. Şeriat ve tarikat, tâbi olunması gereken yoldur, yoksa hâşâ, şeriat ve tarikatı kendimize uydurmak ve benzetmek bir nev'î küfürdür.

Hakk Teâlâ'nın gadabı bu nev'î kimseler üzerinde dolaşır durur. Hakk sillesinin ne devası ne de davası olur. Ama şunu hatırından çıkarma ki: Hiznet gayet güçtür; evvelce de arz ettiğim gibi uyanık olmak, âgâh olmak gerek lâkin gaflette olanları kınamak ve onların sana konuştuğu gibi kaba saba konuşmak ârif ve zarif olması gereken dervişlere yakışmaz. Gücün yetiyorsa mahallendeki, etrafındaki fakir fukaraya, dul ve yetime, talebelere, hastalara hizmet ve himmet edesin. Bunları yaparken zerre kadar kendine pâye çıkartır ve bir şey yaptım zannedersen ihlâsını kaybeder, yani neticede Allah Teâlâ'nın huzurundan düşersin. Çok insanlar gelmişlerdir, hizmet etmişler; şeyhlerin, halifelerin sohbetlerinde bulunmuşlar amma benliklerinden dolayı önce yakîn olanların huzurundan düşmüşler sonra da Allah yolundan ve rıza yolundan ayrı kalmışlar, kalpleri vesvese ve kinle doluvermiştir. Fitne meselesine gelince? Güzel evlâdım, şunu unutmayasın ki başta Hz. Peygamber olmak üzere bütün peygamberler ve bütün evliyâullah ve hatta ümmete hizmet edenler buna maruz kalmışlardır. Dervişlik yolunda şuna dikkat et, bu sana vereceğim mühim sırlardandır: Sendeki ahlâkı bilmeden, sendeki ahvâli bilmeden sana çok iltifat eden insandan uzak dur! Zîrâ bunu yapan kişi, yarın aynı şekilde senin ahlakını ve ahvalini hiç bilmeden aleyhinde bulunabilir. Bu nev'i mürailerden uzak dur. Amam onlara karşı bir muhabbetin varsa, ille de yakın olmak istersen bâri hakkı ve sabrı tavsiye ederek onları itidal yoluna davet et. Cenab-ı Ali efendimize nisbet edilen bir söz vardır; demişlerdir ki: Ya imâm, ona dikakt et; falanca sana tuzak kurmak, kötülük yapmak ister! O Zât-ı Âli de buna binaen şöyle cevap vermiş: O kişiden böyle bir şey beklemem zirâ ona hizmetim dokunduğunu hatırlıyorum.

Kıymetli evlâdım, kişinin bilmediğine sabretmesi kolaydır; sebebi hikmetini bilmez, dolayısıyla hükmünü tam veremez, iyi mi kötü mü, neticesini beklemek üzere sabreder. Bizim yolumuzda sair kimselere sabır daha farklıdır. Bizim büyüklerimiz karşısındaki insanın cibilliyetini, fıtratındaki şerri ve hileleri matuf ihaneti gördüğü ve bildiği halde sabreder. Hükmü verebilecek durumda olmasına rağmen, Cenab-ı Hakk'ın o hükmü huşu etmesini bekler ve hatta âleni bir hıyanete mâruz kalmadıkça elini de o kardeşinden çekmez. Burada meşgul olunması gereken, kendi nefsin ve kalbinde müşahade ettiğin Hakk muhabbetinin dâim olmasıdır. "Sen çıkarsan aradan, kalır seni Yaradan." demişler. Böylesi durumlarda kendini müdafaa eyleme ve asla üzülme! Bak, mânâ âleminde ne güzel sohbetlere,iltifatlara ve tesellilere mazhar olmaktasın; yâr ile muhabbet etmeye dahi bu hayat yetmezken, seni anlamayan ağyâr ile meşgul olmak beyhude değil midir? Pek kıymetli evlâdım, bir vücut içerisinde nice azalar, cevherler ve maddeler vardır. Vücutta göz de var, kulak da, el de var ayak da; gıdalar, necasetler, zehirler hepsi bir kapta. Sen o vücudun muhabbet mahalli olan kalp civarından düşmemeye gayret et, bunu da ancak ihlâs ile başarabilirsin. İhlâsta hangi mertebede olduğunu anlaman belli süre içinde pek kolay değil. Fakat şu kadarını bil ki insanlardan gördüğün iltifat ve ihanet senin Hakk'a muhabbetini değiştirmiyor, gönlünün safası bozulmuyorsa inşallah ihlâs makamına kadem (ayak) bastın demektir. Dört bir yandan savaş haberleri gelmekte ve insanların çoğu fakr û zaruret içerisinde inlemekte. Ahvâl böyleyken ve insanların bahçesi gibi olan sohbet ve zikir meclislerinde, kişilerin birbiriyle çekişmesi, gıybet etmesi, sevmeye bahane arayacakken, küsmeye bahane araması Hakk Teala'nın gazaba geldiğinin veyahut geleceğinin en bâriz özelliğidir. Sâdık ve sâlim İhsan Efendi oğlum! Ârif ona derler ki; kalbi vesveseden, teşvişten (karışıklıktan) yani bulanıklıktan berî (uzak) olandır. Ve böyle ârifler, kendilerine karışık haldeki insanlar ve hâdiseler geldiğinde onları sükûnete erdirenlerdir. Binaenaleyh, (bununla birlikte) kalbinin safasını bozmayasın, bozacak meclislerden, konuşmalardan hatta imâ ve işaretlerden dahi uzak durasın. Cemiyetinde fark edilmeye başladıktan sonra nefsi için senden istifade etmek isteyenler, kör muhabbetle sana ülfet etmek isteyenler, haset veya câhilane meraklarından dolayı seninle bulunmak isteyenler muhakkak olacaktır. Temkin üzere oalsın, zamanı geldiğinde bunları nasıl bertaraf edeceğini inşallahuteâlâ size ifşa edeceğim. Böylece sizin ayırmanıza hâcet kalmadan nefsinizin ve böyle kimselerin şerrinden minterafillah (Allah tarafından) gelen inayetle muhafaza olunacaksınız. Cenâb-ı Hakk ihlâsınızı ziyade kılarak dâim eylesin.

Bir latifeyle hem sizi neşelendirmek hem de dertleşmiş olmak isterim. Cenâb-ı Musa (a.s) Hakk Teâlâ'ya mülâki olduğunda ümmetinden şikayet etmiş: "Ya Rabbi, ümmetim her fiilimi çekiştiriyor! Senin izninle onlara imanı, İslâm'ı ben öğrettim, anlattım; senin buyruklarını, ahlakını tebliğ ettim. Lâkin hakkımdaki dedikoduları, arkamdan konuşmaları beni usandırdı. Senin izninle bunlardan haberdar oluyorum hatta alenî olarak da söyler hale geldiler." Cenâb-ı Hakk da Musa (a.s)'ya "Beyhude üzülürsün ya Musa, sen ki nihayetinde bir beşersin, beşerin beşeri çekiştirmesi muhal (imkansız) değildir. Ben Allah'ları olduğum halde beni bile çekiştiriyorlar!" buyurarak peygamberini teselli eylemiş. Pek hoş bir lâtife! Benim şeyhim de bir gün sohbetinde birkaç kişi kaldığımız vakit, ocakta yanmakta olan ateşe uzun uzun baktı sonra sağ eliyle sakalını tuttu ve "Fesubhanallah, ne iştir?" diyerek acı acı tebessüm etti. Bendeniz de o zaman böyle pîr-i fâni değilim, gençlik var, biraz da tezcanlıyım; "Efendi Hazretleri, merakımı mucib oldu, sizi bu kadar düşündüren nedir?" diye sorunca döndü, tebessüm ederek yüzüme baktı. "Evlâdım, yeni bir mesele değil, senelerdir çözemediğim bir mesele." dedi. Ben de iyice meraklandım, böylesi bir mürşid-i âgâhın senelerce çözemediği mesele nedir diye taaccüb ettim. (hayret ettim); şaşkınlığımı, kalbimi ve nazarımı çok iyi bilen mürşidim hemen bunu farketti. "Evlâdım!" dedi, "İki sevdiğim insanı dost etmeye, birbiriyle tanıştırmaya korkarım, zirâ ne acayiptir ki bir zaman sonra beraber olup beni yıkmaya çalışıyorlar; bu hangi tecellinin ve nasıl bir hikmetin neticesidir, senelerdir bu meseleyi çözemedim." İşte İhsan Efendi oğlum, sizin fakire gönderdiğiniz mektupta, alenî olmasa dahi şeyhimin ve bu fakirin başına gelen imtihanlara maruz kalmaya başladığınızı farkettiğimden sizinle dertleşmek ve biraz olsun derdinizi hafifletmek istedim hatta geçmişte bizlerin yaşadığı bu imtihanlara sizin düçar olmanız fakiri neşelendirdi, pek keyif aldım. Cenâb-ı Hakk'a şöylece yalvarınız: "Ya Rabbi, benim şerrimden insanları ve cümle mahlûkatı muhafaza eyle, insanların ve cümle mahlûkatın şerrinden de beni hıfz û emin eyle..."

Allah'a vâsıl olmuş, yakîn olmuş kulların muhabbetleri, himmetleri üzerinize olsun. Nebiler, sıddıklar, şehitler, sâlihler sana yâr ve yardımcı olsun. Üzerinde hakkı bulunan cümle zevât-ı kiram senden hoşnûd-u râzı olsun. Allah Teâlâ'nın rızası, rahmeti ve bereketi Resulullah Efendimiz (sav)'in muhabbet nazarı, şefaati daima sizlerin ve bizlerin üzerine olsun. Amin. Dua, niyaz ve muhabbetlerimle Es-selâmü Aleyküm.

** Tarikatta dervişlere hususi törenle giydirilen ve ismini Hz. İmam-ı Ali Haydar-ı Kerrar Efendimiz'den alan hırka, yelek.*

[Umutrehberi.com]

9. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların dokuzuncusudur.

Beşeriyyeti zulmetten nûra çıkaran "mü'min" ismini vererek, "kerremna" tâcı giydirerek "Ahsen-i takvîm" üzere yaratan ve onu "esfel-i sâfilîn"e düşmekten inayeti ile muhafaza eden Celâl, Cemâl ve Kemal sahibi Cenâb-ı Hakk'a sonsuz hamd ü senâ olsun.

Hem beşeriyyetin efendisi hem de efendilerin efendisi, yeryüzüne ve bütün âlemlere Rahmet, Şâhid, Beşîr ve Nezîr olarak gönderilen Resûlullah, Habibullah, Şefiullah Efendimiz'e en güzel salat ü selamlar tarafımızdan arz olunsun. Bu salat ü selâmın bereketiyle, sizlere ve bizlere nur-i hidayet ve nazar-ı muhabbet ihsan olunsun.

Gözümün nuru, gönlümdeki güzelliklerin muhatabı, nedimim, pek kıymetli evlâdım, İhsan Efendi oğlum, Cenâb-ı Hudâ'nın selâmı, rahmeti, bereketi sizin ve ailenizin üzerine olsun.

Yazmış olduğunuz satırlar, sıhhat ve afiyetinizden haber veren cümleler bizleri mesrur eyliyor. Hele, şeyhinizin en son ziyaretindeki konuşmasını dinlediğinizde "Bir an karşımda sanki siz vardınız." şeklindeki ifadeniz fakiri tebessüme sevk etti. Hayır dualarla sizi epeyce yâd eyledim.

İnşallahu'r-Rahmân hep güzelliklerle anılır ve daima Cenâb-ı Hakk'ın razı olduğu işlerle meşgul olur, hâdim olursunuz. Âşık Yunus'un dediği gibi: "Hepisinden eyice; bir gönüle girmektir!" Bir kimse Cenâb-ı Hakk'ın nazargâhı olmuş hatta O Zü'l-celâl-i ve'l ikram'a kalbi âyine olmuş kişinin gönlünde yer tutarsa Hakk Teâlâ meleklerine "Şu sevdiğim kulun kalbindeki şahsa ikramda bulunun, maddi ve mânevi müşküllerini halledip hizmette bulunun." diye emr ü ferman buyurunuş. Yani sizin anlayacağınız oğlum, Allah-u Teâlâ'ya yakın olan kullar da gidilip himmet istenildiğinde veyahut dua niyaz edildiğinde, oturup öyle uzun uzun saatlerce duada bulunmazlar. O müracaatı sadırlarında bir şekilde muhafaza ederler. Ve eşref saati geldiğinde, Hakk Teâlâ ile mukârebeleri ve rabıta-ı kemalleri esnasında zaten Cenâb-ı Hakk sadr-ı velisinde bulunan bu müracaatı dile gelmeden kabul eder. İşte Âşık Yunus hem böyle bir kalp sahibinin gönlüne girmeyi hem de böyle gönül sahiplerinin safına dahil olmayı pek güzel ifade eylemiştir.

Rabbin ihsanına mazhar, İhsan Efendi oğlum! Nefs-i mülhime'den sana birazcık bahsetmiştik. Lakin mektubundan anladım ki biraz daha izah lâzım. Bu satırları okuyunca sakın anlayamadınız diye üzülmeyiniz zirâ izahatımızın sebebi nefs-i mülhime sıfatlarına daha fazla âşinalık içindir. Cenab-ı Hudâ idrakinizi ziyadeleştirsin. Hemen bir daha arz etmek gerekir ki, Evliyaullah Hazerâtının tâlim ettikleri yedi nefs derecesine Kur'an-ı Mecid'den âyetler işaret etmektedir. Sûre-i Yûsuf'ta geçen âyet Nefs-i Emmâre'ye, Sûre-i Kıyâme'de geçen âyet Nefs-i Levvâme'ye, Sûre-i Şems'de geçen âyet Nefs-i Mülhime'ye, Sûre-i Fecr'de geçen âyetler sırasıyla Nefs-i Mutmainne'ye, Radıyye'ye ve Mardıyye'ye işaret eylemektedir. Üzerinde düşünüle... Nefs-i Mülhime'ye gelince:

[Umutrehberi.com]

Kur'an-ı Kerîm'i Cenâb-ı Hakk'ın inayeti ile sadece kulaklarıyla duyup, gözleri ile görüp, dilleriyle okumakla kalmayan, gönülleriyle de âyetlerin hikmet ve esrarına yakiyn olan âlimler mânâları türlü türlü güzelliklerle bizlere aktarmışlardır ki Mülhime'ye işaret eden âyette de pek çok esrar-ı ilâhi vardır. Dikkat edilirse bu âyet-i kerimede Cenab-ı Hakk kelâmda "fe elhemehâ fücûrahâ ve takvâhâ" (sonra ona fücurunu -sınır tanımaz günah ve kötülüğünü- ve ondan sakınmayı ilham edene -andolsun- ki... Şems suresi, 8. ayet) buyurarak "fısk ü fücur" u evvele, "takvâ"yı sonraya almıştır.

Seyr u süluka giren dervişânın ekserisinin bu makamda ayakları kaymıştır. Şeytanın vesvesesini, nefsin fısk ü fücura davetini ilhâmat-ı Rabbanî zanneden birçok kimse öyle bir düşmüşlerdir ki, seyr u sülüktan önceki hallerini bile mumla arar vaziyettedirler. Allah Teâlâ Furkân-ı Mübîn'inde "Kur'ân'ı okumak istediğinizde şeytandan bana sığının!" buyurmuştur. Şimdi anlaşılmıştır ki; hem ayat-ı ilmiyye olan Kur'ân-ı Kerim'i okurken hem de ayat-ı kevniyye olan alemleri ve bu âyetlerin en büyüğü olan insanı okurken, şeytandan Allah'a sığınmak icap eder. Bu âyet aynı zamanda, Mülhime makamında olan kişinin "Allah'tan başka sevilecek ve meyledilecek nesne yoktur." mânâsıyla tevhidi okumak demektir. Zirâ ilhâmatın menşei kalp ve gönüldür. Aşkın menşei de kalp ve gönüldür. Nasıl ki Kelime-i Tevhid'in başında "İlahlar yoktur." denilip "İlla Allah vardır." zikrediliyor ise bu âyette de en öce fısk u fücur zikredilip ancak bunlardan geçenlere Takvâ beyan edileceğine işaret vardır. Takvâ ne demektir? Sevdiğinden çekinmek demektir. Mahbubundan utanmak demektir. İşte bu Mülhime makamında kulun kalbinde Allah aşkı tulû ederse artık buradan "Mutmainne" ye geçmek Cenâb-ı Hakk'ın lütfu ile mümkündür. Kelime-i Tevhid'in Kitâbullah'taki bir başka ismi de "Kelimetü't Takvâ" (Takva Kelimesi) dır. Üzerinde ârifâne tefekkür edilsin.

Hz. Mevlânâ Celâleddin Rûmi: "Gâfiller Allah'ı dünya semalarında arar, âşıklar ise kalp semalarında Hakk'ın Cemâlini müşahade ile meşguldürler." buyurur. Bu makamda derviş o kadar müteyakkız, o kadar dikkatlidir ki başını öne eğer de ne kalbine doğru tam bakabilir ne de başını kaldırıp sağa sola anzar eder. Dışarıya nazar edemez, kalbindekinin ondan yüz çevirmesinden korkar. Kalbine de tam teveccüh edemez, zirâ kendinde, gönlündeki Sultan'a bakacak yüz olmadığını tefekkür eder mahcubiyetle boyuncuğunu büker bekler. İşte bu âyetteki (takva) kelimesi bu haleti de içine alır.

Ayân oldu ki ilhâmâta mazhar olan derviş bu takva üzerine adımlarını atmazsa Makam-ı Mutmainne'ye erişmek şöyle dursun; nefsinin ve şeytanın tatminiyle meşgul olup ayağı kayıp gider. Temkinli olmak ve söz dinlemek bu nev'i hallerden kişiyi muhafaza eder. Şeyhiniz size her hafta 70.000 Kelime-i Tevhid zikrini vermekle ve evradınızı sabah akşam okumaya sizi me'mur etmekle Allahu a'lem sizdeki sıyâneti (muhafazayı) ve Mülhime askerlerinin artmasını böylece muzafferiyeti temin eylemiştir. Bu söze icabet ederek zikirle meşgul olmanız sâir kimsenin zikir ile meşgul olmasına beklemez. Çünkü Kelime-i Tevhid sözünün bereketi, söz dinlemenin berekâtıyla birleşir, tesiri daha da artar.

Muhabbetli oğlum, Şeyh Efendi Hazretleri'nin "Etrafınızdakilere Allah ve Resûl muhabbetini neşredebilir ve sohbet edebilirsiniz." diye izin verdiğini yazıyorsunuz. Evlâdım, rabıtanı tam eyle. İnsanların şerrinden, bulunduğun mekânın şerrinden Cenâb-ı Hakk'a sığınarak, senin şerrinden de etrafının muhafaza olmasını niyaz ederek sözünü dinleyebileceğini ümid ettiğin kimselerle sohbette bulun! Ma'lum, şu anda Balkanların durumu fevkalâde bozulmuştur. İnsanlar fırkalara ayrılmış böylece hem dinsizlerin hem de kendilerini dine mensupmuş gibi gösteren dinsizlerin ve Hıristiyanların oyunlarına daha kolay düşmeye başlamışlardır. Hatta üzülerek duyuyoruz ki, bazı devlet görevlileri de zulmederek halkı bezdirmişlerdir. Şeyhin sana bu ahval içerisinde yapman gerekeni söylemiştir. Eskiden olsaydı, kişi bu esmâda iken seyr u sülukunda bu merhalede iken böyle vazifeler verilmezdi! Şimdi ise durum farklı. İslâm aleminin vücudu kan kaybetmekte... Bir insan oluk oluk kan kaybederken ehil bir tabib gelsin yarasını sarsın diye beklemez! Durumunu gören kişi hemen eline temiz bir çaput alıp yarayı sarar veya başka bir şekilde duruma mâni olur. Maalesef şu anki ahvalimiz böyledir.

Umuma açık olan yerlerde insanlarla sohbette bulun. Lâkin çok mahrem meseleleri açma. Zirâ insanlardan gizli yerlerde meclis kurarsanız halk size daha çok tecessüs eder yaptığınız iyi işlerinizi dahi kötülük zannedebilir. Halkın arasına karışırsanız, dikkat çekmemek için daha iyidir.

Ayrıca hüsn-i zan ettiğiniz, emniyetine güvendiğiniz kardeşlerinizden bazılarının evini sohbet mahalli edininiz. Kur'an-ı Kerim'de Cenab-ı Hakk zulmün arttığı firavun devrinde, Mûsa ve Harûn Aleyhimesselam'a tebliğin ve sohbetin

yapılabileceği evler edinilmesini emretmiştir. Zirâ cemiyetin nüvesi ev ve ailedir. Din hayattan gayri değildir. Hayatın kendisidir. İnsanların ekserisi dini, mescid ve zaviyelerde ibadetle sınırlı görmektedir. Din, insan hayatının hem evvelini hem hâlini hem de âhirini tamamen içine alır. Evlerde yapılacak sohbetler bu düşünce tarzına da vesile olacak, ayrıca muhabbetinizi arttıracaktır. Unutmayınız ki Cenâb-ı Peygamber de bir müddet "Erkâm'ın Evi"nde irşadına devam eylemişlerdir. Bâr (yük) olmadan, yâr olarak siz de bu nev'i hizmete riayet eyleyin.

Mânâ'da (yani rüyada) çok görmek istediğin bazı zevatı görememen meselesine gelince, evladım! Bazen insan çok muhabbetinden dolayı da sevdiklerini rüyada göremeyebilir. Vazifelerini huşû ve huzurla ifâ eyle. Gerisini tabiî seyrine bırakıver, sükûnet üzere ol. Sakin ol ki, tecellileri fark edesin.

Evlâdım, iki cihanda azîz olasın. Azizlerle bukunasın. Zamanın ve mekânın izzeti senin aziz ahlâkına daima yoldaş olsun. Cenâb-ı Hakk seni nefsine, her türlü maddi ve menevi düşmanına karşı da aziz eyleyip zelil ve süfli ahvalden ve ahlaktan muhafaza eylesin. Dualarımız ve niyazlarımız her ne kadar zelil olsak da Aziz ve Muizz olan Cenâb-ı Hakk'ın razı olduğu ve dergâh-ı izzetinde kabul buyurduğu dualardan kılınsın.

Es-selâmu aleyküm ve rahmetullahi ve berekatuhu

10. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin müridi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların onuncusudur.

Cümle âlemleri muhabbetiyle halk edip rahmetiyle kuşatan, alemlerden münezzeh, cümle alemin rızkını ve hacetini gören ve gözeten Cenâb-ı Rabbü'l Âlemine hamd ü senâ olsun. Âlemlere güneş gibi doğan, rahmetiyle ve şefkatiyle insanlığa rehber olan şemsü'd-duha ve bedrü'l-düca Fahr-i Alem Efendimiz'e salat ü selamlarımız tarafımızdan arz olunsun. Bu rıza ve rahmetten âline, ashabına ve etbaına dahi ikram kılınsın.

Hakk yolunda kardeşim, pir yolunda sırdaşım, nur-i çeşmim (gözümün nuru), haldaşım, pek kıymetli İhsan Efendi oğlum, "Es-selâm kablel kelâm" mucibince (sözden evvel selâm -hadis-i şerif) Cenab-ı Hakk'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

İhsan Efendi oğlum, mektubunuza cevabımın gecikmesi bedeni bazı rahatsızlıklarımdan dolayıdır. Şikayet babında değil belki, mazaret ve durumu hikayet kastıyla zikrediyorum. Lâkin sizin sıhhat ve afiyet haberlerinizi aldıkça biz dahi şifâyâb oluyoruz. Cenâb-ı Hakk maddi ve manevi afiyetle dâim ve kâim eylesin.

Muhabbetli ve pek gayetli İhsan Efendi oğlum, Vahdet-i Vücud, cüzz, küll, vahdet-i şühud gibi mevzular sizin de naklettiğiniz gibi sadece ham sofuların ağzında dolaşan sözler olmaktan çıktı. Artık avam dahi bu gibi mevzularda fikir beyan etmeye başladılar. Allah sonumuzu hayreyleye. Evvelâ size lazım olan tedbir şudur ki: İlmi olmayan, hâl yoluna sülûk etmeyen, öğrenmek için değil iddia için soru soran kişilerden uzak durunuz. Lâkin yanlış konuşmalarına da müsaade etmeyiniz.

Fıkh-ı Ekber'in (İmam-ı Azam Ebu Hanife v.767) ve Emâli Kasidesi'nin (Siracuddin Ali bin Osman el-Uşi el-Fergani - v.1173) şerhini okumakla isabet buyurmuşsunuz. İlâveten bazı özel malumatı size nakletmekle bu hususta yardımcı olmaya çalışayım. Evlâdım, şunu bil ki: Allah Teala, haşa Allah'lığını kimseye vermez. Kullarına kendinden tecelli eder, fiiliyle, sıfatıyla onlardan gözüktüğü tasarrufları vardır amma neticede buna mazhar olanlar dahi bu nev'i halleri asla kendilerine râci kılmamışlardır ve kılamazlar da.

Bütün gözüken cüzlwe Cenâb-ı Rabbü'l Aleminin eseridir ve bilhassa insan o bütünden (küll'den) eser taşır. Yani cüzler küll'dendir. Amma bu cüzlerin mecmuu (toplanmıı hali) bir tane küll yapmaz. İşte bu mevzuda yanılanların ekserisi buradan hataya düşerler. Sonra Allah Teala alemlerden müstağnidir. (Alemlerden münezzehtir, ihtiyacı yoktur.) Fakat alemler ve cümle mevcudat asla ve kat'a Cenab-ı Allah'tan müstağni ve münezzeh değildir, O'nsuz olamazlar. Bazı kimseler "Bu âlem hayal âlemidir, misal âlemidir; bizler de rüyada gibiyiz dolayısıyla hiçbir şey göründüğü gibi değildir, eşyanın hakikati vardır. Sen eşyada kalma, hakikatine nazar et!" gibi sözleri birbiriyle karıştırarak, Hak ile batılı karışık göstererek, kendilerini aldatmakla kalmıyorlar, başkalarını da aldatıyorlar. Öyle kimselere, zerre kadar insafları var ise şu sorular sorulmalı: A kardeşim! Bu âlem hayal âlemi bile olsa sen buradaki hayatınla mukayyet (kayıtlı ve bağlı) olduğun müddetçe bal gibi de bu alemden mesulsün! Bu âlemin emirleriyle ve halleriyle memursun hatta mahkûmsun. Ne zaman sözle değil hâl ile müstağni olursun, o zaman bu sözlerin bir kıymeti olabilir. Öteki türlü bu demlerden bahis açmak gevezelikten başka bir şey değildir. Sonra daha evvel de zikrettiğim gibi eğer böyle olmasaydı hiç Hz. Allah güneşe, aya, geceye belli zaman ve mekâna, bu aleme ait eşyaya yemin eder miydi? Demek ki kul olarak haddi ve hududu aşmamalıyız.Eşyanın zâhirini bilmeden bâtınını bildiğini iddia etmek, meyvenin daha kabuğunu görmeden tattığını söylemeye benzer. Birazcık zikretmekle, birazcık da kitap okumakla kendini "oldum, maksudumu buldum" iddiasında bulunanların hali aynen böyledir. Kişi kulluğunun zirvesine bile kadem bassa yine onu Allah Teala'nın şeraiti ihata eder. (içine alır) Sırât-ı müstakimden ayrı düşemez. Resulullah (sav) Efendimiz bu dünyadan göçmeden evvel hastalıktan baygın düşmesine rağmen yine de namaza gayret etmedi mi?

Ki O Zât-ı Âli'nin Duha vaktinin güneşi gibi alemlere nurlar saçan mübarek vechine Cenab-ı Hakk yemin etmiştir. Rızayı ilahiye mazhar, eşyanın hakikatine aşina ve agâh olan Hz. Fahr-i Âlem böylece gayret edecek, ibadeti terk etmeyecek,

sonra bazı zavallılar eşyanın hakikatine erdik deyu gafletle ibadet ve taatten düşecekler, bir de bu sefih hallerini evliyaullahın yoluna ve sözüne dayandırmaya kalkacaklar. Bu hal kişiyi dünyada da ahirette de maskara eder.

Evlâdım, hâsılı, tarikat yolu görmek yoludur. Kişi görmeden ve gördüğünü mürşidine sormadan bu mevzularda lafla gevezelik etmemeli. Gördüğü de kendisine kalmalı. Zamanı geldiğinde anlatması gereken kısmı ve şahsı kendisine gösterilir. Başkalarının gördükleriyle de meşgul olup oyalanmamalı. Vakit ve ömür kısa, menzil ise gayet uzak. Oyalanmak ve mâlayani ile meşgul olmak için ahmak olmak lazım. "Men arefe nefsehu, fekad arefe Rabbehu" diye buyrulmuştur. Yani "Kim nefsini bildi, Rabbini bildi" manasına gelen bu ulvi sözü de yanlış şerh ediyorlar. Burada kişiye lazım olacak ilk şey, nefsinin aczini bilmesidir. Yoksa "Rabbin tecellileri tamamıyla nefsindedir." demek değildir. Evlâdım unutma ki Hz. Allah zâtı, sıfatı ve fiilleri itibariyle ancak yine Allah ile bilinir. Mürşid, bu bilmenin önündeki perdeleri kaldıran kişiye denir. Senin kavradığın ve senin "Budur!" dediğin ayrıdır. Sensiz ve bensiz "O"nun tecelli etmesi ayrıdır. "Sen, ben" dediğin mahluktur. "O" ise Hâlık-ı Zülcelâl Velcemâl, Velkemâl'dir. Bunları anlamayanlar, vahyin kendisine geldiğini zanneden vahiy katibi gibi huzurdan, Nazar-ı Rahmani'den düşen kişi gibi olurlar. Cenâb-ı Hakk muhafaza eyleye.

Füsûsu'l Hikem (Muhyiddin ibni Arabi v.1240) bahsine gelince, evlâdım, malumat olarak belki okuman faidelidir. Fakat şunu unutmayasın ki: orada okudukların dahi Hz. Şeyhü'l Ekber'in kendi müşahadesi yani kendisine göre olan tecellileridir. Bu nev'i eserler ancak seyr-i sülûkunu tamamlamış, kâmil mertebesindeki zevât için mütaala sahasıdır. Yoksa değil cahillerin daha tahareti bilmez gafillerin okuması, orta halli dervişlerin bile okuması münasip değildir. Dervişlerin, bazı sohbetlere giderken ve bazı kitapları okurken mürşidlerinden ayrıca izin almaları icab eder. Buna riayet etmez sonra da yolu sarpa sararsa kendi düşen ağlamasın.

Pirdeşim, evlâdım İhsan Efendi, şeyhinize bizden bahsetmişsiniz ve onunla konuşamazsanız rüyalarınızı bana yazabileceğinizi söylemiş. Daha evvelce size arz etmiştim. Rüya şeyhin namusudur. Ancak müsaade ederse başkasına anlatabilir. Siz de bu nutku haklamışsınız (sözü yerine getirmişsiniz) ki ilk önce izninizi sonra da rüyanızı yazmışsınız. Edebe riayetiniz bizi dilşâd eyledi. (Gönlümüzü hoşnut eyledi) Yazdığınız rüyaya gelince Resûlullah (sav) Efendimiz ile beraber Hz. Ebu Bekir Efendimiz'i görmeniz inşallah bu yoldaki sadakatinize işaret ve beraberlerindeki Hz. Ömer Efendimiz'den Bakara sûresinin o ayetlerini dinlemeniz bu yolda sizin muhafaza edileceğinize ve inşallah ileride bu yolun âdab ve erkanını başkalarına da öğretecek mürşid olacağınıza işarettir. Maşallah, Bârekallah! Şunu da arz edeyim ki: Gençliğimde aynı esmâ ile meşgul iken fakire de benzer bir mânâ gösterilmişti. Zaten tarikat piri ona derler ki, kendisi bu dünyadan göçse de yolunu takip eden sâliklere (dervişlere, talebelere) hep aynı sısnıflarda aynı dersleri okutur. Diğer rüyada gördüğün o zâtlar çektiğin esmâdan hâsıl olan meleklerdir. Sana gösterilen o büyük meleğin adı Necmeddin'dir. Bir nice zaman farklı farklı şekillerde yine kendisiyle görüşeceksin. Bu sırrı başkalarına ifşâ etmeyesin. Ham sofular "Rüya var mıdır yok mudur?" diye tartışıp dursunlar, Ehl-i tarik dersini ve talimini yapmakla meşgul yani tarikat görmek demektir. Vesselâm.

Zikrullah ve devrandan sonra cismen hararetin artması tabii bir haldir. Bu hararet geçsin deyu su ve meşrubat içmek doğru değildir. Kendiliğinden geçmesi makbuldur. Bedenen de bu nev'i hararet zuhûr ettiğinde meşrubat içmek zararlıdır. Bir müddet sonra zikrullahtan sonraki hararet hali de sizden alınacak, farklı bir hal verilecektir inşallah. O hal gelene kadar sâir vakitlerinde de dilin kuruyuncaya kadar salavat-ı şerife çekmeye gayret et. Bunun bereketi ve sırrı devam edince sana keşfolacak inşallah.

Hakk Teala'nın zikriyle dillerimiz ve nefislerimiz kurusun. Kalplerimiz ve gönüllerimiz nurdan pınarlarla dolsun. Habibinin zikriyle ruhlarımız coşsun, demler, sâfalar ziyâde olsun. Aşkullah ve aşk-ı Resulullah ve muhabbet-i evliyâullah an be an ziyâde olsun. Dualar ve niyazlar indallah makbul ve hatta mergup kılınsın. Allah Teala'nın selâmeti, afiyeti, bereketi ve rahmeti sizin ve sevdiklerinizin ve mü'minlerin üzerlerine olsun. Âmin.

11. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların onbirincisidir.

Kendisine müştâk olanların damarlarında muhabbetini devr-i dâim ettiren kâinatın ve cümle feleklerin müdevviri ve yegâne hâlıkı ve rabbi Cenâb-ı Zü'l-celâl, ve'l-kemâl, ve'l-cemâl hazretleri'ne hamd û senâ olsun. Arz û semânın nuruna müştâk olduğu ve nuruyla devrettiği Nurun ala Nur Efendimiz Hazretleri'ne salât û selâm olsun. Bu nur ile zâhirimiz, bâtınımız cümle ecza-yı vücudumuz, kalbimiz ve benliğimiz pür-nûr olsun. Cenâb-ı Hakk'ın selâmı, rahmeti ve berakâtı sizin ve cümle mü'minlerin üzerine olsun.

Nurlu ve muhabbetli İhsan Efendi Oğlum, sıhhat ve âfiyet haberlerinizi aldıkça mesut oluyoruz. Hele merakta koymayıp haberdar etmeniz bizi ziyâdesiyle memnun etmekte, Cenâb-ı Hakk da iki cihanda sizi memnun ve mesut eylesin.
Pek kıymetli evlâdım, Cenâb-ı Hakk mübarek eylesin, şeyhiniz elbette sizden memnun ki, seyr u sülukunuza muhabbetle dâim olduğunuzdan, dördüncü esmâ ile sizi taltif eyledi. Dördüncü dairenin ehemmiyeti sizce malûmdur. Mürşidinizden veyahut rehberinizden meşk etmişsinizdir. Lâkin birazcık da sohbet şeyhi olarak biz dahi malûmat verelim. Evvelâ hatırlatmak lâzım ki esmânın artması her zaman iyiye alâmet değildir. Ancak siz istikâmet üzere devam ettiğinizden bu hali iyiye yoruyoruz. İnşallah siz de gördüğümüz gibi olursunuz.

Muhterem evlâdım, tarikatlar Allah ve Resûl yolunu muhabbetle meşk ettiklerinden bu meşklerini dahi Allah ve Resûl izninin haricinde yapmazlar. Yani tarikinde neyi tâlim ederlerse bil ki bir sebebe mebnidir. (Bir sebep üzere kurulmuştur.) Mesela tevhidi veya diğer bazı tesbihatı çekerken yapmış olduğun vücut hareketleri dahi ya Hz. Peygamber'in (sav) fiilidir, ya O'nun tasdik ettiği fiillerdir veyahut Melâike-i Kirâm Hazeratı'nın pirlere veya şeyhlere bizzat tâlim ettirdiği fiillerdir. Tarikin bâtını (tarikatlerin mânevi, iç yapısı) şöyle dursun zâhiri (dış görünüşü) bile muhakkak mânevi iznin veya ilhamın eseridir. Üzerine tekbirlenen (dua ile giydirilen) elbiselerin şekli, rengi, isimleri dahi mânâ ifade eder. Bunları şunun için arz ederim ki: Maddi veya mânevi, zâhiri veya bâtını her ne meşk edildiyse, verildiyse bunlara riâyet edesin, verilen emanetleri aziz tutasın.

Dallı arakîyye olarak bilinen, sana tekbirlenen bu kisve-i evliyaullaha gelince... Dallı denilişinin zâhiren iki sebebi var. Biri: dallı demek destarsız (sarıksız takke) demektir. Yani dervişe tekbirlenince lisân-ı hâl ile işaret edilir ki bu kimse tarikimizde sâdık ve sâlih kişilerden olmaya gayret ediyor, kemâle erişecek. İkincisi; dallı denilir zirâ Hâlveti Tarikatı'nda arakiyye (takke) ve tâc-ı şerifin (şeyhlerin başına giydiği sarık) tepesindeki dallar bu takkenin etrafında uzar. Yine bununla işaret edilir ki, kendisine verilen feyzi ve mânevi ilmi hayatına tatbik ederek hâl olmasına gayret ediyor. Dallı arakiyyenin işaret ettiği mânevi hususların hepsini zikretmek epeyce uzun sürebilir. Velâkin muhtasar olarak (özetle) bir kısmını zikredelim. Dallı arakiyyeyi giyen derviş, beş vakit namazına muhabbetle müdavimdir ve hatta nâfile ile namazında kâim ve dâimdir demektir. Bunu giyen derviş, şeriat, tarikat, hahikat ve mârifet kapılarına âşina olmaya başlamış demektir. Yine bu derviş, dört mezhep imamı, dört büyük kutup gibi zatların yolundan gitmekte ve onlardan feyiz almaktadır demektir. Dallı arakiyyenin bir ismi de "ahiret tâcı" dır. Böyle denilmesi sebebiyle derviş kabre konulduğunda bu takke başına giydirilir. Dallı arakiyye giyen kişi "sâfi gümüş oldu" demektir. Gümüş derece bakımından altından sonra gelir. Yani denilmek istenir ki gümüşlükten altınlığa terfi edebilir. Dervişin kıymeti, mânevi bâhası ziyadeleşmektedir ve bu durumdaki derviş, saflığa ve kemale erişmeye namzettir. Evlâdım gördüğün gibi dallı arakiyye giymek, baş üstüne takke giymekten ibaret değildir. Basit görene alelade muamele edilir. Buna hürmet edene hürmet edilir, hakikatinden haber verilir. Allah için ta'zim eden ve yine Cenab-ı Hakk'ın rızası için hürmet eden kişiler daima kârdadır. Asla zarar etmezler. İnsanın başına ne gelirse,(hürmet ve saygısı azaldıkça) rızadan uzaklaşmaktan gelir.

Cenâb-ı Hakk'ın ihsanına mazhar İhsan Efendi oğlum, bize tevcih ettiğiniz suallerin ancak bir kısmına cevap verebiliyoruz. Bunun sebebi ihmal değil belki sizin ihsanınızla zaten hallolabilecek meseleler oluşundandır. Diğer sualinizin cevabına gelince evlâdım, enbiyanın, sıddıkların, şehidlerin ve bazı sâdık kulların cesetlerini yemek toprağa haram kılınmıştır. Enbiyânın (peygamberlerin) kabirleri onlara bir nev'i halvethane gibi olmuştur. Şunu da unutmayasın ki; İki cihân serveri İmâmü'l Enbiya Hz. Muhammed (sav) Efendimiz'in kabri bellidir. Diğer enbiyânın hiçbirisinin kabri kat'i değildir. (Orada kabirleri olduğu kesin değildir.)

[Umutrehberi.com]

İşte peygamberlere yakîn ve varis olan zatlar derecelerine göre kabirlerinde cesetleriyle beraber durmaktadır. Mesela Hz. Hamza (ra) Efendimiz'in kabri, bulunduğu yerden su çıkarmak bahanesiyle taşınmıştır. Şimdi Hicaz yolcularının ziyaret ettiği Uhud Kabristanlığı'na nakledilmiştir. Sahih tarih kitapları, sağlam kaynaklardan bize aktardığına göre Hz. Hamza'nın (ra) kabri açıldığında cesedinde en ufak bir bozulma olmadığını hatta omuzlarda taşınırken mübarek ayağının bir yere çarpmasından dolayı kanadığını çok açık bir biçimde nakletmişlerdir. Şimdi bundan ne olur denirse evlâdım, neler olmaz ki! İnsanın, ilme'l yakin imana muhtaç oluşu gibi ayne'l yâkin(gözle görme) imana da ihtiyacı vardır. İşte bunları gördükçe kişi dünyanın geçici saltanatına aldanmaz, ahiret saltanatının sultanlarını görür ve oraya rağbet eder. İmanı yâkine gelir. Şehadet arzusu ile cihâd şevki ile daima hizmette olarak bu mübarek zatlara ilhâk olmak gayesi ile yaşar. Zaten bu mübarek zatlar da kendilerini aşk ateşine, iman çerağına yakarak bizlerin yollarını aydınlatmışlardır. Gören gözlere, işiten kulaklara ve yapabilene aşk olsun! Şimdi anlaşıldı ki Cenab-ı Hakk yoktan var ettiği gibi, öldükten sonra dirilteceği gibi, isterse cesedi de ibret-i âlem olsun diye çürütmeyebilir. Ayrıca ibrette nasibi olanların şunu da görmesi lazım ki: Allah yoluna sarf edilen bedenler hatta nefesler zâyi olma kanunlarına rağmen kaybolup gidici ve zayi olucu değildir. Nefis makbul olur mu? Beden ve ceset makbul olur mu? Evet, olur. O cesedi ve bedeni Allah yolunda sarf edersen Cenab-ı Hakk da cennet karşılığı senden onu satın alıverir. Bunun üzerine tefekkür ile satırlara sığmayan manayı, sadırda bulacaksın. Hakk Teala ilmini müzdad eylesin, fehmini ve idrakini açık eylesin. Âmin.

Veliler yoldaşı, pirdeşim, evlâdım! Zikir esnasında vuku' bulan hali zikrederek uzun mektubumuzu daha da uzamaması için nihayete erdirelim. Evlâdım vehim yapma, korkuya da kaıplma. Kendi kendine âsude (yalnız) kaldığındaki halinden bahsediyorum. Yani kalbinin atmadığını, nefes alamadığını, dakikalarca bu halin devam ettiğini anlatıyorsun ya, işte o hâl; zikir esnasında Cenab-ı Hakk sana ilham etmekte ki Allah'ın zikri ile daim ve kâim olanların tabiat zincirlerine ve beden zindanına ihtiyacı yoktur. Zira bunlar ve herşey Allah ile daim ve kâimdir. İşte sana gösterildi ki kalp sebeb-i hayat değildir. Nefes de öyle; vesile-i hayattır. Hayatın kendisi değildir. Kişi Allah zikri ile tatmin olsa başka şeye muhtaç değildir. Bir dem olsun sana bunu yaşatmışlar. Eğer korkup endişeye kapılmasaydın bu halin saatlerce devam edebilirdi. Fakat şunu unutma ki: Zikrin bazı hallerini sevmek de kişiyi maksattan uzaklaştırır. Yani kişi zikirden kastını unutur. Bazen sadece zikrin lezzeti için tesbihatta bulunursun. Bu kötü bir şey değildir. Zikirden garaz Cenab-ı Hakk'ın zâtıdır, vesselâm. Senin kendince yaşadığın tecellilerin hepsi daha evvel de söylediğim gibi sana aittir. Menzillerde oyalanmayasın. Zirâ yolcu yolunda gerek...
Pek kıymetli İhsan Efendi oğlum, kelimeler birbirinin ruh hallerinden anlamayan insanlar için nasıl pek mânâ ifade etmiyorsa birbirine yakın ruhlar arasında bile yazmak, konuşmak bir dereceye kadardır. Konuşmaktan, yazışmaktan maksat murada yakınlık içindir, Cenâb-ı Hakk murad ve gayelerimizi rızasına uygun eylesin. Benim gönlümü hoş eylediğin gibi Cenab-ı Mevlâ dünya ve ahirette senin gönlünü hoşnut eylesin. Kelimelere sığmayacak mânâları, senin ferasetine, irfânına ve kalbine havale ediyor seni dahi Hudâ'nın hıfz u emanına havale ediyorum. Allah'ın rahmeti, bereketi ve selâmeti üzerlerinize olsun.

12. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların onikincisidir.

Ezelden mevcûdât ve mahlûkâtı muhabbetiyle var edip, insanları muhabbetine muhatap kılan, îmân nimetini minnetsiz, külfetsiz, mihnetsiz bahşeden, kullarının kalbini nur-i îmân ile tezyin eden Cenâb-ı Zü'l-celâl Ve'l-cemâl Ve'l-kemâl Hazretlerime muhabbetle sonsuz hamd ü senâ olsun.

Alemleri rahmetiyle ve muhabbetiyle istilâ eden ol Fahr-i Alem ki beşerin efendisi, beşeriyet için beşir, hem beşerin efendilerinin efendisi, Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz'e muhabbetle ve bî-nihâye salât ü selâm olsun. Ehl-i beyti, ashabı, ezvâcı ve etbâı dahî arz ettiğimiz bu salât ve selâmlardan haberdar kılınıp yarın yevm-i mahşerde civarında bulunmakla cümlemiz dilşad kılınsın. Amin, bihurmeti Tâhâ ve Yasin.

Kıymetli ve muhabbetli, gönlümün muhatabı İhsan Efendi oğlum! Cenâb-ı Hakk'ın rahmeti, bereketi ve selâmeti her daim üzerlerinize olsun.

Pek kıymetli evlâdım, günler geceler süratle geçmekte. Karar kılacağımız menzile her nefes daha çok yaklaşmaktayız. Cenâb-ı Hak şimdiden bizleri mübarek menzillere eriştirsin ve akıbetimizi muttakilerin akıbeti gibi eylesin. Menzile varmak için kat edilecek yol uzun, ömür ise kısa ama Cenâb-ı Hak ihsan ederse benim İhsan Efendi oğlum; o menziller, o yollar kat edilir, dürülür; elbet subh-ı maksut görülür.

"Hak tecellî eyleyince her işi âsân eder
Halkeder esbabını bir lahzada ihsan eder."
(Cenâb-ı Hak kendi kudretini kulunun lehine tecellî ettirirse her iş kolay olur. Ortada netice almak için lazım olan sebepler olmasa da eğer Allah murad ederse, sebebini de vesilesini de yaratır, bir anda sebep de sonuç da kula ihsan edilebilir.)

Çok sevdiğim evlâdım, gözlerinden akan yaşlar senin gözlerinin cilasıdır; gözü yaşaran, kalbi titreyen, yüzü kızaran kimselere "derviş" denir. Mahşerde ağlatılmadan evvel burada ağlamayı meşk edenler orada Cenâb-ı Hakk'ın cemâliyle ve cennetiyle güleceklerdir.

Şunu da arz edeyim ki: Göndermiş olduğun mektubun üzerinde iki damla gözyaşını farketmem beni de ağlattı. Allah muhabbetini ve muhabbetle akıttığın gözyaşını ziyade eylesin. Ağlamak er kişinin hâlidir. Ağlamayı bilmek gerçek erlerin işidir.

Gayretli ve muhabbetli evlâdım! Nefis derecelerinde, daha evvel de arz ettiğim gibi, Nefs-i Mülhime yani ruh makamı; dervişliğin hem başlangıcı, hem kemâlden sonra karar kıldığı mertebe, hem de bazı sapkınlar için dervişliğin başlamasıyla bitmesi mahallidir. Bu makamın ve nefis derecesinin manevî hazmı zordur. Bidayettekinden Başlangıçtan yani yeni dervişlik makamından çok daha ziyadesiyle (fazlasıyla) şeyhle irtibat ve onun sözüne çok daha fazla riayet ve teslimiyet makamıdır. Hem tarîkat erkânımızdan hem de bu nefsin askerlerinden bazı sıfatları zikretmek ve bir nebzecik olsun bu makamın ahlâkından sadra şifa (gönlü rahatlatması, kalbe iyi gelmesi) niyetiyle bahsetmek bizlere vacib oldu. Sen de inşallah bu tenbihattan sonra bunları tutmanın vacib olduğunu idrak edersin. Evvel sıfat tevazudur. Tevazu haddini bilmektir. Kendisinde bazı nimetler, güzellikler, ilme ve hâle ait bazı tecellîler olduğunu bildiği hâlde bunların sahibi olmadığını, kendisinde emanet olduğunu idrak ederek cümle kullardan edna (daha aşağı) olduğunu düşünmek ve devamlı müteyakkız (uyanık) olma hâlidir. Belki kalbinden şöyle bir sual geçebilir: Tevazu sadece bu makamda mı lazımdır, diğer derecatta tevazu hâli yok mudur? El cevap, deriz ki: Mülhime makamındaki tevazu ile Mutmainne makamındaki ve diğer derecattaki tevazu hâl bakımından değişiktir. Yoksa edebin bütün şubeleri gibi her makamın edebi ve erkânı vardır. Şöyle izah edelim ki: Mülhime'de olan kişi kendi varlığından da karşıdaki kulun varlığından da haberdardır. Tevâzuun ölçüsünü

bu mukayese ile yapar. Lakin kâmillere göre bu dahi eksiktir. Zîrâ kâmile lazım olan kendinde hiçbir şey görmeden, kendini de fark etmeden bu hale bürünmesidir. Hatta tevazu cihetine de kendisi yönelmeyip bizzat Allah'ın o hâli o kişiye giydirmesidir. Böyle olan zevatın hâline mütevazı denmez ehl-i mahviyyet denir. Yani kendinde vücud görmez ki gayriden düşük olduğunu iddia etsin, ne kendüyi görür ne gayriyi. Tevâzuun menşei edebin ve îmânın menşei olan kalptir. Ol sebepten sadece akıl ile yapılan, şeklen tevazu gibi olsa da kişiyi Cenâb-ı Hakk'a yaklaştırmaz. Hatta çoğu zaman gösterişten ibaret ve belki de karşıdaki insana üstünlük taslamak hâlini alır. Onun için derler ya: "Fazla tevazu kibirdendir." Ahlâk ve edeb öyle bir nesnedir ki, Cenâb-ı Hakk'a yakınlığı ve bu yakınlıktan sonra da uzaklaşmamayı insana ihsan eder. Velhasıl anlaşıldı ki edebin menşei kalptir. Kalbin ziynetlenmesiyle, parlamasıyla insanda ahlâk inkişaf eder. Başka türlü ruhî tekâmül mümkün değildir. Ve yine ol sebeptendir ki tevazuun, Mülhime'nin sıfatlarından oluşu bu makamın ruh makamı olmasındandır. Bir kimsede ruhî nazar (ruhi görüş, ulvi bakış) veya basiret zuhur etmedikçe nefsanî zilletin (nefisle alakalı çirkinlikleri ve düşüklüklerin) farkına varmaz. Her ne kadar taklid ile bu ahlâkı üzerine giymeye çalışsa da, ya dar gelir sıkar, yahut bol gelir düşer. Diğer ahlâkı buna kıyas eyle.

Mülhime'nin bir diğer sıfatı da cömertliktir. Yani sehâvettir. Hazret-i Fahr-i Alem "Sahî kişi (cömert insan) muhakkak cennete girecektir. Velev ki hasbelbeşer günah işlemiş olsun." buyurmaktadır. Cömertlik ayıpları örter. Bu öyle bir örtüdür ki nefsin üzerini örter, ruhun yükselmesine mânî perdeleri de ref eyler (kaldırır). Cömertliğin şubeleri vardır. En önemlisi nefsinden cömertlik etmektir. Her nefis rahatı, günahı, şehevî zevki ve başkasına üstün gelmeyi ister. Ve kendi hâline bıraksan hayırlı bir fiil işlemek derdinde olmaz, ibadet ve çalışma saatinde yatmayı, yatmaktan daha zevkli bir şey bulursa onu yapmayı ister. İşte bu; nefsin arzularına muhalefet etmek, bize sermaye olarak verilen nefis ve candan infak etmek, demektir. Yani bir nevî cömertliktir. Candan infak etmenin derecesine göre insanlar da derecelenir. Enbiya-i Kiram Hazeratı (Yüce Peygamberler) mahlukatın en cömertleridir. Onlar- daki cömertlik herhangi bir kişinin kendi gayreti ve tedbiri ile yapılabilecek bir infak değildir. Onlar Cenâb-ı Hakk 'ın kudret eliyle infak ederler. Sair beşer buna muktedir değildir. Yukarıda zikrettiğimiz tevazu hâlinin farklı derecelerde farklı hâli olması gibi. Enbiyadan sonra en cömert insanlara "sıddıyk" derler. Ondan aşağıdaki makama "şehitlik" derler. Şimdi kıyas eyle, canını Allah yoluna verenlere şehitlik rütbesi veriliyor, sıddıykıyet nasıl bir sahavet (nasıl bir cömertlik) ister ki şehâdetten üstün bir mertebe olmaktadır. Anın için her sıddıyk aynı zamanda şehittir. Ama her şehit sıddıyk makamına çıkamaz. Şehitlikten sonra gelen infak derecesine sülaha (salihler) ve evliya (Allah velileri) menzili derler. İşte hep böyle, kişi cömertliği miktarmca Allah katında derecelere nail olur. Amma bir kimse cömertliğini yani infak etmeyi, Resûl-i Ekrem Efendimiz'e ve O'nun ahlâkına benzeterek yaparsa onun da ruhu; peygamberler, sıddıykler, şehitler, sâlihler yani velîlerle beraber olur, onlarla ülfet kapısı açılır. Onlarla beraber olur. Cömertliği kendisine huy edinen ve bundan zevk alan kişi küfürden bile kurtulabilir, Allah'ın îmânına mazhar olur. Ama infak etmeyen, cimrilik yapan kişi diğer sâlih amelleri yapmaya çalışsa da neticede fısk u fücurdan kendisini kurtaramaz. Hatta Allah muhafaza, cennetten mahrum olur. Velhasıl Allah Teâlâ'nm cennetine ve cemâline mazhar olacak kişiler arasında bir tane bile nekes ve cimri yoktur. Cenâb-ı Hak razı olduğu cömertlerden eylesin! Zîrâ bazı cömertlik suretinde mübezzirlik (israf etme, haram olan şeye sarf etme) de en az cimrilik kadar kişiyi helak eden sebeplerdendir. Haram iş yapması için birine mal mülk sarf etme; kumar oynaması, içki içmesi için sermaye verme veyahut rızaya uygun olmayan bir işle kendini, nefsini harc etme, cömertlik değil mübezzirlik yani şeytanla arkadaşlıktır. Allah muhafaza! Bu nasihatimi sadece bu nefis derecesinde olan kişilere anlatmakla iktifa etme! (yetinme!). Bu hususları halka, insanlara sohbetle vaaz u nasihatle yaymaya ve onları irşad etmeye gayret et.

Pek kıymetli İhsan Efendi oğlum, Nefs-i Mülhime, nefiste ruhun tasarrufunun açıkça görüldüğü makamdır. Bu makamın diğer sıfatı dahî, kanaattir. Tevazu, cömertlik ve kanaat bir kimsede ahlâk olarak yerleşirse en azından Mülhime makamının lezzetini ve oradan da seyr u sülûkun bereketini görmesi imkânı doğar. Öteki türlü, şöyle bir o makamın kokusunu koklatırlar amma ondan sonra baş aşağı bırakırlar.

Kanaat nedir? Kanaat halk nazarında ayrı manaya kullanılır, Hakk katında ise ayrı bir mânâya sahiptir. Bize düşen Hak katındaki rızaya uygun hâle ermek için gayret etmektir. Cenâb-ı Hakk bizi halk eyleyip halk içerisine gönderdi amma halka tâbi olalım diye değil Hakk'a tabi olalım diye. Bu dahi kanaatin bir tarifidir zîrâ bir kişi kendi bileğinin hakkı ve emeğinin hakkıyla, halka taksim edilen hakkı, birbirine karıştırır ve kıyas ederse kanaat derecesinden düşer. Yani çalışacak, gayret edecek ve hatta son ânına, son kuvvetine kadar azimle kazanmak için yorulacak amma kazandıktan sonra da âhârın (başkasının) kazandığıyla meşgul olmayacak ve onunla kendisini kıyas etmeyecek. Yoksa kanaat, halkın anladığı gibi, günlük maişetini temin ettikten sonra dükkânını kapatmak değildir. Çalışma saatleri içerisinde ve kuvveti yettiğince çalışır, rızkını çıkartmaya gayret eder. Kazandığı kendisine yetmezse "Buna da şükür!" der. Kendisine yetecek miktardan fazla kazanırsa onları hayır yere sarf eder. "Bana bu kadar yeter elhamdülillah!" deyip dükkânını kapatan kişiye büyüklerimiz der ki: "Bu kanaat ve şükür değildir! Sen kanaatini göstermek istiyorsan kazan, kazan da başkasına sarf et." Cömertliğin tadım alan kişi kanaatin zevkine de erişir. Kanaati Cenâb-ı Hakk'ın rızasına muvafık olarak tatbik eden kimse de cömert olma hâline erişir. Velhasıl, kanaatin mânâsı halk katındaki kazançlarla değil Hak katındaki kazançlarla meşgul olmak ve ona gayret etmek, demektir. Ve gayretini Hak için teksif etmektir. Bu ahlâka sahip olanlar ölme raddesine gelse Hakk'la işi olmayan insandan bir nesne talep etmez. Ölümü göze alır, alçak insana yüz suyu dökmez. Hazret-i Ali Efendimiz'in buyurduğu gibi. Kanaat sahibi derviş kişi açlıktan ölme raddesine gelse yanındaki kulun ekmeğine elini uzatmaz. Zîrâ Hakk'a teslimiyeti ve Hakk'tan ayrılmama niyeti cömertlikle, kanaatle o kimsenin kalbinde öyle yerleşmiştir ki bunu kaybetmektense, kalıbını dinlendirmeyi yeğler. Zaten dervişlik de kalple kalıbı birbirinden ayırt etmek veyahut birbirine karıştırmamak hatta rızaya uygun şekilde bunları tevhid etmek değil midir?

Anlaşıldı ki Mülhime makamının en önemli sıfatı; gerek cömertlik gerek kanaat ve gerekse tevazu olsun neticede "Hakk'a teslimiyet" tir, vesselam! Bu makamda Hakk'a teslimiyeti bilmeyen öyle bir düşer ki bu, Emmare'den ve Levvame'den düşmeye benzemez. Hakk'a teslimiyet de tevazuu, cömertliği ve kanaati ister. Bunlar olmadan Hak, bir kişiyi teslim almaz. Teslim olmayan kişi salim olamaz, salim ve selâmette olamayan kişiyse asla Sırat-i Müstakîm'de karar kılamaz ve sabit kadem duramaz. Cenâb-ı Hak, bu makamdan ayağı kayarak düşmekten muhafaza eylesin. Zîrâ bu makam dervişliğin

artık zahir olduğu makamdır. Nefis derekesinde olan, ayağı takılır düşer; beş metreden düşer, on metreden düşer amma, bir adam, ruh ve ceset beraber ruhun kanatlarına takılır da sonra o ruhun hâline bürünemezse, öyle bir düşer ki, nefis öyle düşmeye takat getiremez. Bu düşme de, ayağı takılıp düşmeye benzemez. Anın için bu dervişlik makamına "Girme girme, çıkma çıkma." demişler. Cenâb-ı Hak sû-i ahlaktan (kötü huydan, kötü ahlaktan), hakîkate ermek niyetiyle olmayan taklitten, bizleri ve cümle sâlikleri-mizi muhafaza eylesin.

Azîz evlâdım İhsan Efendi, risalemin (mektubumun) başında "yol uzun, menzil uzak, ömür ise çok kısa" demiştim. İşte bu mesafeleri kat etmek için lazım olan ruh kanatları bu menzilde derviş kimseye ihsan edilir. Cenâb-ı Pîr Monlâ-yı Rûm Celâleddîn-i Rûmî Efendimiz'in buyurduğu gibi, kim bu kendisine bahşedilen kanatlan ruh tarafına yani Hakk'a bakan yönüne doğru çırparsa Allah ona, kendi kudretinden başka kanatlar ihsan eder. Talihi yaver gider. Amma kim ki bu kanatları nefis ve halk cihetine çırparsa neticede çamura bulanır o kanatlar, sırtına yük olma belasıyla karşı karşıya kalır. Yürüyen veyahut yerde sürünen için toprağa bulaşmak ayrı bir dert, velâkin kanadı olduğu hâlde çamura bulaşmak çok ayrı bir derttir. Sonra, ibretle bakmaz mısın, kuşlar kanadıyla doğar ama hemen uçabilir mi? Uçmayı bilen, ya annesinden ya babasından talimi görmeden veyahut onlar yuvadan uçurmadan palazlanmaya kalkan yavru kendisini yerde bulur ve helak olur. Ya kendi kendisini yakar, veyahut başka mahluka yem olur. Zaten mürşid sözü, şeyh nasihati tam da bu makamda lazımdır. Zira, kanadı olmayana uçmak talim ettirilir mi? Amma gel gör ki kanatlandığını fark eden bazı kimseler mürşidane irtibatlarını kesmeye kalkar, kendi başlarına da uçmaya heves ederler. Şimdi bu menzilde dervişe lazım olan Hakk'a teslimiyeti erbabından talim etmektir. İşte bu makamdan dem vurup da bir mürşide tâbi olmayan kişiler için Hazret-i Niyazî-i Mısrî buyurur ki:

Mürşid gerektir bildire
Hakkı sana Hakke'l-yakîn
Mürşidi olmayanların
bildikleri gümân (hata) imiş

Cenâb-ı Hak bizlere Kur'ân-ı Kerîm ve Kelâm-ı Kadîm'inde beyan buyurduğu raşidlerden olmayı ihsan eylesin. Vakitler hayr olsun; demler, safalar ziyade olsun. Allahu Azîm-üş Şân, ism-i zâtı nuru ile kalbimiz, cümle eczâ-yı vücûdumuz pür nûr olsun. Ol Habibinin nuru ile de "nurun âlâ nûr" sırrına cümlemiz nail kılınsın. Kalp gözlerimiz küşad, çerağlarımız rûşen, günahlarımız afv ve mağfiret, cümle ümmet-i Muhammed de her türlü âfâttan hıfz ü himaye ve emin kılınsın. Allah'ın rahmeti, bereketi, hidâyeti ve inayeti sizlerin ve bizlerin daima üzerine olsun.

Amin bihürmeti Tâhâ ve Yasin ve bihürmeti âli Yasin. Ve'lhamdülillahi Rabbi'l Alemin.

[Umutrehberi.com]

13. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların onüçüncüsüdür.

Alemler yaratılmadan evvel âlem-i kübrâ kılmak üzere insanı yaratmayı murad eden Rabbü'l Alemin, Cenâb-ı Zü'l-celâl, Ve'l-cemâl, Ve'l-kemâl Hazretleri'ne sonsuz hamd ü senâ olsun. O Allah ki biz yaratılmadan evvel kendisine olan talebimizi bizler talep etmeden bizlerde var eden, hamd ü senayı, tevhidi her hâl üzre bahşeden Hâlık i Zü'l-celâldir.

Nûr-ı evvel, ba's-i âhir, hem nebiler sonuncusu amma enbiyânın imâm-ı zübdesi, nûr-ı evveli, beşeriyetin ve beşeriyetin efendilerinin efendisi, Rahmeten li'l âlemin ol şemsüd-duhâ vel bedr-üd dücâ, nûri'l Hüdâ, Hazreti Fahr-i Alem ve sebeb-i îcâd-ı âlem, Efendimiz'e, âlemler adedince salât ve selâm olsun. Bu salât ü selâmın berekâtmdan, füyûzâtından ve envârından âline, ashabına, etbâına dahi ikram ve ihsan kılınsın.

Allah Teâlâ'nın rahmeti, bereketi, inayeti, maddî ve manevî saadeti üzerinize olsun İhsan Efendi oğlum,

Evlâdım, hem gonlümün muradı İhsan Efendi oğlum, âhir ömrümde senin gönderdiğin mektuplarla sohbet ederek Cenâb-ı Hakk'ın aşkını, Resûlullah Efendimiz'in muhabbetini meşk etmeye gayret ediyoruz. Allah ve Resul yolunun fakîri olan bu zâtı sen nasıl sevindirdiysen, Cenâb-ı Hak da sana inşaallah hem dünyada hem âhirette en büyük sevinçleri, saadeti ikram eylesin. Senden pek hoşnudum. Biz, sana şeyhinin himmetiyle mürebbî olduk. Sohbet şeyhliği derler ya, öyle oldu. Bize yazmış olduğun mânâların(rüyaların) tâbirlerini tek tek vermektense bilinmesi gereken malûmatı sana arz edeyim. Böylece hem mânâlarının tâbirine hem de bu yolun mânâlarının tarifine vâkıf olasın.

Hep ağlamak olmaz ya, seni güldüreyim. A oğlum, sadece sen rüya görmüyorsun ya! Biz de rüya görüyoruz. Elhamdülillah ki, Cenâb-ı Hak, bildikleriyle amel edenlere bilmesi lâzım gelenleri öğretiveriyor. Âlem-i mânâda sen fakiri gördüğün gibi bizlere de seni gösteriyorlar. Lâkin sana bu rüyaları anlatmayacağım. İbret nazarıyla bakman için bir başka mânâ anlatacağım. Hem sualine cevap hem maksat hâsıl olsun.

Mânâmda fakirin eski dervişlerinden biri zuhur ediyor. Güzel bir mekânda buluşuyoruz. Ben onu gördüğümde neşeyle karşılıyorum, lâkin o biraz dertli, benim verdiğim selâmı dahi duymadan ve "Aleyküm selâm!" demeden, dedi ki: "Efendi şeyhim, sultanım, bizler senden muhabbet haberlerini alamıyoruz. Bazı kimselerden muhabbet müjdelerinizi, mânâda görüşmelerinizi, veyahut haberleşmelerini duyuyoruz. Ama bizde böyle hâller olmuyor. Hatta huzurunuzda sohbete eriştiğimizde bize iltifat da buyurmuyorsunuz. Yakınlaşmak istediğimiz hâlde etrafımızdaki yakînler gibi olamıyoruz. Sebebi nedir?" Fakîr de ona cevaben diyorum ki: "Evlâdım, mürşidler hava gibidir. Herkes kendi miktarınca onu teneffüs eder. Sen hiç havanın bir kimseye yakın, diğer bir kimseye uzak olduğunu düşünebilir misin? Ciğerlerin müsaade ettiği kadarını içine çekersin. Göğsün tıkalı, nefes darlığın varsa bunun eksikliğini havada aramazsın, ciğerinde ararsın. Hem sonra biz bir kandil gibiyiz. O kandile yaklaştıkça kendin nurlanırsın, uzaklaştıkça kendin zulmette kalır, aydınlanamazsın. Sen kendin bize yakınlaşmayı talep et ve şeyhin hakkında "Şeyhim en çok beni sever." diye kalbinde hüsn-i zan et, bu güzel düşünceni başka bir kimseye de söyleme. Sonra bakarsın ki sen de rahat teneffüs ediyorsun, sen de aydınlanıyorsun ve şeyhine hâlen yakınlaşıyorsun.

İşte böyle. Allah u âlem, bu rüyanın tâbire ihtiyacı yok. Meşhur bir misaldir; bir kişi mânâda 'Rabbin kim?' diye suale maruz kalsa, o kişi de "Rabbim Allah'tır." dese soran kim söyleyen kim? Bir de gören var. Ya gösteren? İşte mânâ böyle acayip bir hâldir." Neyse bu bahis uzar gider. Fakır mânâdan anladım ki bu kardeşimizin böyle bir basit şüphesi var. Cenâb-ı Hak ufak tefek evham ve şüphelerden dolayı bizleri feyiz çeşmelerimizden uzaklaştırmasın. Kişiye fütuhat nasip olduktan sonra kalbindeki putlar bir bir o aşkın ve nurun tesiriyle yıkılır gider. Tevhidin nuru bir gönülde bir kez doğdu mu o kişide artık ebedî olarak şirk hâli zuhur etmez. Amma burda bir sır vardır. Bu sırrın izahı da Fahr-i Âlem(s.a.v.)'in veda haccmda beyân ettikleri sırdır. O fasîh-ul-lisân Efendimiz(s.a.v.) insanlara buyurdular ki, artık şeytan bu beldede ve Kabe'de ebcdiyyen putlara tapılmasından, şirk koşulmasından ümidi kesmiştir. Ancak bazı ufak işlerde ona uymanız onu sevindirecektir. İşte bir mürşid-i âgâhm huzurunda tevhidin berekâtını, Allah ve Resul aşkını gönlünde parlatan mürîd, şirkten beri olsa da evhâmıyla, vesvesesiyle, hatta mürşidinden şüphe etmekle şeytana ve nefsine bazen tâbi olacaktır. Mürşidler mürîdlerinin derecelerine göre kâh tatlı tatlı izah ederek, ikna ederek kâh şiddetli şekilde onları ikaz ederek bu nev'î hâllerden çekip çıkarır. Amma müride lazım olan mürşidinden elini çekmeye ki, mürşidi onu çekip çıkara.

Himmetli, hizmetli İhsan Efendi oğlum. "Şöhret âfettir." sözü hadîs-i şeriftir demişler. Mânâ cihetinden hadîs-i şerîf olduğu şüphesizdir. Biz metin üzerinde münâkaşa etmiyoruz. Mânâ cihetini tutuyoruz. Lâkin sen böyledir deyu sohbeti ve vazifeli olduğun dersleri bırakmayasın. Burada bir nezaket vardır. Evvel olarak bil ki, mürşidin sana bu yolda ne emrediyorsa cân-ı baş üzre kabul edip mucibince amel et. O amelle derece mi katedersin, hayır mı işlersin, sevap mı kazanırsın, şöhret mi elde edersin? Bunlara bakma. Saniyen(ikinci olarak) şöhreti sen istemedikten sonra şöhretli olmak dahi nefse muhalefettir. Amma böyle meşhur olmayı sen dileseydin hiç şüphesiz bu insanı helak eden bir âfettir. Salisen (üçüncüsü) nasıl şöhret bulduğuna nazar etmek îcâb eder. Bu adam Allah velîsidir veyahut çok sâlih bir kimsedir diye meşhur olmak ayrı bir dava, bu adam sanki kendisi çok makbul de bir de insanları irşâd ediyor denilerek kınanmak ve böylece şöhret bulmak ayrı bir dava. Evlâdım, şimdiki zamanda melâmet, kendini saklamak, dini yaşamakla oluyor. Dînî sohbet yapanlar, Allah ve Resul ahlâkından bahsedenler istihza ediliyor. Dünya ehli, "Bu zamanda bunlar olur mu? diyor. Kendilerini âşık zannedenlerse "Biz bunları geçtik, aşkımız bize yeter." diyor. Binâenaleyh senin bu şekilde kınanman nefsinin hoşuna giden bir hâlden ziyâde nefsine ağır gelen bir hâldir. İnsanlara hizmet ve sohbet ederken kendini onlardan âli görmeyesin. Böyle olduktan sonra senin heybetin, vakarın kibir ve ucûb değildir. Yerli yerince bir ameldir. Hâdisenin başka cihetleri de var.

[Umutrehberi.com]

Meselâ şöhret sadece tanınmak, herkes tarafından bilinmek değildir. Şunu da nihaî olarak arzedelim ki: İnsan tanınmadığı ve bilinmediği zaman bazı günahları işlemeye içinden heves ettiğinde daha rahat hareket eder. Lâkin; bilindik, tanındık bir zât, içinden günaha meyletse de halkın bilmesi onu zapteder. Mesuliyetin farkında olur, insanlara örnek olması gerektiğini bilir. Daha dikkatli hareket eder. Cemiyetin insanı hayır yoluna sevk etmesi ve onu hayırlı görmesi böyle kimseler için Cenâb-ı Hakk'ın lûtfudır. Bu riyâ değildir. Aynı, imamın camide namaz kıldırması gibi. Şöyle ki: İmam efendinin cemaat içerisinde namazı daha dikkatlice edâ etmesi riyâ değildir. Zîrâ imam cemaate örnek olmak mecburiyetindedir. "Ben halkın yanında namazın âdabına riayet etmezsem fitne çıkartır, kötü örnek olurum." diyerek dikkatlice namaz kılsa ecir kazanır. Amma cemaatten olan kişi sair vakitte hiç dikkat etmediği namaz âdabına camide insanlar görsün diye dikkat ederse riyakâr olmuş olur. Üzerinde düşün tefekkür et. Arif zâtlar şöyle demişlerdir: Bir kişi ya Allah'tan korkar ya halktan utanır veyahut cezadan çekinir. Eğer bu üç korku ve utanma hasleti bir kişide yoksa her türlü kabahati eder. Dolayısıyla seni dînî dikkate sevk eden bir cemiyetin oluşu rahmettir. Sohbet açman, maddî ve manevî müşküller için insanlara hizmet etmen ve bunu alenî yapman cenk meydanında zülfikârı kuşanarak çıkman gibidir. Kendi nefsine pay çıkartmadan, mürşidinin sözünden çıkmadan hareket edersen neticesi ya şehâdettir ya gaziliktir.

Cenâb-ı Hak bizleri her türlü cihâdda muvaffak ve muzaffer eylesin. Halvetî tarîkinin ulu pirlerinden Şemseddîn-i Sivasî Hazretleri meşhur nutkunun son beytinde der ki: **"Hakka makbul olmak ister, halka menfur olmadan."** Mânâsı malum ya, biz yine teberrüken verelim. Yani der ki Hz. Pîr: Hakikati söylemek halkın nefretini mûcibdir. Hâlbuki Hak Teâlâ, kullarında ve kâinatta hakkın kaim kılınmasını murâd eder. Hakkı kaim kılmaya çalışanlar Allah'ın sevgilileridir. Amma hakka riayet edemeyenler Allah'a "düşmanım" diyemezler, Allah'ı anlatanlara düşmanlık ederler. Diş ağrısından inleyen bir çocuk hekime gittiğinde kendisini tedavi eden zâtı nasıl düşman olarak görür, ondan kaçmak ister, "Hain kişi, neden bana bunu yapıyor?" der ve idrâk etmez? Oysa hekim o hâldeyken zâlim değildir. Hatta mazlumdur. Nefsine ağır gelen işi hakkı kaim kılmak için hizmetle meşguldür. Amma çocuk anlamaz. Ruhları buluğa ermemiş olan câhil kimseler de kendilerini böyle redaviye kalkışanları anlayamazlar. Hâlbuki bilmezler ki o fedakâr kişiler nefislerine ağır gelen bir işle meşguldürler. Derde derman olmak için bir istedirler. Çocuklar büyüdüklerinde kendilerine hizmet eden hekimleri şükran ve minnetle anarlar amma çoğu zaman o zâtları yanlarında bulamazlar. Aynı bunun gibi, o kişiler de, ruhları buluğa erip de idrâk ettiklerinde kendilerine yapılan hizmeti fark ederler amma çoğu zaman o mürebbîlerini göremezler. Eğer insan olma yolunda müstakîmlerse hiç olmazsa şükran ve minnetle yâd ederler. Evlâdım, sen de bu yolu tut. Mürebbîlik ayrı şeydir. Şeyhlikse kolay bir şeydir. "Şunu tut, bunu yap, şöyle et!" demek kolay şeydir. Karşıdakini ikna etmek, terbiye vermek için meşakkate maruz kalmak ayrı bir iştir. Hem şeyh hem mürebbî olmak lâzım. Her şeyh mürebbî değildir. Bu dahi Allah'ın tecellîlerindendir. Bazı şeyhler terbiyenin mânâsını etrafındaki seçtiği kimselere dağıtırlar. O mânâya mazhar olan kişiler şeyhin dervişlerine mürebbîlik yapar. Yani o mürebbîlerin dahi himmetleri şeyh-lerindendir. Erenlerin silsilesine baktığında büyük makam sahibi olan zâtların hepsi hem mürebbîdir hem şeyhtir. İnşaallah Cenâb-ı Hak seni şeyhinin terbiyesiyle edeplenen ve bu edeple insanlığa hizmet eden mürebbîlerden kılar.

Vakıa şöyle bir cilve de vardır ki: Mürebbîlerin ekserisi terbiye verdikleri zâtların olmuş hallerini göremezler. Aynı, hurmayı fidanken diken çiftçinin o ağacın meyvasını göremeden âhirete gitmesi gibi. Bu cihetten düşünürsen mürebbîlik gayba îmân gibidir ve kendi nefsine pay almadan Allah için yapılan hizmet nev'îdir. Bu hizmet pek ulvîdir. Fahr-i Âlem ne buyurdu: "Kıyametin kopacağını bilsen, elindeki fidanı dik." O fidanı sadece ağaç mı zannedersin? Hizmetin neticesini göremesen de hizmete memursun vesselam. Seyr û sulukta mânâlar dervişin hatasını, sevabını, derecelerini, makamını, hizmetlerinin şeklini hatta bazen neticesini bildiren haberlerdir. Cenâb-ı Hak hayatını bu yola vakfedenlere baş gözüyle neticeyi göremese de kalp gözüyle veya mânâ yoluyla akıbeti gösterir. Zîrâ gayba îmân zevkini alanlara Cenâb-ı Hak meçhulü malûm eder. Onlar da terbiyelerini o ilim üzere inşâ ve ikmâl ederler. İşte bu sebepten terbiyeyi veren de alan da muhakkak mânâ dersinden okurlar. Seyr u sülûkun bidâyetinden(başlangıcından) nihayetine kadar mürşid de mürîd de mânâlardan hâlî değildir. Bir de bu âlemi rüya âlemi gibi tâbir eden kâmiller vardır ki inşaallah onu başka bir mektupta yazarız. Pek kıymetli İhsan Efendi oğlum, Balkanlardaki hâli görüyorsun. Müslümanların hâlini de müşahede etmektesin. İnsanlar taklit belâsına tutulmuşlar. Hem de öyle bir belâya maruz kalmışlar ki hem velîleri taklit etmekteler hem de Allah düşmanlarının veremeyeceği zararı maddî ve manevî vermekteler. Hak yoluna gidenleri kandırarak kendilerine ve halka maskara ettirmekteler. Cehalet, küfür ve ahlâksızlık rahatlıkla yayılmakta iken senin "Acaba şöhret afet midir?" deyu hizmetten kaçman hiç de iyi bir hâl değildir. Allah Teâlâ faal olan kulları, mü'minleri sever. Âtıl olan battal mü'minleri sevmez. Bu sahada hizmete o kadar ihtiyaç var ki riyâ ile hizmet etsen de, aman hizmetten geri kalma. Ve nefsine de ki:

'Yanarsam ben yanayım ama Allah için bir kişiyi kurtarayım." Bunu düşünmen dahi İhlasın başka bir şeklidir. Tefekkür et. Ancak, insan insana hizmet eder. Hizmet aşkı hayvanda yoktur. Melek dahi emir aldığı için hizmet eder. Aşkla hizmet elmek Hz. tnsan'a mahsustur. Hak Teâlâ hizmetini, aşkını, himmetini, muhabbetini ziyâde eylesin. Cenâb-ı Hak seni erenlerin hizmetine, sâlihlerin devletine, nebilerin sırrına, velîlerin yollarına ve onların himmetlerine naîl eylesin. Büyüklerin muhabbet nazarlarından düşmeyesin. Cenâb-ı Hakk'ın inâyetiyle sırât-ı müstakimden ayağın kaymasın. Her ne türlü güzel amel eyledi isen Hakkın lûtfu olduğunu hep idrâk eyleyesin. Sana ettiğim dualar sâdık velîlerin eylediği niyazlara ilhak edilerek kabul olunsun.

Subhane rabbike rabbil izzeti amma yesıfun vesalamün alel mürselin velhamdülillahi Rabbi'l Âlemin.

14. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların ondördüncüsüdür.

Zâtıyla, sıfatıyla ve fiiliyle Evvel, Âhir, Zâhir, Bâtın olan Cenâb-ı zü'l-Celâl ve'l-Cemâl ve'l-Kemâl Hazretleri'ne kendi isimlerinin adedince hamd ü senâ olsun.
Nûr-i evvel, ba's-i âhir, âlemlere rahmet, şerâiti zâhir Fahr-i âlem ve sebebi icad-ı âlem ve mefhar-i benî Âdem, Hazret-i Resûl-i müctebâ, mürtezâ ve kibriyâ Efendimiz'e salât ü selâm edenler adedince ve nefesince salât ve selâm olsun. Âline, evlâdına, ezvâcına, ashâbına ve etba'ına dahî ikram oluna. Bu salâvât-ı şerîfelerden, bu âciz ve nâciz kullar dahi hissedar kılınsın.

Evvelce nurunu gördüğüm, ezelden yâr ve karındaşım olan İhsan Efendi oğlum! Esselâmu aleykum ve rahmetullahi ve berakâtuhû.

Evlâdım, Cenâb-ı Hakk muhabbetinizi ziyâde eylesin. Âfat-ı semâviyye ve aradıyyeden ve nefsâniyyeden ve şeytaniyyeden (yer ve gök ehlinin afetlerinden, nefis ve şeytanın fitnesinden, şerrinden) sizleri ve cümle mü'minleri Cenâb-ı Hakk muhafaza eylesin. Âmin.

İnsanın imân ve akâidi, amellerinden zâhir olduğu gibi lisânından ve kaleme aldığı satırlardan dahî belli olur. Kelâmı, lisânı seçme tarzından zâhir olduğu gibi bazen kelimeleri, satırları düzgün dahi olsa erbâbı, ferasetle dinleyip okuduğunda sadrındaki nifâkı veyahut aşk u muhabbeti hemencecik farkeder. Üslûb-i lisân aynıyla insandır. Lâkin; Cenâb-ı Ali kerremallahu vechehu buyurur ki: "Sadece sözlerin ifade ettiği şeye bakmayınız. Onu ifade eden zâtın da ahvâline ve niyetine ferasetle bakınız. Yoksa hata ederseniz, aldanırsınız." Daha evvelce de arzettiğim bu sözü şikayetten değil memnuniyet vesilesiyle söylüyorum. Zîrâ satırlarınızda, sadrımızdaki muhabbetin alâmetlerini, adım adım kemâle gidişinizi dua ve niyâzla görmekteyim.

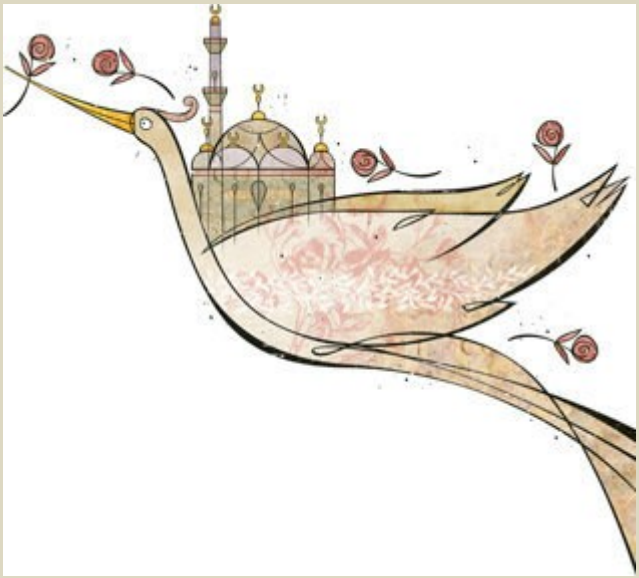
Hak nedîmi İhsan Efendi oğlum, ilk mektubda zât-ı âlinize ifade eylediğim tezkiye-i nefis mes'elesi o zamanın şartlarından dolayı pek etraflıca anlatılamamış idi. Göndermiş olduğunuz mektûbdan bu hususta bazı işaretleri ve remizleri beyân etmenin lüzûmuna kanaat getirdim. Zîrâ belagât, yerinde, mevkiine, zaman ve zemine uygun ifadede bulunmaktır. Tezkiye-i nefis her makamda lâzımdır ve her makamın da kendine ait bir niyeti ve usûlü vardır. Bunları ma'lûmat olarak versek de neticede hal ile bilinir. Bir kişi bunları bilmekle mürşid olmaz. Amma en azından yanlışa sevketmez ve sevkolunmaz. Mürşid bu halleri görmeli ki irşad edebilsin. Mübtedî derviş (seyr û sulûka yeni başlamış kişi) Allah'ın menhiyatından sakınır, emirlerine imtisal eder. İbadet, haram, helal olarak dini hayatına tanzim eder ve bu tatbikata mâni olan engelleri ortadan kaldırmaya gayret eder. Bu menhiyat denilen (Allah'ın yapmayın diye buyurdukları) ve emirlerine itaat (Cenâb-ı Hakk'ın yapmamızı emrettiği şeyleri bilfiil göstermek) herkesçe malumdur. Derviş değil, keşiş bile bunları bilir. İlk safhadaki tezkiye-i nefis böyle olur. Amma dikkat edile. Evvelce menhiyatını zikrettim. Zîrâ günahı terk, isyandan uzak kalmak, Allah ve Resûlü'nün sevmediği bir fiil terk etmek hem ibadetten evvel gelir hem de ibadetten üstün bir ameldir.

İkinci safhadaki tezkiye-i nefs, kalbdeki menhiyata meyli kaldırmak, kalbden geçen hayırlarda acele etmek, tecil etmemek demektir. Zirâ nefis kalbden yüz bulur da şımarıverir. Menhiyatı ibadet gibi işler de peşimân bile olmaz. Kişi, kalbimden geçti, amelimden zâhir olmadı derse muhakkak emmâre sıfatı üzre dibi boylar. Zirâ edeb kalbdedir. Bu safhada derviş, etrafında gördüğü çirkinliklerin, gayr-i meşru hallerin kendisine işaret ettiğini tefekkür edip murakabe (karşılıklı kontrol) makamında olmalı. Yani bakmalı, eğer o halleri gördüğünde kendisinde bir meyil varsa hemen kalbden onu tasfiyeye çalışmalı. Zirâ, o muhakkak zemin bulduğunda vücûd bulacaktır. Bu dahî ancak zikirle, sohbetle, rahatı terkle mümkündür. Şunu da unutmamalıdır ki; o hataları görmesi kendisinin de o hatalara düşeceğine işarettir. Öyle olmayaydı görmek dahî nasîb olmazdı.

Üçüncü mertebede derviş, yaptıklarına tövbe etmekten ziyâde kalbinden geçirdiklerine istiğfar eder. Bu makamda nefis, ibadet ve taatın evvelinde ve sonrasında kendi payını istemeye başlar. Meselâ; zikirden sonra gevşeklik hali, huşû u

huzurla namaz kıldıktan sonra dünyaya ve mâlâyaniye dalma düşüncesi hatıra geliverir. Bu makamda şeytanla nefis daha çok büyür ve birbirleriyle daha sıkı yardımlaşır haldedir. Evvelki mektuplarımda beyân eylemeye gayret ettiğim gibi ilhâmâtın başladığı bir kalb çok tehlikeli bir zeminde kendisini bulur. Ziyâde dikkat etmek lazımdır. İnşirah suresindeki ayeti hemen hatırla ki, Habîb-i edîbinin nezdinde cümle âleme beyan ettiği ayet-i kerimede bu âlemdeki insana da hitâb vardır. "Fe izâ ferağte fensab ve ilâ rabbike ferğab" (Allah Teala'nın rızasına muvafık bir ameli işleyip tamam ettikten sonra hemen rızası bulunan başka bir işte sebat ederek doğrul, yeni bir işe koyul. Rağbetin ve niyetin Rabbine olsun.) Fefhem! (Düşün, tefekkür et.) O sebebden sâlik bu makamda "Hû hû" deyu gayret eder. Gayret, meydan terbiyesinde önemli bir ıstılahtır. Bunun dahi üzerinde düşünürsen bu makamın sırrı keşfolur. Ve yine bu makamda günahlarıyla da sevaplarıyla da Allah nezdinde hiç olduğunu tefekkür etmek tezkiye-i nefsin şartındandır. Eğer sâlik, üçüncü derecede halkta gördüğü iyiliklerin Hak'tan, halkta gördüğü kötülüklerin nefsinden olduğunu idrak ederse Hak mazharı olur. Bu dahî dervişin hakîkî aşka adım attığı makamdır. Nefsin tezkiyesiyle uğraşmak fikri dahi o dervişi terk eder. Nefsiyle ruhunu, kalbiyle şuurunu tefrik edemez. Ne denirse onu yapar. Amma kim ne derse onu değil. O ne derse onu yapar. Kasdolunan bu makamın erbâbı tarafından bilinir.

Bundan sonra sâlik, kendi muhayyilesinin, niyetlerinin ve amellerinin ta'yini için nefsini muhafaza makamındadır. Yabanî bir atı serbest bırakmazlar. Onu tutuş şekli ayrıdır, bir de terbiye olan at vardır. Onu tutuş şekli daha ayrıdır. Azgın bir hayvana gem vurulmasıyla, terbiyeli bir bineğe gem vurulması, semer giydirilmesi aynı mıdır? Tabiî ki değildir. Dervişteki o mânâ şahsiyet olarak tezahür etmeye başlar. Evvelki hallerde de bu şahsiyetten eser vardır. Lâkin taklididir. Sahibi dahî kendisi değildir. Amma şimdi tahkikî olmuştur. Bu emanet kendisinden sorulacaktır. Binâenaleyh kâmil kişinin emanetten mes'uliyeti cahil kişinin ve nâkıs kişinin emanetten mes'uliyetine benzemez. Evvelki imândan mes'uldür veyahut İslâm'dan. Amma şimdi ihsan makamının mes'uliyeti mevzu' bahistir. Cenâb-ı Hakk'ın inâyeti ile kişi Allah'tan razı olduğunu zâtı ile, sıfatıyla ve ef'aliyle ortaya koyar. Kendi dahî aradan çekilir.

Pek kıymetli evlâdım, bu mevzu'a devam etmeden evvel sağda solda konuşulan bazı sözlere cevap vermek belki ileride de şahit olursun deyu hatırıma geldi. Şimdi bazıları derler ki: Efendim makamat, şeriat, tarikat, hakikat, ma'rifet değildir. Ma'rifet evvel gelir, hakikat sonuncudur. Zirâ aslolan hakikattir. Biz de deriz ki: Şeriatın, tarikatın, hakikatin aslı ma'rifet olarak kendisini gösterir, zâhir olur. Hakikatin hakikatine varanlar zaten Kerîm olanın kerîmliğinden hakkıyla nasibdar olanlardır. Bu hal ma'rifet ile zâhir olur. Yani ma'rifet makamı, hakikat bilindikten, bulunduktan ve olunduktan sonraki makamdır. Sen buna ister hakikat de ister ma'rifet de. Yoksa kastedilen ma'rifet, kişinin velayet makamı değildir. Ma'rifet-i Hak'tır. Hakkın kendisini ayan beyan mir'atte göstermesidir. Hz. Muhammed (sav) serâpâ (baştan ayağa) Hakikat'in Ma'rifetidir. Şeriatteki sır, ol makamda zâhir olmuştur. Aynı kıyamette yani nihayette cümle sırların zahir olması gibi. Bu vecheden tefekkür edilirse Efendimiz (sav)'in teşrifi sırr-ı Muhammedî'den feyz alanlar için zaten kıyamettir. Fefhem! (İdrak et, düşün!) Bazıları da derler ki; "Efendim, kudbiyyet evveldir. Kurbiyyet sonradır." Bunun dahî cevabını vermiştik. Lâkin şimdi tekrar etmek icâb eder. Orada zikredilen kudbiyyet vazife icâbı iş yapmak değildir.

[Umutrehberi.com]

Yakınlık yani kurbiyyet, mûcibince amel etmektir. Zirâ kuldan istenen hangi makamda olursa olsun o makamın icâbına göre amel etmektir. Sâfiyye'ye erişince amel munkatı' olur mu? Veyahut tasarruf sâkıt olur mu? (Amel yapmaktan uzaklaşabilir mi? Halifetullah olarak vazifeli olduğu sahada yetkisini kullanmamazlık edebilir mi?) Tabiî ki olmaz. Esas ondan sonra hizmete liyâkat vardır.

Herkesten çok, daha çok gayret etmek icâb eder. Amma gayret-i Hakk'tır, halk değildir. "Yeryüzündeki âdil sultanlar Cenâb-ı Zülcelal'in gölgesi gibidir." denilmiş. Anlaşıldı ki bazı kimseler bu sahanın kelimelerini kendi lugatlarındaki kelimelerle karıştırıyorlar. Böyle giderse sâfiyye makamını Sâfiye Hanım'ım evinde zannedecekler. Cenab-ı Hak, nefsiyle oynaşarak çamurda kalan merkep olmaktan bizleri muhafaza eylesin. Kişi söz dinlemekle ve kendisinden evvelkilerin irfanını beğenmekle, takdir etmekle mesafe kateder. Yoksa kendi yolunu kendi çizer, kendi kat eder. (İkinci kere kat etmek kesmek manasındadır, Allah u alem cinas yapılmıştır.)

Muhterem İhsan Efendi Oğlum, işte sizin mektubunuzda beyan ettiğiniz hal, en son anlattığım sâlikin haline muvâfıktır. Bu halleri uzun uzun yazmışlar. Bazen "lâ" dan illâ'ya geçmeyi izâh için, bazen kalp makamlarının tafsilatı için, bazen de "ıtlak" meratibini beyan için bir çok risaleler ve sohbetler yazmışlar. Arz eylediğim gibi bunlar ancak görülünce anlaşılan hatta görüldüğünde bile izahı kişiye özel hallerdir. Bu hallerin tefsiri ve tafsili için ayrı bir ihtisas gerekir. Bu sahanın mütehassıslarına "pir" denir veyahut pîri ile hemdem olmuş hem mükemmel hem mükemmil mürşid denir. Meselâ; öyle bir an gelecek ki, tezkiye eylemeye çalıştığın nefsin dahi onu tezkiye etmek isteyenden efdal olduğunu göreceksin. Nefsin, şehvetten yana gördüğün zevkin şefkat nazarıyla makbul olduğunu, mezmun olmadığını fark edeceksin. Zirâ tezkiye-i nefis teşbih etmek gerekirse toprağa tohumu atmak gibidir. Toprak sıfat olarak sana verilen o emaneti, o ahlak gölgesinde büyütürsen, evvela o tohum çürür, kokuşmuş, çürümüş halde iken hiçbir işe yaramaz. Mücahade eder, feyizle gayba iman ve söze itibar ederek devam edersen bu sefer o tohumun topraktan fışkırdığını görürsün. Filiz verir, fide olur. Budak olur. Kabul olur. Diken olup hiçbir şekilde ağza atılmaz haldeyken koparırsan ya toprak için çürüyüp pislik olur, yani gübre olur veyahut o budaklar, dallar yanmak için odun olur. Velâkin azmeder, sebat eder, gayret edersen çiçeklenir amma o da kâfi değildir. Zamanı, zemini gelince "Ol!" emriyle tohumdaki meyve kendini gösterir. İbretle bak ki o meyvenin dahi koparılma zamanı vardır. Ham iken koparılmaz. Vakti saati gelince koparılır. Meyvesi alındıktan sonra da o ağaç yakılmaz. Başka bir mevsim için güzel güzel bakımı yapılır. Bu misal inşaallahu Teala müşkillerini halleder.

Evliyâ bendesi İhsan Efendi oğlum, bu mevzu' inşallah diğer mektuplarda tekrar tekrar beyân edilir. Lakin şu kadarını da söyleyelim ki; kemâl mertebelerinde yakîn haller müşahede edilirken derviş anlar ki ortada nefis de yokmuş , ruh da. Bir âlem için var olan başka bir âlemin yoku mesabesinde olabilir. Bunlar cilve-i Rabbanî'dir. Bu dahi "terk-i terk" makamıdır. Bir işe kalkışmadan evvel hiç gayret etmeden salmak ve bırakmak ahlak-ı reziledir. Lakin işi mükemmelen halledip bitirdikten sonra benden bu kadar deyip kenara çekilmek, işi sahibinin takdirine bırakmak ahlak-ı hamîdedir. İşte kâmillerin terk-i terk makamı bu nev'idendir. Cenâb-ı Hakk bu sözlerin te'sirini halk eylesin.

Gönlümün âyinesi ve murâdı güzel evladım, küçük bir mes'ele diye yazdığın mevzu'a gelince; hakikaten de küçük bir mes'ele. Tabiî ki bir kitap, bir eser bitirildikten sonra, hele ki böyle sohbet halkalarında tamamlanmış bir eserse cemiyet tertip etmek pek güzeldir. Lâkin cemiyetleri ayrı ayrı yapmayınız. Yani ihya* cemiyetini, Vâsiyetnâme'yi ve El Fethu'r-rabbânî'yi ayrı ayrı yapmanıza hâcet yok. Hatta öyle bir meclis tertip edin ki hatim cemiyeti gibi olsun. Alameratibihim (mertebelerine ve derecelerine göre büyük kişiler) dua edilsin, hatim cemiyeti gibi olsun. Hatta yemekler, şerbetler, çocuklar için şekerlemeler verilsin. Buna çok büyük ihtiyaç vardır. Hem bu eserlerin, sohbetlerin devamı için hem de birbirinizle Allah ve Resûl muhabbeti için çok güzeldir. Evvelden yapılmadı diye tereddüt etmeyiniz. Netice güzeldir. İnşâallah bu güzel adetleri ilk defa siz kâim kıldığınız için Cenab-ı Hakk'ın lûtfuna, iki cihan serveri Efendimiz'in muhabbet nazarlarına ve erenlerin himmetlerine nâil olursunuz. Âcizâne tavsiyem, İmam Maverdî'nin Edebü'd-Dünya ve'd-Dîn eserini Âlûsî'nin tefsiriyle Pîr İsmail Hakkı Bursevî'nin Ruhu'l Beyân'ını dahî okuyunuz. Bir de Ahmed İbn-i Hanbel'in Müsned'i bu sohbet halkasını feyiz ve bereketiyle kuşatacaktır.

(* Anladığımız kadarıyla İmam Gazalî'nin İhya-i ulûmi'd-dîn ders olarak okunmuş. Bu eser tamamlandıktan sonra bir cemiyet tertip ediliyor. Zikri geçen diğer eserler İmam Birgivî'nin Tarikat-ı Muhammediye'si ve Hazret-i Pir Abdulkadir-i Geylanî'nin Fethu'r Rabbanî'sidir.)

[Umutrehberi.com]

Cenâb-ı Hakk sıhhat ve âfiyette dâim eylesin. Hayırlı hizmetlerle kâim eylesin. Aşkullah ve aşk-ı Resûlullah'ı kalbinde ziyâde eylesin. Ayaklarını sırat-ı müstakimde sabit eylesin. Her halini evvelki halinden hayırlı ve âlâ eylesin. Bu dünyada, kendi harem-i ilâhîyesinde ve ehadiyetinde hep seni güzelce mihmân eylesin. İki cihan serveri Habîbullah Efendimiz'in muhabbeti ve nazar-ı iltifatına sizi ve cümlemizi mazhar eylesin.

Allah Teala'nın selamı, rahmeti, inayeti üzerinize olsun, İhsan Efendi oğlum.

El fakîr, Müznîb Halîl Efendi

15. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların onbeşincisidir.

İlm-i ilâhîsindeki muhabbeti rahmetiyle ihata edip bu rahmeti dahî ilmiyle setreyleyen, şeraitini, rıza-yı şerîfini tahsile muhkem bir kal'a eyleyen, kendisine tâlib olanlara cemâlini ikram edeceğini va'deyleyen, âlemlerin Rabbi Hak Allahu Teâlâ'ya sonsuz hamd ü senâ olsun. Muhabbet-i ezelînin muhatabı, âlemlere rahmet olarak gönderilmiş, sırat-ı müstakimin bizzat kendisi, sıratullah, sâdık, musaddık, gelişi sıdk, kıyamı sıdk, oturuşu sıdk, kelâmı sıdk, gidişi sıdk, sâdıku'l-va'd Efendimiz Hazretleri'ne sonsuz salât ü selâm olsun. Cenâb-ı Hakk'ın dergâh-ı mecd-i ulûhiyetinde kabul olunan salât ü selâmlardan, âline, ezvâcına, ashabına, etba'ına ve onu tasdik eden cümle ehl-i îmâna dahî va'dedilen ecr-i nâmütenahîden taksîm-i sübhânî ile ikram olunsun.

Hakk'a ibadette kâim, halka hizmette dâim, gönlümün muhatabı, sohbetlerimizin neş'esi İhsan Efendi oğlum, Cenâb-ı Hakk'ın selâmı üzerine olsun.

Evlâdım, afiyet haberlerinden ve hizmet gayretlerinden haberdar olup ziyadesiyle memnun olmaktayım. Cenâb-ı Hakk seni sırat-ı müstakiminde sabit kadem eylesin. Bizleri kendi nefislerimize tâbi olmaktan muhafaza eylesin.

Muhterem İhsan Efendi oğlum, hizmetin gayet de güç olduğunu betahsis insana hizmet etmenin gayet nazik bir iş olduğunu fakirin ılefaatle ikazından bildiğin gibi artık bizzat müşahede ederek bu zorluklan farkediyorsun. Bu öyle bir tiryakiliktir ki hizmet ederken çektiğin meşakkatler -hâşâ Cenâb-ı Hakk'ın hizmetinde meşakkat yoktur amma- insanlarla meşgul olmak ve dâimâ onların eziyetlerine ma'rûz kalmak her ne kadar Hak'tan gayrı olmasa da halkın kişiye verdiği eziyetlerdir. Hizmete tiryaki olanlar için bu nev'î meşakkatler senin hizmete duyduğun iştiyakı arttırır. Bu artış inatlaşmaktan yahut gadaptan mütevellit gayret değildir. Tam tersine kişi nefsinin tuzaklarından kurtulmanın ve ülfet ettiği halkın kabasından kurtulur. İhlâs üzere bulunmasını etraftan gördüğü eziyetler sağlar, vesile olur. Allah için hizmet eder ve insanların iltifatına, rağbetine, kıymet değer bilmesine bakmaz. Bu hal üzere mücahede ederken Cenâb-ı Hakk o kimseye bazı tadlar verir. Bu zevkle meşgul olan derviş, ne acı sözlere, ne irfansızca hareketlere aldırış eder. Burada da kalmaz. Öyle bir hale gelir ki, Hakk'ın râzı olduğu sözlerden gayrisini işitemez, Hak muhabbetinin zahir olmadığı fiileri göremez hale gelir. Sen dışarıdan baktığında böyle hizmet eden zâtları çok büyük külfet ve eziyet çekiyor görsen de kalbleriyle kalıplarını ayırdıkları için zahirî meşakkatin onlara teması bile olmaz. Üzücü hâdiseler ve nankörlükler onlara dokunamaz bile. Zaten Allah için hizmet etmenin en bâriz husûsiyetlerinden biri de budur. Her ne eziyet görürse görsün, iftiraya, sû-i zanna ma'rûz kalırsa kalsın, Allah Teâlâ'nın îmânını rüşde ulaştırdığı ve ihsan zevkiyle îmânını yaşayan kişi asla koyup gitmez, hatta hizmetleri daha âli ve daha şâmil olur. Evvelce söylemiş idim, İmam Ali Efendimiz'e demişler ki: "Sana falan oğlu falan suikastta bulunacak, senin için pek iyi şeyler düşünmüyor. Kötülük yapmasından korkuyoruz." Cenâb-ı Şâh-ı Velî cevâben; "Bu mümkün değildir. Zîrâ o kişiyi tanımıyorum ve kendisine hiçbir hizmetim olmadı." buyurmuş. Hak Teâlâ kendisi için yapılan ibadet ve taatta gayûrdur. Ecrini bizzat kendisi vermek ister ve o niyetin ihlâsını fiilen ve halen cümle mahlûkatına göstermek ve onları şâhid tutmak murâd eder. Bu sebebden hizmet ehli olan zevât dâimâ kınanır, sû-i zanna ma'rûz kalır. Hak ve hakikate müştak olanlar bu nev'î hallerden aşkları tazelenmiş olarak çıkarlar. Yani kürbleri(sıkmtıları) ferece(kurtuluşa, hayırlı neticeye), dereceleri de âli dereceye vâsıl olur(Sıkıntılardan kurtulup rahatlığa kavuşurlar, mânevi dereceleri daha yüksek derecelere kavuşturulur.)

Maalesef hizmet ehline ve irfan yolundaki mürşidlere, hiçbir ilmi olmayan kişilerden ziyâde kendisini ilim ehli zannedenler tarafından tecavüzde bulunulur. Bunların bir kısmı şeriatın zahirinde, bir kısmı da tarikatın zâhirinde kalmış ham ervahtır(Kemâli idrak edemeyen kişilerdir.).

İhsan Efendi oğlum, fakır burada hizmet edenler kınanır, bu, dünya kurulalı beri bilemediğimiz hikmete mebni bir durumdur dedik amma, hizmet hizmet olacak. Hizmet ediyorum davâsıyla ilimden, zikirden, ferasetten yoksun, bid'at i'tikad yani sapık düşüncelerle meşgul adamların yaptığı işlere hizmet denilmez. Hizmetin tasdiki şeriat çerçevesindedir. Tarikat zaten şeriatın içerisindeki çerçevedir. Yoksa bizim burada söylediğimiz mânâyı gafil kişiler ve hizmet ediyorum derken ümmet-i Muhammed'i ifsad eden hezereler kendilerine senet olarak kabul etmesin. Ayrıca bu söylediğimizden,

fitneye ve fesada sebeb olacak ameller takdir ediliyor zannedilmesin. Hak Teâlâ cümle mahlûkatımn her an hizmetini görmekte. Amma bak hiç patırtı gürültü oluyor mu? Zahiren hizmeti görsek de Rabbü'l-âlemîn dahî hizmetini âdetâ perdeliyor. Dolayısıyla hem şeriatın hem tarikatın hem de halk nazarında câri olan âdetin ifsad olunmadan yürümesi îcab eder. Şimdi hizmet edenlerin tenkid ve tecavüze ma'rûz kaldıkları mevzu'una dönersek, karışıklığa meydan vermemesi için âlim mes'elesini açalım. Zîrâ dedik ki, ilim ehli olduğunu zanneden kişilerin fitne çıkarması ve hizmete mâni olması akıl karıştırabilir. Evlâdım ulemâ nâmmdaki(âlimler diye isimlendirilen) kişiler iki nev'îdir. Bir kısmı "ulemâ-yı muhakkikindir" ki bu zevât îmân ve İslâm'ın sancaktarı, kullara hakîkî ilmin râhını gösteren âriflerdir. Hakikatten ve muhabbet-i ilâhîyeden haberdar olduklarından hatta bu hakîkî ilme âşinâ kılındıklarından dolayı Hak üzre konuşurlar, Hak'la bilirler, Hak'la söylerler, Hak üzre giderler. Hakk'ı kâim kılmak için gayret eder, hak ve hukuku hakça taksim ederler. Aradan kendilerini çıkarırlar Cenâb-ı Hakk da bu sebebden onları hep Hak'ta Hak üzre kâim kılar. Cenâb-ı Hakk bu âlimleri İslâm cemaatinde dâimâ kâim eylesin. Sıhhat ve afiyetle başımızda dâim eylesin. Böyle âlimlerin ölümü âlemlerin ölümü gibidir. Bu nev'î zâtlar ümmet-i Muhammed üzerinde belalara ve musibetlere kalkan gibi olup ümmet için rahmettir. Zâhirdeki celâlleri bâtınlarmdaki cemâli muhafaza içindir. Muhakkak her devirde böyle âlim zâtlar vardır. İkinci nev'î ilimle meşgul olan zümreye ulemâ-yı rüsûm denir(işin resminde kalan, mânâya dayalı metinleri, mânâsından uzak olarak bilgi yüklenenler). Ulemâ-yı rüsûm diye şol kimselere denilir ki, mânâ ilmiyle meşgul oldukları halde mânâdan bihaberdirler. Adı üzerinde, işin resminde kalan kişilerdir. Ulemâ-yı rüsûm hakkında tafsilatla bahsetmek sadece sadrımıza darlık getirir. Bu sebebden uzun uzun anlatmayacağız. Lâkin, kendilerini ulemâ diye tanıtan bu kişiler ilimden ne kadar mahrum olduklarını hakikat ve mânâ sahasına girince gösterirler. Derler ya cahil cesur olur diye, işte bu sebebden ilmin bile kâfi gelmediği müşahede, mânâ ve muhabbet gibi husûsî hallerin bulunması gerektiği mevzu'larda tam bir cahil cesareti gösterirler. Bunlardan bazıları ne kadar tarikat varsa inkâr edip, akıl erdiremedikleri bu mevzu'da da cehaletlerini cesaretle göstermişlerdir.

Evlâdım İhsan Efendi, âgâh ol, sözlerimi dikkatlice dinle, satırları yazarken seni karşımda görür gibi yazıyor hatta konuşuyorum. Sonradan satırları tashih bile etmiyorum. Mektûbumu hitab gibi kabul eyle. Satırlardan çıkart, sadır sadıra olacak şekilde sana hitab eden kişiyi dinlercesine oku ve idrak eyle. Mektûbun dibâcesinde(baş kısmında) dua

meyânında(bölümünde, arasında) zikrettiğim gibi Cenâb-ı Hakk bu âlemi muhabbet üzre yaratmıştır. Bu muhabbetini rahmetiyle kuşatmış ve örtmüştür. Bu rahmeti de ilm-i ilâhîyesiyle ihâta edip o ilimde rahmetini saklamıştır. İlim tek başına maksûd ve matlûb değildir. Olamaz da. Rahmetin ve o rahmet içindeki muhabbetin ilimle birleşmesi lâzımdır. Eğer kişi hakîkî ilim tahsilinde bulunduysa muhakkak rahmetten ve muhabbetten nasîbdâr olur. Çünkü kâinat böyle vücûda gelmiştir. Bu Cenâb-ı Hakk'm bir meşiyet-i ilâhîsidir(Kâinat nizamına yerleştirdiği kaidedir, murâdıdır.). Şimdi, ilmi matlûb ve maksûd olarak görenler bu idraksizliklerinden dolayı rahmetinden istifade edemedikleri gibi bu mahrumiyetleri onları aşktan da bihaber olmaya sevketmiştir. Bu Cenâb-ı Hakk'ın sahih ve temiz niyetle ilmi taleb etmeyenlere mâni olması için halkeylediği perdedir. Binâenaleyh maksûdu ve matlûbu Hak Teâlâ olmayanlar bu perdeye ve bu perdenin tuzaklarına takılır kalırlar. Hak Teâlâ mahrem ilmine namahremi sokmaz. Şirkte olanlar, benlik davası güdenler, ilmin kabuğunda ve tad alamadıkları perdelerinde dolanıp dururlar, hakikati bulduk zannıyla kapının dışında kalırlar. Yani, hâşâ, Erhamu'r-rahimîn olan Allah Teâlâ onları saptırmamıştır. Kendileri ilmi taleblerindeki niyet bozukluğunun musibetine uğrayarak lâyıklarını bulmuşlardır. Yani kendileri taleb etmişler de böyle olmuşlardır. Ettikleri kendilerin- dendir. Çünkü Allah ilmi isteyene verir. Amma ne için isterse onun için verir. Sonra da hesabını alır, fâideli ilimle meşgul olan bekâya erişir, rahmete ve muhabbete nâil olur, kurbiyyet sahasında dem sürer. Diğeri de helâk olup fenâ derekelerinde nefsanî zevkinin tahsilatıyla muazzeb olur.

Şeriat ve ilim alâkasına gelince. Şu kadarını ifade edeyim ki, ilim Allah Teâlâ'nın din ve dünyada hâkim kıldığı şerîatidir. Allah Teâlâ rahmetini ilmiyle kuşattığı gibi rahmeten-li'l- âlemîn olan Fahr-i âlem Efendimiz'i dahî şerîatıyla kuşatmış ve o rahmet membaına şeriatı bir mahfaza yapmıştır. Cümle mânâ ve muhabbet bu şeriatın içerisinde dercedilmiş, saklanmıştır. Kavl-i Muhammedi olan şeriatı yegâne maksûd ve matlûb zannedenler meyvenin kabuğunu yiyip de meyveyi yedim zannedenlerden farksızdır. Elmanın dışındaki kabuk olmasa onun elma olduğunu anlamaz, yahut o meyveyi muhafaza edemezsin. Amma o elma meyvesini yemekten murâd kabuğunu yemek midir? İşte zahir ulemâ yani ulemâ-yı rüsûm zâhirde kaldıkları müddetçe kabalıkları artar, kabuk hakkındaki ilimleri, asıl maksûdu bilemediklerinden hakikati görmelerine perde olur. Bunlar tarikatı inkâr etse ne olur etmese ne olur. Amma şu bâriz bir hakikattir ki, tarikatı inkâr eden bu kimselerin gidişatı da aslında bir tarikattır. Küfür de bir yol değil midir? Sadece zâhiri kabul ederiz demek bir yol değil midir? Ayân oldu beyân oldu ki sofiler mânâ üzre gider, mânâsızlar da kendilerine göre yol tutarlar. Zahirini ve bâtınını içine almış, özünde muhabbet olan yolların hepsi Hak ve hakikat yoludur, tarîkat-ı Muhammedi'dir. "Zâhir gerekmez, bâtın lâzımdır." demek yahut "Zahir kâfidir, bâtın ile alâkadar olunmaz." demek bâtıldır. Böyle yol tutanlar ayrılık tarîkinde cahil cesaretiyle sülük etmektedir. "Cenâb-ı Hakk'ın şeriatı kâfidir, kavl-i Muhammedi bize yeter." diyen kişi eğer bu sözüyle şeriatın her şeyi câmî' olduğunu idrak etmiş ve içinde saklı olan mânâyı farkederek bu sözü söylemiş ise doğru söylemiştir, sırat-ı müstakim üzeredir, bir tarîke zâhiren intisab etmese de sofi mesleğindendir, vesselâm. Âşık Yunus'un "Şeriat, tarikat yoldur varana. Hakîkat, ma'rifet andan içeru." sözü bu mevzu'u ne güzel özetlemiştir. Şeriat tüm hikmetlerin ve halin sırlarını içinde barındıran, âdetâ Cenâb-ı Hakk'ın mânâlar üzerine giydirdiği libastır. İç içe olan ve her içte ayrı güzellikleri saklayan bu elbise seyr u sülûkun safhalarında sâlike müşahede ettirilerek tâlim edilir. Yani kalıbında kalmak makbul olmadığı gibi usûle uygun yürümemek de mezmûmdur (çirkin görülmüştür).

Kıymetli İhsan Efendi oğlum, her kul cennete ve cemâle mazhar olabilmek için Allah'ın rızasına muhtaçtır. Cenâb-ı Hakk'ın rızası olmadan hiçbir kul bu ulvî derecelere erişemez. Hatta Efendimiz (sav)'e Ashâb-ı kirâm "Siz de mi Allah'ın rızasına muhtaçsınız?" diye suâl ettiklerinde Efendimiz^) "Evet, ben dahî Allah'ın rızasıyla cennete gireceğim." buyurarak rızayı şerifin ehemmiyetine işarette bulunmuştur. Cenâb-ı Hakk rızasını ve gadabını zahirî amellerin altında saklamıştır. Hangi amelden razı olacağını yahut kişinin hangi ameli işlerse rızaya kavuşacağını bu âlemde setreylemiştir. Kişi çok küçük zannettiği bir günahtan dolayı ebedî azaba yahut huzurdan uzaklaşmaya ma'rûz kalabilir. Aynı şekilde sevabı küçük zannedilen bir ameli işlemekle bu rızayı tahsil ederek cennete ve cemâlullaha yol bulabilir. Evlâdım, dikkat et, âgâh ol. Bir mü'min güzel amellerin hiçbirisini küçük görmediği gibi, çirkin fiillerin de hiçbirisini küçük görmez. Görmez değil göremez. Böyle bir ihtiyarı(seçim hakkı) yoktur. Çünkü hangi amelle rızaya kavuşacak, hangi amelle rızadan uzaklaşacak bunu bilemez ki? İşte şimdi anlatabildim mi cahil cesur olur sözünün ne mânâya geldiğini? Allah'ın ilmiyle kuşatıldığını farkeden, kendi acziyetini idrak eden kişi, bu hususta kendi bildiği gibi indî görüşüyle(kendince bildiği şekliyle) hareket edebilir mi? Takvanın asgarî bulunması gereken kısmı bu sahada kendisini gösterir. Mü'min kişi yanlış yaparım diye korkar. Güzel bir amel gördüğü zaman da hemen onu öğrenir ve hayatına tatbik eder. Küçük günah büyük günah diye tertip edilen mevzu'lar, cezalarına göre söylenilmiş vasıflardır. Meselâ içki içmek büyük günahtır, niçün? Hapis cezası ve dayak vardır.

[Umutrehberi.com]

Daha başka birçok müeyyidesi vardır. Peki gıybet etmek? Küçük günah sayabilir misin? Evet, gıybet eden kişi hareketiyle bile bu gıybeti yapsa kalkıp da kendisine hapis cezası verilmez, sopa atılmaz. Amma gıybet Efendimiz'in beyânı üzre "zinadan şiddetli" bir günahtır. Ve sonra belki de rızâdan bu fiille uzaklaşacağız. Bilemeyiz ki. Evlâdım, günah Hak Teâlâ ile aranı açan her şeye denir. Bu zaviyeden bakarsan küçük günah, büyük günah diye bir şey yoktur. Âdâb-ı muaşeret ve cemiyetlerin nizamı için böyle tasnif edilmiştir. Maksûdu ve matlûbu Allah olanlar için her güzel amel makbul, her kötü amel mezmûmdur vesselam.

Evlâdım İhsan Efendi, zahiren tarikata dâhil olup da bir de bu tarîk içerisinde ham sofular ve zâhidler vardır. Kendilerince mânâ üzere sülük ederler. Kendi benliklerinden ve hayvanlıklarından geçemediklerinden, mürşidlerinin irfanına eremeyip sadece zâhir bazı ahlâkla derviş olduklarını zannettiklerinden hizmet ehli bunlardan çok eziyet görür. Çünkü hizmet Hak için yapıldığından Hakk'ın kâim olmasını beraberinde getirir. Hak yolda bulunduğunu iddia eden hizmetlerle âşikâr olan hakkı ya kabul etmek veya karşısında boynunu vermek zorunda kalır. Hak kâim olmak ister. Buna kimse mâni olamaz. Kalıplarını tarikata sokup kalblerini dışarıda bırakan bu zavallılar, Hak ve hakîkate düşman olarak yaşarlar.

Necâsetten taharet ayrı bir mes'ele, hadesten taharet ayrı bir taharet şekli ve mes'elesidir. Bu gizli şirk ehli gafletlerini ve yanlış bildikleri âdetleri tasavvuf zannedip yolun hakikatine hizmet edenlerle çekişip dururlar. Evlâdım, az evvel arzettiğim gibi bilmeyen adam ilimle karşılaştığı vakit insafı varsa boynunu büker oturur. Kabul etmese de itiraz etmez. Amma bir de cehaletin derinleşmiş şekli vardır ki biliyorum zannında olan kişilerde zuhûr eder. O sebebden ilmin zâhirinde kalan ve tasavvuf terbiyesinin kabuğuyla meşgul olanlar bu mânâyı fehmedemedikleri gibi mânâ ilmine ve erlerine düşmanlıkta bulunurlar. Mektûbunda yazdığın durumun tefsiri bundan ibarettir. Şimdi sana düşen dâima şemme-i Muhammedi'yi duy, Cenâb-ı Hakk'ın rızasına tiryaki ol. Bu kimselerin yaptığı şeyleri değil, kendi yaptığın hizmetleri yok bil. Hizmetinde ne nefsinin nişanı ne de varlığının eseri olsun. Aradan çıkıver. Gizli gizli yollardan yârinle vuslat demlerini sür, kalbin safada olsun. Kalbine ikinci bir dost muhabbet ehlini bile koyman câiz değilken ağyarı ve düşmanı sakın kalbine sokma. Yeri geldiğinde münasib şekliyle zâlimleri de yerine oturt. Haddini bildir. Amma bunu yaparken de nefsini ara yere koyma. Hak'la gör, Hak'la konuş, hak ve hukuku muhafaza et Hakk'ı kâim kıl. Benliğini kâim kılma. Hak sende otursun, sen de hep Hak'la kâim ol. Cenâb-ı Hakk ihlâsını ziyâde eylesin. Kendi ihlâsından sana giydirsin. Seni ibâdât ü taata ve hizmete mahkûm eylesin ve bu hizmetlerden zevk-i manevî ve muhabbet-i ilâhî ihsan eylesin. Seni insanların ve cümle mahlûkatm şerrinden muhafaza eylesin. Senin şerli halinden de cümle mahlûkatı ve insanları muhafaza eylesin. Şerri hayra, seyyiâtı hasenâta, cümle ahvâli de ahsenü'l-hale dönüşen bahtlı kullarından eylesin. Âmin.

Vesselâmun ale'l-mürselîn. Velhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn. Selâm sizin ve hidayete tâbi olanların üzerine olsun.

16. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların onaltıncısıdır.

Ezelin ezelinde bilinmekliği ve sevilmekliği murad ederek muhabbetiyle âlemleri halkeden ve bu muhabbetle âlemleri muhît ve cami olan muhabbetinin cazibesini ve zevkini âlemlerin bekası içün kuvvet eyleyen, beşeriyeti muhabbetle îmâna sevkedüp İslâm ile müşerref kılan, ihsanıyla dünya ve ahiret nimetleri lütfedip kullarına va'dettiği nimetleri asla değiştirmeyen kelâmı güzel, kendisi güzel, cemâliyle güzelliğinden cümle âlemi nasibdâr kılan Cenâb-ı zü'l-Celâl, ve'l-Cemâl, ve'l-Kemâl ve tekaddes Hazretleri'ne aşk u şevk ile hamdolsun.

Cenâb-ı Hakk'ın muhabbetinin mazharı, resüllerdeki nurun menbaı, lî meallah tahtının şâhı, sübhânellezi esra biabdihî'nin mazharı, mahbübu'l-kulüb, mürebbi-i vicdan, ekmel-i mahlûkat ve beşerin yani benî Âdem'in mefhari Hazret-i Fahr-i âlem Efendimiz'e, muhabbetle halkolunan âlemler adedince muhabbetle salât ü selâm olsun. Cenâb-ı Hakk'ın kabul eylediği bu hamd ü senâ ve salât ü selâmdan Allah Resülüne tâbi olan cümle ehl-i îmâna, hassaten ehl-i beyt-i Mustafa'ya, ashabına ve etba'ına en güzel şekilde ikram ve ihsan olunsun.

Oğlum İhsan Efendi, esselâmu aleyküm ve rahmetullahi ve berakâtuhû.
Güzel evlâdım, Allah seni iki cihanda azîz eylesin. Maddî ve manevî müşkillerini hail ve âsân eylesin. Halini ahsenü'l-hal ve ekmelü'l-hal üzere dâim eylesin.

Tarikatın sırr-ı sâdık bendegâna meftuhtur(Sadâkatle yola devam edenler için tarikatın incelikleri ve güzellikleri kendini gösterir, onlara açılır.). Zîrâ sırra mahrem olmak bir haneye veya kişiye mahrem olmak gibidir. Aşinalık akrabalığı, akrabalık da mahremiyeti celbeder. Mahremiyetten öte kişiye lâzım olan muhabbettir. Nasıl ki kişi bir aile edindiğinde o ailenin kendi içindeki zâhirî şartlarını yerine getirir. Yuvalarında huzur olur mes'ud olurlar. Mahremiyet muhabbete mâni değildir, muhabbet ise mahremiyet hususunda kişiyi laubaliliğe sevketmemelidir. Aile içinde bunu teessüs edenler saadet ma'rifetine erişirler. Aynı bunun gibi kişinin ibadet ve taatmda ilk önce o mahrem hudutları yani zâhirî çerçeveyi bilmesi ve bu hudutlara ta'zîm göstermesi îcab eder. Ancak bu kâfi değildir. Hürmetle riayet ettiği bu hudut içerisinde muhakkak muhabbet neş'esini tahsil etmelidir. Muhabbet olmazsa ne hâsıl olur? Hiç. İbâdat u taat, kulluk haddini bilmek Allah Teâlâ'ya kurbiyyeti(yakınlığı) tahsil etmek ve muhafaza etmek içindir. Cenâb-ı Hakk âdem sûretimizde cevherini sırladığı gibi bu sır dahî muhabbet eseridir. Muhabbetini de ibâdât u taatın zâhirînin içerisinde sırlamıştır. Ol sebebden Cenâb-ı Hakk'ın şeriatını tahrif, tezyif, tahrib ederek ve bu hususta lakayd olarak muhabbetin sırrını ve Cenâb-ı Hakk'a kurbiyyeti bulmak mümkün değildir. Bir şeyler bulsa da, bu bulduğunda muhabbet eseri olsa da hududa riayet etmediğinden bu muhabbeti muhafazası da mümkün değildir. Kişinin Allah Teâlâ'nın emirlerine ve nehiylerine meyletmesi, hürmetle, ta'zîmle bunları yerine getirmeye gayret etmesi doğru bir halde olduğuna işarettir. Sevdiğinin izini süren âşık gibi ilk önce kulda, Cenâb-ı Hakk'a muhabbetin şevkiyle O'na kulluk etme zevki başlar. O zevk kişiyi o sahanın ilmiyle ve ilm-i haliyle meşgul eder. Amma işlediği güzel amellerin içinde saklı olan bir sırr-ı muhabbet vardır ki işte onun tadına doyum olmaz. Ol sebebden din-i mübîn-i Ahmediyye yaşanınca anlaşılır, anlaşılınca yaşanmaz. "Ben hele iyice bir hikmetini öğreneyim de sonra kulluk yaparım." diyen hiçbir kimse muvaffak olamamış, sâlih âmel işleyemeden göçüp gitmiştir. İşte tarîkat, öğrendiğini hemen hayata tatbik etmektir. Evvelce söylediğim gibi hikmet değildir, lezzettir. Tasavvuf erbâbının hikmetleri bu lezzetten sonra gelen hikmettir.

İhsan Efendi oğlum, sofilerin tezkiye-i nefis ve tasfiye-i kalb diye beyân ettikleri usûlü tahfif ederler(hafife alırlar). Halbuki cümle ibâdât u taat tezkiye-i nefis ve tasfiye-i kalb içündür. İslâm beş esas üzere bina olunmuştur. Binayı niçün yaparlar? Öylece dursun diye mi? Binanın inşaında bir maksûd vardır. Lezzetle müşahede edildiğinde bu beş esasın tezkiye-i nefis ve tasfiye-i kalb için olduğu ârif olanların ve birazcık insaf sahibi olanların nazarından kaçmaz. Bu beş esasın ilki şehâdettir. Eşhedü en lâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhû ve Resûluhû... Yani şehâdet ederiz. Ne deriz, "Yâ Rabbi, ben kendi benliğim vehmindeydim. Amma ruhlar alemindeki sözümü hatırladım ve bu nefis benliğinden sıyrıldım. Bu zevk ile Senin birliğini müşahede ettim. Ben yokum Sen varsın Allah'ım. Buna şahidim ve benim kendi şeraitim, kendi aklım ve fikrim Sana kulluk etmek üzere kurban olsun. Ben bu zevk ile Senin gönderdiğin Resûlünü tasdik ettim. Kendi yoluma değil, kendi nefsimin çektiği yere değil, Resûlünün yoluna gitmek zevkine eriştim ve ona tâbi oldum.

[Umutrehberi.com]

Benliğimi Muhammed'in yolunda sarfettim, hakîkî kulluğu onda müşahede ettim, diyerek şehâdet etmez miyiz? Bak gördün mü, şehâdet bizlere tezkiye-i nefsi ve tasfiye-i kalbi nasıl işaret ediyor. Cenâb-ı Hakk son kelâmlarımızı kelime-i tevhîd, son nefeslerimizdeki müşahedemizi de o kelime-i şehâdetin şehâdet mertebesinde eylesin. Âmin.

Savm yani oruç, nefsi Allah Teâlâ'nın rızası için helâlden dahî alıkoymak değil midir? Nefsin iştihasım Allah Teâlâ'ya kurbiyyet için tehir eder, rahmanî hudutlar içerisinde rahîmiyyet kokularını alırsın. Hal sahibi zâtlar mâsivaya oruçludurlar. Şöyle beyân edelim: Nasıl ki bir insan oruçlu iken iftar vaktine kadar kendisini nimetlerden alıkoyar, hâşâ nimetlerden alıkoyar dedim fakat esasında en büyük nimet îmândır. Fâni olan ikramları bakî olan ikrama değişmeyeceğini fiilen gösterir. Amma düşün ki bir adam imsak ettiği vakitte ağzıyla bir şey yemese de iftar vaktine kadar hep "Ah keşke yemek olsaydı, ah keşke şunu yeseydim, şunu işleseydim, şöyle etseydim." dese o orucun feyzini alabilir mi? Alamaz. Demek ki kalbindeki niyetle başladığı o amel ifsad olmasın diye o niyete uygun amel ve ahvâl içinde olmalı. Peki bir kişi Allah Teâlâ'ya muhabbet ve kurbiyyet niyetindeyse artık mâsivaya(Allah'm gayrında olan şeylere) meyleder ve yalanıp durursa kalbindeki bu imsak layıkıyla iftara erişir mi? Erişmez. Amma biz sözün başına dönelim. Oruç ibadeti de gösterir ki, bu nefis tezkiye edilmeli ve kalb tasfiye edilmelidir.

Zekât, nefsimizle kazandığımız ve nefsimize ait olduğunu zannettiğimiz şeyleri Allah için infaka sevkederek bu evhamdan kurtulmamızın ilacı değil midir? Yani zekât benliğimizi kırar, emanet olan nefsimizi ve bu emaneti haiz diğer nefis sahiplerini müşahede imkânı vermez mi? Adı üstünde zekât. Zekât, temizleyen demektir. Neden temizleniriz? Haramla kazanılanın zekâtı olmaz ki. Demek ki bu temizlik derunîdir. Helâlden kazandığının zekâtı olur. Bu dahî gösterir ki nefsin tezkiyesi ve tasfiyesi lâzımdır.

Gelelim hacca. İşte Allah nasîb etti, sen de o mübarek topraklara gittin ve haccın topraktan ibaret olmadığını, Harem hudutlarının insanî ve rahmanî hudutlarla nasıl birleştiğini ve kesiştiğini müşahede ettin. Harem hududuna girdiğinde kendi kılına bile dokunmaktan alıkonuldun. Değil kılma dokunmak, Harem hudutları içerisinde bir dikenli ağacı bile kırmak cinayet sayıldı. Ben bana ait değilim Yâ Rabbi, "lebbeyk allahümme lebbeyk" diyerek dünya üzerindeki küçük bir parça gibi olan o mahrem hudutlar içerisinde dünya sahasında bulunman gereken kulluk merkezini müşahede ettin. "Benim canım yok, tenim yok, evim yok, mekânım yok, hepsinin sahibi Sensin, ben bunları kalbime koymayacağım, Senin Kâbe'ni tavafa ve Habîbini ziyarete geldim, şehâdet cümlemi hayatımda fiilen göstermeye geldim." diyerek telbiye(lebbeyk) getirdin. Fesübhânallah, yâ hû bu tezkiye-i nefis değil tasfiye-i kalb değil de nedir? Tasavvuf erbabı şehâdette, oruçta, zekâtta ve hacdaki hali tüm hayatımıza kâim kılmaya çalıştığı için mi istihzayı hak ediyor? Fesübhânallah. İşte bu mânâyı anlayamayan kimseler, sofilere bühtan ediyor. Lâkin birazcık onların haline nazar edilirse ibadet taatların künhüne(özüne) vâkıf olamadıkları hemencecik anlaşılıyor. Gerçi şunu da söylemek lâzım; bazı sofiyim diyen sahtekârlar savm u zekâtı,

[Umutrehberi.com]

hacc u salâtı ya tamamen ya kısmen terk ediyorlar. Neyse ki şehâdeti zahiren inkâr etmiyorlar. Ama bu halleriyle yalancı şâhid oluyorlar. Sözleri yalan, söyledikleri doğru münafıklar gibi oluyorlar. Amma bu kötü hal üzre olmayan sofilerin tenkid edilmesi ve muhabbetleriyle istihza edilmesi fevkâlâde elîm(çok acı) bir durumdur ve gaflet alâmetidir. Allah'a muhabbet edenlerden gafil olmak, bir nev'î Allah Teâlâ'dan gafil olmaktır. Vesselam

İhsan Efendi oğlum, salât yani namaz ma'lûmun ki hepsinden ziyâde ehemmiyeti hâizdir. Bir kişi namaz için niyet edip abdest almak üzere hareket ettiği andan i'tibaren namazın fazileti ve mânâsıyla haşr ü neşr olur. Bir kişi abdest almak üzere ayağa kalksa ve o anda ecel erişse namazdaymış gibi muamele görür ve haşr gününe kadar bu hal üzere kalır ve öylece kıyamet meydanında isbat-ı vüçûd eder. Ol sebebden namaza Allah u Ekber diye dururuz. Canımızı Allah'a kurban ettiğimizi, mâsivadan geçtiğimizi, dünyayı elimizin tersiyle ittiğimizi ve Allah katındaki mânevî hüviyetimizi tasdik eder gösteririz. Yüzümüz kıbleye döner. Ellerimizin içi de kıbleye döner. Zîrâ avucun içi bâtındır. Ve cümle işler elimizin dışıyla değil içiyle yapılır. Dünya sahnesinde hep ellerimizin üstünü görürüz. Fakat mânâ penceresine açılan ve böylece o pencereden Cenâb-ı Hakk'a varlığını ısmarlayan kişi avucunun içini kıbleye açar. Bu iftitah tekbiriyle ve bu açılışla maddeye kapanırız. Maddî âlemden sırlanırız. Mânâya doğarız. O andan i'tibaren artık vücûd bize ait değildir. Hak Teâlâ'nın emrettiği vakitte mecburiyetle değil severek, isteyerek, kendi ihtiyarımızı(seçme hakkımızı) rızamızla sevkederek bu ihtiyarımız elimizden alınmadan evvel huzura dururuz. Tercihimizi haktan ve mânâdan yana kullanırız. Dolayısıyla namazda dışarıdan ses duysak da bakmayız, âzâlarımızla oynayamayız. Kolumuzu, başımızı, elimizi ayağımızı o namaz hududunun dışına çıkacak şekilde oynatamayız. Emrolunduğumuz gibi ve Efendimiz'den gördüğümüz gibi namazımızı edâ ederiz. "Huzuruna geldim yâ Rabbî." diyerek kıyam eder, el bağlarız. Bu âlemdeki asıl vazifemizi yani hamdetmeyi Fatihâ-i şerîfi okuyarak tasdik eder, tahmid ederiz. Üzerimizdeki kulluk emanetiyle iki büklüm olur, tevâzu'yla ve bu emanetin azametiyle rükû'a varırız. Ol sebebden "Subhane rabbiye'l azîm" diyerek azamet sahibi Hazret-i Allah'ı teşbih ve tenzih ederiz. Onun azameti karşısında eğilmemizden dolayı Allah Teâlâ bize kendi lisanıyla konuşmaya müsaade eder ve "Semi' Allahu limen hamideh-Allah hamdedenin bu hamdini duydu." dedirtir. O, Cenâb-ı Hakk'm bizi duyduğunun lisânımızdan zuhûrudur. Bu sözü hariçte söylesen boynun vurulur, elinde delilin mi var, derler. Şâir yerde söyleyemezsin ama Hakk'a ta'zîm ile rükû' eden kişiye ve kendi benliğini Allah Teâlâ'ya verene Allah, konuşma selahiyetini bir anlık da olsa verir. Kıyama durduğunda kulun Allah'a yaklaşması, rükû'dan sonra kıyama durduğunda Allah Teâlâ'mn kuluna yaklaşması vardır. Düşün, tefekkür et. İşte ol zaman kul bu hal üzre secdeye kapanır. Cenâb-ı Hakk'm hamdimizi duyduğunun tasdikini kendi ağzımızdan yine bize duyurduğunu farkettiğimizden mahviyetle secdeye kapanırız. Allahu Ekber diyerek bu âlemde şahsiyetimizin nişânesi olan yüzümüzü yere sürer, kendimizi kaybeder, Allahımızı buluruz. O secdeden ancak tekbirle kalkılır. O'nun izniyle secdeden kalkınca bir defa daha bu secdeden mahrum olmamak için Allahu Ekber diyerek gene secdeye kapanırız. Sonra kıyama kalkar, artık o tevhîd merâtibini ve îmân derecelerini, mi'râc sırrını her rekâtta adım adım farkeder ve namazın nihayetinde Ettahiyyatü okuyarak sidretü'l-mühteha'dan öte Cenâb-ı Hakk'm mahrem hudutlarında ve huzur-i Rabbanî'de oturarak karar kılarız. Sonra selâm eder, husûsî halden umumî hale geçeriz. Namazda konuşamayız, selâm verdikten sonra tekrar bu âlemde konuşmaya hak kazanırız. Ne buyurmuş Efendimiz: "Esselâm, kable'l-kelâm- Konuşmadan evvel selâm vardır." Namazda huzur zevkini tatmayan kişilerin kelâm etmeye hakları yoktur, vesselâm. Çok kısa olarak lâkin müşahede makamında namazın hallerini sana arzettim. Şimdi îmân nuruyla ve irfan nazarıyla baktığında bu halin tezkiye-i nefis ve tasfiye-i kalb olduğunu farketmez misin? Nasıl farkedilmesin ki, başka bir şey yoktur. Tamamıyla bu halin ayân beyân meydana konulmasıdır namaz.

Kıymetli İhsan Efendi oğlum, evliyâullah hazerâtının evrâd ve ezkârı hep namazlarla beraber, ya onlardan evvel yahut o namaz vakitlerinden sonra olmak üzere ta'yin olunmuştur. Evvelce arzettiğim gibi namazsız değil derviş keşiş bile olmaz. Zîrâ keşişlerin bile tahrif olunan din üzere namaza benzer kendince ibadetleri vardır. Bizim Balkanlar'da, namazsız, Halvetiyim, Bektâşîyim, şuyum buyum diyen bir sürü kabak dolaşmaktadır. Bunlar kendilerini dine uyduracaklarına dini kendilerine uydurmaya çalışan ahmak deyyuslardır. Allah şerlerinden cümle ümmet-i Muhammedi muhafaza eylesin. Kendilerini ve yanlış fikriyatlarını ebter eylesin, ıslahları mümkün değilse zâlimler elinde maskara ve soytarı olarak helâk eylesin. Bu sözlerimin ağır olduğunu düşünenleri de Cenâb-ı Hakk müşahede sahibi eylesin. Eylesin ki onlar da felaketin insanları ne denlü bir yola sevkettiğini görüp bu densizlere kalben buğzeylesin. Velhâsıl İhsan Efendi oğlum, Allah'ın emirlerine ta'zîm ve hürmet etmeyen yani ibadet ve taattan nasîbdâr olmayan kişiler bu muhabbeti tahsil edemez. Lâkin ibadet ve taattan murâd, Cenâb-ı Hakka kulluk, Cenâb-ı Hakk'a kulluktan murâd da ona kurbiyyet ve muhabbet, neticede vuslattır. Kul kendinde zerrece olan muhabbeti taata sevkederse bu taatın içerisinde muhakkak o zerrenin sahibi olan

zâtın muhabbetini müşahede eder. Tezkiye-i nefis ve tasfiye-i kalb hep bu muhabbetin ziyadeleşmesi ve Allah Teâlâ'ya kulluğun kişinin istidâdına göre en güzel şekilde îfâsı içündür. Allah Teâlâ sadece bizim ibadet vaktimizde hâzır olan Allah değildir. Zaten kulluk da belli vakitlere hasrolunmuş fiillerden ibaret değildir. Husûsî vakitlerdeki bu hal hayatımızın son nefesine ve ânına kadar şâmil olmak içün bize bahşedilmiş güzelliklerdir. İşte tasavvufun hikmeti ve beyân etmeye gayret edilen muhabbeti bu mânâyı hâvidir. Cenâb-ı Hakk zâhir ve bâtınlarımızı nur eylesin. Kendi zâtının harem hudutlarına riayet ederek kendi cemâline ve güzelliklerine mahrem eylesin. Hürmetimizi muhabbeten hürmet, zikrimizi ve fikrimizi ihsan derecesinde ülfet, cümle ahvâlimizi Kur'ân ve sünnet üzre dâim eylesin. Bu âlemdeki mahrumiyetimizi cemâlullahıyla ve cemâl-i habîbullahıyla, Efendimizle memnuniyetimize tahvil eylesin. Kusur ü küsûrumuzu hasenâta tebdil eylesin.

Subhâne rabbike Rabbi'l-izzeti amma yasifûn, vesselâmun ale'l-mürselîn, velhamdülillahi rabbi'l-âlemîn. Dua ve niyazlarımızın kabulü içün, zikre ve beyâna gayret ettiğimiz şu mânânın bizlere fetholunması içün el-Fatihâ meassalâvât.

17. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların onyedincisidir.

Hamdden âciz olduğumuz Mevlâ-yı müteâl kendi zâtını nasıl teşbih ediyor, takdis ediyor ve kendi zâtını nasıl ta'zim ediyor ise biz kulların tahmid, tehlil, tekbir ve teşbihlerini öylece kabul buyursun. Cenâb-ı Hakk'ı hamdetmek ve teşbih etmek davamızdan tenzih ederiz. Hamdden âciz olduğumuzu idrak ile Rabbü'l-âlemîn'e hamd ü sena ederiz. Kabul eyle yâ Rabbî.

Allah Teâlâ ve meleklerinin bizzat salât ü selâm eylediği o Nebîy-yi zîşan'a salât ü selâm etmek davasından hicab ederiz. İlâhî yâ Rabbî, senin salât ü selâmını ve meleklerinin ta'zimat ü tekrimatını lütfen ve keremen nam-ı hesabımıza yazıver ve bizleri böylece salât ü selâm etmiş kabul ediver. Günahkâr ümmetleri ve liyâkatten uzak bendeleri olduğumuzu idrak ile Fahr-i âlem'e salât ü selâm ederiz. Âline, ezvâcına, evlâdına ve ashâbına hürmet ve ta'zimimizi bu salât ü selâmlar vesilesiyle tecdid ederiz. Bunları da kabul eyle yâ Rabbî.

Elhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn vessalâtü vesselâmu alâ seyyidina Muhammedin ve alâ âlihî ve ezvâcihî ve evlâdihî ve ashâbihî ve etba'ihî ecmâin âmin.

Esselâmu aleyküm İhsan Efendi oğlum,

Derviş İhsan Efendi oğlum, sohbet edeb üzeredir. Edeb yolunun meşki sohbetledir. Bu sebebden sohbetteki edeb, şeyhe mukabelede bulunmak, ihvanla hemmeclis olmak husûsî dikkat ister. Sohbet meclisinin sahibi Hazret-i Allah'tır. Allah için sohbete oturuldu mu artık onun falancası filancası olmaz. Cenâb-ı Hakk'm nazar ettiği, hatta o meclistekilerle beraber oturduğu, Efendimiz(sav)'in ruhaniyetinin o sohbet halakası üzerinde olduğu bir an bile unutulmamalıdır. Zaten bu nev'î nisyan(unutmak) kişiyi sohbetten ve huzurdan düşürür. İnşâallah sohbet hakkında tafsilatlı malûmatı sizlere bilâhare arzedeceğiz. Şimdi sana lâzım olan, bu mevzu'yla alâkalı, şeyhe yani mürşide rüya arzetme bahsidir. Çünkü mânânın mürşide arzedilmesi de sohbet kabilindendir.

Nefsanî tarîklerde yani hem nefsi hem ruhu terbiye dairesine alan ve o şekilde kalbin tasfiyesini ve ruhun tahliyesini, yakîn derecede sâliklerine gösteren tarikatlar rüya ilmine ve tâbirine çok dikkat ederler. Rüya sâlikin durumunu çok bâriz bir şekilde ortaya koyar. Bu ortaya çıkan ahvâlden şeyh de, mürîd de kendince alması gerekeni almalı, işaret edilene âgâh olmalıdır. Mürşide mânâyı arzetmek hem sohbete dâhildir, hem sohbetin mahsulüdür. Bir derviş hem esma tâlimini, hem zikrini, hem sohbeti hem de şeyh ile arasındaki ülfet ve terbiyeyi bu mânâların zuhûruyla hangi derecede olduğunu anlar. Rüyayı şeyhe arzetmenin en başta zâhirî şartları vardır. Bu zahir edebe riayet fevkalâde önemlidir. Bir kere şeyh, rüya dinlemek için bir vakit ta'yin ettiyse ol vakte mülâzemet etmeli. Sâir vakitte rüya arzetmeye kalkışmamalı. Eğer husûsî bir vakit ta'yin edilmemiş ise kendisinin teklifi üzere yani "Rüyanız var ise dinlerim." gibi bir söz sarfetmesi üzerine diğer mecliste bulunan zevatı ve şeyh efendinin halini gözeterek yapmalı. Bu ikisi haricinde eğer bir vakit ta'yin olunmamış lâkin münasib olduğu kanaati sizde uyanmışsa usulcacık şeyh efendinin yanma, belki bir hizmet vesilesiyle de olabilir, yaklaşıp "Efendim, bir şey gösterildi." veyahut "Rüyalarım var, arzedebilir miyim?" gibi izin alarak şeyh efendinin müsait olup olmadığı anlaşıldıktan sonra mânâlar arzedilmeli. Lâkin dervişe lâzım olan irfandır. Şeyh efendinin hem lisânından hem de simasından bu destur alınmalı, "Olur." dediği halde çehresi o desturu vermez ise "Başka bir zaman anlatsam fakîr için daha uygun olabilir, fakîr için hiçbir mahsuru yok." gibi gönlü hoş tutan sözlerle mürşidin rızası tahsil edilmeli. Bundan sonra eğer mürşid "Anlat" derse sözü çok uzatmadan hemen rüya arzedilmeli. Mürşid ile konuşurken hatta dervişân arasında "ben" sözü mümkün mertebe telaffuz edilmemeli. Ya "bendeniz" yahut "fakîr" kelimesi isti'mâl olunmalı. Husûsiyle rüyada "ben" tâbiri hiç kullanılmamalı. Hatta "Gördüm, yaptım ettim." gibi ta'rifler yapılmamalı. "Gösterildi, yaptırılmış, olmuşum, ağlamışım." gibi rivayet eder tarzda tavsif edilmeli. Bir başka husus, rüyayı anlatırken tâbir eder gibi konuşmamalı. Diyeceksin ki, bu nasıl olur? Oluyor efendim, bal gibi oluyor! Meselâ adam geliyor, "Efendim, ben gündüz şu şu şu işi yapmıştım, akşam da şunu okumuştum, geceleyin de şu rüyayı gösterdiler." diyor. Şimdi ne oldu? E rüyayı zaten kendin tâbir buyurdun mübarek! Bunun mânâsı bundan ibaret deyiver de bize de hâcet kalmasın, diyoruz içimizden. Amma ne yaparsın, bu sahada adam yetişecek diyerek îkaz etmekle iktifa ediyoruz. Bazen ikaz da yetmiyor artık onlar da kuru kuruya gelip rüya tâbiri bekliyorlar.

[Umutrehberi.com]

Evlâdım, mürşidlik ve bu yolda şeyhlik rüya tâbir etmek demek değildir. Bazı şeyh efendiler rüya tâbirinde de meleke kesbetmişler, her nev'î rüyayı etraftan gelen her nev'î müracaatı tâbir ve tefsir ederek şöhret bulmuşlardır. Mürşid yolda lâzım olan kadarıyla dervişin rüyasını tâbir ve tefsir eder. Yoksa her görülenin muhakkak bir mânâsı vardır. Ama dervişe ne lâzımdır? Rüya dinlenildiğinde ibadet taatmdaki çirkinlik, güzellik, gerek iyi gerek kötü düşünceler hatta midendeki hazım sıkıntısı bile farkedilebilir. Sana gösterilen o mânânın bir tefsiri ve şerhi olabilir. Amma bunların içinden sana lâzım olanı mürşid ayıklar, senin düşündüğünü değil kendisine ilham olanı o mânâ üzre söyler. İşte bu sebebden şeyhleri rüya tâbircisi zannetmek çok büyük bir hatadır. Muabbirlik ayrı, şeyh mesleğinden dolayı hâdisatı ve rüyayı te'vil etmek ayrıdır.

Güzel İhsan Efendi oğlum, Cenâb-ı Hakk seni kemâl ve cemâl üzre terbiye eylesin. Şunu unutmayasın ki: Şeyhe sen gidip rüyam anlattığında esasında kendini anlatır ve arzedersin. Şeyhe rüya arzetmeden evvel sendeki mânâ zaten mürşide yansır. Senden dinlenilen rüya mürşidin indinde(katında) ma'lûm olan halin sana nasıl aktarılacağının mürşide bildirilmesi demektir. Yani mürşid bilir ki falanca zât şu haldedir. Sonra o zât gelir, ona rüyayı arzeder, rüyayı arzetmeden evvel onun mânâsı zaten arzedilmiştir. Ama mürîd bunu bilmez. Sonra o rüyayı konuşurken sen idrak dereceni, seviyeni mürşidine arzetmiş olursun. Mürşidin de senin o anlayışına göre kendisine daha evvel ma'lûm olmuş hali senin mânânın tâbiriymiş gibi sana arzeder. Yani rüya en ziyâde müride kendisini bildirmek içindir. Ayrıca mürşid o derviş üzerindeki terbiyenin, sohbetten aldığı feyzin ve idrakin ne seviyede olduğunu dervişinin rüyalarım dinleyerek yakînen anlamış olur. Bundan dolayı tâbir edilmeyen her rüya şeytanî demek değildir. Bazı mânâlar da vardır ki, sadece mürşide aittir. Sâdık ve hâdim dervişlerin mânâlarında mürşidlerine havadis verilir. Mürşid onları alır "Bu bize aittir." der ve tâbir eylemez. Tâbir olunmadığı zaman "Efendim, iyi mi oldu yoksa şer mi oldu, başka bir şey daha söyler misiniz?" gibi lüzumsuz lakırdıdan uzak durmalı, şeyh efendi ile rüya arzı hususunda konuşurken simasına aval aval bakılmamalıdır. Çünki lüzumsuz mimikler, yüzdeki ifadeler ve boş sözler şeyhe gelen ilhâmât durumuna mâni olmasa da rahatsızlık verir. Bu sebebden, husûsî konuşmalarda, duyabileceği şekilde olmak şartıyla şeyh efendinin birazcık uzağında, baş öne eğik, o konuştuğu zaman susmak ve dinlemek üzere rüya hemencecik arzedilmeli sonra da ayrılırken ya eli ya dizi öpülerek hafif bir şekilde geri çekilmelidir. Mürşidin oturuşu müsait değilse illa el diz öpmeye gayret etmek de irfansızlıktır. Yani evlâdım, illa şu kalıp olacak diye bir şart yoktur. Kalıplar belli beyândır. Lâkin nerede hangisinin yapılacağı irfanla ma'lûm olur ve o ilim üzre amel olunur.

Rüya anlatılırken ifade şekline çok dikkat etmeli, mümkün mertebe görüldüğü şekil üzere anlatılmalı, nezaket göstereceğim derken mânânın şekli değiştirilmemelidir. Mânâda menfî ve çirkin bir halde gösterilen bilindik bir şahıs varsa ilk önce o şahsın adı söylenmemeli, mürşid sorarsa ismi söylenmeli, onun haricinde gammazlarmış gibi konuşulmamalıdır. Rüyanın tâbiri veya tefsiri yapıldıktan sonra hemen tutulmalı, tebşirât verilirse etrafa anlatmamalı, bir îkaz olur ise üzüntüye kapılmamalı. Zaten derviş ona derler ki, müjde alsa da korkutulsa da büyüklerine karşı ve yolundaki hizmetine karşı asla kendinde bir değişiklik olmaz. Hatırlarsan zât-ı âlinize demiştim ki derviş şeyhi tarafından övülse de, zemmedilse de(kötülense de) i'tikadı hiç değiştirmez, muhabbeti ne artar ne eksilir. Bu hal bilmeyenlere çok acayip gelir. Lâkin erbabına malûmdur ki hakikattir.

[Umutrehberi.com]

Kıymetli İhsan Efendi oğlum, hem sorduğun sorulara cevap hem de kalbine safa olsun diye evliyâullah nutkundan ve o nutkun ruhundan size bir şeyler yazmayı muvafık gördüm. İstersen kıt'a kıt'a yazayım, lâkin aralarda mensur olarak biraz da şerh yapayım. Bu ârifâne ve zarîfâne nutuk şudur:

Zâhid bize tan eyleme
Hakk ismin okur dilimiz
Sakın efsane söyleme
Hazrete varır yolumuz

Zâhidlik, tarikatta yüksek bir mertebedir. Bir halkın bildiği zâhid vardır, bunlar âhiret için dünyayı boşayanlardır. Bir de bazı ulemânın bildiği zâhid vardır. Bunlar da dünyayı ve âhireti Allah için terk edenlerdir. Bir de bu ikisinin haricinde, halkın zâhid diye bildiği lâkin aslında taklidde kalan, millete riyakârlık içinde olan sahte ve ham sofular vardır. İşte burada zâhid diye geçen bu nev'î şahıstır. Diyor ki: Ey zâhid, ham sofu! Tasavvufun zâhirini biliyorum zannedip de bâtınından dem vuran ahmak! Sakın bizim halimize bakarak yanlış şeyler söyleyip sû-i zan etme. Zîrâ biz Hak ismini okuruz. Yani Kur'ân ve sünnet üzere yaşar, hakke'l-yakîn mertebesinde müşahede ettiğimiz usûl üzre gideriz. Bizlere böyle hak kokusu olmayan haksızca müdahalelerde bulunma ki efsaneyle amel edilmez. Bizim Cenâb-ı risâlet penahî Efendimiz'e nisbetimiz vardır. Sonra hesabı oraya vermek zorunda kalırsın. Bir mânâsı da şudur ki: 'Sakın efsane söyleme' demek "sakın bizim âyet ve hadîslerimize efsanedir, deme; sonra yevm-i mahşerde Hazret'in huzuruna çıktığında mahcub olursun."

Halvetî yolun güderiz
Çekilir Hakk'a gideriz
Gazâyı ekber ideriz
İmam Ali'dir ulumuz

Efendimiz(sav) buyuruyorlar ki: "Sizin en büyük düşmanınız, iki yanınız arasındaki nefsinizdir." Bir gazâ dönüşü de buyuruyorlar ki: "Küçük gazadan büyük gazaya doğru gidiyoruz" Ashabı soruyor: "Ya Resülallah, bu çetin gazadan daha büyük bir gazâ, çarpışma mı var?" Efendimiz saadetle buyuruyor ki: "Evet, sizin için büyük gazâ nefsinizle cihâd etmektir." İşte bu mânâya işaret ederek dervişlerin dâimâ gazâ-yı ekber üzere olduğunu ve bu nefisle cihâdın İmam Ali Efendimiz'in usûlüne ve âdâbma göre yapıldığı beyân ediliyor. Zîrâ daha evvel de arzettiğimiz gibi dört büyük halîfe aynı zamanda dört büyük tarîkin pîridir. Yukarıda beyân edilen "Hazrete varır yolumuz." sözünün de bir açıklaması, bir îzahıdır bu mısralar.

Her kim bu tarîka girdi
Hasanü'l-Basrî'ye irdi
Her seher okunur virdi
Seyyid Yahya'dır pirimiz

İmam Ali Efendimizin dört halîfesi vardır. Bunlara çâr yâr-i Ali denilir. Hz. Ali kerremallahu vechehu, kendisinden evvelki üç büyük halîfenin(ki onlar Hz. Ebu Bekir es- Sıddıyk, Hz. Ömer el-Faruk, ve Hz. Osman Zinnureyn Efendilerimizdir) halîfelerinin kendisine bia- tma müsaade etmiş, böylece bu üç halîfenin halîfeleri de Hz. Ali'ye intisab etmişlerdir. Hz. Selmân-ı Farisî, Hz. Kümeyi, Hz. Abdullah el Ensarî üç halîfeden kendisine intikal eden tarîkat halîfeleridir. Lâkin İmam Ali Efendimiz'in bizzat halîfesi olan Hasanü'l-Basrî'dir ve Tâbi'i'nin en büyüklerinden kabul edilir. Aynı zamanda hattatların silsilesinde de İmam-ı Ali'ye dayanan icâzenâmelerde Hasanü'l- Basrî Efendimiz'in ismi geçmektedir. İşte Halvetî tarikatında da ve İmam Ali Efendimiz'e dayanan birçok tarîklerde de Hasanü'l- Basrî Efendimiz zikredilir. Arada bir şahıs daha vardır. O ancak erbâbına malûmdur. Silsilenâmeye yazılmaz. Hazret-i Pîr Seyyid Yahya Şirvanî Efendimiz'e gelince; bu zâtın, Halvetîye'nin tüm kollarına te'sir etmiş 'Vird-i Settar' isminde, kendisine verilen meşhur evrâd-ı şerîfesi tüm Halvetî kollarında halîfe menzilinde olanlar tarafından okunmaktadır. Halvetîlik, Hazret-i Pîr Ömerü'l-Halvetî Efendimiz'den neş'et etmiş, lâkin Seyyid Yahya Şirvanî Hazretleri Halvetîye'de ikinci pîr olarak kabul edilmiştir. Kabr-i şerifi Bakü'de kal'a içindedir. İşte nutukta ol sebebden her seherde evrâdının okunduğuna işaret ediliyor.

[Umutrehberi.com]

Erenlerin çoktur yolu
Cümlesine dedik beli
Ko desinler bize deli
Usludan yeğdir delimiz

Evet, erenlerin yollarına biz 'eyvallah' dedik. Hepsini bilcümle kabul ettik. Bizim bu halimizi delilik zannedenler çıkabilir. Fakat bizim bu meşrebin delileri, bu muhabbeti anlamayanlara nisbetle çok daha akıllıdır. Ayrıca burada nazar âyeti olarak da bilinen Kur'ân-ı Kerîm'deki âyet-i celîleye işaret vardır. Cenâb-ı Hakk, Efendimiz'in zikrini gören fâsıkların ona 'mecnûn' dediklerini yani deli diye vehimde bulunduklarını beyân eder ve akabinde "ve ma huve illâ zikruıı lil âlemin" diyerek bu zikrin faziletine ve bu zikre müdâvemet edenlerin bizzat kendisine ait olduğuna işaret etmektedir. Üzerinde düşün, tefekkür et! Ebu'l-Hakem yani Ebu Cehil kendini akıllı zannediyordu. Bu âyette işaret edilen hal üzere durumu kıyas eyle. Mânevi zevk alacaksın.

Tevhid iden deli olmaz
Allah diyen mahrum kalmaz
Her seher açılır solmaz
Bahara erer gülümüz

Bu dünya imtihanına gelmemizden murâd tevhîdden ibarettir. Herkes bu âlemde derecesine göre tevhid edecek ve bu tevhîd merâtibine göre âkıbet menzilini bulacaktır. Bu âlemi böyle fehmeylemeyen isterse dünyaya sahib olsun, idraksizliği hasebiyle deli mesabesindedir. Tevhîd edenler deli değildir ve asla mahrum ve mahzûn olmayacaklardır. Gayba îmân ederek hazır bil-meclis olmuşlar ve bu dünya gecesinde cemâlullah zevkiyle gül goncaları gibi sabaha doğmuşlar ve vuslat zevkiyle ebedî güzelliklere nâil olmuşlardır.

Sayılmayız parmak ile
Tükenmeyiz kırmak ile
Taşramızdan sormak ile
Kimse bilmez ahvâlimiz

Bu sırra erenler hariçte görülseler bile sırla sırlandıklarından halleri Allah Teâlâ'ca malûmdur. Şeyh efendi bu nutkunda parmakla gösterilecek kadar güzel olana da işaret ediyor. Bu zevât-ı kiramı takdir ederek parmağınla göstersen yine kadrini ve kıymetini bilemezsin. Niteliğini bilemediğin gibi(keyfiyetini) niceliğini de bilemezsin. Yani hem bu sırra erenler çoktur amma insanların ekseriyetinin bundan haberi yoktur. Haberleri olsa da hallerine erişemediklerinden takdir etmeleri bile zahirdir. Son güne kadar bu sırra nâil olacak zâtlar gelecektir. Düşmanlık yapılsa da bu zâtlar katledilse de muhakkak bu mânevî yolun yolcuları hep gidenin yerine gelecektir. Dışarıdan bakanlar seyr u sülûkun zevkini yaşayanın halinden anlamayacaklar, ya taş atarak anlayışsızlıklarını gösterecekler yahut dışarıdan gördükleri güzellikle yetinip mânâyı fehmedemeyeceklerdir.

Âşık isen cana minnet
Muhyi ola sana himmet
Elif Allah mim Muhammed
Kisvemizdedir dalimiz

Bu kıt'ada zikredilen mânâyı bundan bir ay evvel âlem-i mânâda zât-ı âlinize gösterdiler. Bunu o mânânın zuhûratı kabul edin. İrfanınıza terk ediyorum.

Cenâb-ı Hakk müşkillerinizi âsan eylesin. Vâhid ü Ehâd, Ferd ü Samed Cenâb-ı Mevlâ'ya ülfeti ve ef'alinden razı olmayı nasib eylesin. Âmin bihürmeti seyyide'l-mürselin. Ha Mim ve bihürmeti Yasîn velhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn.

[Umutrehberi.com]

18. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların onsekizincisidir.

Zâtının nurundan nur-i evveli halkeyleyen, cümle kâinatı envâr-ı ilâhîyesiyle tezyin eyleyen, nuruna muhatab hazret-i insanı halkeyleyen, nuruyla insanı pür nur eyleyen, âhirde nurunun itmamına kulunu şâhid eyleyen, şehâdet nuruyla cemâlinin nurunu kullarına bahşeyleyen esmâ-ı ilâhîyesinin ve kelâm-ı sübhâniyesinin ve habîbinin nuruyla pür nur olan sırât-ı müstakimini bizlere şeriat, tarîkat, hakikat ve ma'rifet râhı olarak ihsan eyleyen Cenâb-ı zü'l-Celâl, ve'l-Kemâl, ve tekaddes Hazretleri'ne sonsuz hamd ü senâ olsun. Bu hamdin nuruyla gönüllerimiz pür nur olsun.

İnsanlığı zulmetten nura, gamdan sürura, firkatten huzura ve vuslata vesile kılan Cenâb-ı Hakk'ın nurunun mazharı, yaradılan ilk nur, yaradılmışların nurunun nuru, nurun âlâ nur sırrının kandil-i süreyyası, beşir ve nezir, sirâcen münîr, misbah-ı sudûr, gözlerimizin nuru, kalblerimizin sürûrü Efendimiz(sav)'e Cenâb-ı Hakk'ın nuru adedince salât ve selâm olsun. Bu salât ve selâmın nurundan âline ve ashâbına ve etba'ma dahî ikram olunsun.

Gözümün nuru, Cenâb-ı Hakk'ın bu fakîre ihsânı, İhsan Efendi oğlum, Esselâmu aleyküm.

Hak Teâlâ nurunu ziyâde eylesin. Kur'ân-ı Kerîm ve kelime-i tevhîd ile kalbini pür nur eylesin. Nurunla Efendimiz'in nurunu bir eylesin. Cenâb-ı Hakk senden râzı olsun.

İhsan Efendi oğlum, her geçen gün hem hizmetin hem bu hizmete binaen evrâd ü ezkârın artacak. Derler ya, Cenâb-ı Hakk, dağına göre kar verirmiş. İnşâallah bu kar Efendimiz(sav)'in buyurduğu gibi günahlarımızı temizleyip götüren kar suyu gibi olur. Bu da yanımıza inşâallah kâr olarak kalır. Zaten kişi hizmet edebilmek için vird ve zikre muhtaçtır. Çünkü ibadet, zikir ve mücâhede dervişin azığı gibidir. Azık olmadan yola çıkılmayacağı gibi ibâdât ü taat olmadan hizmette muvaffak olmak mümkün değildir. Hele **dervişin zikri onun için nefes almak gibidir**. Allah muhafaza, kişi taatsiz ve ibadetsiz hizmet etse belki insanlar ondan istifade eder fakat kendisi mânen iflasın eşiğine kadar gelir. Cenâb-ı Hakk'a boyun eğecek, itaat edeceksin ki, kulların hizmetini dimdik ayakta kalarak göresin. Eskilerin tabiriyle taatta dâim olacaksın ki hizmetle kâim olasın.

İhsan Efendi oğlum, Cenâb-ı Hakk verilmiş olan Vird-i Settar 'ın sırrına ve feyzine eriştirsin. Ma'lûm, Vird-i Settar'ın söylenildiği gibi sabah namazından sonra okunması âdâbdandır. İstersen sabah namazını edâ eyledikten sonra ma'lûm sünnet tesbihâtını yaparsın, dua meyânında Vird-i Settar'ı okuyabilirsin. Yahut Âyet el-Kürsî okuduktan sonra doğrudan Vird-i Settar'a da başlayıp okuyabilirsin. Çünkü virdin sonunda otuz üç Sübhânallah, otuz üç elhamdülillah, otuz üç Allahuekber sünnet tesbihat vardır. Her ikisi de caizdir. Belki ileride mürşidin sana sabah namazı sonrası tesbihat verirse bunlardan sonra Vird-i Settar'ı okuman, dua yerine de kâim olduğundan daha iyi olur. Vird-i Settar çok bereketli bir evrâddır. Evrâd-ı şerîfeler büyüklerin kendi başlarına ictihad ettikleri ve böylece intihâb(seçerek, toplayarak) ettikleri dua kitapları değildir. Seyr u sülûkün kemâlinde ve neticesinde Hakk'a vâsıl olan bu zâtlara Hak Teâlâ kendisinin vâsıl olma sırrını sâliklerine tebliğ eylesin ve böylece bendegânı irşad eylesin deyu ihsanda bulunmuştur. Onlar dahî bu tevhîd ve irfan mektebinde talihlerine bu dersleri okutturmaya mezun olmuşlardır. İşte Seyyid Yahya Şirvanî Hazretleri bu izn-i ilâhîyeye tam ve kâmil olarak mazhar olmuş kitab sahibi zâtlardandır. Dünyanın dört bir tarafında Vird-i Settar okunmakta. Bu vird ile meşgul olanlar Cenâb-ı Hakk'a vâsıl olma yolunda mesafe almışlardır. Allah cümlesinden razı olsun. Himmetleri üzerimize sayebân olsun.

İhsan Efendi oğlum, mânâda gösterilen o çocuklar senin veled-i kalbindir(kalb çocuğundur). Allah mübarek eylesin. Zîrâ hem bir değil üç çocuk zuhûr etmiş, erkek evlâd olması da ayrı bir sırdır. Oğlum, dervişlik mesleğine giren kişi âdetâ şeyhiyle mânen nikahlanır ve iki kalbin nikâhlanması neticesinde bazen erkek bazen kız çocuğu zuhûr eder. Buna veled-i kalb denir. Veled-i kalbin ahvâlini sana mürşidin âlem-i mânâda sırrıyla anlatacaktır. Şimdi bu satırları kaleme alan fakire yardımcı olan Abdullah kardeşim bu mevzulara âşinâ değil. Ol sebebden teferruatına girmek şu an için mümkün değildir. Zaten meşâyih hazerâtı da bu mevzu'u pek satıra getirmemişler. Halden hale kalbden kalbe bir alışveriştir vesselâm.

Bu mânevi nikâhtan çocuk olmayabilir. Veyahut zât-ı âlinizde olduğu gibi birkaç çocuk da olabilir. Bu, dervişin kabiliyetiyle alâkalı olduğu gibi aynı zamanda bir nasîb işidir. Her halükârda dervişe lâzım olan rıza kapısında isbat-ı vücûd edip, kanaat üzre teslimiyetle sülûkuna devam etmektir. İnşâallah Cenâb-ı Hakk size mürşid olmayı nasîb edecek. Bu haber size müjde gibi de gelebilir, mahzun olmanıza da vesile olabilir. İkisi de doğrudur. Çünkü her mürşid müridinin irşada mezun olmasını ister. Her hocanın talebesini hoca olarak görmek istemesi gibi. Amma mes'ûliyeti, hizmeti ağırdır. Çünkü en zor hizmet insana hizmettir. Bu veled-i kalb(kalb çocuğu) elbette çocuk kalmaz. Çocuk nasıl yaşar, büyür, kalb çocuğu da belli bir kemâle erer. Yalnız bedenî birleşmeden vücûda gelen çocuk gibi değildir. Bedenin ölümü vardır. Bu mânânın ma'rifet meyvesi olan çocuğun ölümü yoktur. Sırrı vardır. Tefekkür et. Bu kadar kâfidir. Ancak şu kadarını ilâve edeyim ki, evliyânın sırrı ile bu kalb çocuğunun alakası erbâbına malûmdur.

Hatırıma gelmişken bir malûmat daha arzedeyim, belki ileride sizden feyiz alan zâtlara bu terbiye sahasında hizmet ederken lâzım olur. Kalb çocuğu kız olursa seyr u sülûkunu tamamlayacağına lâkin başka kişiye seyr u sülük yaptırmaya henüz izin olmadığına işarettir. Amma Allah Teâlâ'nın acayip tecellîleri vardır. Hani nasıl biz dünya hayatında evlâd ediniyoruz veya evlatlık alıyoruz. Bazı kimselere başkasından doğan çocuğun vesayeti verilir ve böylece o kişi çocuk sahibi gibi olabilir. Yolumuzda bu nev'î haller de vardır. Seyr u sülük dışarıdan bakılarak anlaşılan yollardan değildir. Dâhil olanın aldığı zevkin ise ta'rifi mümkün değildir. Ne acayip şeydir ki fakîr de aynı esmâda şeyhimden veled-i kalb sahibi olunduğuma müjde almış idim. Hatta fakîrinki dördüzdü. Daha sonra da iki cihan serveri Efendimiz mânâda teşrif buyurdular, bir yetişkin erkek evlâd verdiler. Şimdi bunu yazan kardeşimiz taaccüble fakîre bakıyor. Amma işte böyle, pîrler seyr u sülûkta dervişlerine seneler evvel göçseler dahî aynı halleri, aynı mertebelerde farklı cilvelerle talim ediyor, yaşatıyorlar. Bunun akıl ile îzahı mümkün değildir. Daha evvel bunları duymuş olsaydın sonra da böyle şeyler görseydin belki hayal mahsûlü diyebilirdin. Amma sen bunları bilmezken "hüve hüve" sine aynı hali yaşatmaları tesadüfle yahut hayalinin yansımasıyla îzah edilebilir mi? İşte pîr yolu ve seyr u sülük aklın mâverasında hal yoludur. Gördüğünüz bu menzil sizi beşinci esmâ'ın sırrına âgâh edecek ve inşâallahu teâlâ, âb-ı Kevser'i bu âlemdeyken Efendimiz'in elinden içmek nasîb olacaktır. Bir nev'î şehâdet şerbeti olan bu Kevser size ebedî hayatiyetin zevkini ve şehâdetini bulduracaktır. Hak celle ve âlâ mübarek eylesin.

Muhterem İhsan Efendi oğlum, tesbihatınız esnasında ve âlem-i mânâda ikram edilen o kokuya bûy-i Muhammedi yahut şemme-i Muhammedi denir. Aynen buyurduğun gibi gül kokusuna benzer ama gül değildir. Öd ile gül arası. Sonra bu koku zât-ı âlinizin vücûd ikliminde de zuhûr edecek, o koku sizde daha farklı bir kokuya tekallüb edecektir(dönüşecektir). İnsandaki parmak izi hiçbir insana benzemediği gibi evliyâullah yolunda seyr u sülük eden dervişlerin kokuları da nev-i

şahsına münhasırdır. İnsanın zâhirinde de böyledir. Hiçbir insanın kokusu diğer insanın kokusuna benzemez. Esmâ-i ilâhîyenin letâifiyle bu esmâ'ın kokuları, Efendimiz(sav)'in buy-i Muhammedîleri, pirinden gelen koku ve sende vücûd bulan koku birbiriyle mezcolur, şahsına mahsus bir koku zuhûr eder. Bu dahî acayip bir şeydir. Meselâ, bir Nakşî dervişine bakarsın, aynı pîrden gelen o yolun kâmil dervişlerinin hem kokuları birbirine benzer hem de simaları, hatta oturduklarında mekânlarda neş'et eden koku aynıdır. Daha da acayibi, bir musafaha edip ellerini tutsan tenlerinin sıcaklığı hatta ciltlerinin husûsiyeti bile birbirine benzer haldedir. Halvetîsi, Kâdirîsi hepsi böyledir. Başlangıçta derviş simâsı hiç şeyhine ya da yoldaki büyüklerine benzemez haldeyken seyr u sülûkunda merhale kat ettikçe bir bakarsın ki siması değişmiş, ya mürşidine ya yolundaki büyüklerin simâsına benzemiş. Aslında maddî sahada da böyledir. Bir adamla kadın evlenir, bir müddet sonra karı kocanın sîması birbirine benzemeye başlar. Maddî sahadaki muhabbet bile o alışveriş neticesinde birbirine benzerliği vücûda getirir. Mânevî sahadaki muhabbet de böyledir. Sîmalar, kokular, tavırlar birbirine benzemeye, benzeşmeye başlar. Bizim yetiştiğimiz o eski insanlar birbirlerini kokularından ve simalarından tanır, hemen meşreplerini anlarlardı. Bu sebebden derviş olan kişi aklına estiği gibi koku da sürünemez. Zaten zevk aldığı, kendisine ihsan edilen kokusunun rayihası hasebiyle başka koku süremez hale de gelir. Kendisine eziyet veren kokulardan da öyle kokan mekânlardan da ictinab eder(kaçınır). Daha evvelce zikrettim mi, şu anda hatırlayamıyorum. Fakat Kur'ân-ı Kerîm'deki Mutaffifin sûresini, kokusunu alarak okumaya gayret et. Bu anlattığım mânânın sırrını orada bulacaksın.

Zuhûr etmişken şunu da ilâve edelim. Cenâb-ı Yakub(as) oğlu Yusuf(as) tarafından Mısır'dan kendisine gömleğin gönderildiği esnada yanındakilere "Yusuf'umun kokusunu alıyorum." demiştir. Hazret-i Fahr-i âlem(sav) Efendimiz de Üveys el Karanı Hazretleri'nin evini ziyaretinden sonra Cenâb-ı Ayşe Validemiz'e "Burada Rahmânın kokusunu alıyorum." diyerek işarette bulunmuşlar ve sonra da bu zât-ı âliye hırkalarını göndermişlerdir. Bu hırka İstanbul'da şu sıralar inşa edilen Hırka-i Şerîf Câmii'nin içinde züvvara açık vaziyettedir(Ziyaretçilerin görebileceği şekildedir.). Bendeniz bu vesileyle büyüklerimden duyduğum hatta şâhid olduğum şu müjdeyi de size vereyim: Efendimiz(sav) ile hemen hemen her akşam görüşen bir zâta "İstanbul'daki Üveys el Karanî'ye verildiği iddia edilen hırka-i şerîf hakkında ne buyurursunuz?" diye sordular. O cevap vermedi. Ertesi günü sabah namazından sonra bu soruyu soran zâtlara "Kendilerine sordum, cevaben İstanbullulara hediyemdir." buyurdular, dedi. Koku mes'elesinden buralara kadar geldik. Şemme-i Muhammedi hakkında daha evvel size ma'lûmat vermiştim. Allah bu kokuyu üzerimizden eksik etmesin.Derviş İhsan Efendi oğlum, halvet her yolda vardır. Tarikatların seyr u sülûkuna göre şekilleri değişiktir. Amma hepsinde müşterek olan hususlar şöylece ta'dad edilebilir: Halvethane beş vakit namaz kılınan mekâna bitişik olacak. Zîrâ halvetnişîn, namaz vakitlerinde kimseyle konuşmamak, hiç kimseye bakmamak kaydı şartıyla cemaate dâhil olur. Hatta bazı tarîklerde mescide yüzünde nikabla çıkar. Namaza durduğu vakit nikabı kaldırır. Namazdan hemen sonra nikabı tekrar indirir. Bu meyânda cemaatle namaz kılmanın ne kadar ehemmiyetli olduğunu anlatmama herhalde gerek kalmadı. Demek ki kişi cemaate dâhil olmakla cemiyete karışmış olmuyor. Namazda cemaat olma hali halvet ve uzlet neş'esini te'yid ediyor. Bizi benliğimizden alıyor. O halde cemaat kişiye halvet neş'esi verir. Halvette elde tesbih yoktur. Dilde de adetli tesbih yoktur. Ancak mürşidi kendisine belli bir adet tesbihat vermişse ve "Halvette de böyle çek." dediyse istisnadır. Halvette saat yoktur. Uzanıp yatmak yoktur. Derviş dizleri ağrımasın diye oturduğu yere veya diz arasına yünden, pamuktan ma'mul keçemsi şeyler koyar. Başı düşmesin diye başına destek olan 'mütteka' yahut kollarının altına oturur vaziyetini koruması, uyurken de düşmemesi için 'muin' denilen değnekler konulur. Böylece âdetâ vücûd oturur haldeyken askıya alınır. Kendisine ne verilirse onu yer, bazen hiçbir şey de verilmeyebilir. İzin almadan halvetten çıkamaz. Çık denildiğinde de "Biraz daha kalayım." diyemez. Zîrâ halvet ilk başta kişiye çok ağır gelir. Hatta ölmeye râzı olur, "Tek buradan çıkayım." der amma halvetin zevki kişiyi tamamen istila edince bu sefer de "Öldürseler de çıkamam." dermiş. Halvette mushaf verilmez. Halvetnişînin eline herhangi bir evrâd ya da kitap da verilmez, zaten ışık yok denecek kadardır. Kendi vücûduyla ve hiçbir şeyle meşgul olmasın, mevhum benliğinden kurtulsun, sadece zâtını tefekkür ve zikr ile meşgul olsun deyu halvet verilir. Efendimiz(sav)'in Hira'da inzivaya çekilmesi gibi. Hira'da mushaf yoktur, belli adette tesbihat yoktur. Kâbe-i Muazzama'ya, Resûlullah Efendimiz'in nazarı ve cism-i pâkleri ölçüsünde düşünürsek, yakındır ve Mekke'nin Harem hudutları Kabe'ye dâhildir. Onun için Mekke'nin Harem hudutları içerisinde kılınan namaz ile Kâbe'nin yanında kılınan namaz arasında cemaat haricinde ecir farkı yoktur. Halvetin en önemli âdâbından biri sahih niyettir. Sahih niyet üzre olan derviş halvete girdiğinde "**Şu an insanlar benim şerrimden emindir.**" hissiyatına sahip olmalı. Şimdi taklidde kalan bazı sofiler, halktan uzlet lâzımdır; halk bizi bozuyor, mâneviyatımıza zarar veriyor diye halvetin kıymetini kendilerince takdir ediyorlar. Bu ahmaklık ve cahillik eseridir. Yani sen iyisin, doğrusun amma "Halk bozuk, uzlet lâzımdır." diyorsun. Mahlûkatı şedîd, kendisini sahib-i hayır kabul eden kişinin halveti olur mu? Böyle halvet adamı Halvetî yapar mı? Efendimiz(sav)'in "Sizin

hayırlınız, insanlardan uzlet eder, kimselerin görmediği bir yerde ibadet taata çekilir ve 'Yâ Rabbî, benim şerrimden insanları muhafaza et.'diye dua eder." buyurduğunu büyüklerimiz meâlen bizlere beyân ediyor. Yani niyet bozuk olursa zaten amel sâlih olmaz. Halvet, kişinin niyetiyle de olacak bir amel değildir. Kişi usûlüne uygun ve seyr u sülûkunda mezun olarak halvete dâhil olabilir.

Netice-i kelâm, İhsan Efendi oğlum, **halvet, bulmak için uzlete çekilmek değildir. Halvet, bulan adamın bulduğuyla beraber olmak için uzlete çekilmesidir.** Hani avâm arasında ne derler? Karı koca mahrem odalarına girdiğinde "Halvet oldular." denir. Dolayısıyla celvette bulamayan, cemiyette müşâhede edemeyen kişi bir oyuğa, bir deliğe girmekle hayal ettiği hali bulamaz veyahut daha kötüsü, hayal ettiğini bulur ama asıl maksûduna erişemez.

Mürşid gerektir bildire
Hakk'ı sana hakke'l-yakîn
Mürşidi olmayanların
Bildikleri güman imiş

Gözümün nuru İhsan Efendi oğlum! Bir adam gözü açıkken mahlûkatta ve âlem-i hilkatte yani cemiyette Cenâb-ı Hakk'ın nişânelerini göremiyor ise gözünü kapatmakla, yummakla hiçbir şey göremez. Gözünü sırlamak, gördüğünü sırlamak içindir. Tefekkür et. Cenâb-ı Hakk bizleri râzı olduğu hal üzre eylesin. Kalplerimizdeki mâsiva muhabbetini ihraç eylesin. Sadırlarımıza ilhâmât-ı Rabbâniyesini havâle eylesin. Celvette halveti, halvette celveti idrak ile bizleri insan-ı kâmiller meyânına ilhak eylesin.

Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin tıbbı'l-kulûbi ve devaihâ ve âfiyeti'l-ebdâni ve şifaihâ ve nuri'l-ebsâri ve zıyâihâ ve alâ âlihî ve sahbihi ecmaîn. Velhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn.

Selâmetle

*Vird-i Settar, Halvetî pirlerinden Seyyid Yahya Şirvanî Hazretleri'nin tüm Halvetî kollarında okunan evradıdır.

19. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların ondokuzuncusudur.

Emanet-i kudsîyyesini hazret-i insana tahsis edip, kerramna tacını ezelden giydirerek ezelî ve ebedi kerîmliğini, rahimliğini, Rabbü'l-âlemîn oluşunu ilan eden, bu dünya hayatında berahin-i sübhâniyesiyle rahmaniyetini inkâr edilemeyecek şekilde zahir ve muhît kılan, kendisine âsi olanları dahî ikramıyla ve ihsanıyla, türlü türlü rızıklarla merzuk kılan, ibadet ü taat etmeye ve günahlardan ictinab etmeye kudret ve kuvvetin ancak kendisinden olduğu hatta O'na isyan etmek için bile lâzım olan kuvvetin tarafı rahmâniyetlerinden yine kendisinin verdiği, Erhamu'r-rahîmin, Rahman ve Rahîm, Kerîm ü Müteal Cenâb-ı Rabbü'l-âlemin'e hamd ü sena olsun. Bu hamd ü senâ, razı olduğu haller meyânına ilhak olup isyan ve gafletimize hamd etmek musibetinden cümlemiz muhafaza olunsun.*

Âlemlere bahşettiği nuruyla tenvir ettiği, kendi ahlakıyla ahlâklandırdığı enbiya ile teyit ettiği, Rahmetenli'l-âlemîn olarak takdir eylediği, Hak cemâlinin mir'atı, kelâmullahm mazhar-ı "li meallah" tahtının şâhı, ekmelü'l- rüsûl, Nebî-yi Ekrem Hazret-i Fahr-i âlem sav. Efendimiz'e Cenâb-ı Hakk'ın ikramı adedince salât ve selâm olsun. Ol Nebî-yi zîşan'ın nurunu kendilerinde müşahede ettiğimiz, gönül arşının ve arş-ı rahmanın yıldızları ashâb-ı kirâm hazerâtına dahî bu salât ve selâmlardan ikram olunsun. Onların şefaatine erişmekliğimize vesile olsun. Âlâmerâtibihim, derece derece bu silsileye mensüb olan hem mânâ ile ezelden ebede kadar hep birbirleriyle ilâhî münasebetleri dâim olan zevata dahî bu hamdin ve salâvat-ı şerîfelerin feyzinden, nurundan, ecrinden ihsan olunsun.

Kıymetli İhsan Efendi oğlum. Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun.

Cenâb-ı Hakk âfiyetiyle sizleri kâim eylesin. Dâimâ tevhîd üzre sabit kadem eyleyip râzı olduğu amellerle zahirinizi, bâtınınızı kâim eylesin.

Güzel evlâdım, bendeniz uzun bir süre rahatsız olduğumdan bir müddet mektûb yazmaya kuvvet bulamadım. Mektûb deyip geçme, kişi sevdiğine karşı hangi hizmeti yaparsa yapsın hem kalbini hem kalıbını oraya teksif etmesi mecburî olduğundan birinden biri tamam olmayınca zevkiyle hizmet de zuhûr etmiyor. İnşâallah bundan sonra fakire hem kâtiplik hem sırdaşlık yapacak bir karındaşımız muave-nette bulunacak. Mektûbdaki hat değişikliği(el yazısının değişmesi) sizi endişeye sevketmesin, hattat evlâdımız söylediklerimizi kaleme alacağından hattın şekli değişse de inşâallah mânâsı Cenâb-ı Hakk'ın râzı olduğu şekliyle tağyir(değişiklik değiştirme) olunmaz. Maksûdum, sayılı nefesim tamam olmadan sayılı mektûbların zât-ı âlinize ulaşmasıdır. Bu satırlardaki mânâ sadırlardan dökülen mânânın tezâhürüdür. Binâenaleyh inşâallah sizin pâk ve temiz sinenizden istifade edecek sadırlara gerek satır, gerek kelâm olarak intikal edecektir ve bu anlatılanlar burada kalmayacak, tâliplerine her zaman hayra vesile olacaktır diye düşünmekteyiz. Zîrâ bundan evvel böyle oldu, bundan sonra da böyle olacaktır. Şurada mevzu' olan hâdiseler ne ikimizle beraber başladı ne bu beraberlikten sonra nihayet bulacaktır. Bu mânâ ezelden ikram edildi, ondan ona, filandan diğerine intikal eyledi; müteselsilen sizin öğrenmeniz gereken bu mânâ fakirin sadrına indirildi, şimdi de istidadınız derecesinde size akmakta. Kim bilir bu peymane(kadeh) daha kaç el dolaşacak, kimden nûş edecek, hangi sâki elinden içecek, Allah Teâlâ indinde ma'lûmdur. *"Vefevka külli zi ilmin alîm."**

Kıymetli İhsan Efendi oğlum. Allah Teâlâ velâyet denilen bir makam hazırlamış. Bu makamı kendisine yakınlık haline sahip olanlara mesken ve sıfat eylemiş. Velâyet veya velî halini müşahede etmek henüz daha o velâyet halinin zâhirini müşahede etmektir. Yoksa velayetin bâtınî hali ve sırrını müşahedeye imkân yoktur. O mânânın görülebilen kısmını müşahedeye izin olsa da velâyetin sırrını idrak mümkün değildir. Hatta bu makama inmemek üzre oturan zât dahî bunu ifadeden âcizdir. Sen yediğin bir yemeğin tadını, aldığın zevkin sendeki hissiyatını dahî karşındaki insana aktaramazken fâni olmayan bakî bir zevkin lezzetini nasıl aktarırsın, hele bu lezzet, tatmaktan öte kişiyi dâimî bir hal üzre kuşatırsa hangi lisânla, hangi kelâmla karşıdakine aktarılabilir? Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn er Rûmî(kuddise sırruhu) "Ben sana insan-ı kâmilden, velâyet makamındaki zâtın güzelliğinden, Allah Teâlâ'nm müsaadesiyle, kıyamete kadar bahsetsem gene de anlatamam." buyurmaktadır. Hazret-i insanın ruhunda öyle güzellikler vardır ki; Allah Teâlâ o hazret-i insanın insanî ruhuna zâhir müşahede edebileceğimiz bir sahada vücûd verse ve bu baş gözüyle insanlar onu görebilmiş olsa Allah

[Umutrehberi.com]

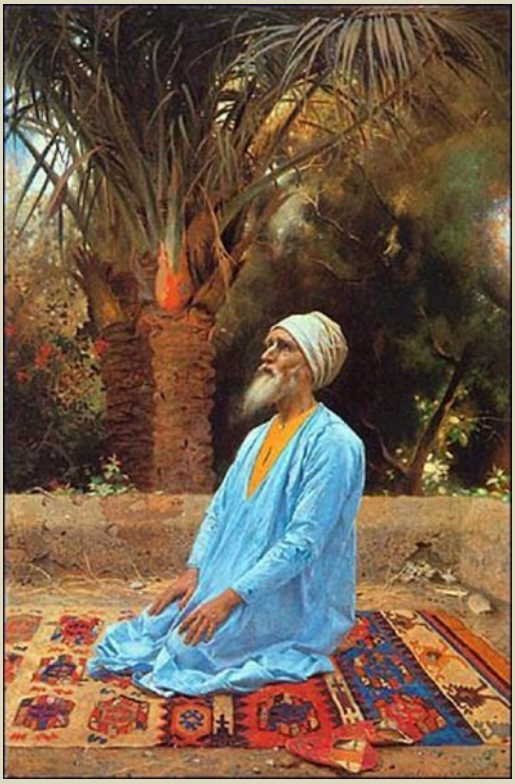
zannederler ve secdeye kapanırlardı. Dikkat buyur ki, daha henüz sultanî ruhu anlatmadım. Sultanî ruha namzet olan ve onun kabzında bulunan insanın, ruhun güzelliğini arzeyledim. Ol sebebden bazıları nefsin mertebesinde ve insanî ruh ile alışverişlerinde velâyet sahibi oldukları zannına kapılırlar. Ama henüz mahlûk dairesinden çıkamamışlardır. Ne zamanki Halik kendisini gösterir, işte ol zaman sabahleyin güneşin görünmesi gibi artık ne yıldızlardan ne de kamerden bir eser kalır. Aynı bunun gibi, sen sen olduğun müddetçe O kendisini kâmilen göstermez. O kemâliyle tulü' ettiğinde de senden eser kalmaz. İşte benlik vehmi o zaman izâle olur. Arada hicâb kalmaz. Bu anlattığım makam dahî kemâl mertebelerinin başlangıcıdır. Nihayeti "el ârifi yekfîhu'l işâra"(Ârif D kimsedir ki işaret o kimseye kâfidir.) fehvasınca ancak müşahede ittiğinde zevkini alabileceğin makamlardır. Kuru laf ile, hikmet veya lim kelâmıyla bu makamlar anlaşılmaz. Biz mevzu'umuza dönersek, 'elâyet makamı işte Allah Teâlâ'nın artık kulunda cüzî irade gibi görünen o halin küllî iradeye kalbolmasıdır. Yani velîsi Allah olan :âtlara velî denir. Bir kişinin velayeti kimdeyse yani velîsi olarak cim ta'yin olunmuşsa izin ve salahiyeti artık o kişinin velîsinden sorar ve o kişiyi velîsiyle beraber müşahede ederiz. Velî, harekât vc sekenâtı ancak velâyetinde olan zâtla müşahede edilmesi gereken zât demektir. Yani velîden zuhur eden haller Allah Teâlâ'nm nuruyla müşahede edilmezse kişi sırat-ı müstakimden düşer, âyete bakıp da onu başkasının kelâmı zannetmek gibi, kalbi küfür perdesiyle kararır. Dağlara taşlara bakılıp da ibret alınır da, ahsen-i takvîm üzre yaratılmış insanın güzelliğini ortaya koyan zât, ibret nazarı olmadan, îmân ve insaf ile bakılmadan anlaşılabilir mi? Bu sebebden birçok velîyullah yaşadıkları devirde alelade insanlar gibi muameleler görmüşler, kendileri bu durumdan hiç müşteki olmamışlar, lâkin halk bu insanların kemâlinden yaşadıkları müddet zarfında maalesef istifade edememiştir. Kâinâta ibret nazarıyla bakmayanların kendisi gibi gördükleri insana ibret nazarıyla bakması elbette ki muhaldir. Zaten hidayet öyle bir zevk-i mânevidir ki, kişi bu hale eriştiğinde hem kendi benliğini hem insanlardaki güzelliği farketmeye başlar. Yani hidayete erenler dikkat buyurursan mahlûkata ve bilhassa insanlara hizmet gayretindedirler. Çünkü hidayet nuru onu, insanı görmeye sevkeder. Şöyle bir tefekkür buyurduğunda hidayetten mahrum olan insanların hem kendilerine hem de başta insanlar olmak üzre etraflarına karşı zalim bir halde yaşadıklarını farkedersin.

Allah velîsi İhsan Efendi oğlum, bizler sizin velâyet nuruna sahip olduğunuza hem hüsn-i zân eder hem de istikbalde bu nurun hâmili olarak hizmet edeceğinize şehâdet ederiz. Halvetî yolunda bir derviş fıskını, fücûrunu bildiği gibi kendisindeki o velâyet makamına işaret eden halleri ve güzellikleri de görür. Zîrâ yolumuz göre göre gidilen bir yoldur. İmam Ali Efendimiz'e nisbet olunan ekseri tarikat bu terbiye üzre dervişlerine seyr u sülük ettirir. Yani bu yolun sâlikleri gerek terakkilerini(yükselişlerini) gerek tedennilerini(alçalmalarını) göre göre seyr u sülük ederler. Mürşidleri lâzım olan kadarını müridine bildirir, mürîd de bu tâlim üzre söz dinleyerek menzilleri müşahede eder. Bu yolun kâmili, menzîl-i maksûda erişeni ve hatta ekmeli nâdirattandır. Amma yetiştiği zaman da zevkine doyum olmaz ve içlerinden biri yetişse diğerlerini dahî tenvir eder.

Kıymetli İhsan Efendi oğlum, velâyet haline erişebilmek müridin maksûdu olmamalı zîrâ evvelce de arzettiğimiz üzre mürîd bu yola girerken "Maksûdum Allah'tır, taleb ettiğim de sadece O'nun rızasıdır." diyerek girmeli. Velâyet haline erişebilmek mes'elesini mürşid-i kirâm hazerâtı iki şekilde olur diye beyân etmişler. Birincisini velâyet-i vehbî, ikincisini ise velâyet-i kesbî diye tasnif etmişler. Velâyet-i vehbî, tâbirinden de anlaşıldığı üzre sonradan say ü gayret etmekle ele geçmeyen, ezelden Cenâb-ı Hakk'm takdiri, kudretullah'ın kaderdeki tezahürüyle kişinin ruhlar âleminden velî olarak ihtiyarıdır(seçilmesidir). Meselâ Hazret-i Pîr Bâz-ül eşheb Abdulkâdîr el Geylânî tevatüren(insanların çoğunun şâhid olduğu, inkâra mecal olmayan) gelen haber-i sâdıklarla(doğru haberlerle) ayân beyân olmuştur ki, kendisinde zuhûr eden kerâmât-ı ilâhîlerle ta ezelden velîdir, velâyet makamının sultanlarındandır. Hatta şu an dahî bizler müşahede etmekteyiz ki, ondaki velâyet kudreti ve tasarrufât kıyamet günü dâhil ebediyete kadar da devam edecektir. İşte meşhur olan bir hâdise: Abdulkâdîr-i Geylânî Hazretleri, sabî(bebek) halindeyken Ramazan günü annesinden süt emmezmiş, iftar vakti geldiğinde sütünü ister, imsak vaktiyle ağzını mühür- lermiş. İmdi bu, çalışarak olacak şey mi? Allah Teâlâ'nm velâyet burhanı olarak insanlığa ibret olsun diye gösterdiği kerâmettir. Daha çocukken eşkıyayı ıslah edip o eşkıya gürûhunun şekâvetini irşa- dıyla saadete tebdil edip Bağdat şehrine öylece dâhil olması meşhur kerâmetlerindendir. Yani ezcümle velâyet-i vehbî sınıfına mensub olan Allah velîleri ruhlar âleminde, ervâh-ı enbiyaya(peygamberlerin ruhlarına) en yakın halde bulunup bu sırla, aynı, peygamberlerin sonradan nebî ve resul olmamaları gibi onlar dahî velâyet makamına sonradan çıkmış insanlar değildir. Bu cilve-i Rabbanî ve hikmet-i ilâhînin bir tezahürüdür. Bunun akıl ile îzahı mümkün değildir. Ancak şu var ki: Bu nev'î zevatın bulunması Allah Teâlâ'nın rahmetinin genişliğine, ümmet-i Muhammed'in velîlerinin büyüklüğüne, sırat-ı müstakimin nurlu ve bereketli yolunun güzelliğine delil olsun diyedir. "Yâ Rabbî, beni velî

kıl." diyerek dua etmek ile ele geçen veya kişiye bahşedilen velâyet hali velâyet-i vehbî değildir. Çünkü dua etmek de bir gayret ve talebdir. Ancak istisnası şudur ki: Hak Teâlâ ezelden takdir eylediği ve seçtiği velîyi böyle bir duaya sevkedebilir. Yani onun öyle dua etmesi de vehbîdir. Amma bu hal üzre değilse vehmidir (Kişinin kendi evhamıdır.). Velâyet-i vehbî ile velâyet-i vehmîyi birbirine karıştırana zaten hiçbir sözümüz yoktur. Zîrâ evhamın peşinde koşan kişiye ne mürşid ne de peygamberler bir şey yapabilir. Evham bâtılı tercihtir. Hak katında yok sayılana rağbettir. Bâtıla ve Hak'tan gayrıya tâlip olana kim yardım edebilir? "Felen tecide lehu velîyyen mürşida"*

Şimdi gelelim ikincisine. Velâyet-i kesbî, gene tâbirinden anlaşıldığı üzre gayret ederek, azmederek Allah Teâlâ'nm ihsan ettiği sâlih amellere rağbet ederek, velîlerle ülfet ederek, zikr ile, fikr ile meşgul olarak Cenâb-ı Hakk'm kişiyi velâyet makamına çıkarması demektir. Zîrâ her insan mademki sûretâ insan olarak yaratılmıştır, o halde Allah Teâlâ'nm halîfesi ve velîsi namzetidir. Cenâb-ı Rabbü'l-âlemin, âlemlerin Rabbi olan Hazret-i Allah her âlemde istediği terbiyeye muktedir olduğundan kişinin bu terbiyeyi, rızayı tahsil yönünde tercih etmesi onu neticede velâyet haline eriştirir. Şöyle bir misal verelim: Velîlerin adedini bin kişi kabul etsen bu bin kişiden velâyet-i vehbî yoluyla o makama erenler ancak on kişidir, mütebakîsi(geriye kalanları, diğerleri) velâyet-i kesbî denilen o makama eriştirilmişlerdir. O on kişi bu yolda hizmet edenlere âdetâ kandil vazifesi görürler. Onlar olmasa sırat-ı müstakimin güzellikleri ve Efendimizin nurunu müşahede zevki sâlikler için gayet zor olurdu. Allah Teâlâ raufu'r-rahîm olduğundan, kelâmını ve kelâmının beşer sûretindeki, Muhammed ismindeki zâtını ve o kelâmın ve ol güzeller güzeli Hazret-i İnsan Efendimiz'in şerhi ve tefsiri olan ashabını bu âleme göndermekle kalmadı, bu âyetlerini müşahede etmemiz için en büyük âyât-ı kevniyyelerinden olan böyle hazret-i insanları bizlere gönderdi. Kuluna ziyâde sevgisi ve muhabbetinin eseri olarak ezelden takdir edilmiş Allah velîleri, insanların kalblerini bu Muhammedi nura uyandırdı, vesile oldu. Bazı ahmaklar bu velî zâtlara hürmet ve muhabbet etmeyi dinin dışındaki bir muhabbetmiş gibi bid'at kabul ediyorlar. Böyle kabul etmek, sonradan uydurulmuş olanların yani bid'atların başıdır. Fahr-i âlem(sav) buyurmuyorlar mı: "îmân etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe îmân etmiş olmazsınız." diye. Adı üstünde Allah velîsi olan zâtları Allah için sevemeyen bir kişi seni beni sever mi? Bu sevgiden mahrum olan kişi Efendimiz'in buyurduğu üzre îmân sahibi olabilir mi? îmânâ eremeyen kişi dünyada ve âhirette huzurlu bir kalb sahibi ve cennet sıfat ve âhirette cennet mekân olabilir mi, ki hadîs-i şerifte 'birbirinizi sevmedikçe' buyruluyor. Yani kemâlinize, nâkısânıza bakmadan birbirinizi seviniz ikazında bulunuluyor. Nâkısı bile sevmek îmân alâmeti iken kâmili sevmemenin ne alâmeti olduğunu tefekkür edebiliyor musun? Dikkat et ki, kişi velâyet sahibi zâtlara töhmet etmekle şeytanın adımlarını takip eder. Bu nev'î insanlar bir müddet sonra nâfile ibadetleri terk eder ve hatta ashâb-ı kirâmı da hafife alır hale gelirler. Sonra daha da ileriye giderler. Efendimiz(sav)'in sünnetinden ayrılır, sünnet-i şerîfelerini de küçümserler. Onlar bilmezler ki Allah velîlerine dil uzattıkları için Resûlullah Efendimiz onlardan nazarlarını çekmiştir, ol sebebden Efendimiz'e muhabbet edemezler. Efendimiz'e tâbi olmayı onun sözünü ezber etmek, tarihteki ma'lûmatı hafızaya almak zannederler. Ve neticede Allah Teâlâ muhafaza eylesin, Hak yoluna tevdi' ediyorum zannederken kendi benliklerinden görünür, insanları bâtıla sevkederler. Böylece, yani velâyeti inkâr ederek kendilerini tercih ettiklerinden kendi benliklerinden görünür, Allah velîsi olarak kendilerini ilân ederler. Allah velîsine bakarsın, Cenâb-ı Hakk'm muhabbetini, nurunu müşahede edersin. Velev ki âyet okumasın, hadîs-i şerîf nakletmesin. Huzurunda bu muhabbetle dolaşsın. Kaldı ki onlar âyet-i kerîme ve sünnet-i şerife üzre oturup kalkar ve hep bu nurla kişileri hidayete sevkederler. Amma öteki herife bakarsın, lisânında âyet, din vardır. Fakat halinde ve kelâmında küfür kokusu, benlik ve enâniyet âşikâre zâhirdir. Velilik yoktur. Bu nev'î haller yoktur derken o yokluk beraberinde bir isbat gerektirir. Peki neyi isbat eyler? Halleriyle, duruşuyla ve kelâmıyla sadece kendi benliğini isbat eder. İşte bunlar tevhîd üzre değil, tefrik ve dalâlet üzre olan insanlardır. Koyun postun bürünmüş, vahşi kurttan daha tehlikeli yol kesen eşkıyadandır.

Muhterem İhsan Efendi oğlum, velâyet yolunu inkâr sadece sözle inkâr etmek değildir. Allah'a yakınlık vardır iddiasında olarak da kişi velâyet makamını inkâr ve yol kesen harami derekesinde bulunabilir. Bunlar da sofî kıyafetindeki, benliğine taptıran sahtekârlardır. Görmez misin, zamanımızda nice namazsız, Cenâb-ı Hakk'ın şeriatını tahrif eden, hangi dinden olduğu belli olmayan acayip, garaib sözüm ona sofiler türedi. Balkanlar'daki savaşın açlık ve fakirliğin ve iktidar zaafiyetinin ortaya çıkmasıyla bunlar da ayrık otu gibi baş gösterir oldu. Eskiden şerîata ve tarikat âdabına ters küçücük bir harekette bulunan kişinin paşmakları ters çevrilirdi.

(Şeyh efendi burada tekke ve zâviyelerde 'ayak çevirmek' tâbir olunan kovulmaya işaret ediyor. Dergâha gelip giden kişi yanlış bir fiil üzre ısrar ederse ikaz edilir, ikazdan anlamazsa iyice bir derdest edilirdi. Eğer bu kötek ile de uslanmazsa dergâh kapısında paşmakları yani ayakkabısı ters çevrilirdi. Ters çevirmek, günümüzde pek anlaşılır bir tatbikat olmaktan uzaktır. Zîrâ biz misafiri uğurlamak için ayakkabıları kapıdan çıkış istikametine göre düzeltir, rahat giysin diye düşünerek ikramda bulunuruz. Ama eskiden dergâhtan çıkanlar edebsizlik olmasın diye mabâdlarını yani arkalarını kapıya dönmezler yüzlerini kapıya dönerek çıkarlardı. Bu durumda ayakkabının önü kapıya doğru bakardı. Kovulacak kişi arkasını dönsün gitsin, bir daha gelemesin diye ayakkabısı dergâh kapısına arkası dönük şekilde bırakılır, "Artık daha gelme!" mânâsına ihraç edilirdi.) Şimdi adam kendisi ters olmuş, tersi yüzüne geçmiş, kimsenin bir şey dediği yok. Kur'ân-ı Kerîm okuyanla alay eder, hadîs-i şerîf ile meşgul olana "Sadırdan öğren, sadırdan!" diyerek kendisi mânâdan yoksun, mânâya işaret etmeye kalkar, "Benim dedem de şeyhti, babam postnişîndi, göbeğim burada kesildi, çüküm tekkenin bahçesinde; biz şöyle yapardık, böyle ederdik, gibi kerâmeti ve fazileti kendinden menkul, kafasında şeyh sarığı, zannedersin ki bostanda bitmiş yaban kabağı, ne kendisi tad alır ne kimseye zevk verir. Şimdi bu soytarıların değil paşmakları, ibret-i âlem için kendilerinin ters çevrilmeleri lâzım ya, ne bizde kudret kaldı ne de bu sahada zülfikârı sallayan kaldı. Bu gidiş gidiş değil! Yakın bir zamanda âyetleri bile okuyamayan, namazı bile doğru kılamayan, Allah ve Resûl ahlâkından beslenen tarikat âdâbını âdetten ibaret zanneden, hatta o âdetleri bile yapamayan derviş bozuntuları kendini gösterecek. İnşâallahu Teâlâ, Cenâb-ı Hakk, Kur'ân-ı Kerîm'inde va'dettiği üzre nurunu tamamlayacaktır. Nurlanmış ve etrafı nurlandıran insanlar muhakkak gelecek, o zaman belki Cenâb-ı Hakk'ın gadap alâmeti olan bu hal, yerini rahmetine ve rahmetenli'l-âlemin olan Efendimiz'in nurunun tasarrufatına sevkedecektir. Yani evlâdım, velâyet yoktur diye inkâr eden münkirden daha çok velâyet yolunu ehliyetsiz olarak ikrar eden sahtekârın zararı vardır. Bunlar bizi ümidsizliğe düşürmesin. Cenâb-ı Hakk son güne kadar muhakkak nurunu tamamlayacak, ahlâk-ı Muhammediye'yi te'yid edecek zâtları gönderecektir. Ve her devirde kendisini isteyenlere hidayet râhını gösterecek ve bu nurla nurlandıracaktır. Zamanımızdaki ahvâlin kötülüğü bir başka cihetten tâlipler için hayırlıdır. Çünkü pazar eskisi kadar kalabalık değildir, tenhadır. Alışveriş yapmak için çıkmasa da

[Umutrehberi.com]

şöyle bir pazardan geçene Hak Teâlâ velâyet makamının ma'rifet güzelliklerinden ikramda bulunmaktadır. Bakınız, zât-ı âliniz daha bir sene geçmeden dördüncü esmâ'ı mürşidinizden görerek tesbihatta bulunmaktasınız.

Bundan elli atmış sene evvel bir kişi bu esmâ'ı alabilmek için yirmi beş otuz sene huzur-i şeyhte ve dergâh eşiğinde kâim olurdu. Yani âhir zamanın fitneleri olduğu gibi bu fitne devrine göre Cenâb-ı Hakk lûtf-i ihsanını ve nimetlerini genişletmiş, kendisine kurbiyyeti daha da kolay kılmıştır. Kıyamet alâmetlerinin zikredildiği bir hadîs-i şerifte fakır şöyle bir ifade görmüştüm: "İnsanlar, öyle bir zaman gelecek ki alenî olarak sokaklarda, dışarılarda fuhşiyat ve zinâ ile meşgul olacaklar. Onların içinden biri bu melaneti işleyenlere 'Bari gidin şu fiili duvarın arkasında yapın, alenen yapmayın.' diyecek. O kişi o zamanın şu içinizdeki E bu Bekr-i Sıddıyk'i gibidir." buyuruyorlar. Cenâb-ı Hakk bizleri muhafaza eylesin. Bu devirleri de görür müyüz, onu bilemem. Lâkin eski sohbet meclislerinde gördüğümüz nurlu ve feyizli insanlarla şimdi sohbet meclislerini ve dergâhları işgal eden zâtları müşahede ettiğimde bendeniz zaten yeterince ızdırap duymaktayım. Herhalde daha ilerisini görmeye kalbi ve bedenî tâkatim yetmeyecektir.

Derviş İhsan Efendi oğlum, sâlik seyr u sülükunda her geçen gün ilmini ve amelini artırmak idrakini ve irfanını kemâle erdirmeye çalışmakla mükelleftir. Zaten sâlik diye ona derler. Cenâb-ı Hakk Kitâb-ı Kerîm'inde "Rabbine, ölüm sana erişinceye kadar yani son nefesine varıncaya kadar kulluk et." buyurmuştur. O halde "Bana yeter, bu amelim kâfidir." demek emr-i Hakk'a muhalefettir. "Bir kere yemek yedim, yemeyeyim." diyor musun? "Az evvel nefes aldım, şimdi almasam olur." diyebiliyor musun? O halde kullukta ve bu kulluğun muhabbetle îfâsı demek olan, kişiyi rıza-i şerîfe ulaştırmak üzre tesis olunan seyr u sülûkta tembellik ve gayreti elden bırakmak ancak gafletle îzah edilebilir. Rıza kapısında böyle bir fiilin îzahı yoktur. Dervişlik dâimâ rıza kapısının eşiğinde bulunmaktır, vesselâm.

Allah'ım, göz açıp kapama süresince dahî kendi nefsimize tâbi olmaktan, bizi bize bırakmandan Sana sığınırız. Bizler Seni bıraksak da, Senin rızandan düşecek hal ve harekâta tâbi olsak da, Sen rahmetinle bizleri muhafaza eyle ve bu muhafazayı râzı olduğun amellerle bizlerde tezahür eyle. Gafletten ve gaflet alâmeti olan ahvâlden ve ahlâk-ı rezileden Sen bizleri muhafaza eyle. Bizlere giydirdiğin kerâmet tâcını, insan elbisesini ve ahsen-i takvim üzre hilkatini dâimâ ikramınla ve ihsanınla muhafaza eyle. Seyyiatımızı hasenâta tebdil eyle, çirkin ahvâlimizi ahsenü'l-hale tahvil eyle. Velayetin sırrından haberdar olup, nurunla nurlanmayı, velâyet nuruyla Sana yakınlığı ve Sana yakın kıldığın kulları bu nurla tanı-mayı bizlere ihsan eyle. Yâ Rabbî, bizleri Senden râzı olan ve Senin de râzı olduğun kullarından eyle.

Âmin. Vesselâmu ale'l-mürselîn. Velhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn...

*kerremnâ tacı: Gerçekten Biz Âdem evlatlarını şerefli kıldık, karada ve denizde kendilerini taşıyacak vasıtalar nasib ettik, onlara helâl ve hoş rızıklar verdik ve onları yarattığımız varlıkların çoğuna üstün kıldık. [İsra, 70] ayetine atfen

*Vefevka külli zi ilmin alîm: İstisnasız her ilim sahibinin üstünde bir âlim (O ilimde daha üstün olan, hakiki ilmin kendisinden zahir olduğu) vardır. [Yusuf, 76] ayetine atfen

* Felen tecide lehu velîyyen mürşida: Artık ona asla doğru yolu gösterecek bir dost bulamazsın. [Kehf, 17] ayetine atfen

20. MEKTUP*

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların yirmincisidir.

Hazine-i Rabbaniye'sinden kullarını sayısız maddî ve mânevî rızıklarıyla merzûk eyleyen, arş-ı rahmanında cevelân eden melâike-i kiramın tesbihat, ta'zimatına mukabelede bulunup cemâlinin zevkini, kullarına ezelden bahşeyleyen, ebedî cemâlini biz fâni kullarına göstereceğini, vad'i sübhâniyesiyle ve kelâm-ı kadîm-i ilâhîyesiyle tasdik ve tebşir eyleyen Celîl ve Cemil, Cenâb-ı zü'l-Celâl, ve'l-Kemâl, Rabbü'l-âlemîn hamd ü senamızı kabul buyursun.

Şefiu'l-usât fi yevmi'l-arasât, sahib-i mirâc, ve rakibu'l-Burak, sâhibü'l- kadîb ve sâhibü'l-miğfer, makam-ı Mahmud tahtının şâhı "velâkin Resûlullah" burcunun mâhı, şefaatkânımız, yegâne penâhımız, dü âlemde sultânımız, Resûl-i Kibriyâ Efendimiz'e âlemler adedince salât ve selâm olsun. Âline ve ashâbına ve etba'ına salât ü selâmın nurundan ikram olunsun.

Esselâmu aleyküm ve rahmetullahi ve berakâtuhû.

Derviş İhsan Efendi oğlum, tarîkat, kavl-i Muhammedi'nin yani şeriatın fi'il-i Muhammedi'ye yani hayata tatbik edilmesine denir. Bir kişi tasavvuf terbiyesinden geçtiği halde, tezkiye-i nefis ve tasfiye-i kalb ilm-i haliyle meşgul olduğu halde bunlardan hissedar olmaz, ahvâlini değiştirmezse büyük günahlara düçâr olarak can verir. Fi'il-i Muhammedi yani Efendimiz'in ef'âlini tatbikat husûsunda tarîkat yolunun, diğer tatbikattan farkedilmesi gereken husûsları vardır. Bir kerre sûfî her ne iş yaparsa yapsın, muhabbet ve irfan üzre yapar. Kuru kuruya taklidde kalmaz. İbadet ve taatın zahirini muhafaza ettiği gibi, bâtınındaki neş'eyi de kesbeder ve bunu ziyân etmez. Cenâb-ı Hakk âyet-i kerîmesinde "O kimseler ki, dâimî namazdadırlar." buyurmaktadır. Bir başka âyet-i kerîmede "Namazı muhafaza ediniz..." zikri geçer. Buradan anlaşılıyor ki hem namazı zahirî ve bâtınî şartlarıyla edâ etmek îcab eder, hem de o mânânın kalbde uyandırdığı huşû' ve huzur halini bir başka zikir haline kadar muhafaza etmek gerekir.

Taklid, Nefs-i Emmâre'nin sıfatlarındandır. Kişiyi hayvan derekesine düşürür. Hayvanat içerisinde maymun, taklid illetinin remzi olarak gösterilmiştir. Zîrâ maymun yaptığı fiili idrak etmez. Aynen gördüğü gibi yapar lâkin o fiilden taklid ettiğinin aldığı zevki alamaz. Hatta maymunun bu mukallid halini görenler eğlenir, soytarı seyreder gibi zevk alırlar. Taklidde kalan kişi, ibadet ve taatta âbidleri, sâlihleri hatta süfîleri taklid eder lâkin işin künhüne(özüne) muttali olamayan bu nev'î kişiler, maymuna şâir insanların gülmesi gibi şeytanları kendilerine güldürürler. Bir cemiyette taklid başladığı zaman o cemiyet muhakkak parçalanır, umum arasında ve diğer cemiyetler beyninde(arasında) rezil ve sefih duruma düşer. Taklidin ilacı tefekkürdür. Tefekkür feylesoflar gibi akıl yürütmek değildir. Tefekkür, kalbdeki doğru hissiyatın aklı îkaz etmesi, aklın da bu îkaz ile kendine lâzım olan ilmi tahsil etmesi, bu ilim tahsil edildikten sonra da akılla kalbin yani Cenâb-ı Hakk'ın râzı olduğu hissiyatla hakîkî ilmin birbiriyle nikâhlanmasının neticesidir. Nasıl akıl iki bilinenden bir bilinmeyeni çıkarıyor, hislerin yanıldığı sahalarda devreye girerek o yanlışlığı tashih ediyor(düzeltiyor), işte tefekkür de ma'lûm olandan meçhulü bulmayı, mânâ sahasındaki doğrular vesilesiyle de nâkıslıkları bertaraf etmeyi insana bahşeder. Aklın bilgisi, kalbin buluşu ve muhabbetiyle birleşmezse o ilmî fikir kişiyi bâtıla düşmekten kurtaramaz. Kur'ân-ı Kerîm'de Ebu Cehil aleyhillâne için "fekkera-fikir yürüttü, güya düşündü" mânâsına gelen bir istihza cümlesi vardır. Yani Kur'ân-ı Kerîm'e baktı baktı da kendince ölçtü tarttı. Kendi kıt aklının bozuk terazisinde tarttı. Peki sonra ne oldu? "Bu ancak bir beşer sözüdür." dedi. Allah Teâlâ, kalbi devreden çıkararak sadece aklıyla düşünmeyi tefekkür zannedenleri Ebu Cehil'in süflî derekesini işaret ederek "Canı çıkasıca, nasıl da fikir yürüttü, ölçtü biçti, yazıklar olsun, helak olasın." mealindeki tehdidiyle îkaz etmektedir. Akıl tabiî ki lâzımdır. Amma hangi akıl? Şimdi bunu tefekkür ederken şunu düşün güzel evlâdım! îmân kalbîdir. Kalbte o îmân nuru zuhûr ettiğinde hemen bunu muhafaza edip tasdik ederse artık o kalb îmânın mazharıdır.

[Umutrehberi.com]

En büyük ilim Allah'ı bilmek ve îmân etmektir. Tüm ilimler bu ilme hâdimdir. Bu îmâna hizmetçi olmayan ilim, kendisini tahsil etmek isteyenden Cenâb-ı Hakk'a sığınır. Yani ilmin de kendine mahsus bir hüviyeti ve Hak katında ta'yin edilen bir vücûdu vardır. Ol sebebden Allah'ın emrinde kullanılmayan ilim hakkını mahkemede arayan şahıs gibi kâdı-yı mutlak olan Cenâb-ı Hakk'tan adalet ister ve zâlim elinden kurtulmak için müracaat eder. İşte ol sebebden dolayıdır ki kalbsiz ve îmânsız ilim yeryüzünde nerede baş gösterirse güya o ilim sahipleri olduğunu iddia eden kişiler cemiyetin en zâlimleri olarak baş gösterirler. Zîrâ ilmin kendilerinden bîzâr olmasıyla Allah hükmünü tahakkuk ettirmiş ve hakîkî ilmi yani îmânı onlardan almış, bu ellerinden gittikten sonra da cahil insanın yapacağı en feci zulümleri kendi elleriyle yapar hale gelmişlerdir. Şöyle bir tarihe baksana, en büyük zulmü yapanlar kendi devirlerinin sanatında, zenginliğinde en ileri olan kavimlerdir. Ezcümle şunu demek isterim ki: İlim bilmektir amma ilim tahsili bile taklidde kalırsa yani kalb ile izdivaç etmeden hariçte saha bulmak derekesine düşerse zulümden başka bir şey çıkmaz.

İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsin
Ya nice okumaktır
Okumaktan murat ne
Kişi Hak'kı bilmektir
Çün okudun bilmezsin
Ha bir kuru ekmektir

Allah Teâlâ da nerede zulüm varsa, oranın çökmesini âdet-i subhaniyesi olarak va'detmiştir. Kâbe'de zulüm olsa Kâbe-i Muazzama çöker. Evde zulüm olsa ocaklar söner, devlet, teb'asına zulmetse muhakkak o devlet parçalanır. Kişi kendi nefsine zulmetse o nefis de parça parça olur. Yani tevhîdden uzaklaşır. Ruh, nefis, kalb bir cümle etrafında birleşemez. Parça parça olan bu nefis bir olan Allah'ın birliğini, Fahr-i âlem Efendimiz'in nurundaki birliği, sırat-ı mustakîm'in vahdet yolunu bulamaz. Bulsa da sadrına şifa olmaz. Zîrâ bu mânâyı cem edecek bir vücûda, bir mânâya sahip değildir. Hüviyetini tescil edecek şahsiyet olmaktan uzaktır. O kişi, davasında samimi olamaz. İbadet taata neş'e gelir gibi olsa da parça parça olduğundan tefekkür edemez. Tefekkür edemeyince de taklidde kalır. Taklidde kalan hangi terbiyeyle kemâle erişebilir? Hangi benliğiyle tasdik makamına erişebilir? Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin çok muhteşem bir sözü vardır, Mesnevî-i Mânevî'de. O büyük Allah velîsi bir beytinde der ki: "Kâfirler maymun iştahlıdır." Fakir, gençliğimde bunu okuduğumda pek mânâsını anlayamamıştım. Kâfirleri yermek meyânında söylenmiş bir söz zannetmiş idim. Lâkin öyle değilmiş. Hazret-i Pîr bu beyitte kâfirlerin küfründe bile samimi olmadıklarını işaret buyuruyormuş yani "Kâfirler Hakk'a karşı çıkışırlar, devamlı itiraz ederler. Bu çekişmeleri gerçekten bir fikre sahip oldukları için değildir. Taklîden, laf olsun

[Umutrehberi.com]

diye, öylece atalarına karşı olmak içindir. Yanlış da olsa bir i'tikadları yoktur. Eğer küfürlerinde samimi olsalardı o küfrün beyhude olduğunu anlarlar ve neticede o küfrün dahî Hakk'a nisbeti olduğunu, Hakk'm müsaadesiyle zuhûr ettiğini farkedip bir şekilde îmân cihetine tâbi olurlardı. Amma öyle olmadı. Zîrâ küfürleri bile samimi değildir." denilmek isteniyor. Bu muhteşem bir sözdür. Bir kişi samimiyetle puta tapsa, o tapınmanın samimiyetinden edindiği putun hiçliğini ve bu yaptığının beyhude olduğunu eninde sonunda anlar. Peki durum böyleyse Hak Teâlâ'ya samimiyetle, ihlâsla, taklîden değil hakîkaten ve tahkîken ibadet eden bir kişi Hakk'm nice tezahürlerine ve tecellîlerine mazhar olur bir düşünsene! Cenâb-ı Hakk îmân, İslâm ve ihsan mertebelerine işaret ederek bizi tefekküre sevketmiyor mu? Taklîden îmân kişiyi menzile eriştirmez. Tahkîken îmân kişiyi İslâm'a, tahkîkî İslâm kişiyi ihsana, Cenâb-ı Hakk'a kurbiyyete îsal eder (ulaştırır, vâsıl kılar).

Sâdık kardeşim İhsan Efendi, daha evvelce de arzettiğim gibi tabiî ki yaptığımız birçok fiil taklid ile başlar. Burada arzetmeye gayret ettiğim mânâ, o taklidde kalmamaktır. Şimdi bir çocuğu düşün, oyun oynarken bir sopayı bacaklarının arasına alır, sanki atın sırtındaymış gibi ağzıyla da ses çıkararak koşar oynar. Atın üzerinde gördüğü süvarileri taklid eder. Kendisini güzel bir Arap atının üzerinde dörtnala koşuyormuş gibi hisseder. Bu merakı ve taklidi yetişkin olduğu zaman yapacağı işlere âdetâ bir köprüdür. Şimdi kırk yaşında bir adam düşün, bacağının altına sopayı alsa, beş yaşındaki çocuk gibi dıgıdık dıgıdık diye meydanda koşsa na'parsın? Şaşırıp kalırsın. Hatta daha da ısrar ederse o kişiyi tımarhaneye atıp tedaviye alırlar. Yine çocuğun namaz kılışını düşün; sağına soluna bakar, namaz kılan büyüklerini taklid edip yatıp kalkar. Kırkına ellisine geldiğinde aynı şekilde yaparsa halk arasında onunla istihzâ edilir. Hatta namazla istihzâ ettiği düşünülürse kadı efendi tarafından sopaya çekilir. Aynı şekilde insan devam edegelen ibadet ve taatından zevk-i manevî almıyorsa, seneler geçtiği halde ibadet ve taatın kalbinde uyandırdığı bir neş'e yoksa ve o güzellikleri irfanıyla fehmedemiyorsa burada bir nâkıslık yok mudur? Yani kişi tefekküre vesile olacak ilme sahip değilse bile en azından bu eksikliğin sebebini tefekkür etmek makamında değil midir? Bunu dahî düşünse kişi irfan sahibi olur. Zîrâ "Kişi noksanın bilmek gibi irfan olmaz." demişler. Bu mânâ çok önemlidir. Zîrâ kişinin taklidden kurtulması ve tefekkür makamına çıkabilmesi için dert sahibi olması lâzımdır. Şöyle bir insanlık sahasına bak, neler îcad edilmiş ve neler keşfedilmiştir. Zîrâat, barınma, yiyecek, içecek ihtiyaçları bu sahadaki îcad ve keşifleri doğurmuştur. İnsan kendisine lâzım olan şeyi farkedince onu bulmak ve elde etmek derdine düşer. Rahatı için yahut ihtiyacını gidermek için o sahada gayret eder, kafa yorar, mesaisini harceder. Mânâ ilmi de böyledir. Kişi mânevî eksikliğini, nâkıslığını hissetmeden, o mânâ derdini çekmeden taklidden kurtulamaz. Izdırabı olmayan, çileyi bilmeyen kişi dermanı ne bilsin! İşte mürşidler insanın rızayı tahsil edebilmesi için lâzım olan aşk halini, derdi artırmak suretiyle ve kişiye acziyetini ve nâkıslığını bildirip onu kemâle koşturmak suretiyle kalbleri uyandırırlar.

Kıymetli İhsan Efendi oğlum, bazı sözleri tekrar ediyorum, farkındayım. Lâkin evvelce yazdığımda o sözlere muhatap olan İhsan Efendi ile şimdi şu satırlara muhatab olan İhsan Efendi aynı değil. Binâenaleyh bazı kelâmın tekrarı îcab ediyor. Her rekâtta Fâtiha'yı tekrar ederiz. Zîrâ secdeden kalkan kişi başka bir benlikle kıyam eder. O buluş ile ve o makamdaki yakınlığı ile Fâtiha'yı tekrar eder. Neyse, şimdi bu kalsın. Amma tefekkür etmek üzre bir yerde kalsın. Hak celle ve âlâ Kur'ân-ı Kerîm'inde "Elestü bi rabbüküm" buyuruyor. Yani "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" Kullarının da cevaben "Belâ" yani "Bilakis(Yâ Rabbi, sen bizim Rabbimizsin.)" diyerek tasdik ettiğini beyân buyuruyor. Cenâb-ı Hakk "Ben sizin Rabbinizim değil mi?" diye sorabilirdi. Amma kelâmında böyle buyurmadı, bu, muhakkak bir sebebe mebnîdir. Müfessirler ve âlim olan zâtlar bu âyetin tefsirinde şu hikmete dikkat çekmişlerdir: Hak Teâlâ "Ben sizin Rabbinizim değil mi?" diye sorsa belki şuursuzca, tefekkür etmeden hatta korkudan, bilmeden tasdik edilebilirdi. Ama suâl menfî soruldu. "Sizin Rabbiniz değil miyim?" suâline muhâtab olan kişide, Hak Teâlâ'yı Rabbi olarak tasdik etmezse kendisini nasıl bir musibetin bulacağını ve Allah'sızlığın nasıl bir helâk olduğunun derdini idrak vardır, bu yüzden o idrakle, şuurlu bir şekilde "Belâ" diye cevap verdi. İşte bu arzettiğim tefsirin az evvel bahsi geçen mevzuları nasıl cem ettiğini farketmişsindir. Yani ruhlar âlemindeyken bile bizler tefekküre, şuurla îmâna sevkedildik. Bu sevkedilişte dahî derde talib olduk. İnsan derdini idrak etmekle dermanı müdrik kılındı. Ol sebebdendir ki, mü'mînler o kimselerdir ki onların derdi Allah'tır ve Allah'tan ayrı kalma korkusu mânâsına gelen takvadır. Bunun karşılığmdaki derman ise Cenâb-ı Hakk'a kurbiyyet ve cemâlullahtır. İşte tefekkür, kişiye cemâlullah sırlarını, Cenâb-ı Hakk'ın tecellîyat âyetlerini açan önemli bir miftâhtır. İbadet irfandan ayrı olamaz. Bu irfanın akılda karar kılmasına ve aklı nurlandırmasına tefekkür denir. Böyle bir saat tefekkür etmek, irfandan mahrûm olarak yapılan yetmiş sene ibadetten üstündür.

[Umutrehberi.com]

Derviş İhsan Efendi oğlum, insanların çoğu kalb iklimini ve tefekkürün Hak katındaki değerini bilemezler. Halbuki Cenâb-ı Hakk bizi tefekküre sevkedecek ne çok şey halketmiştir. Bunları saymakla ta'dât edemeyiz. Lâkin küçük bir misal vereceğim. Belki bu küçük misalle büyük mânâlara kardeşlerini sevkedebilirsin. Bazen bir şey düşünürüz. O düşündüğümüz karşımıza çıkıverir. "Akşama şu olsaydı da yeseydim." dersin, akşam eve gelirsin, bakarsın ki canının çektiği şey sofrada duruyor. Demek ki tefekkür sahasının bir vücûdu var. Hak celle ve âlâ düşüncelerimize de vücûd veriyor. Rahmetinden dolayıdır ki kötü düşüncelerimize günah yazmıyor. Ancak iyi düşündüğümüz şeyleri daha yapmadan sevap olarak meleklerine yazdırıyor. Bu acîb bir şeydir. Demek ki tefekkür, düşünmek, hatırdan bir şeyi geçirmek onun bir âlemde vücûd bulmasına sebebiyet veriyor. Hatta o vücûdiyeti bu âleme dahî intikal ediyor. Bu misali başka bir misalle kuvvetlendirelim. Kişi Kâbe-i Muazzama'da kalbinden gelen kötü bir düşünceyi yahut hatırına gelen bir günahı hemen defetmez de hayalinde onu büyütmeye ve işlemeye devam ederse sanki o günahı işlemiş gibi muamele görüyor. Allah muhafaza eylesin! Bak, demek ki onun bir vücûdu var yani tefekkür küçük bir şey değil. Şimdi bu misalin tersini düşün. Zikrullah ile tenvir olmuş bir kalb, Cenâb-ı Hakk'ın tecellîlerine şâhid olmuş bir göz, Allah Teâlâ'nm râzı olduğu hislerle dolmuş bir sîne tefekkür etmeye başladığı andan i'tibaren derecesini ancak Cenâb-ı Hakk'm takdir edebileceği çok büyük bir ibadete mazhar oluyor. Aynı, bedenen bu âlemde ibadet etmiş gibi ecir alıyor, Cenâb-ı Hakk'a kurbiyyet adımlarını atmış oluyor. Hem de bunu yaparken, hariçte bu yaptığı görünmediği için bu ibadetin zâyi olması mümkün olmadığı gibi kulun nefsi bile buradan pay alamıyor. Melekler ve insanlar hatta şeytanlar dahî onun o halinden haberdar olamıyor. Zîrâ Cenâb-ı Hakk husûsî arşının tahtında(altında) halkettiği âlemlerden bir âlem içerisinde bu râzı olunan tefekküre bir vücûd veriyor ve harem-i subhanisinde onu muhafaza ediyor. İşte bu halin beyânı için Fahr-i âlem Efendimiz buyuruyor: "Lâ ibadete kettefekkür, tefekkür gibi ibadet yoktur." Yani böylesi bir ibadete teşbih edilecek(benzer) ve ortaya konulabilecek, misal teşkil edecek amel yoktur. Böyle olduğundan Hak Teâlâ kendi ilâhî hazinesinden buna bir ücret ta'yin eder. Bu ücretin derecesi amelin cinsinden olup başka ibadetlere verilen ecirlerle ölçülemez.

İhsan Efendi oğlum, sohbet bu derecelere kadar çıkmışken şimdi dönüp de taklide bakabilir misin? Taklidin esamesi bile okunmaz. Şu kadarcık satırdan sonra bile herhangi bir kişinin taklidî hallere artık tenezzül etmeyeceğini düşünürsek zevât-ı kiramm(kerîm olan yüce insanların) bu halde bulunan kişilere tenezzül edebileceğini hiç düşünebilir miyiz? Peki ya Cenâb-ı Hakk taklid ile Nefs-i Emmâre derekesinde olanı tenezzül buyurup hiç muhatab kabul eder mi? Böyle olduğu halde boğazına kadar günaha batmış kişi "Ah ben ne yaptım!" diye inler, "Aman yâ Rabbî!" diyerek Hak katındaki şahsiyetini birazcık tefekkürle aman dilerse o rahmet kapıları ona ardına kadar açılır. Yani kişi değil ibadet ve taatını idrak ile yapmak, günahını dahî günah olduğunu idrak ederek yapsa yine Cenâb-ı Hakk'ın katında makbul sayılacak hale ve amele ulaşır.

Kıymetli İhsan Efendi oğlum, Cenâb-ı Hakk taklidlerimizi tahkîk eylesin. Taklid ile tok gibi görünüp aç olmaktan muhafaza eylesin. Taklide gözümüzü açıp da tefekkürlere gözümüzü yummaktan muhafaza eylesin. Aklımızı, kalbimizi pür-nur eylesin. Kalplerimizdeki ucûbât-ı şeytaniyyeyi, sadırlarımızdaki vesavis-i nefsaniyeyi izâle edip ilhâmât-ı rabbânîye'sini gönüllerimize havale eylesin. Ölmeden evvel nefsini muhasebeye çeken, hesap gününden evvel kendi hesabını görmeye çalışan âkil ve sâlih mü'mînlerden eylesin.

Allahümme elhimni rüşdi ve e'ızni min şerri nefsi

(Yâ Rabbî, Sen bana kâmil îmânın yolunu ilham eyle. Ve beni nefsimin şerrinden, nâkıslığından, nefsime düşerek Seni unutmak belâsından muhafaza et.) Âmin.

Sübhâne rabbike Rabbi'l-izzeti amma yasifûn vesselâmun ale'l mürselîn ve âlihi velhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn.

*Bu mektup, Üsküb'e yolculuk esnasında konaklanılan bir handa kaleme alındı.

[Umutrehberi.com]

21. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların yirmibirincisidir.

Kullarının kalbi kudret elinde olan, kalbleri ruhları ve akılları tasarrufuyla halden hale çeviren, cümle halleri dilerse iyi hale tahvil eden, kendisini inkâr edene dahî rahmaniyetiyle ikram ve ihsanda bulunmakta olup kelime-i tevhidine sığınanları emin kılan, sonsuz rahmetin sahibi ve kulunun dâimâ Muîni, Celîl ve Cemil, el-Vâhid, el-Ehâd, el-Ferd, es-Samed, Allah Teâlâ'ya hamd ü senâ olsun.

Allahümme salli alâ seyyidina Muhammedin mahtelef-el-melavân ve te'âkab-el-asarân ve kerrara'l cedîdân v'estakbel-el-ferkadân ve belliğ rûhahû ve ervâha ehl-i beytihî minnet-tahıyyete v'es-selâm ve alâ âlihî ve sahbihî ve sellim.

Esselâmu aleyküm ve rahmetullahî ve berakâtuhû muhterem İhsan Efendi,

Gözümün nuru İhsan Efendi oğlum, tasavvuf kal ilmi ve yolu değildir. Tasavvuf hal yoludur. Tabiî ki her sahanın ister kavli olsun ister halî olsun, kendine mahsus bir ilmi, zahirî şekli, belli umdeleri vardır. Tarikatın da aynı şekilde zahirinde olması ve bilinmesi îcab eden birçok âdâbı erkânı vardır. Ancak bunlar "hal olarak" neticelenmezse ve takallüb(değişerek) ederek hal olmazsa kişi bu erkânı bilmekle sofi olamaz. Aslında her işin hali ve zevki zâhirin ötesinde, ilerisindedir. Meselâ bir bahçevan düşün. Bu işi görerek ve ustasından tâlim ederek öğrenmiştir. İlk önce basit işlerde ustasını taklid ederek ona çırak olur. İyi yapınca takdir, kötü yapınca tekdir görür. Bu safhada tüm derdi ustasını memnun etmek ve çırak yevmiyesini almaktır. Eğer kabiliyeti varsa işi öğrenmekle kalmaz ayrıca kolayca yaptığı işlerin neticesinden de zevkyâb olur. Nihayet usta olur. Şimdi sen bunları bilmeden bahçevana baktığında ne onun evvelce çektiği zahmeti bilirsin ne de onun uğraşırken çektiği meşakkatin içindeki zevki görürsün. Ustasının onu nasıl yetiştirdiğini, nebatata nasıl bir nazarla baktığını idrak edebilirsin. Pekâlâ bu böyle iken tasavvufu zahirî ahkâmdan, tarikatı şekilden ibaret zannetmek hiç akıl ve insaf kârı mıdır? Bunun üzerine belki şöyle sorulabilir: "Efendim, mademki her iş içinde hal saklıdır, niçün hal yoludur, tâbirini tasavvufa hasrediyorsunuz?" Cevaben deriz ki: "Tasavvuf; ilmiyle, zâhiriyle, şekliyle, her şeyiyle "hal" neticesine ve müşahedeye götürür de ondan öyle deriz." İrşad; bilmek, bildirmek değil bulmak, buldurmak demektir. Mürşidlik, hocalık mesleği değildir. Veyahut mürşid vasfında olan aynı zamanda kemâl ilminin hocasıdır amma her hoca mürşid değildir. Çünkü mürşid hale uyandırır. Kişiyi oldurur. Bildiklerini buldurur. Hal üzre hallendirir.

Tarikat müşahede ve görmektir. Bilen ile bilmeyen müsavi olmadığı gibi görenle görmeyen de müsavi olamaz. Hoca olmak için görmek şart değildir. Lâkin mürşid olabilmek için müşahede, en azından irşad sahasında lâzım olan nisbetle görmek esastır. Derviş görülmeyeni görmez. Zaten hep gösterilen ve irşada vesile olsun diye hep varolanı görür. Bu görüş duyuşla, dinlemeyle başlar. Dervişe lâzım olan ille önce nutuk haklamak, yani söz tutmaktır. Kişi her zaman gözünün önünde olan

[Umutrehberi.com]

bir şeyi bile idrak edemez veya farketmeyebilir. Ancak dinlerse görür ve gördüğünü öğrenir. Meselâ çocuk görür. Gördüklerini dinleyerek farkeder, isimlerini öğrenir. Henüz görmediklerini de gene dinleyerek, hayalinde canlandırarak öğrenir. Bunun gibi insan intisabla(biat etmekle) âhiret âlemine, bu âlemde iken doğar, derviş olur, görme hali başlar. Amma unutma, bu doğum, intisabındaki duyuşla, dinleyişle olmuştur. Sonra gördüklerinin isimlerini, hallerini ve tefsirlerini öğrenir. Gördüğünü idrak dahî söz dinlemeyle mümkün olur. Daha sonra bu idrak ve müşahede hale dönüşür. Bu buluş onu oluşa yükseltmek içindir. Kâmil menziline vâsıl olunca görmekle kalmaz, Allah Teâlâ'nın inayeti ve izniyle gösterir ve buldurur. Tâlib-i Hakk ve hakîkî olanları menzile eriştirecek hal üzre âmil ve mezun olur. Cenâb-ı İbrahim'in Kur'ân-ı Kerîm'de geçen bir kıssasını hatırlatmakta ve âyetlerin hikmetini bu meyânda zikretmekte fayda mülahaza ediyorum.

Meâlen şöyle geçer: Hz. İbrahim(as) "Yâ Rabbî, sen ölüleri nasıl diriltirsin?" diye Cenâb-ı Hakk'tan suâl eder. Cenâb-ı zü'l-Celâl ve'l-Kemâl "İnanmıyor musun ya İbrahim?" buyurunca Hz. İbrahim "İnandım ve îmân ettim Yâ Rabbî, lâkin kalbim mutmain olsun, lütfeyle, göster." diyerek niyâzda bulunur. Bunun üzerine Cenâb-ı mutlak-ı âlem Allah Teâlâ "Ya İbrahim, dört farklı cins kuşu al, onları kesip cüzleri yani parçalanmış olan vücûdları birbirine karıştır, sonra birbirine geçmiş bulamacı dörde taksim edip her birini bir dağın başına koy, sonra bu kuşları tek tek çağır." buyurur. Söylenenleri eksiksiz yerine getiren Hz. İbrahim(as) daha sonra bu kuşların aynı ilk halleri gibi diriltilip eksiksiz, kendilerine uçarak geldiğini görür. Şimdi bu âyetler üzerinde iyice tefekkür et, Tûtîzâde İhsan Efendi oğlum.

İlk önce yakîn mertebelerine işaret ediyor ki; ilme'l-yakîn; bilmek; ayne'l-yakîn; görmek; hakke'l-yakîn; bulmak ve olmaktır. Cenâb-ı İbrahim (as) gibi bir zâtın îmânında eksiklik olması mümkün olabilir mi? Hâşâ, tabiî ki olamaz. O halde burada neye işaret vardır? Âlimler, bu âyetin tefsirinde "Mürşid-i âgâh olanların haline veya mürşidde olması gereken hale işaret vardır." buyurmuşlar ve şöyle îzah etmişlerdir: Kişi ilmiyle bildirebilir amma irşad edemez, hale kavuşturamaz. Bu zâtların ilminden istifade edip bazıları yol katetseler de, mürşid olmayanlar gene de bu kişilere âgâh olup onların hallerini bilmeye ve bildirmeye muktedir olamazlar. Hal üzre irşad için, kişiye müşahede ve bu müşahedenin kalbi mutmain kılacak derecede idraki lâzımdır. Bu sırrı fehmedemeyenler velîlerin ve hal sahiplerinin sözlerine ve fiiline bakarak "Bunu biz de yaparız." deyu iddiaya kalkışırlar. Zâhirdeki benzerlik veya ayrılık onları kıyasa sevkeder, bu nev'î irşadı inkâr ederler. Sırr-ı Muhammedi'nin sırrıyla irşadın te'sirini bilemezler. Fakat bir yandan da mürîdanm edebine de hayran kalırlar. Ma'rifet neticeleri zuhûr edince, yakıştıramaz ve taaccüb ederler. Aynı, henüz toprak nedir bilmeyip bahçevanm halinden dem vuranlar gibi. Kibir ve cehaletlerinden dolayı mahrum kalırlar. Halbuki birazcık meyletseler, azıcık hürmet ve insaf etseler bu kapılar herkese açıktır, vesselâm.

Âyetlerdeki bir lâtife de şudur demişler: "Kişi Hz. İbrahim gibi halîliyyet haline bürünmeden, Nemrud ateşi gibi olan nefsin yakıcı ateşini söndürüp kendine gülşen etmeden, Cenâb-ı Hakk'tan ma'rifet ve kerâmet taleb edemez. Evvel Hâlık'ına teslimiyetini gösterecek, sonra ma'rifet nuruyla müşahede makamına yükselecek. Ancak bundan sonra teslimiyeti kullara tâlime muvaffak ve irşada mezun olacak.

Muhterem İhsan Efendi oğlum, irşad mevzu'u açılmışken zamanın sahte mürşidlerinden söz etmeden geçemeyeceğim. Bir kardeşimiz fakîre geldi, uzun uzun bazı şâhid olduğu hâdiseleri nakletti. Kendini mürşid olarak ilan eden herifin biri kasaba kasaba, memleket memleket dolaşıyormuş. Dolaşsa iyi, bir de milletin ayağına, yoluna dolaşıyormuş. Şimdi diyeceksin ki, Halîl Efendi de dedikoduya başladı. İşin lâtifesi. Tabiî ki böyle bir şeyi düşünmezsin. Bu nev'î zâtların ismini vermeden konuşmak bile câiz değildir. Aslına bakarsan ismini de söyleyeceksin ki bu habisleri cümle âlem tanısın ve bilsin. Neyse, bu adam tekkelere, zâviyelere, mescidlere uğrar, "Zamanın mehdîsi benim, bana kutbiyet verildi, her nerde bir şeyh var gelip bana intisab etsin, necât bulsun, âhir zaman velîsi ve mehdîsi benim." diye biat toplarmış. Evet evlâdım, yanlış yazmadım. Biatlarımzı toplayacağım, diye sözler sarfedermiş. Diyorum ya, insan yaşadıkça daha neler görecek. Cenâb-ı Hakk hayatın da mematın da hayırlısını versin. Bana bunu anlatan kardeşime sordum. Hangi tarîktenmiş? O da, "Vallahi şeyh baba, hepsinden varmış." dedi. "Fesübhânallah, kardeşim kıyafetine bakmadın mı? Bu herif şeyh müsveddesi de olsa ille birini taklid ediyordur, ya külâhı ya hırkası bir yerden aşırmadır, onu bari söylesen." dedim. Ne dese beğenirsin? "Ya hû şeyh baba, ben de anlamadım. Koskocaman sarık sarmış, zannedersin ki yorgan, sarığın içinde bir külâh var amma ne Rûm'da gördüm ne Acem'de, böyle acayip bir şey. Âsâsını uzatıyor, 'Cübbemden tutun.' diyor, 'Kim bana dokunursa yahut elini havaya kaldırıp işaret ederse biatini aldım, kabul ettim.' diyor." demez mi? Yâ hû, mecâlim yok,

şöyle bir yirmi sene evvel olsaydı, hemen kalkıp bu adamın izini sürer, ondan sonra da tozunu attırırdım. Keşiş gibi uzattığı sakalından tutar, ibret-i âlem olsun diye yerlerde sürüklerdim. İhsan Efendi oğlum, biat eden derviş nikâhlı kadın gibidir. Nikâhlı kadına nikâh teklif etmek nasıl isimlendirilir? İffetli bir kadına tövbe estağfirullah zinayı teklif etmek gibidir. Hani adamın şeyhi göçmüştür de, ortada kalmıştır, başka bir şeyhe gönlü akmış feyiz almıştır, bak onu anlarım. Emr-i manevî olmadan gene olmaz amma hiç olmazsa bir derece ehven-i şer kabilinden sineye çekilir. Amma, bu utanmaz herif hangi selahiyetle böyle bir ahlâksızlığa ve iz'ansızlığa cesaret eder. Tarihte ve bazı devirlerde zamanın imamları zuhûr etmiş ve başka tarîklerin tasarrufatı kendisine verilmiştir. Bu durum mevcuttur. Lâkin, o zâtın imam olduğunu diğer meşayih muhakkak emr-i manevî ile bilmiş ve öylece yollarının emanetini ve seyr u sülûkunu bu imama havale eylemiştir. Burada öyle bir şey de yok, şeyhin kerâmeti kendinden menkul(Yani şeyh kerâmetini anlatıyor amma kendinden başkası görmemiş, benim şöyle kerâmetlerim var diye elâleme anlatıyor.)

Tasavvuf ehli "Aldatandan daha alçak aldanandır." demişler. Aldatan zaten haindir, peki derviş kardeşim, sen bu yolda hiç mi mânevî zevk tatmadın, hiç mi rahmani koku duymadın da, sana yutturulan bu herzeleri ağzım şapırdata şapırtada yutuyorsun? Gözün bu yola hiç mi nurlanmadı? Kulağından hiç mi Hak sözü girmedi? Ferasetsiz ve gaflet pamuğu kulağında bu sözlere kanıyor, aldanıyorsun. Körlük ayrı şey, nankörlük ayrı şey. Nankörlüğün cezası kat be kat olur. Zaten bu cihetten düşününce fakîr kendi kendime şöyle diyorum: "Demek ki Hz. Allah, kalbi arada derede olan, şek ve şüphe içinde bulunanları böylece bir habis etrafında topluyor. Allahu a'lem, bu çıban iyice cerahat dolduktan sonra ilâhî kılıcıyla bu yarayı toptan temizleyecek, bunun yolunu hazırlıyor. Hani bu şuna benzer: Avâm arasında kocakarılar vardır, "Ölmek üzre olan kişinin yanında su vermek için bekleyin, yoksa o hâlet-i nez'ide hararet basar, şeytan gelir, 'Sana su vereyim de sen de îmânından dön.' diye teklifte bulunur, o kişi de bir bardak suya îmânını verir. Kâfir olarak gider." diye insanlara akıl verirler. Yâ hû, îmân denilen cevherin sahibi Hz. Allah'tır. Kişinin kalbine inmeye görsün. Bir daha onu oradan çıkartmak mümkün değildir. Lâkin insan inanmamış, îmân etmemişse ancak îmân ettiğini vehmetmişse durum farklı. Zaten ona îmân denmez ki. O, bir bardak suya da gider, bir bakışta da kaybolur, üfürükten bir sebeble de heva ve heba olur. Demek ki bu nev'î soytarılara mürşidleri hayattayken ve bir yola bağlanmışken ahmakça gidip tâbi olan kişilerin evvelce yaptığı fiiller beyhudeymiş. Velhâsıl, fevkalâde üzüldüm. Sonradan da "Sahibi bilir, Cenâb-ı Hakk ıslah eylesin." diye Hak Teâlâ'ya havale kıldım. Hakîm ve zarif birine Nas sûresi mütalaa edilirken sormuşlar, "Şeytanın şerri mi yoksa insanın şerri mi daha fenadır?" diye. Hazret bir müddet tevakkuf eylemiş(durmuş, beklemiş), sonra mütebessim bir çehre ile "Bakın şöyle anlatayım." demiş. "Eûzü besmele çekip Kur'ân-ı Kerîm'den âyetler okursunuz, şeytan hemen o meclisten kaçar. Ama insan sûretinde bazı şeytanlar vardır ki meclisinize gelir, Kur'ân'ı alıp kaçırır. Artık hangisi daha fena siz düşünün." Evet, hakîkaten üzerinde düşünmek lâzım.

İhsan Efendi oğlum, velhâsıl Cenâb-ı Hakk, kâinatı, hakla bâtılın birbirinden ayrılması için imtihanhâne olarak tanzim eylemiştir. Tüm tezgâhlar Hak Teâlâ'ya çalışır. Tezgâh tezgâh üstüne, neticede herkes bir gün layığını bulacak bir şekilde kıyamet sabahına kavuşacaktır. Hiçbir hakîkî mürşid kendisine adam çağırmaz. Kendisine çağırmadığı gibi hakîkî şeyhlerden hiçbiri tekkesine dergâhına da adam çağırmaz. Dergâhlarda bir cemiyet olacağı vakit "Efendim, falanca gün dergâhımızda şöyle şöyle merasim olacaktır, yahut dua yapılacaktır, arzolunur." diye söylenir. Yoksa "Siz de gelin, bekliyoruz." gibi lüzumsuz lakırdılar konuşulmaz. Dergâha adam çağırmak yahut "Bize gel." demek büyük terbiyesizliktir. Bir adam kendisine çağırıyor, Hak ve hakikatten bahsettikten sonra kendisini işaret ediyor ve öne çıkartıyorsa bil ki o adam sahtekârdır. Mürşid vasıflı zarifler ve ârifler Hak ve hakikati konuşur. Tâbi olanları Allah ve Resûlü'ne vesile kılar. Hatta kendisine müştak olarak gelenleri bile üzerine yapıştırmaz. "Sen madem beni seviyorsun ben de seni aldım, kabul ettim." demez. Bunu ancak ahmaklar yapar. Ahmaklık ne mürşide ne müride ne de mü'mine yakışır. Cenâb-ı Hakk, velî sûretindeki iblislerden, şeyh kisvesindeki habislerden muhafaza eylesin.

Velhâsıl, hal ehli olanı hal ehliyeti olan anlar. Hatta "hale" istidâdı olanı ehl-i hal anlar ve hal üzre irşad eder. Yoksa iki üç risâle okumakla; ârifleri, şeyhleri taklidle bırak tasavvufun halini, kâlini bile anlayamaz. Zât-ı âliniz kemâlinizdeki hal ve tebdilatınızdan ne demek istediğimi gayet iyi anlamışsınızdır. Evvelce Efendimiz'i bilmenizle, tanımanızla şimdiki bilişiniz ve idrakiniz aynı mı? Tabiî ki bir değil... İşte dervişlik ağızdaki balın bıraktığı tad gibidir. Hayat boyu bu zevk u lezzetle dil ağızda dolanıp duruyor vesselâm...

[Umutrehberi.com]

İhsan Efendi oğlum, satırlarda anlatmaya çalıştıklarımı Cenâb-ı Hakk sadrına indirerek anlatsın. Zevk-i mânevîsi ağzını dilini tadlandırsın. Râzı olduğu hallerde en güzel ahvâl üzre eylesin. Hem kendisi nurlanan hem de etrafını nurlandıran gönül ehli zâtlardan olmanı nasîb eylesin. Kelâmını ve kelâm-ı Resûlullah'ı sende müessir eylesin. Böyle senin dahî rızaya muvafık olan sözlerini te'sirli eylesin.

Esselâtu vesselâmu aleyke ya seyyide'l evvelîne ve'l ahirin vel- hamdülillahi Rabbi'l-âlemîn.

22. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların yirmiikincisidir.

Cenâb-ı Hakk'ı tesbih edenler adedince, Cenâb-ı Hakk'ın fazlı, rahmeti ve ilmi adedince, Hak Teâlâ'dan gafil olanların nefisleri ve nefesleri ve günahları adedince, cümle mahlûkatın ve onlarda tecellî eden hilkat hesabınca ve miktarınca, tecellî-yi sıfat ve tecellîyat-ı ef'al adedince Rabbü'l-âlemîn Allah Teâlâ'ya, hamd ü senâ olsun.

Ve bu zikredilenlerin misli adedince rahmeten-li'l-âlemîn Efendimiz Hazret-i Muhammed Mustafa'ya salât ve selâm olsun. Hamdele ve salvelenin ecr-i namütenahisinden başta, ashâb-ı kirâm olmak üzre cümle ümmet-i Muhammed'e alâ merâtibihim îsal olunsun. Bu duayı yapmaktan âciz kalbimizin ve ağzımızın haline bakılmaksızın niyazlarımız taraf-ı sübhâniyelerinden reddolunmasın, Erhamu'r-rahimîn, Raûfu'r-Rahîm olan Mevlâ dualarımızı kabul buyursun.

Esselâmu aleyküm Derviş İhsan Efendi,

Muhterem İhsan Efendi oğlum, Cenâb-ı Hakk sizleri ve bizleri tevhidin nurunda bir eylesin. Biz iki mektûb gönderdik, herhalde bunlardan sonra epeyce ses gelmez deyu düşündük amma, maşâallah mukabeleniz gecikmedi. Tabiî serde gençlik var(yaşınız başınız genç), onun için herhalde heyecanla mukabelede bulundunuz. Şikâyet değil memnuniyetimizin ifadesidir. Allah Teâlâ halini kemâl ve ihtiyar hal üzre dâim eyleyüp kalbindeki neş'eyi dâimâ genç eylesin. Sizin her mektûbunuzda kendi gençliğimin ve seyr u sülûkumun neş'esini görmekteyim. Allah feyzini artırsın. İnşâallah bize benzemekten azâd olur, Allah'ın rızasına erişen zâtların haliyle hallenir, onlara benzersin. Çok şükür sıhhat ve afiyetteyim, inşâallah sizler de sıhhat ve afiyetle dâim ve kâim olun.

Pîr yoldaşım İhsan Efendi oğlum. Zât-ı âlinize gösterilen mânâları teker teker tâbire hâcet görmüyorum. Onun yerine hepsinin tâbirine ve sence tefsirine âgâh olabileceğin bazı ma'lûmatı arzediyorum. Güzel evlâdım, yolumuz Allah ve Resûl yoludur. Daha evvel de arzettiğim gibi ehl-i sünnet ve'l-cemaat yollarının her biri kişiyi sırat-ı müstakim üzre Allah ve Resûl muhabbetine çıkarır. Turûk-ı âliyyenin birçoğu fiilen ve halen birbirine benzer. Mektûbunda anlattığın Kâdiriyye'de, Rifâiyye'de ve Halvetiyye'nin birçok kolunda şeklen benzerliklerin olması bu sebebdendir. Mürşidinin sohbetinde veyahut

kıdemli dervişlerle sohbet ettiğinde belki duymuşsundur amma bendeniz bir kere daha yolumuzun özelliklerine ait mevzuları zikredeyim.

Bizler tevhîd ederken başımızı sağdan alıp kalbimizin üzerine doğru hareket ettiririz. Kâdiriyye'de, Rifâiyye'de ve birçok tarîkte aynı şekilde olmasının sebebi Efendimiz(sav)'in İmam Ali Efendimiz'e tevhidi tâlim ediş şekliyle alakalıdır. İsmi zikredilen tarikatlar da Cenâb-ı Şah-ı Velî Hazret-i Ali Efendimiz'e dayandıklarından dolayı aynı şekil ve hal üzre zikrederler. Hadîs-i şerifte bu vakıa meâlen şöyle geçer: Hazret-i Ali Efendimiz rivâyet ediyor: "Ben Resulullah(sav)'a 'Ya Resûlallah, bana öyle bir ibadet söyle ki hem çok kolay olsun hem çok faziletli olsun hem de Allah Teâlâ'ya yakınlaşmama vesile olsun.' dedim. Resulullah Efendimiz de buyurdu ki: 'Ya Ali, bu, zikrullaha müdavemetle olur (Dâimâ Allah'ı zikretmekle olur).' Böyle buyurunca ben taaccüb ettim ve dedim ki: 'Ya Resûlallah, zikrin fazileti bu kadar yüksek midir, zîrâ cümle insanlar zikrediyorlar (Halbuki ben daha husûsî bir amel söylersiniz diye düşünmüştüm.).' Efendimiz saadetle 'Evet, (Zikrullah çok faziletlidir.) yeryüzünde Allah Allah diyen olduğu müddetçe kıyamet kopmayacaktır.' buyurdular. Ben de 'Peki yâ Resûlallah, nasıl zikredeyim?' diye sordum. Efendimiz 'Şimdi ben nasıl zikrediyorsam, sen de öyle zikret.' buyurdular ve dizlerini dizlerime dayadılar, elimi musafaha yapar gibi tuttular, gözlerini yumup üç kere bana duyuracak şekilde yani yüksek sesle 'La ilâhe illallah' dediler ve bu tevhidi zikrederken mübarek başlarını sağ taraftan 'La ilâhe' diyerek kaldırdılar. 'İllallah' derken diğer taraflarına yani kalblerinin üzerine başlarını çevirerek tamamladılar. (Sağdan nefyettiler, kalb üzerinde 'illallah' diyerek isbat ettiler.) Bunu üç kere yaptıktan sonra ben de gözümü yumarak yüksek sesle başımı sağdan alıp kalbimin üzerinde tamamlayacak şekilde üç kere tevhîd ettim. Bunun üzerine Efendimiz(sav) benim kalbimin açılması ve sırrım için dua buyurdular." Bu hadîs-i şerifin metnini ve senedini inşâallah mektûbun sonunda kitaptan bakıp yazacağım. Bendeniz burada şeyhimin hadîs sohbetinde dinlediğim tefsiriyle sana arzediyorum.

Hemen şurada önemli bir hususu açıklamam îcab ediyor. Güzel evlâdım, insanların meşrebi farklı farklıdır. Herkesin esmâ'ı tâlim ediş şekli, alış hali ve zikrullaha müdavemet seyri farklıdır. Kişiler kabiliyetine göre ve ezelden gelen feyiz taksimâtına göre bir meşrebin suyuna doğru giderler. Yani herkes böyle zikredecek diye bir kaide yoktur. Evvelce yazmış idim. Meselâ; Hz. Ebu Bekir Sıddıyk Efendimiz'e iki cihan serveri Efendimiz'in zikir tâlim ediş şekli farklıdır. Hatırlayacağın üzre Resûlullah(sav) Efendimiz, Hazret-i Sıddıyk-i Ekber'e Sevr mağarasında hafîyyen (kısık, yavaş sesle, gizli) zikrullah telkininde bulundu. Binâenaleyh, o yoldan feyz alanların zikir neş'esi bu hal üzre olur. Diğer yoldan feyz alanların neş'esi bâlâda (yukarıda) zikrettiğim gibi olur. Yani maksûd birdir. Meşrep ve zevkler farklıdır. Sâdık ve hakîkî derviş olan için hangi hak meşrepte olursa olsun zikr-i Hakk ve Hakk'a vâsıl olmak aynıdır. Burada hatalı olan bunları ayrı görmektir. Aynı, Hz. Ali'yi sevip de Ebu Bekir ve Ömer Efendilerimize dil uzatan ahmakların nasıl sırat-ı müstakimden ayaklan kayıyorsa bunları tanıyıp, muhabbet edip de meşreplerini kabul etmeyen kişiler de ehl-i tarîkin dışında kalmışlardır. Ve bu nev'î insanlar hiçbir zaman ma'rifetten nasîbdâr olamazlar. Hatta kokusunu bile alamazlar. Şimdi anlaşıldı ki hafiyyen zikredecek meşrepte olan kişi cehrî zikirle meşgul olursa kabiliyetinin dışında bir saha ile meşgul olduğundan zorlanır, sonra Allah muhafaza ehl-i tarîke sû-i zan eder. Diğer haller buna kıyas edilsin. Evliyâullah hazerâtının ictihad ettiği yollar muhakkak fi'l-i Resûlullah'a dayanır (Resûlullah Efendimizin işlediği bir fiile dayanır.), hâşâ, kendilerinden bir ilâvede bulunmazlar. Zikrullahın gerek cemaatle gerek ferdî tatbiki bizzat Allah Resûlü'nün işareti üzre ictihad olunmuştur. Bazı zikrullah şekilleri vazifeli melekler tarafından mürşidlere tâlim edilmiş olsa dahî bu bile Resûlullah(sav) Efendimizin nuruyla ve ruhuyla kurbiyyetin(yakınlığının) eseridir.

İhsan Efendi oğlum, bendeniz hem yaşım hem vazifem îcabı bir çok şeyh meclisine ve tekkeye, zikrullaha iştirak eyledim. Oralarda gördüm ki hepsinde buy-i Muhammedi var (Resülullah Efendimizin güzel kokusu var.) Aynı sana gösterilen rüyalardaki gibi fakire de o zamanlar mânâda zikrullahı tâlim ederlerdi. Övünmek için değil fakat seyr u sülûkta dervişlerin nelere mazhar olduklarını sana bildirmek için söylüyorum ki fakire zikrullah şekillerini hep mânâda tâlim ettiler. Nasıl kuud zikri yapılır, kıyam zikri nasıl olur, kalbî zikir, devrân nasıl icra edilir, fakîr bunları hep şeyhimin himmeti ve yolumun berekâtıyla tabiî ki Cenâb-ı Hakkın izn ü inayetiyle rüyada ve âlem-i mânâda müşahede ederek öğrendim. Hatta birçoğunun ismini ve hangi pirin içtihadı olduğunu şeyhime arzettiğim rüyaların cevabında öğrendim. Meselâ; Hazret-i şeyhime rüyada gördüğümü anlatırdım. O da fakire "Sana Şabânî tarîkinin kuud zikrini tâlim ettirmişler. Bu zikir şekli Şabân-ı Velî Hazretleri'nin içtihadıdır. Şöyle yapacaksın, şöyle duracaksın." diyerek anlatır, îzah ederdi. Biz devrânîyiz lâkin sâir tarîkin zikrullah şekilleri emaneten izinle verilirse hem kıyamen zikrederiz hem kuûden zikrederiz. Efendimiz(sav) zamanında kuûden zikir vardı. Bu sebebden dolayı hangi tarîkat olursa olsun hepsi zikre kuûden (yani

oturarak) başlar. İnşâallah zikrullah şekilleri hakkında zât-ı âlinize başka bir zaman geniş malûmat arzederim. Tekrar şunu arzedeyim: Biz devrânîyiz lâkin şeyhim hem devrâna hem kıyama hem semâ'a mezundu. Kendisinde sâir tarikattan emanetler vardı. Hatta fakîre kıyam reisliği için husûsî Fatihâ verdi. Yani fakîr kıyam zikrini icra ettirmeye mezun kılındı (Kıyam reisliğine Fatihâ verilmesi ayakta yürümeden yapılan zikir şekillerinden "kıyamı zikre" mezun olmak mânâsına geliyormuş. Çünkü ehl-i tarike Fatihâ'ya izin verilmesi bir mezuniyet nişânesidir. Bir nev'î salahiyettir.) Fakir kendimi anlatmak için bunları arzetmiyorum. Yolların birbiriyle olan râbıtasını ve aynı koldan gelen yolların birbirine benzerliğini işaret etmek için arzediyorum.

Şöyle bir soru vârid olabilir. Efendim, Allah Teâlâ'nın zikri için bu kadar şekle ne ihtiyaç var? Şekille meşgul olunmasa da öylece zikredilse olmaz mı? Fakire de bazen sorulan bu suâle şu şekilde cevap verilebilir: Usûlü ve zâhiri olmayan her şey muhakkak bozulmaya yüz tutar. Usûl ve kalıp özün yerine geçerse yani merasim ve zahiri nizam özdeki mânânın yerine geçer, sadece kabukta kalınırsa o şey de ölür. Mühim olan ikisini dengede tutmaktır. Ayrıca mademki Efendimiz (sav) veya büyüklerimiz bu şekil üzre zikretmişler, kendi kafalarına ve akıllarına uyarak bu nev'î halleri îcad etmemişler, bize yakışan hal de onları taklid etmek ve bu taklidlerimizi tahkîke erdirmektir. Üçüncü olarak da cevaben şunu deriz: Şekil önemli değil diyerek şekli iptal etmeye çalışmak da şekilde kalmaktır. Bu düşünce de zâhirle meşgul olmaktır. İlla şekli uyacak demek sadece kabukla meşgul olmaksa, hayır şekil olmayacak demek de kabukla meşgul olmaktır. Bir zât meydanda icra eylediği zikrullahı şöyle anlatıyor: "Halvetteydim, zikirle meşgul idim, o esnada Efendimiz (sav) ve pîrim ile haberleşmeme vesile olan melâike-i kirâm hazerâtı geldiler ve bu zikri icra ederek sen de böyle yapacaksın, dediler. Biz de onlardan gördüğümüz gibi sizlere tâlim eyledik." Bundan sonra siz de böyle yapınız diyerek yakın dervişlerini irşad eylemişler. Demek ki kendilerinden ictihad etmiyorlar. Ortada bir ictihad varsa Cenâb- Hakk'ın ilhamının şevkiyle oluyor. Seven kişi sevdiğinin virdiyle virdlenir, onun zikriyle dilşâd olur. Bizler meşrebimiz îcabı muhabbet ettiğimiz zâtların zikriyle, haliyle ve fiiliyle benzeşmeye gayret ediyoruz. Ve Cenâb-ı Hakk'a hamd ü senâlar olsun ki bu gayretimizden de zevk-i mânevî alıyoruz. Seyyid Seyfullah Hazretleri ne güzel söylemiş:

Dahledenler devrânına
Girmediler seyranına
Kıydığım tatlı canıma
Muhammed'in aşkındandır

Bu günlerde bu Hazret'in dîvânıyla meşgul oluyorum. Bir başka nutkunda da buyuruyor ki:

Bu aşk bir bahr-i ummandır
Buna hadd ü kenar olmaz,
Delilim sırr-ı Kur'ân'dır,
Bunu bilende ar olmaz.

"Bu aşk bir bahr-i ummandır." derken bu, hem büyük bir denizdir mânâsına hem de bir ummandır, yani bir denizdir, ikilik yoktur mânâsınadır. "Delilim sırr-ı Kur'ân'dır." derken de "Kur'ân-ı Kerîm'in birazcık meâliyle, tefsiriyle meşgul olanlar bizim yaptığımız fiilleri Kur'ân'a ters zannederler. Halbuki Kur'ân-ı Kerîm'in hakikatinden nasîbdâr olsalar fiilimizin ve yolumuzun sırat-ı müstakim olduğunu anlarlar mânâsına, ayrıca "Delilim sırr-ı Kur'ân" diyerek Hazret-i Ali Efendimiz'e işaret etmektedirler. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm'in tecessüm etmiş şekli Hazret-i Muhammed Mustafa'dır ve nübüvvetin mazharıdır. Hazret-i Ali Efendimiz ise o ilim şehrinin kapısı ve nübüvvetin sırrı olan velâyet babının şâhıdır. "İşte biz bu yol üzre gideriz. Etraftan gelen kınamalara da hiç aldırış etmeyiz." diyerek koca pîr, nutk-ı şerifinde ilân ediyor. Uzatmayayım, bu nutkun sonunda "Seyfullah sözünde mesttir, şeyhinden aldığı desttir, dîvâne ra kalem nisttir, ne söylesen kınar olmaz." diyerek bu anlattıklarımızı özetleyiveriyor. İnşâallah hem bu nutku hem de evliyâullahın diğer nutuklarını bu ferâsetle okur idrâk edersin.

Tarîkat, görmek demektir. İnşâallah bu anlattığım ahvâli dahî göreceksin hatta sondan evvelki anlattığın rüyada buna işaret vardır. O sana gösterilen esmâ-ı ilâhîyenin ve zikrullahın icrâı esnasında hazır bulunan meleklerdir. Sana acayip gelebilir amma şöyle bir izahatta bulunayım. Meselâ; lâ ilâhe illallah derken sağdan başını almayıp da solundan diğer

tarafa çekmek istesen vücûdunun sağ ve sol tarafındaki melekler farklı memuriyet makamında olduklarından sende arıza meydana gelir. Hatta taaccüb edeceksin, kalbinde kasavet, Allah muhafaza, bir müddet feyiz kesilmesi ve mühürlenmesi gibi hallere düçâr olursun.

Erenlerin kılıcı
Arş'a direk bir ucu
Ne de güzel kesici
Lâ ilâhe illallah

sözünde Hazret-i Yunus-i Ümmî'nin işaret ettiği gibi o kılıçlar ters tarafa iniverir. Bir uru vücûddan çıkarmak için neşter vururlar ya, o keskin bıçak uru alacak yerde damarını keser, doğrarsa ne yaparsın? Allah muhafaza, ya kan kaybından ölür yahut sakat kalırsın. İşte bunun gibi kelime-i tevhîd nefsin kötü sıfatım kesmek için âdetâ iner, kalkar. Evliyâullah hazerâtı bu mânevi ameliyatı bu şekil üzerine yapmış. Sen bu kılıcı başka türlü kullanırsan neticesi de başka türlü olur. O sebebden "Âdet etme, âdeti terk etme." demişler. Tevhîd çekmek, devrân etmek, kıyamen zikretmek veyahut her ne şekilde olursa olsun, zikir, pirlerin içtihadı üzre olmalı. Hele ki cemaatle zikrullah ifâ olundukta mürşidin verdiği esmâ'a hem lisânen hem bedenen hatta halen iştirak edip tevhîd üzre olmalı. Düşün ki öyle bir meydanda kaç kılıç birden çekilir. Bırak damarı kesmeyi, Allah muhafaza, insan kendisine göre hareket etse o kılıç darbeleri arasında ve merdane dönen kılıçlar altında un ufak olur sonra o parçaları bir daha şeyhi de toplayamaz. Meydan er meydanıdır. Hele zikrullahta şeyh efendi Fatiha ederek meydan açtıysa artık ondan sonra dervişe lâzım olan ezkâra riayet etmek ve o hal üzre edeb göstermektir. Öyle meydanda tâlim olmaz. Aynı cihad meydanında tâlim olunmayacağı gibi bir kişi cephede savaşmadan evvel kışlada tâlim yapar amma cepheye gidip savaş patladı mı artık tâlim zamanı geçmiştir. Muvaffak ve muzaffer olmak için başındaki kumandana harfiyen tâbi olması ve o emir üzre hareket etmesi îcab eder. Aynı anda herkes aynı hatayı işlese bile artık ona hata denmez. Herkes aynı şeyi yaptığı için yine bir tevhîd hali zuhûr eder. Bu sırrı ancak bu kadar îzah edebiliyorum. Allahu a'lem sizlere bu rüyaları gösteren kudret bu anlattığım mânâların izahını ve hakikatini de size meşk edecektir.

Pek kıymetli İhsan Efendi oğlum. En son gönderdiğin mektûbun sonundaki o işaretler vefk-i Ali'dir. Bu emaneti sana veriyorum. Bunu is mürekkebiyle biraz da içine zaferan karıştırarak Cuma günü salâ ile ezan arası yazıp üzerinizde taşıyabilir veyahut size müracaat eden bazı kişilerin maddî ve mânevî muhafazası için onlara da taşımaları için verebilirsiniz. Bazı tarikatlarda bu vefk, kıyafetlerinin üzerinde veya tâc-ı şeriflerinin içerisinde yazılı mevcuttur. Hz. Ali Efendimiz'den gelmektedir. Oradan müteselsilen bize intikal etti. Biz de size bu emaneti veriyoruz. Hatırlatmada bulunayım: "Mollanın olmamışı kelâm ilmiyle, dervişin olmamışı havasla meşgul olurmuş." Lâkin yazarak size gönderdiğim bu emanet, yolumuzun husûsî emanetlerindendir ve umûmîdir. Derviş çeyizi kabilindendir. Yarın bir gün bize emr-i Hakk vaki' olursa bu emanet bizde kalmasın, ehli olan birinde bulunsun deyu zuhûratla size vermeyi uygun gördük. Cenâb- Hakk te'sirini halkeylesin. Vakitler hayrolsun, şerler defolsun, mü'mînler azîz olsun, münkirler ıslah olsun, ıslahı mümkün olmayanların şerrinden Cenâb-ı Hakk bizleri muhafaza buyursun. Korktuklarından emin, umduklarına nâil kılınasın. Cenâb-ı Hakk dâimâ muhabbetiyle ve muhabbet-i Resûlullah ile kalbini ve cümle ecza-yı vücûdunu tenvir ve tezyin buyursun. Murâdlar husûlüne, dualar ve niyâzlar kabulüne, âşıkların vuslatına, el-Fatihâ meassalâvat. Fî emânillah...

Esselâmu aleykum ve rahmetullah...

23. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların yirmi üçüncüsüdür.

Kâinatı murâd-ı ilâhîyesiyle halkeden, halkı henüz kendisini taleb etmeye müdrik ve muktedir olmazken onlara esmâ'ını, sıfatını, ef'alini ve Zâtını bilebilme kuvvesini bahşeden, her şeyin kendisini zikre mecbur ve mahkûm olduğu ve varoluşun ancak O'nun zikriyle dâim olduğu, zikrinin ve fikrinin insanlığı zulmetten nura ve sırat-ı müstakime hidayet eylediği, esmâ'ı güzel, sıfatı ve ef'ali güzel, zü'l-Celâl ve'l-Kemâl Hazret-i Mevlâ- yı Müteâl, Kuddûs, Kadir, Kavî, Raûfu'r-rahîm ve Erhamu'r-rahîmîn ve Rabbü'l-âlemin, Sultan, Sübhân, Deyyan, Burhan, Kâdir-i mutlak, Hâlık-ı mutlak, Allah Teâlâ'ya adetsiz ve hesapsız namütenahi hamd ü sena olsun.

Sebeb-i hilkat-i âlem ve mefhar-i benî Âdem, ekmel-i mahlûkat, eşref-i mevcudat, enbiyânın şevkinden murâd, abdiyyetin şahekası, abd-i hâs-ı Mustafa'sı, insanların hem mükemmeli hem mükemmili, şemsü'd-duhâ, bedru'd-düca, Ahmed, Ahyed, Hamîd, Sadullah, Sıratullah, Minnetullah, Nimetullah, Hazret-i Resûlullah Efendimiz(sav)'e mahlûkat-1 ilâhîyenin adedince ve ilmullah-ı Teâlâ'nın mânâsınca salât ve selâm olsun. Salâvât-ı şerîfenin esrar-ı ve envar-ı ilâhîyesinden âline, evlâdına, ezvâcına, ashabına ve etba'ına dahî îsal olunsun.

Allah'ın rahmeti, selâmı ve saadeti üzerine olsun İhsan Efendi oğlum,

Evlâdım, Cenâb-ı Hakk sıhhat ve afiyette dâim eylesin, sırat-ı müstakiminde sabit kadem eylesin. Hayırlı hizmetlerinde muvaffak, maddî ve mânevî rızıklarıyla merzûk eylesin. İhsan Efendi oğlum, bazı rüyalar seneler geçse de henüz yeni görülmüş gibi unutulmaz. Bilhassa seyr u sülûktaki dervişler husûsî tecellîyatı ve kendilerine verilen mânevî emanetlere vesile olan rüyaları hiç unutmazlar. Hak Teâlâ'nın izniyle ileride mürşid olacak ve mürebbi-i hakîki ve seyr u sülûkta dervişlerine yolun remzini tâlim edecek, şeyh olma hali kendilerinde bulunan zevât bu rüyaları ve o rüyaların kendilerindeki ahvâlini unutmazlar. İşte size bundan evvel gerek biatınızda gerekse ders değişikliklerinde gösterilen rüyaları berrak şekilde hatırlamanız bundandır. İnşâallah sabreyler ve hizmetinde mukîm olmaya gayret edersen ileride bu dersleri verebilecek kemâle vâsıl olursun. Evlâdım, zât-ı âlinize şeyhiniz tarafından beşinci esmâ telkin edilmesi seyr u sülûkun ikmali açısından ve bu esmâ'ın dervişteki tecellîsi açısından fevkalâde mühim bir hâdisedir. Biat, kişinin dünyadan âhirete doğmasıdır. Üçüncü esmâ'ın telkiniyle âhirete doğan bu çocuk âdetâ bulûğa erer. Bu sebebden esmâ'ın hakikatinden ve müsemmasından feyz alan derviş bu makamda dervişliği fehmeder ve müşahede eder. Dördüncü esmâda âlem-i lahût ile nikâh vuku' bulur. Bu nikâhtan zuhûr eden ma'rifetin meyvesi beşinci esmâda vücûd bulur. "Nâsût" denilen âlem ve veled-i kalbin sahası bu âlemde dervişe açılır. **"Hayy"** ism-i şerîfi, âhirete doğup dervişliği idrak ettikten sonraki cemâle doğuş gibidir. Biat bu âlemde kişiyi derviş olarak bildirir. Üçüncü esmâ dervişliğin âhiretteki kabulüdür. Beşinci esmâ **"Hû"** ism-i şerifinin bâtındaki zuhûru Allah âşıklarının Cenâb-ı Hakk'la hayat bulması halidir. Galiba burada biraz hurda-i tarîkten ve seyr u sülûkla alakalı bâtına işaret eden zâhir ilimden haber vermek îcab edecek.

[Umutrehberi.com]

Evlâdım İhsan Efendi, şu satırları biz göçtükten sonra da bir kenarda duracak şekilde muhafaza et. Zîrâ insan seyr u sülûkunda müşahede etmekle öğrenir amma bazı müşahede ettiklerini idrak yine ilme'l-yakîn ile olur. Derviş yani mürîd bu yolun mânevî zevkiyle meşgul olmalı amma irşada kabiliyetli olan bazı zevâtm mürşidlerinin işaretiyle müşahede ettikleri haller hakkında ma'lûmâtı da olmalıdır. Mühim mes'ele, dikkat et ki Hak Teâlâ bu âlemi muhabbetiyle varetti. Yani bu âlemi yaratmayı murâd etti. Mecburiyetten değil muhabbetten hasıl oldu. Kün emrinden evvel ve bu iradesini ilanından evvel muhabbeti vardı yani. Muhabbetiyle halkettiği cümle âlemi yani kevniyyatı ilmiyle kuşattı. İlmini; merhameti, rahmaniyeti ve rahîmiyetiyle örttü. Cümle âlemler Erhamu'r-rahîmînin merhametiyle kaplanmıştır amma hepsini ihâta eden (kaplayan, kuşatan) ilm-i ilâhî yani ilm-i ezelî ve ebedîdir. Suâl vâki' olsa, denilse ki; merhametin ilimle ne alakası var? Herkes suâl eder. Câhili de sorar, âlimi de sorar. İnsan hatırı ve hafsalası hiç boşalmaz. İşte böyle bir soruya şöyle cevap verilir: İlimsiz merhamet felakete götürebilir. Bir anne düşün, çocuğuna merhameti var lâkin çocuğun hayatiyetinin bekâsı ve kemâle erebilmesi içün hiçbir ilim kendisinde yok. O anne çocuğuna sadece merhametiyle ne yapabilir? Hayvanda bile çocuğu büyütmek için bir ilim vardır. Amma onlardaki ilim fıtratlarından ve Allah Teâlâ'nın sevk-i ilâhîyesindendir. İnsan, ilmini, iradesini kullanarak kesbetmek zorundadır. İşte cümle kâinata nazar ettiğinden Allah Teâlâ'nın merhametini görmen Cenâb-ı Hakk'ın ilmiyle onları kuşattığına işarettir. Bu sebebden Cenâb-ı Hakk'ın merhametini anlamayanlar merhametsiz olarak vasıflandırılmaz, câhil olarak tavsif edilir. Zîrâ onlar, esasında Allah'ın ilminden mahrum kişilerdir.

Şimdi burada söz çok uzar, biz seyr u sülûkun bazı tafsilatından ve zâhir ilminden bahsetmeye dönelim. Nefis mertebelerinin Emmâre, Levvâme, Mülhime, Mutmainne, Râdıyye, Mardiyye ve Sâfiyye olduğu hem sohbetlerimizden hem de okumaya gayret ettiğin eserlerde ma'lûmun olmuştur. Daha evvel zât-ı âlinize gönderdiğim mektûblarda Emmâre'nin îmân, Levvâme'nin İslâm, Mülhime nefis derecesinin de velâyete işaret ettiğini yazmış idim. Mülhime makamı, "ism-i Hû" ile ceberût âlemine sevkolunmaktır. Ruh mertebesinde hakikati müşahede makamıdır. Aşk bu makamda zâhir olur. O sebebden ism-i Hû'nun cezbesinde kalanlara yani Hû zevki ile zevkiyab olanlara âşık denir. Size mânâda gösterilen şekliyle dördüncü esmâ'ın nuru ma'lûm, beyazdır. Burada müşahede son haddindedir. Yani kişinin dervişliğe kabul olduğu vücûdu son zerresine kadar müşahede zevkiyle nurlanır, saflaşır. O sebebden Şühedâ makamı burada zâhir olur. Aşk-ı ilâhî güneşin en tepedeki hali gibi gölge bırakmayacak ve her yeri aydınlatacak bir hal alır. **“Hak”** ism-i şerifinin zikriyle bu zikre hizmet eden melâike-yi kirâm ordusu dervişin tüm a'zâlarını nur-i ilâhî ile münevver kılar. Sâlikin bu mertebede Şemseddîn isimli müekkil meleğin idaresinde hâdimleri bulunur. Derviş bu nuru müşahede ettiği şeylerle meşgul olur. Müşahedesine mâni olacak şeylerden dûr olur. Sükûnet ve sekînet makamıdır Mutmainne makamı zîrâ sâlik lahûtî âlemde Allah'da ifnâ olma yani "fillah" makamındadır. Kalb gözü cilalanır. Kalbinde fısk u fücûra mahal bulunmaması îcab eder. Zîrâ kalb gözden ibaret bir hal alır. Hakîkat bu dördüncü makamda ma'rifet meyvesini verir ve vuslat zevki işte bu makamda evvelki müşahede ettiği zevklerin ötesinde zâhir olur. Ruhen yakınlaşmış olduğu Hazret-i Fahr-i âlem cismanî ve ruhanî nüfûzuyla dervişte kâim olur. Hatta Efendimiz (sav)'i hariçte değil içinde müşahede eder. Bu mertebede sâlikin daha evvelden kendisinde bulunan yanma halinden yanışın şiddetini hissedemeyecek ve aldığı zevkin vuslattan mı yoksa yanıştan mı olduğunu farkedemeyecek bir hali vardır. Onun için derviş dördüncü mertebede esmâ'ın müsemmasına ve nuruna mazhar olur ise de ifadeye sığmayan zevkler onu kuşattığından söz söylemesi, meramını anlatması halk tarafından sû-i zanna sebeb olur. Ateşe sürülmüş demir gibi kor halini almış, ne demir olduğunu farkeder ne ateş olduğunu ikrar eder vaziyettedir. Öylece bekler ma'lûm olan vakte kadar. Kabiliyete göre zamanı gelince bir mahalle sevkolunur.

Beşinci esmâ dervişin seyr u sülûkundan sonraki hizmet sahasını, istidadını ve derecesini tefrik(farketme) makamıdır. Mürşidler bu sırrı bilir, amma bazen mürîdlere de ma'lûm olur. Yani mürşidi tarafından bildirilir. **"Hayy"** ism-i şerifinin nuru sarıdır. Derviş Allah ile bakî olma makamına, sırat-ı müstakimin hidayetine nâil olduğu gibi o yolun nuruyla aydınlatmaya ve Efendimiz'in nurunun içinden dışarıya doğru taşmasına da nâil olmuştur. Bu esmâ'ın melâike-yi kirâm hizmetlilerinin kumandanı, Nureddîn ismindedir. Peygamberân-ı izâm ve rütbeli evliyâullah ile perdesiz görüşme makamıdır. Allah Teâlâ'nm Kur'ân-ı Kerîm'ini okurken nurunu müşahede veyahut kâinatı seyrederken Kur'ân-ı Kerîm'in âyetlerinin müşahedesi makamındadır. Kur'ân'ın enfüsî tefsirine âşinâ olmak veyahut seyrettiği hâdisatın tefsirini Allah'ın kelâmıyla müşahede edebilmek makamıdır. Yani rüya tâbir eder gibi yaşadıklarını tâbir eder ve bu tâbiri Cenâb-ı Hakk'ın âyetleriyle ve ilhâmıyla tefrik eder. İş böyle olunca her şeyin yerli yerinde ve ilâhî kudretin şevkiyle olduğunu görür, ellerini açıp hâcet ve niyâz edecek cüz'î iradenin talebi kendisinden alınır. Neye dua etmesi, kime hizmet etmesi, nerede bulunması îcab ediyorsa Allah Teâlâ'nın şevkiyle ve zevkiyle yapar. Sevabından bîhaber olarak dâimâ taat ve ibadet üzredir. Fenafillah zevki öyle nüfûz eder ki ibadetinden ve hizmetinden hâsıl olan sevabı mâledecek bir vücûd bulamaz. Kendisini himmete mazhar olmamış, henüz ma'rifete ulaşamamış, Allah Teâlâ'nın kulları içerisinde de en günahkâr kulu, cennete liyakati olmayan, kurbiyyete de asla haddi bulunmayan kişinin halinde görür. Biçare halinden şikâyet etmeden emrolunan hizmetlere hapishanedeki kişiler gibi mahkûm yaşar ve cümle kulları kendisinden âli görüp onlara şefkat nazarıyla bakar. Halbuki o, sıdk mertebesindedir. Her ne görürse görsün Allah'ı tasdik eder. Cenâb-ı Hakk'tan tek niyazı kulların tasdikine mâni olmamak, Allah Teâlâ'nın kulluğunu idrak etmekten uzaklaşanların afv ü setr olması ve kendi değersiz vücûdunun onlara bir siper olmasını niyâz makamıdır.Onun için bu mahâlle Sıddıykiyet makamı denir. Sıddıyklar enbiyânın arkadaşıdır. Sıddıyk dâimâ enbiyâyı tasdik eder. Allah Teâlâ peygamberinden, peygamberler de sıddıykândan kendisini gösterir. Sâdıklar ve sıddıyklar olmasa insanlık helâk olur. Görmez misin Efendimiz(sav)'in yanından Hazret-i Ebu Bekir hiç eksik olmaz. Sebeb sadece çok iyi arkadaş olmaları mıdır zannedersin? Hazret-i Ebu Bekir cümle ümmet-i Muhammed için bir siperdir. Peygamber konuştuğunda veyahut bir emir buyurduğunda hiçbir kimse onu dinlemeyecek olsa ya kavim helâk olur yahut nebî âlem değiştirir. Ol sebebden Hz. Sıddıyk hep yanındaydı, dâimâ Allah Resûlü'nü tasdik ederek hem ümmet-i Muhammed'e siper oldu hem de Fahr-i âlem Efendimiz'in sıfatlarının kemâl derecesinde zuhûruna vesile kılındı. Sıddıyklar ezelden seçilir. Sıddıykiyet mertebesine seyr u sülûkda yol bulan sâlik, enbiyânın hizmetinde ve ezelden seçilen sıddıyklerin ruhaniyetiyle alışveriştedir. Sâlik, ism-i Hayy'la âb-ı hayattan yani Kevser şarabından kabiliyetine göre muhakkak surette içer. Bu feyizle artık havf u recâdan geçer. Cüz'î iradenin küllî iradeye tebdili(dönüşümü) vücûd ikliminde zâhir olur. Kudretini farkeder, lâkin o kudretini mahlûkatın hizmetine sevkeder. Mahviyet makamıdır. Mahviyet tevâzu'dan farklıdır. Tevazu', kendi varlığından haberdâr olarak başkasına karşı tekebbür

etmemektir. Lâkin mahviyet kendi varlığından ve muktedir olduğundan bile haberdâr olmamaktır. Çünkü fakir derviş, Allah'ın ganî sıfatıyla her şeyin ganîsi olur. Sâlik bu mahâllin zevkinde uzun bir müddet kalsa hatta mürşidinin sözünü teslim etmeyip bu zevk ile meşgul olsa cazibesiyle etrafındakileri kendisine çeker. İnsanların altına hücum etmesi gibi. Yani derviş beşinci esmâ'ın dairesinde bulunduğu vakit belki Mülhime'deki gibi ayağı kaymaz amma halkın meşgul etmesi neticede onu Hak taatından alıkoyabilir. Bu hususa çok dikkat edesin. Halini saklamak ve temkin üzre olmak seyr u sülûkunun ikmali için pek ziyâde ehemmiyetlidir. Deryaları içsen bir kâse içmemiş gibi duracaksın. Çemende ötmek olmaz. Bülbüle gülistanda nâme eylemek yakışır.

İhsan Efendi oğlum, Hz. Yusuf(as)'un hal-i sabâvetinde gördüğü rüya gibi kişi bazen seneler sonra gelebileceği makamın hallerini müşahede edebilir. Bizim de burada size arzettiğimiz ahvâl belki şu an müşahede edemediğiniz fakat bir şekilde ve kabiliyetiniz miktarınca ileride sizde zuhûr edecek ahvâldir. Hem söylüyoruz ya tarîkat müşahededir. Elbet mürşidiniz haktır. Kendisi bu menzilleri nasıl gördüyse size de bu hal üzre esmâ telkininde bulunmuş. Bunların zuhûru muhakkaktır. Şunu da arzedeyim; hatırlarsanız bazı kokuların zuhûru hakkında konuşmuştuk. İşte bu beşinci esmâ'ın bir husûsiyeti de koku hassasının bâriz bir şekilde artmasıdır. Teninizin de kokusu değişecektir. Size mahsus bir koku ihsan edilecektir ve bu hal tiryakilik yapacak derecede sizi kuşatacaktır. Yaptığın işleri, konuştuğun kişileri kokusundan tefrik edeceksin ve vücûdunun kokusundan bulunduğun durumu farkedeceksin.

Sâdık refikim İhsan Efendi oğlum, gözüne görünen o yağmur danesi gibi inen ışıklar yahut arada bir zuhûr eden renkli nur topları melâike-yi kirâm hazerâtınm hizmetleri esnamda vücûda gelen şeylerdir. Size rüyada gösterilen o nuru takip etmeniz ve o nuru müşahede ettiğiniz makamlarda temkinli olmanız ve pirinizle râbıta eylemeniz yerinde olacaktır. Ayrıca bahsettiğiniz; karşınızdaki konuşurken sizden konuşanın, o sözler hakkındaki ikazlarına kulak verin lâkin etrafınızdaki insanlar bu halinize muttali olmasın. Yani içinizdeki konuşanı dinlerken dışarıdan konuşulanları ve konuşanı birbirine karıştırmayınız, halinizi de belli etmeyiniz. Size birisi bir şey sorduğunda henüz sırrınızdan bir cevap gelmediyse susup bekleyiniz. Fakat bu sükût haliniz başkalarının nazar-ı dikkatini çekmesin. Alelâde bir meşguliyetle bu halinizi perdeleyiniz. Anlamış olsanız da tecahül yapınız.(Bilmiyormuş gibi durunuz.)

İhsan Efendi oğlum, bu kâğıt parçası hafif, satırlar da birkaç satır. Lâkin bu mektubun muhteviyatı ve satırlar arasındaki mânâsı pek ağır. Ne kendime ne sana daha fazla külfet olmasın inşâallah. Bu mânâları fehmetmeyi Cenâb-ı Hakk sana ihsan eylesin. Hak Teâlâ seni iki cihanda aziz eylesin. İlminle âmil, ilm-i ledünle kâmil olasın. İsm-i Hayy sırrıyla hayat bulup envar-ı ilâhîyeyle münevver olasın. Cenâb-ı Hakk, rızası için konuştuğun kavlini te'sirli eylesin. En büyük düşmanın olan nefsinin şerrinden seni muhafaza eylesin. Erenlerin himmeti dâimâ sizlerin ve bizlerin üzerlerine olsun. Gelişi sıdk, gidişi sıdk, sözü sıdk ve makamı sıdk olan kullar zümresine dâhil buyursun.

Allah'ın rahmeti, inayeti ve saadeti dâimâ üzerinize olsun. Fi emanillah.

24. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların yirmi dördüncüsüdür.

Kalblerimizi îmân nuruyla ziynetlendiren, kendisini ve sırat-ı müstakimini mihnetsiz, külfetsiz ve ücretsiz biz kullarına bahşeden kendisine kul, habîbine ümmet eyleyip Kur'ân-ı Kerîm'inde "mü'minler" diyerek bizlere hitab eyleyen Cenâb-ı Hallâk-ı âlem Hazretleri'ne hamd ü sena olsun.

İslâm'ı bizlere tebliğ eyleyen, her haliyle ahlâk i itmam eyleyen, insanlığı ve Cenâb-ı Hakk'a kulluğu fiiliyle ve sırrıyla tâlim edip tekmil eyleyen ekmel-i mahlûkat, seyyidü's-saadet, hâce-i kâinat, Fahr-i âlem ve mefhar-i benî âdem, Hazret-i rasûl'ü-s sakaleyn, imâmü'l-kıbleteyn, ceddü'l-Haseneyn, müctebâ, mürtezâ, muktedâ Efendimiz Hazretleri'ne salât ve selâm olsun. Bu mânâdan, hamdin ve salâvat-ı şerîfenin ecr-i nâmütenahîsinden âline, ehl-i beytine, ezvâcına, evlâdına, ashabına ve etba'ına dahî ihsan olunsun. İhsan olunan bu mânânın feyziyle kalblerimiz pür nur olup, hallerimiz iyi hale tahvil olunsun. Cenâb-ı Hakk kendisine, habîbine ve sevdiklerine, bu vesileyle yakınlığa nail buyursun.

Allah Teâlâ'nın cennetlerindeki mü'minlere bahşolunan selâmın sırrıyla Esselâmu Aleyküm İhsan Efendi oğlum,

Hak Teâlâ şu mektûbu eline aldığın ânı bizler için hayır duaya vesile kılsın. Sizi dahî mü'minlerin birbirini sevmesi nimetine eriştirdiği kullar zümresine dâhil ederek affettiği, mağfiret ettiği cennetine dâhil edûp cemâline eriştirdiği kullarından eylesin. İhsan Efendi oğlum, gönderdiğin mektûblarm kısalığı yahut fazla bir şey yazamayışın seni meyûs ve melûl etmesin. Artık yazamıyor olman bir nâkıslık alâmeti değil hatta kemâline bile işarettir. Şunu da arzedeyim ki; zât-ı âliniz mektûb gönderseniz de, göndermeseniz de fakir Cenâb-ı Hakk müsaade buyurdukça size yazmaya devam edeceğim. Çünkü artık bu satırlar sizle bizim aramızdan öte, belki başkalarının da istifadesine vesile olur diye ümid ediyorum. Bu satırları kaleme alırken sizin cemâlinizi de karşıma alıyorum, âcizane sizinle sohbet ediyorum. Yani bu risaleler sohbetten ibarettir. Dolayısıyla "Sanki sesinizi duyarmış gibi oluyorum." sözünüz doğrudur. Zîrâ kalbin konuştukları kalemden kâğıda düşüyor. Rû be rû olsaydık(yüz yüze olsaydık) ancak bu kadar konuşabilirdik. Şunu da ilave edeyim; hiç yazmasanız da inkisarda bulunmam(kırılmam, incinmem). Çünkü biz nasıl kalbden konuşuyorsak, sizin de kalbinizden konuşulanları zaten duymaktayız. Dervişlik mesleği böyledir. Taaccüb edecek bir şey yoktur.

Kıymetli İhsan Efendi oğlum. Şeyhiniz size yeşil sarık sarmaya müsaade buyurmuş. Pek güzel, bilhassa gece namazlarında yahut ferdî tesbihatta bu şekilde arakiyenin üzerine sarığınızı sarmanız iyidir. Yeşil sarığın ucu kalbinizin üzerine düşecek şekilde bulunması yolumuzun âdâbındandır. Evvelce beyaz sarık tekbirlenmişti(Tekbirlenmek tâbiri, dua ile dervişe bir emanetin verilmesi demektir.). O sarığın ucunun iki kürek kemiğinizin arasına bırakılması sünnet-i seniyyedir. Yeşil sarık dervişlik yoluna ve dervişliğin haline işarettir. Amma size bu sarığın tekbirlenmesinde evvelce söylemediğim, sizin de bilmediğinizi düşündüğüm bir işaret daha vardır. Evlâdım, muhterem pederin(babacığın) kendi soyuyla alakalı pek ma'lûmat vermezdi. Lâkin sizi mensub olduğunuz nesle uygun bir ahlâk üzre yetiştirmeye gayret ederdi. Siz seyyidsiniz. Sizinle olan münasebetimiz, hem size akrabalık cihetinden hem de Efendimiz'in yolundan gelmektedir. İşte şimdi bizden bunu duydun. Seyyidlik lutûftur, lâkin üzerindeki mânevî sorumluluğu daha da ziyâdeleştirir. Efendimiz'in nesl-i pâkinden geldiğinizi sır gibi saklayınız. Zîrâ bunu ifşa etmek derviş için hoş bir şey değildir. İnsanın şerefi ümmet-i Muhammed'e hizmet etmek, Allah'a kullukta gayret etmektedir. Yoksa geçmiş atalarının isimleriyle veya kemikleriyle övünmek değildir, buyuruyor İmam Ali Efendimiz. Hem yoldan hem dölden bu nimetin şükrünü ödemeye çalışmanız için şeyhiniz size yeşil desdâr tekbirlemiş. Allah Teâlâ bu nimetin kıymetini bilenlerden eylesin.

[Umutrehberi.com]

İhsan Efendi oğlum, dervişlerin çeyizleri vardır. Nasıl ki dervişin kendine mahsus bir konuşma şekli, lisânı, bir oturuş kalkış âdâbı var ise, üzerine giydiği elbisenin, seyr u sülükunda tekbirlenen cihaz-ı tarîkin(tarîkat eşyalarının, çeyizlerinin) kendine mahsus işaret ettiği mânâlar ve âdâbı vardır. Her ne kadar bunlar zâhirî kisvelerse de mânâya delâlet etmeleri açısından azîz tutulur ve itina ile muamele olunur. Derviş namzeti olan kişi bizim yolumuzda kalın aba ve başa da yün arakiye giyer. Yün arakiye(takke) keçe olarak isimlendirilen şekilde de olur. Daha sonra esma-ı ilâhîye kendisine telkin olunur, biati kabul edilir ise bunuıı alâmeti olarak derviş arakiyesi tekbirlenir. Bizim arakiyenin üzeri dört terklidir. Bu dört terk aynı zamanda dört kapıya yani şeriat, tarîkat, hakikat ve ma'rifete işarettir. Üzerindeki dallar, çizgiler, Kûfî hattı ile kelime-i tevhide remizdir. Bu ma'lûmatı evvelce dallı arakiyenin îzahmda vermiştim. Takkenin yan tarafındaki çizgiler dört kitaba, dört halîfeye, dört mezhebe ve imamlarına ve dört büyük kutba işaret eder. Derviş bunu başına giymekle halk arasında "Ben tevhîd yoluna sülük ettim, dört kitabın mânâsı lâ ilâhe illallahtır, Kur'ân üzre yaşamayı kendime şiar edindim, kelâmullahı baş tâcı ettim ve ehl-i sünnet ve'l-cemaat i'tikadmda olup ulü'l-emr olan Hazret-i Ebu Bekir, Hazret-i Ömer, Hazret-i Osman ve Hazret-i Ali Efendilerimizin asr-ı saadetindeki İslâm üzerine yaşamaya azm ü cezm ü kasdettim ve bu yolun şeriatını bizlere bu itikat üzre anlatan dört mezhep imamını da kabul ettim, yollarım tasdik ettim, bu dört hak mezhepten birine tâbi olarak amel eylemekteyim, böyle amel eylediğim gibi bu yolun muhabbetini ve aşkını da kalbimdeki o îmân çerağım ve Muhammedi nuru da bize tâlim eden aşk önderlerini, dört büyük kutbu ve onların

beyân ettiği meşrebi azîz saydım ve seyr u sülûka koyuldum." diyerek halini ilan etmiş olur. Yani dervişin külâhı bu mânânın âlemidir. Bu âlemin ilmine tâbi olana ve bu yolda âlim olana derviş denir.

Yani derviş tevhîd üzre kelâmullah dilinde, sünnet-i seniyyeye tâbi, mezhebi ve meşrebi hak olan kimsedir. Aynı zamanda kelâmın edebini, Resûlullah'ın edebini, dinin, şeriatın edebini ve tarikatın edebini sayan, hürmet eden zât demektir. Dervişin tennuresi kefenidir. Bizim yolumuza intikal eden tennurenin şekli Hazret-i Pır İbrahim Gülşenî'den gelmektedir. Her tarîkin kendine mahsus bir zikir kıyafeti vardır. Ekserisi beyazdır. Zîrâ derviş o zikir üzre öldüğünde kefeni üstünde hazır vaziyettedir. Zât-ı âlinizin rna'lûmu, mukabele gecelerinde(âyin yapıldığı vakitlerde) derviş zikre "neveytü'l-vecd" vecde niyet ettim, diyerek başlar. Bizim şeyhimiz "neveytü'l-vecd evi'l-mevt" derdi. Yani vecde yahut ölüme niyet ettim. Dolayısıyla derviş zikrullah âyininde göçerse zikrin hitamına kadar bulunduğu mekândan dışarı çıkarılmaz. Zîrâ bu, zikirde göçen dervişe bir nev'î eziyettir. Zikrullah tamam olur, yani âyin sırlanır, ondan sonra kenarda bekletilen o derviş gasil ve cenaze işlemleri yapılmak üzre başka bir mekâna nakledilir. Hatta mümkünse o derviş namazı kılındıktan sonra zikir meydanının altına defnedilir. Bu dahî zikirde göçenin şanına ve haline layıktır. Arzettiğimiz üzre derviş zikirde göçebileceğini ve her an ölebileceğini tefekküre vesile olsun diye tennuresini ibadet ve taatmda üzerinden eksik etmez. Kefen üzerinde iken ibadet etmesi onun bedenî vehminden kurtulmasına ve huzurda bulunduğunun idrakine daha ziyâde vesile olur. Dervişin ayağına giydiği 'kamarçin' denilen bir paşmaktır. Paşmak, dışarıda giyilen ayakkabıya da denilir. Lâkin hizmette ve ibadette ayağına giydiği bu husûsî paşmak şekil i'tibarıyla Efendimiz(s.a.v)'in mübarek ayaklarına giydikleri paşmak-ı şerîfeye benzer. Husûsî bir yola mensub olduğunun ve o yolda sabit kadem olduğunun işaretidir. Derviş bunu başkalarına ilan etmekten ziyâde kendisi bulunduğu yolu unutmasın diye giyer. Zîrâ dervişin de nazarı ekseriya ayak uçunadır. Şâir yerde yürürken kalbinin üzerinden, dâimâ başı yerde, etrafa fazla bakmadan, nazar etmeden yürümek sûretiyle edebe riayet eder. Namazda dahî ayak uçlarına bakar şekilde kıyam etmek, rükûda ayak uçlarına bakmak âdâbdandır. Dervişin kolsuz giydiği, ellerini sarkıttığında el hizasına gelen, yakasında özel dikişlerin bulunduğu hırkaya 'haydariye' denir. Haydariye, İmam Ali Haydar-ı Kerrar Efendimiz'in giydiği libastır. Nakşî'sinden Mevlevi'sine, Bektaşî'sinden Halvetî'sine, Kâdîrî'sinden Bedevi'sine kadar cümle tarikatta vardır. Derviş bunu giymekle "Ben asla bana gösterilen istikametten geri durmam, nefsimin bana galebe çalmasına müsaade etmem, sürçmelerim, düşmelerim olsa da kerrar gibi döner, tekrar nefis ile mücahedede ve mahlûkata hizmette İmam Ali gibi, ivazsız garazsız gayret ederim." demiş olur. İnşâallahu Teâlâ nasîb olursa tâc-ı şerif ve hırka hakkında, hizmet kemeri ve diğer cihaz-ı tarîk hakkında sizlere zamanı gelince malûmatı arzederim. İhsan Efendi oğlum, dikkat buyurduysanız derviş şunu der, bunu iddia eder, şöyle demiş olur sözleriyle cihaz-ı tarîki size beyân ettim. Niçün böyle söyledim? Sebebi şudur: Derviş, kisvesiyle buna işaret ettiği halde haliyle bu sözü tasdik etmezse yalancı olur. Yalan cümle edyanda(her inançta) büyük günahtır. En büyük yalan Allah'a iftira atmak, Allah yoluna yalan karıştırmaktır. Allah yoluna soyunduğunu gösteren ve bu hal üzre gittiğini kisvesiyle işaret eden kişi fiiliyle ve ahvâliyle bunu yalanlarsa sadece yalan söylemekle kalmaz, Allah'a iftira eden ve Hak yoluna yalan karıştıran en büyük yalancılardan olur. "Taş atan bizdendir, taş attıran bizden değildir." demişler. Bu elbise ve cihaz-ı tarîkler libasü't takvaya(takva elbisesi) işarettir. Tâc ile hırkayla dervişlik olmaz amma derviş olana hem zâhirî hem bâtmî alâmet lâzımdır. Kisve insanın ahlâkını düzeltmez. Gerçi evliyâullahın tekbirlediği kisvenin kişi üzerinde mânevi bir kuvvesi vardır. Yani mürşid, dervişe takke tekbirlediğinde gözle göremesek de o takkeyi tekbirlerken mânevi olarak da bir şey giydirir. Nitekim bunu daha evvelce gördüğünüz rüya üzre size beyân eylemiştim. Kisve giyildiği vakit insanı bazı lakaydlıktan alıkoyar. Bir kişi üzerinde derviş libası varken ihtiyatla ve teenni ile hareket eder. Daha müteyakkız olur. Ayrıca ibadet ederken yahut hizmet ederken özenerek ve hürmet ederek böyle elbiseler giyinmesi yola tâ'zim ve hürmet etmek olduğundan farklı bir âli feyze mazhar olur. Bazıları derler ki; "Efendim, dervişe kıyafet lâzım değildir. Kıyafetle, kisveyle meşgul olmayınız." Bu söz doğrudur. Zaten derviş kıyafetle meşgul olmamak için derviş libasını tercih eder. İlla bunlar da olmasın diye inat etmek kıyafetle meşgul olmanın başka bir şeklidir. Burada mes'ele şudur: Seyr u sülûkta sâlikin neş'esi ve meşrebi, yolu nasıl tamamlamaya müsaitse o meşrep üzre gitmelidir. Yani mürşid onun hizmet sahasını, yemesini içmesini hatta üzerine giyeceği kisvesine kadar ta'yin eder. Nutuk haklamamak, dervişin mürşidin terbiyesinden memnun olmaması ve neticede düşmesi demektir. Binâenaleyh "İlla şunu giyerim." demek itiraz olduğu gibi "Bunu giymem." demek de itiraz kabilindendir.

Kıymetli İhsan Efendi oğlum, evliyâullah hazerâtı üzerlerine giyindikleri elbisenin şeklini hatta dikiş ve nakışım bile muhakkak yolundaki âdabâ muvafık olarak görür ve ona göre tatbikatta bulunur. Fakır seyr u sülükumda bir mânâ gösterilmişti. Şu an görmüş gibi hatırlıyorum. Mânâmda bazı meleklerin insan sûretinde olduğunu ve üzerlerindeki derviş kıyafetlerini birbirleriyle istişare ettiklerini görmüştüm. Şeyhim efendim hazretlerine bu rüyayı arzettiğim vakit fakîre "İşte gördün, evliyâullah üzerlerine giyindikleri kisveleri bile yolun müekkil melekleri tarafından veyahut büyüklerinden aldıkları tâlim üzre yaparlar. Kendi indî görüşlerine göre kıyafette bile ictihad etmezler." buyurmuştu. Şimdi bu sırrı anlamayana yahut dışarıdan bakıp bu kisve de ne oluyormuş, diye sorana bu durumu îzah mümkün değildir. "Men lem yezuk, bilmez yazık" kabilinden görmediği ve tatmadığı bir sahadan dem vururlar, sonra o vurdukları dem ağızlarındaki kandan ve çiğnenmiş etten ibaret kalır. Hakkımız cümlesine helâldir. Bir kıssacık, hisseye vesile olsun diye nakledeyim. Bir Kâdîrî şeyhi camiye başında müjganlı kırmızı(etrafından ince kürk bulunan Kâdîrî tâcı) Kâdîrî tâcıyla va'z dinlemeye ve namaz kılmaya gitmiş. Kürsüdeki ham molla, cemaatin içerisinde bu zâtı görmüş, insan bilmediğinin düşmanı olduğundan, o da bu yolları bilmediğinden kalbindeki adâveti, lisanıyla kusuvermiş ve parmağıyla işaret ederek "Ne o" demiş, "başına

kırmızı oturak gibi külah geçirmişsin. Böyle acayip, câmiye geliyorsun." diye nâsaz bir söz sarfetmiş. Hazret kürsüde konuşulmasından ve mekânın câmi oluşundan dolayı fitneye sebeb olmasın diye susmuş, lâkin namazdan sonra hatibin yanına gitmiş ve "Haydi biz makbul bir kul olmayabiliriz fakat şu başımdaki kisveyi Allah velîsi olduğundan hiç şüphe edilmeyen zâtlar ietihad etmişler ve böylece yolundan gelenlere giydirmişler. Şahsımıza ne söylersen söyle, niye evliyânm kisvesine hakarette bulunuyorsun? Bu sözümde haksızsam Cenâb-ı Hakk beni zelîl eylesin. Amma sen bu sözünden rücû etmezsen oturakta can veresin." diyerek inkisarda bulunmuş. Bu kendini hoca zanneden ahmak camiden çıktığı vakit helaya gitmiş, ayağı kaymış ve başı helanın deliğine sıkışarak ölüvermiş. Va'zıyla insanlara ibret yolunu gösteremeyen bu ham kişi evliyâullahın kisvesine dil uzattıktan sonraki ölümüyle ibretlik bir hal almış. Cenâb-ı Hakk bizleri ibret olanlardan değil ibret alanlardan eylesin, vesselâm.

Kıymetli İhsan Efendi oğlum, evliyâullahın sözlerini ve seyr u sülûkta ne gördüysen, sana ne tembih edildi ve ne tekbirlendiyse hepsini azîz tutasın ki azîz olasın. Ziyâde hürmet edene ziyadesiyle hürmet ederler. Cenâb-ı Hakk bizleri din yolunda, Allah ve Resûlüne hürmet istikametinde ciddi eylesin. Bizleri bu yolda azîz eylesin. Muttakîlere imam eylesin yani Allah Teâlâ'ya samimiyetle yaklaşmak niyetinde olanların en ön safında eylesin. Hürmette geri kalanlardan, takvada arka safta olmaktan, elbisesi takva olup da kalbinde takva arzusu bulunmamaktan bizleri muhafaza eylesin. Mürşidlerimiz bizlerin zâhirini elbiseyle ve kisve-i evliyâ ile tezyin eyledikleri gibi Cenâb-ı Hakk da bizlerin kalblerini îmân nuruyla, muhabbetullah, muhabbet-i Resûlullah ve muhabbet-i evliyâullah ile tezyin eylesin.

Dualarımızı bu muhabbetin mazharı olan zâtların niyâzına ilhak ile müstecap eylesin. Allahümme salli ve sellim ve bârik alâ eşrefi ve es'adi ve ekmeli nuri cemîi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn ve âlihim velhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn. Esselâmu aleyküm ve rahmetullahi berakâtuhû.

25. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların yirmibeşincisidir.

İnsanı kendisine muhatab olarak yaratıp esmâ-ı ilâhîyesini tâlim eden ve eşyanın dahî ismini, hem cismini hem letâifini ilmullahından ve hikmetullahından ihsan eden, konuşmayı ve lisânı insan için îcad edüp lisânımızı hareket ettirmekten âciz olduğumuz haldeyken bi'l-kuvve Kur'ân'ın mânâsını ve kelâmullahın feyzini sadırlarımıza nakşeyleyen, Cenâb-ı Hakk'a hamd ü senâ olsun.

Pâk ve münevver sadr-ı Muhammedi'lerine kitabullahın inzal edildiği ve mutahhar mübarek fem-i saadetinden kelâmullahın "Kur'ân" olarak sudur ettiği nur-i Muhammedîyeleriyle cümle eşyaya ve âlemlere rahmetin ve feyzin nüfuz ettiği mahbûb-i ilâhî, habîb-i edîb-i kibriyâ, fasîhu'l-lisân ve'l-beyân ol Muhammed Mustafa Efendimiz'e salât ve selâm olsun. Evlâd, ezvâc, ashâb ve tâbi olanlara salât ü selâmın ve hamd ü senanın bereketi îsal olunsun. Âmin.

Selâmun aleyküm, İhsan Efendi

Derviş İhsan Efendi oğlum, Cenâb-ı Hakk feyzini müzdâd eylesin. Feyz-i ilâhî ve tevfîk-i ilâhî dâimâ refîkin(arkadaşın) olsun. Güzel evlâdım, tasavvuf edebinde, zaten tasavvuf edeb demektir amma söz böyle zuhûr etti, husûsî konuşma şekilleri vardır. Derviş, sözü söylemeden anlar. Lâkin söz söylendiğinde de nasıl anlaması gerektiğini büyüklerinden aldığı sohbet üslubuyla anlamaya gayret etmesi lâzımdır. Her ilmin kendine ait lisânı veyahut her lisânın sahasına göre bir mefhumu vardır. Tasavvufun da kendine mahsus özel ıstılahâtı vardır. Sûfiyyenin ahkâmını ve ilmî hüviyetini ortaya koyan birçok mefhum mevcuttur. Meselâ; tevhîd, cem, cemü'l-cem, takva, verâ, tevazu', mahviyyet, fenâ dereceleri, bekâ makamları gibi daha bir çok îzaha muhtaç mefhumlar vardır. Bunlar şimdilik dursun. Bir de dervişe günlük hayatında, sohbette, meydanda lâzım olacak kullandığı veya kullanılagelinen tâbirler vardır. Derviş bu sözleri ilk önce öğrenmeli, mânâsı üzerinde düşünmeli, sonra hayatına tatbik etmeli ve bu lisân üzre konuşmalıdır. Daha evvel de arzettiğim gibi, üslûb-ı lisân ayniyle insandır.

Derviş oturuş, kalkış, yürüyüş üslûbuna dikkat ettiği gibi konuşma üslûbuna da fevkalâde dikkat etmelidir. Fasîhu'l-lisân Fahr-i âlem Efendimiz (sav) "Kendinizi cehennem ateşinden veya Hakk'm cemâlinden uzaklaşma ateşinden koruyunuz, velev ki bir güzel kelimecik olsun." buyurarak bir güzel sözün dahî insanı cehennemden kurtarabileceğine, bir sözün güzelliğiyle insanın nârını nur edebileceğine işaret buyurmuşlardır. Mamâfih büyük âlimler, bir kelime güzel sözün, bir kerecik dahî olsa "Lâ ilahe illallah" denilmesine işaret etmesini söylemiş olsalar da, yine pek çok âlim güzel bir sözün te'sirinin yani tevhîdden beslenen sözlerin te'sirinin kişiye sayısız fâideler vereceğine işaret etmişlerdir. Her güzel sözün kökünde muhakkak tevhîd vardır. Güzel söz de insanı Allah ile birliğe götürür. Çirkin sözlerin kökünde de ikilik vardır. Daha doğrusu tevhîdden ayrılmış uçlardır ki onlara kök dahî denmez. Kökü necis ve habis olduğu için ondan neş'et edenler dahî çirkin olur.

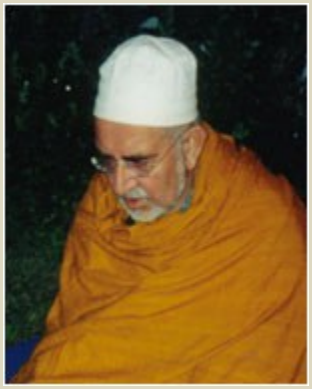

O halde İhsan Efendi oğlum, âriflerin sohbetine ve o sohbetin özüne nüfûz eylemeye çalış. Lâkin o öze işaret eden ve o cevherle beslenen, böylece zuhûr eden sözlere dahî dikkat eyle. Hem o lisân üzre konuş hem o lisânın mânâsına göre amel et. Bir adam konuştuğunda sohbet meclisine erişip erişmediği üslûbundan belli olur. Binâenaleyh mürşid sohbetine erişip de ahvâlini ve akvâlini(sözlerini) düzeltemeyen, su başında susuz kalmış insan gibi mahrumiyetini göstermiş olur. Mürşidi vesilesiyle bir yoldan feyz alan kişi lisanıyla tebarüz eder.

Güzel evlâdım, vaktiyle bizler zât-ı âliniz gibi aynı mânevî rahle-i tedrisattan geçtik. Büyüklerimiz konuştuğumuzda bizleri îkaz eder ve mensûbu olduğumuz yolun âdâbına uygun konuşmaya sevkederlerdi. Dervişânın kendine mahsus, âdetâ îcad eyledikleri bu tâbirlerden bir kısmını zikretmem hem sizin için hem de diğer kardeşlerimiz için güzel kelimelerin şuyû bulmasına(yaygın olmasına) vesile, böylece Cenâb-ı Hakk'm rahmetinin şümûlüne de vasıta olur inşâallah.

Meydan terbiyesinde en ayıp sözlerden biri 'ben' demektir. Dervişin 'ben' diye söze başlaması ta başında kabahat etmek, demektir. 'Ben' sözü lisânına bile yerleşmeyecek ki benlikten kurtulabilsin. Günahların birçoğu hayalde ve dimağda kendisini meyil olarak gösterir ve bu meyil kalbe, kalbden de lisâna te'sir eder. 'Ben' demenin hata olduğunu bilen derviş benlik sevdasından uzaklaşmakla kalmaz, aldığı terbiye ile öyle bir noktaya gelir ki 'ben' demeyi ve benliği unutur. Mürşidlerin 'ben' kelimesini kullanmaktan dervişlerini sakmdırmasındaki murâd benliği unutturmaktır. Onun yerine 'bendeniz' tâbir ederler. Bendeniz, köleniz manasınadır. Derviş bu kelimeyi herkese kullanabilir. İster derviş olsun ister keşiş. Karşısındaki insanla günlük hayatında bu şekilde konuşabilir. Karşımızdaki insanın ezelden sahip olduğu, Allah Teâlâ'nın 'ruhumdan ruh nefheylediğim' buyurduğu o ruha istinaden bu sözü söyler. Yani "Ben sendeki Cenâb-ı Hakk'ın bahşettiği ruhun kölesiyim, sen hazret-i insan sûretinde yaratılmışsın. O halde böyle yüksek bir cevhere sahipsin. Sana değil, senin özündekine tâlibim. Biz bu özde birleşiyoruz." demektir. Tabiî ki derviş ârif olacak. Savaş meydanında zâlim

[Umutrehberi.com]

bir çıfıta, kibirli, hak tanımaz deyyuslara 'bendeniz' şeklinde hitab etmek câiz değildir. Belagât, sözü yerinde kullanmaktır. Zâlime el pençe divan durmak ve ona nezaket göstermek İslâm'ın rezil kabul ettiği ahlâktandır. Derviş sadece nefsiyle cihad etmez, cihad meydanında da en güzel şekilde Müslüman'a yakışacak vakarını, heybetini gösterir, kimseden çekinmez. Bendeniz sözünde bir başı eğiklik ve kölelik yoktur. Tam tersine "Ben Allah'tan başka kimseye kul olmam." idrakinin ilanı ve hürriyetine müştak bir hal vardır. Herhalde anlaşılmıştır. Bazen 'ben' kelimesi yerine 'fakır' tâbiri kullanılır. Gerçi fakîr kelimesinin o büyük manâsıyla 'ben' kelimesi mukayese bile edilmez amma âdet olmuş, yerine kullanılır, diyoruz. Yoksa fakır kelimesinin ulvî mânâsı ben kelimesinin süflî dairesine asla sığmayacak kadar büyüktür. Hadd-i zâtında 'fakîr' iddialı bir sözdür. Çünkü "Benliğim dâhil her şeyi terk ettim, ne benliğimden ne başka kimseden bir şey ümid ettim, ben ancak Allah Teâlâ'ya muhtaç ve tâlibim." demektir. Derviş bu kemâlde olmasa da konuşurken fakîr tâbirini kullanır. Zîrâ sözler dua gibidir. Bir kişi ısrarla duada bulunsa ve bir zikir üzre azmetse, sebat etse elbet zikrettiğine ve niyâzının neticesine erişir. Yani fakîr, fakîr diyerek inşâallahu Teâlâ o da Allah'tan gayrıya muhtaç olmayan kişiler zümresine dâhil olabilir. İnsanda böyle bir hal yoksa övünebileceği, güzel diyebileceği bir hali de yoktur. Ancak bu fakrın sırrına ve zevkine erişmişse, işte o insanın bu âlemde güzel bir sermayesi var, demektir. Allah Teâlâ'ya muhtaç olmaktan daha büyük bir nimet yoktur. Biz 'elhamdülillah' derken dahî Allah Teâlâ'ya muhtaç olduğumuzun hamdini ilan ederiz. Efendimiz(sav) "El fakru fahrî" buyurarak Livâü'l-hamd sırrını ne güzel işaret eylediler. Fefhem(düşün).

Derviş lisânında mümkün mertebe menfî konuşulmaz. Yani insanı kötü düşünceye, üzüntüye, kötülüğe sevkedecek, sıkacak tâbirlerden ihtizâr edilir (kaçınılır). Daha evvel de zikrettiğim gibi mü'minin konuşması bile dua gibidir. Meselâ; düşersin, yanarsın, hastalanırsın şeklinde îkazda bulunmaz. "Dikkat et yanmayasın, şöyle yap ki hastalanmayasın, düşmeyesin." şeklinde konuşur. İki şekilde de karşıdakini îkaz vardır. Lâkin birisi menfî, diğeri müsbettir. Derviş hep müsbet taraftan konuşmalı. Hem ağızdan çıkan söz dua gibi olduğundan, 'yanarsın' dediğinde adamın yanmayacağı da varsa yanıverir. 'Hastalanırsın' dersin, bu söz vücûd bulur, hastalanıverir. Bu husûsa ziyâde dikkat etmeli. Küpün içinde ne varsa dışarıya o sızar. Dervişin de ağzından güzel sözler akmalı. Sonra "El bela-ü müekkilü'l lisân", "Bela lisâna bağlıdır." demişler. Yani menfî bir şey söylediğinde hem vücûd bulur hem de o menfî sözden kuvvet alarak şeytan ve nefis kendine yol bulur. Hazret-i Yakub(a.s)'un çocuklarına; "Yusuf'u kurdun yemesinden korkuyorum, çekiniyorum." demesi üzerine hemen diğer çocuklar "Yusuf'u öldürürüz sonra kurt yedi, deriz." diye karar almışlardır. İçimize tulü' eden (içimize doğan) birçok şeyi lisânımızla zikretmememiz îcab eder. Bunun misalleri çoktur. Anlaşıldı ki derviş dâimâ müsbet şeyleri zikredecek, menfî bir durum varsa da onu müsbet cümlelerle îkaz ederek muavenette(yardımda) bulunacak. Sufî ıstılahlarından biri de 'mihmân olmak'tır. Avâmın 'uyumak' sözüne karşılıktır. Burada çok büyük bir nezaket vardır. Mihmân olmak, misafir olmak demektir. Hakîkaten de biz uyuduğumuzda 'ben' ve 'benim' dediğimiz her şey bizden alınır. Uyku denilen bir hal bizi kuşatır. O anda zâlimi, kâfiri, mü'mini, âlimi hepsi bir hale bürünür. Ruhlar kabiliyetlerine göre bir yerde bekletilir. Allah zevkiyle ve aşkıyla, Resûlullah muhabbetiyle gününü geçiren, nefsiyle cihad eden kişi yattığında uyumaz. Mihmân olur. Peki nereye mihmân olur? Hangi makama misafir olur? Allah'a misafir olur. Allah ve Resûlü'ne müştak olan ruhlar beden hapsinden bir müddet âzâd olup ulvî ruhlarla ve ulvî âlemlerle hemdem olur. Ruhu Allah Teâlâ'nın vahdet denizine gider, orada bir müddet kalır. Bedene 'uyan' emri verildiğinde ruh vücûda iade olunur. Bu dünyadaki mekânına misafirlikten avdet eder. Amma o ruh misafirlikte olduğu müddetin zevkiyle o bedene dâhil olduğundan o zevkle döşeğinden kalkıverir. Hele büyükler için 'uyudu' sözü gaflet mânâsına geldiğinden çok kaba bir hatadır. Efendimiz(sav) "Benim gözlerim uyur ama kalbim uyumaz." diyerek bu sırra işaret buyurmuşlardır. Kalpleriyle, kalıplarıyla ve cesed-i pâkleriyle dâimâ Hazret-i Allah'ın murakabesinde olan peygamberler uyumakla abdestlerini zâyi etmezler. O halde; uyku büyükler için gaflet değil,

Hakk'ın husûsî ikramıyla Hakk'a âşinâ oldukları bir demdir. Böylece insanların ve bu hayatın meşakkatinden bir müddet almır, huzurullahta dinlendirilirler. Mürşid-i âgâhlar ibadet taata ve cihada kuvvet olsun diye yatarlar. Bedenleri döşekte iken yatar gibidir. Amma ruhları ya terbiyesini vermekle memur olduğu kişilerle beraber irşadla, ya da bu irşad için lâzım olan ma'lûmâtı ve ilhâmâtı almakla meşguldür. Onların yatışı istirahat değil istihâredir. Çünkü bir adam bu bedenle kayıtlı olduğu müddetçe velâyet makamında da olsa birçok yere yetişemez. Ama bedeni bıraktığında ruhuyla daha hızlı hareket eder, seri olur. Yani evlâdım, senin anlayacağın evliyâullahın uykusu dahî bir nev'î meşguliyettir. Benim bir sohbet şeyhim vardı. Bazen geçer içerdeki döşeğine uzanır, aramızdaki samimiyetten dolayı da "Dur şu ihvanın bir haline bakayım müsaadenle, sonra tekrar konuşuruz." der ve öylece yatardı. Ma'lûmâtını alır, sonra yanımıza avdet ederdi. Fakîr buna çok defa şâhid oldum.

Derviş kapıyı, vesaireyi kapamak, örtmek gibi tâbirler kullanmaz. Kapıyı kilitle diyerek de konuşmaz. Kilitlemek, kapamak ve örtmek tâbirleri kalbe huzursuzluk veren ve örfümüzde de hoş olmayan şeyler için kullanılmıştır. Kapının kilitlenmesi tâbiri artık o kapının açılmamasına, güzel giden bazı şeylerin bitmesine işaret eder. Bunun yerine "Kapıyı çevir!" veyahut yatarken "Kapını sırla!" tâbir edilir. Hatırıma gelmişken hemen söyleyeyim; yeni yeni âdetler çıktı. Geçenlerde maalesef bir arkadaşımız konuşurken tevafuk eyledim. O kişi vefât eden tanıdığı için "Toprağa verdik." deyince başımdan aşağı sanki kaynar sular döküldü. Yâ hû, insan toprağa verilir mi? Biz Nasranî miyiz ki toprak toprağa, ateş ateşe, küller küllere kavuştu, diyeceğiz. Topraktan yaratıldık ama topraktan gelmedik ki, biz Allah'tan geldik, yine Allah'a döneceğiz. Toprağa giren cesettir. Biz cesetten ibaret değiliz ki! Ve inşâallah toprağın içine girsek de toprakta kaybolmayacağız. Biz toprağa sırlanacağız. Kabrimiz bizler için sır kapısıdır. Dünya üzerinde sırlanır, âhirete o sırla nurlar gibi doğarız inşâallah. Geçmişte yaşamış âlimler bu sözleri Müslüman evlâdının söyleyeceğini bilseydiler bu nev'î sözlerin küfür olduğunu kitaplarına dahî yazmaktan çekinmezlerdi. Toprağa hayvan verilir, insan değil. İşte lisân bozulunca insanlık da bozulur. Ol sebebden Allah Teâlâ, halîfe olmamız hasebiyle lisânlarımızı kelâmıyla süslemiş ve indirdiği Kur'ân-ı Kerîm ile lisânımızı dahî ıslah eylemiştir. Tekrar mevzu'muza dönersek; kilitlemek ve örtmek tâbiri dervişin lisânında olmaz. "Ocağı yak, ateşi yak." denmez. "Ateşi uyandır, ocağı uyandır." denilir. Eskiler ne der bilirsin. Beddua ederken "Ocağın yansın!" derler. Şimdi seyr u sülûkunda zarafeti meşk eden bir kişi sözlerinde kabalık etse hoş mu? Hoş değil. "Ateşi söndür!" de denmez. "Mumu söndür, kandili söndür!" tâbirleri de hoş tâbirler değildir. Onun yerine "Ateşi veya mumu dindir!" denir. Efendim, "Böyle söylense ne olur? Günah mıdır? Maksadımız anlaşılmış olmuyor mu?" diye itiraz edilirse biz yine iyi tarafından bakarak şöyle cevap veririz: "Efendim, böyle güzel söylediği zaman olmuyor mu, neden güzel tarafından konuşmayalım? İnsanlar kaba saba konuşarak kabalaşır. Ruh kemâle ermez, hamlaşır. Ham ervah olur. Günlük hayatında bu nezakete dikkat etmeyen kişi Kur'ân-ı Kerîm'deki ve hadîs-i şerîflerdeki nezaketi nasıl anlar? Sonra âyet-i kerîmeyi okur, kendisi âyât-ı beyyinâtın ahlâkî güzelliğine erişeceği yerde o güzellikleri kendi çirkinliğine benzetir. Ondan sonra da olan olur. Bak evliyâullahın sözlerine, hakikatten nasîbdâr olan âlimlerin eserlerine. Üslûbları ne kadar zarif, ne kadar nazik, ne kadar kerîmdir. O üslûb ile tanışan insanlar âdetâ Kelâmullah'ı ve kelâm-ı Resûlullah'ı anlamaya hazır hale getirilir. Hadîs-i kudsîde ne buyruluyor: Allah Teâlâ'ya bir adım yaklaşana Cenâb-ı Hakk on adım yaklaşır. Kişi kendi hayatında konuştuğu lisâna ve tavırlarına Allah için dikkat ederse Cenâb-ı Hakk da o kişiye kendi kelâmını, zarafetini, habîbinin edebini on kat daha fazla onun üzerinde müessir kılar. Kişi Kur'ân'ı ve hadîsi daha iyi anlamaya muvaffak olur. Allah Teâlâ'nın kelâmından ve Efendimiz'in sünnet-i seniyyesinden feyz alarak bu ahlâk ile ziynetlenen kişi daha güzel bir hale, daha ulvî makamlara elbet ulaşır. Bizler seyr u sülûkumuzda dâimâ kemâl üzre hareket etmek ve en güzeli tercih etmek ile mükellefiz. Derviş hem haliyle hem sözüyle numûne olmalı, mensûbu olduğu yola, büyüklerine kendi üzerinden taş attırmamalıdır.

Kıymetli İhsan Efendi oğlum, mektûbunda sorduğun suâllere cevap vermeye kalkar isem bu satırlar epeyce uzayacak amma inşâallah söz veriyorum birkaç güne kadar hem bu mevzu'un devamını hem de senin suâllerine cevabı diğer mektûbda yazmaya gayret edeceğim. Yağmur sağnak sağnak yağarsa toprağın içine nüfuz etmeden üzerinden akıverir. Azar azar inerse toprağın içine nüfûz eder. Biz de bu arifane ma'lûmâtı şimdilik burada bırakalım. Cenâb-ı Hakk râzı olduğu amellerimizi tamamlamaya muvaffak eylesin. Eksiklerimizi tamam eylesin. Noksanlıklarımızı kemâliyle, kusür u küsürumuzu settariyetiyle, günahlarımızı af ve mağfiretiyle, seyyiâtımızı dahî ihsan eylediği hasenâtıyla ikmal eylesin. Her halimizi rıza-i şerifini tahsile vesile eylesin. Cenâb-ı Hakk'ın selâmı, rahmeti, inayeti, muvaffakiyeti dâimâ üzerine olsun İhsan Efendi oğlum. Vesselâm.

[Umutrehberi.com]

26. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların yirmialtıncısıdır.

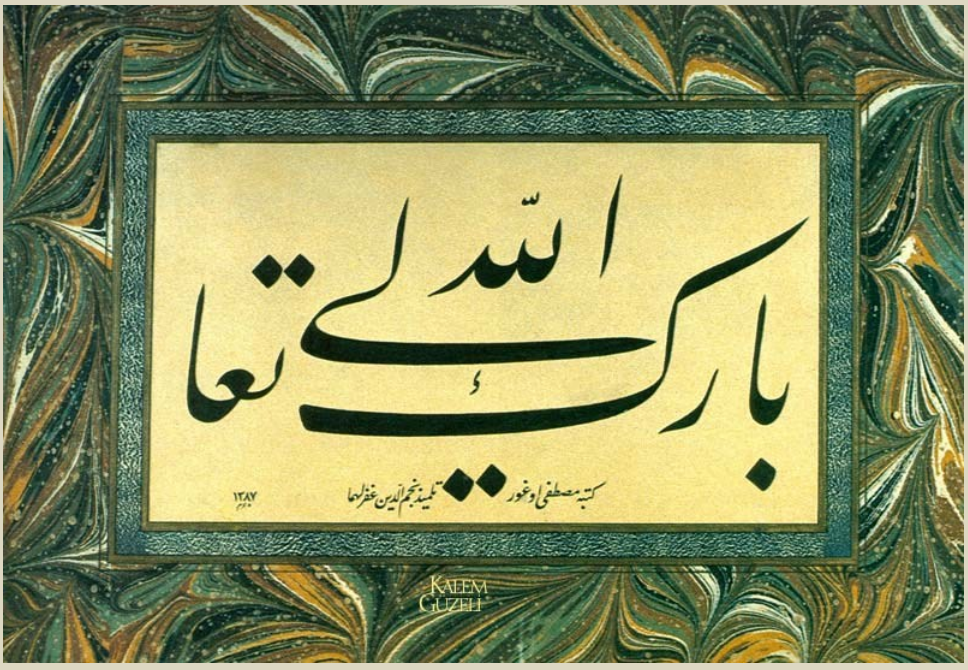
Kendisine dua edene icabet eyleyen, kendi zikrini kulunun lisânından akıtıp gene o kulun dergâh-ı mecd-i ulûhiyetinde bizzat zikreyleyen, hem nimeti veren hem nimete şükreden kullarının nimet ve şükrünü artıran, semâvâtın ve arzın alamadığı tecellîyatı, zâtını mü'minin kalbine nüzulle safa bahşeyleyen, mahlûkatın kendisiyle teskin olduğu sekînetin sahibi, sadırlarda gizli olanı ve gözlerdeki hain çakışı ilm-i ezeliyesiyle bilen lâkin kulunu hep afv ü setreyleyen, Cenâb-1 Erhamu'r-rahimîn ve Rabbü'l- âlemîıne hamd ü senâ olsun.

Safîyullah, halîlullah, hayru halkıllah, emînü vahyillah, sıratullah, nimetullah, imamu'l-müttak'în, ceddü's-sıbteyn, resûlus-sakaleyn, raûfu'r-rahîm Hazret-i Fahr-i âlem Efendimiz'e ve onun âline, ashabına ve etba'ına salât ve selâm olsun.

Es-selâmun aleyküm İhsan Efendi oğlum,

Derviş İhsan Efendi oğlum, Cenâb-ı Hakk ilmini ve ömrünü müzdâd eylesin. İnşâallah sizlere bu satırlarla ve naklettiğimiz ilm-i hal ile bizler nasıl hizmet etmeye gayret ediyor isek Cenâb-ı Hakk sizlerin de bu güzellikleri yaşamasını, hayatınıza tatbikatını, etrafınızdaki insanlara da güzelce tebliğini nasîb eylesin. Geçen yazdığım mektûbda dervişlerin kendilerine ait konuşma şekilleri olduğunu beyân etmiştim ve bunlardan da bazı misalleri sizlere arzeylemiştim. "El va'dü ke-ddeyn"(Va'detmek borç gibidir.) buyrulmuş. Biz bunun devamını size yazacağımızı va'detmiştik. Bu borcumuzu edâ edelim.

Az evvel Cenâb-ı Hakk ömrünü müzdâd eylesin diye niyazda bulundum. Buradaki müzdâd yani ziyâde oluş, çok uzun uzun yaşamak mânâsında değildir. Ömrün uzunluğundan ziyâde bereketli olması ehemmiyetlidir. Öyle insanlar vardır; âdetâ ceset içinde cansız yaşarlar. Sinni(yaşı) neredeyse asrı(yüz seneyi) bulmuştur. Ama kalbinden, ruhundan hatta kalıbından bile habersiz yaşamıştır. Niceleri de vardır ki ömür olarak kısa lâkin amel olarak çok uzun ve bereketli hayat sürmüşlerdir. Bak Sultan Selim Han'a. Yedi, sekiz sene içerisinde dünyayı dize getirmiş bir padişahtır. Derler ki, altı sene daha yaşasaydı yeryüzünde İslâm'ın bayrağının dalgalanmadığı hiçbir toprak parçası kalmayacaktı. Çok bilinen bir şahıs olduğu için Sultan Selim Han'dan misal verdim. Yoksa nice zâtlar gelmiştir. Sayısı Allah'ça ma'lûm olan bu şahıslar kısacık hayatlarına âlemleri sığdırmış, âlem onlarla ihya olmuş, onlar bu âlemde yaşayıp, ölüp gitmemişler, âhirete ve dünyaya sultan olmuşlardır. Tabiî ki hem yaşça hem halce uzun ömür Allah Teâlâ'nın husûsî bir lütfü ve ihsanıdır. Cenâb-ı Hakk halimizi de, yaşımızı da pîr eylesin. Hep o muhabbetle bir eylesin.

[Umutrehberi.com]

Aslolan berekettir. Dervişlerin lisânında 'bitti' kelimesi yoktur. Bitmek, tükenmek gibi sözler sarfolunmaz. "Yemek bitti." denmez, "Bereketlendi." denir. Şimdi bereketlenmek ve bereket sözü üzerinde bir parçacık mülahazada bulunalım. Bereket, Allah Teâlâ'nın azîm bir sırrıdır. Aklen îzahı mümkün olmayan fakat tezahürü ortada olan, nasıl ve nice olduğu akılla anlaşılamayan, acayip bir haldir. Benim şeyhim bereketi anlatırken şöyle bir misal verirdi: Bereketin sırrını görmek istiyorsan evlâd, koyun sürüsüyle o sürüyü bekleyen köpeklere bak. Koyun senede bir kere yavrular ve umumiyetle bir yavru verir. Bu yavru yaşar veyahut hastalıktan, uçurumdan yuvarlanmaktan, yırtıcı hayvanlardan dolayı ölür. Koyunun eti, sütü, her şeyi yenir, tırnağı, boynuzu bile kullanılır. Kılı, tüyü bile zâyi olmaz. Senede binlercesi kurban olur. Zayıftır, naiftir, bir bulaşıcı hastalıktan hemencecik ölüverir. Başka hayvanlarla mücadele edecek mecâli yoktur. Halîm selimdir. Bir de köpeğe bak. Köpek bazen senede iki kere doğurur. Bazen bir batında düzine ile yavruladığı olur. Eti, sütü yenmez. Kolay kolay hastalanmaz. Hatta ölmez. Yaşadığı sahada düşmanı yok gibidir. Günlerce aç kalabilir, pislik dâhil her şeyi yer. Şimdi anlatılanlara kıyas edersen dağların, taşların köpekle dolu olması, kuzu cinsinin de kalmaması îcab eder. Amma şu bereket sırrına bak ki, koskoca bir sürüyü üç dört tane köpek bekler. Köpeklerin esamesi okunmaz, dağlar, ovalar koyun sürüsüyle doludur. İşte bu Cenâb-ı Hakk'ın bir burhanıdır. Evlâdım, dikkat et, koyundaki tabiata bak. Demek ki Cenâb-ı Hakk halım selim olana, helâlinden ve temiz yiyene, etrafıyla çekişmeden dua alana, elinden geldiği kadar mahlûkata hizmet edene, hatta bu uğurda can vermeye hazır olana husûsî bir bereket ihsan ediyor. Amma etrafıyla cedelleşene, sadece kendisi için yaşayana, menfaatinin peşinde koşana, Rezzak-ı âlem'i unutarak rızkın başkasında olduğunu zannedene uzun bir ömür verse de bereketli bir hayat vermiyor. Biz burada köpeği küçümsemiyoruz. Sadece köpek fıtratlı olmanın koyun fıtratındaki hale mukayesesini yapıyoruz. Bak azîz kimselere ki hayatlarını hep Hakk'a ibadet taat, halka da muhabbetle, hizmetle geçirmişler. Kendi rahatlarını başkalarının refahına sarfetmişler. Zâhire göre hükmedecek olsan bu insanlann fakr u zarûret içerisinde, hayattan bezmiş, sıhhatten düşmüş, hiçbir şey yapamayacak âciz insanlar haline gelmiş olması îcab eder. Amma öyle olmamıştır. Hem maddî hem mânevî nzık içerisinde mesûd olarak yaşamış ve yaşatmışlardır. Ve hâlâ onların muhabbeti insanların kalbinde yer etmiş, bıraktıkları eserler ve yetiştirdikleri insanlar cümle âleme ibret, rehber ve ilham kaynağı olmuştur. Onlardan hâlâ istifade etmekte olan kadirşinaslar dualarıyla rahmet okumaktalar.

Bereket dedik, söz bereketlendi. Bunu niçün anlattım evlâdım? Şunun içün: Yemek bitti, denmez. Şimdi dersin ki; "Ya hû şeyhim, biten yemeğe neden 'bitti' demeyelim?" Demezsin ya, ben yine de sebebini îzah edeyim: Allah Teâlâ lûtfuyla bizi rızıklandırır. O rızık cümlesinden önümüze lokmamız gelir. Lokmayı besmele ile yersin. Tamamladıktan sonra 'elhamdülillah' diye lisânen şükrünü edâ edersin. Fakat biter mi? O lokma sende vücûd bulur, besmeleyle, hamdeleyle vücûduna dâhil olan o taam(yemek) bir mü'minin kursağından geçtiği için kendi lisân-ı haliyle Cenâb-ı Hakk'a şükreder. Sen o gıdanın kuvvesiyle ibadet taat, zikir, fikir ve mahlûkata hizmet edersin. Böylece vücûdunda fâni olan lokma senin ibadet taatınla tekrar vücûd bulur. Sendeki vücûdla onun hayat bulması ve senin Cenâb-ı Hakk'a şükür halinde bulunman vesilesiyle nimet çoğalır, artar. Âlem değiştirir. Cennette ikrama, âhirette devlete vesile olur. Yani bu vücûd orada da ayrı bir vücûd bulur. Lokma sende fâni oldu, vücûd buldu. Sen taatla kendi vücûd lokmanı fâni ettin, vücûd buldun. Cenâb-ı Hakk seni vücûdsuz mu koyacak? Hâşâ, Cenâb-ı zü'l-Celâl Hazretleri de sana ilâhî hazinesinden bir vücûd verecek. Şimdi böyle baktığında sen o lokmaya 'bitti' diyebilir misin? Bu mânâya işaret etmek için, 'bereketlendi' dersin. Yani zâhiren kayboldu, bâtında vücûd buldu, o vücûdla bereketlendi, ziyâdeleşti. Çok küçük gibi görünen bu ifade çok büyük mefhumu ve idraki beraberinde getirir. Meselâ; meydan terbiyesinde şu kadarcık edebi sözle tâlim eden bir zât anlar ki maldan infak edildiğinde mal bitmez. Candan infak edildiğinde beden çökmez. Mü'minlerle paylaşmayı ve infak etmeyi kendisine şiar edinir. Allah yoluna sarfedilen şeyi tükendi, bitti kabul etmez. Küpü boşaltacaksın ki yerine dolsun. İnfak etmeyen kişi tazelenemez. Bereketten de nasîbdâr olamaz.

Evlâdım, Allah Teâlâ'nın sabah ve akşam yeryüzüne nöbetleşe indirdiği melekleri vardır. Bunlar Cenâb-ı Hakk'a kullar için niyâzda bulunur. Bir kısmı şöyle niyâz eder: "Yâ Rabbî, Senin için verene ver. Cimrilik edip infak etmeyenden al." İşte bu mânâlara nazar edersen bereket sırrım ve bereket kelimesinin ehemmiyetini başka bir veçheden görmüş olursun. Cenâb-ı Hakk kendisi için sarfetmeyi, malını mülkünü bu uğurda harcetmeyi ve böylece bereket sırrına nâil olmayı bizlere ihsan eylesin. Ma'lûm oldu ki, bundan sonra ağzından 'bitti' sözü çıkmasın. Lisânını bereket sözüne alıştır, inşâallah sözünün de bereketi olsun.

[Umutrehberi.com]

Derviş İhsan Efendi oğlum, ma'lûm, daha evvelki mektûbla beraber bu mektûb senin bir mektûbuna cevâben satıra geldi. Galiba senin mektûbun da bereketlendi. Orada sorduğun suâle bu ikinci mektûbda cevap vereyim inşâallah. Gerçi zât-ı âliniz nezaketen soru olarak tevcih etmemişsiniz. Amma mevzu' anlaşıldı. Şimdi güzel evlâdım, üçler, yediler, kırklar, kutup, gavs gibi tâbirler ta'rifle pek anlaşılmaz. Amma bir miktar bahsedelim. Yeryüzünde birçok devlet, birçok idare şekli vardır. Köylerin, kasabaların bile bir muhtar heyeti, nizamı, intizamı deruhte eden teşkilatı vardır. İnsanlar farkında olmadan Cenâb-ı Hakk'ın âdetullahmı taklid ederler. Tabiî ki bir kısım insanlar asr-ı saadet başta olmak üzre bilerek bu nizamı tatbik ederler. Allah Teâlâ'nm yeryüzünde âdil hükümdarları olduğu gibi ve yine Cenâb-ı Hakk'ın emrine itaat eden mü'minlerin yeryüzünde belli hizmetlere memur olmaları gibi bir de mânâ âleminde Cenâb-ı Hakk'ın husûsî emirlerine hizmet etmekle mükellef olan bir hükümet-i Rabbanî vardır. Bunlara 'kırklar' denir. Bu kırkların en başındaki zâta 'gavs', gavsın yardımcılarına 'kutb-u irşad, kutb-u medar' tesmiye kılınır. Gavs ve kutuplara 'üçler' denilir. Bu iki kutbun iki yardımcısı vardır. Bu zümreye de 'yediler' denir. Mertebelerine göre kırka tamam olur. Bu kırklar meclisinden birisi âlem-i cemâle göçse yerine muhakkak bir başkası ta'yin olur. Bazen âlem-i cemâle göçmeden de yer değişiklikleri olabilir, derler. Bu kırkların aynı kolluk kuvvetleri gibi orduları, mensubları ve hüddamı vardır. Mesela Hızır (as) dâimâ kırkların emrinde bir neferdir. Bazıları demişler ki, enbiyâya Cebrail nasıl hizmet ediyorsa kırklara da Hızır hizmet eder. Abd-ı âlem, nükebâ, nücebâ, meczûbân gibi zâtlar hep bu hükümetle bir şekilde alakalıdırlar. Bazen gavs makamında olan kişi iki kutbiyyet vazifesini kendisinde cem eder. Yani üçler makamını tek başına temsil eder. Nâdiren gelen bu zâtlara gavs-ı âzâm denir. Velâyet makamının nihayeti vardır. Velâyetin nihayetine çıkmış zâtlara(hâtemü'l-velâyet) hâtemü'l-evliyâ, derler. Hâtemü'l-evliyâ, velî kulların sonuncusu demek değildir. Bazı ahmaklar bu sözü kendi evhamlarıyla yanlış anlarlar, daha doğrusu anlayamazlar. Hâtemü'l-evliyâ, bir kişinin kendi kabiliyeti nisbetinde ona takdir kılınan nasîb miktarının en sonuna kadar yükselmesi demektir. Dolayısıyla her velâyet makamının sonuna gelen zât diğer velâyet makamının sonuna gelen zâtların aynı gibi değildir. Sen altmış okkasın, yüz yirmi okka kaldırıyorsun. Bir diğeri yüz on okka, iki yüz kırk okka kaldırıyor. İkisi de kendi sıkletlerince ve kabiliyetlerince en üst seviyede olabilirler. Fakat aynı diyebilir misin? Allah bir yarattığını bir daha yaratmaz evlâdım. Her insan tektir. Ol sebebden her insanda ehâd sırrı vardır. Beşer nev'î içerisinde tekliğin en güzel tezahür ettiği zât; el ehâdü, habîbü'l-ehâd Muhammed Mustafa(sav) dır. Allah onun gibi tek bir tane yaratmamıştır. Mevzu'muza devam edelim. Gerçi mevzu' hep muhabbet-i Muhammed'dir ya neyse. Hâtemü'l-velâyet bahsi herhalde bu misalle açıldı. Bir kişinin Allah Teâlâ'nın hükümetine dâhil olabilmesi kendi istemesiyle değildir. Cenâb-ı Hakk seçer. Fakat şu kadarı var ki, Resûlullah'a ziyâdesiyle kurbiyyeti olmayan, Hazret-i Ebu Bekir, Hazret-i Ömer, Hazret-i Osman, Hazret-i Ali, Hazret-i Hasan, Hazret-i Hüseyin hatta Hazret-i Hamza, Hazret-i Abbas hazerâtınm tasdikini almayan bir kişi uzaktan dahî bu sırrı müşahede edemez. Bir de evliyâullah zümresinin sertâc ettiği(baş tâcı eylediği) ve âhirete intikal etseler dahî hâlâ bu hükümette nazı geçen, tasdiki aranan zâtlar vardır. Bunlar gavs-ı âzâm olarak şöhret bulmuş ve en başta aktab-ı erbaa diye zikredilen Hz. Pîr Abdulkâdîr-i Geylanî, Hz. Pîr Ahmed er Rifaî, Hz. Pîr Ahmed el Bedevî, Hz. Pîr İbrahim-i Düssûkî, Hz. Pîr Sadettîn-i Cibavî, Hz. Pîr Şâh Bahâüddîn-i Nakşibendî, Hz. Pîr Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî gibi zevât-ı kirâmın tasarrufları devam etmektedir. Hatta şu anda mürşidinin şehrinde bulunduğu, yani Ali Alaeddîn-i Köstendilî Hazretleri'nin müridi olan büyük Pîr, Muhammed Nureddin-i Cerrahî Hazretleri de gavs-ı âzâmlardandır. Âlem-i mânâda hem Hazret-i Pîr ile hem de mürşidi olan Ali Alaeddîn Efendimizle görüşmek ve huzurlarına mülâki olmakla fakîr dilşâd oldum. Güzel evlâdım, hâlâ onların sermayesinden ve bıraktıklarından nasîbdâr olmaktayız. Şimdi sana lâzım olan kısmıyla kırklar; Cenâb-ı Hakk'm husûsî bir meclisidir. Fakat şunu da unutma; bu arzettiğim kırklar en yüksek makamdaki kırklardır. Her beldenin, her yolun, her cemiyetin kendine mahsus üçleri, yedileri ve kırkları vardır. Yani duyarsın; "Efendim, falanca zât kırklardanmış." diye. Biz de duyuyoruz bunları, 'eyvallah' deyip geçiyoruz. Doğru dahî olabilir. Amma hangi kırklardan? Bu bahsettiğim kırklar, kırkların kırklarıdır. İnsan bir kırka girer ama o yüksek velâyet makamına erişir mi, işte orası biraz şüpheli. Nasıl ki devletçikler vardır. Bir de hepsine hâkim olan büyük devletler vardır. Tarihimize bakarsan öyle sultanlar gelmiştir ki padişahın huzuruna dahî çıkamamışlardır. Filanca memleketin kralıdır, fakat İstanbul'a geldiğinde değil padişahla, sadrazamla bile görüşemez. En fazla vezir tarafından kabul görür. Bu hal de buna benzer.

İhsan Efendi oğlum, gayb erenleri, ricâlullah, kırklar, Hızır (as) 'a vâris olanlar ve bu nev'î zâtlar hakkında fazlaca ma'lûmât seyr u sülûktaki bir derviş için lâzım değildir. Hani derler ya, zenginin malı züğürdün çenesini yorar. Zamanı gelince görür ve idrakin nisbetinde anlarsın. Faydasız ilimden Cenâb-ı Hakk'a sığınırız. Şimdi herkesin ağzında üçler, yediler, kırklar dedikodusu var. Bu mes'eleler eskiden konuşulmazdı. Ama şimdi hem Rûm'da hem Rumeli'nde tekke ve zâviyelerde hatta namazsız, abdestsiz insanların ağzında bir lakırdıdır gidiyor. Bu neye işaret biliyor musun? Artık kullukta iyice züğürt hale geldik, ona işaret. Bak adı üstünde: Derviş. Derviş, maksûdu Allah, matlûbu da Allah'ın rızası olan zâta

[Umutrehberi.com]

denir. İster kırklara koysunlar isterse kırpıp kenara koysunlar. Cenâb-ı Hakk'a son nefesimize kadar muhabbetle ibadet taat etmeye, mahlûkatına da muhabbetle hizmet etmeye memuruz. Vesselâm. Erenlerin kapısında olmak nimeti bir adama yetmiyorsa o adam kırklara padişah olduğunu öğrense yine yetmez. Zaten bu nimetin zevkini almadan böyle bir nimete ermesi düşünülemez. Bu nev'î insanlara fakîrin tavsiyesi, rüyada görse i'tibar etmesin. Benim şeyhim derdi ki: "Bir adam ne halt olduğunu anlamak istiyorsa def-i hâcetinden sonra necâsetini koklasın. Oradan kendisinin ne halt olduğunu anlar."

Güzel evlâdım, biz burada nur üzerine nur olmuş, her hücresi nura gark olmuş evliyâullah hazerâtından bahsediyoruz. Kişi birazcık hizmet, birazcık muhabbet bulmakla kendisini Hazret-i Cüneyd zannetmemeli. Böyle olursa ne olur? Daha ne olacak, yoldan alıkonur. Yolundan sapmaktan daha büyük çarpılma olur mu? Cenâb-ı Hakk bizleri istikamet üzre dâim ve kâim eylesin. Feyz aldığı yerden dûr olmaktan muhafaza eylesin. Çok hoşuma giden bir latîfe var. Onu zikredeyim de biraz efkârımız dağılsın. Adamın biri işrak vakti camide namazını kılmış, yani üzerine güneş ibadet taat ve zikirle doğmuş, câmiden çıkıyormuş. Avluda karşısına nur çehreli bir pîr gelmiş. Selâmlaşmışlar. Gelen zât bizim adama "Efendi, bir isteğin var mı, hâcetin var mı?" diye suâl etmiş. Adamcağız tin "Estağfirullah teşekkür ederim, hiçbir hacetimiz yok, sizin bir arzu isteğiniz varsa yapmaya gayret edeyim." demiş. Gelen pîr adama "Ya hû ben senin için buraya geldim, hizmet edeyim diye. Ben Hızır'ını demiş." Lâkin bizim adamdan yine ses yok. "Teşekkür ederim, efendim. Siz başka ihtiyaç sahiplerine bakınız, benim herhangi bir hâcetim yok." demiş. Hızır olduğu anlaşılan zât adama çıkışmış: "Ya hû sen ne biçim adamsın! Herkes beni bulmak için adaklar adar, dualar eder. Biz senin yanma geldik, hiç i'tibar etmezsin." O zaman, bizim o sakin adamcağız birden celallenmiş. "Bana bak mübarek!" demiş. "Ben bundan yirmi beş sene evvel inim inim inliyordum. O kapı, bu kapı dolaşıyordum. 'Yâ Rabbî, Hızır mı gönderirsin, hâzır mı gönderirsin, Senin hidayetine beni eriştir.' diye dua ediyor, yalvarıyordum. O zaman gelmedin. Eh elhamdülillah biz şimdi bir pîr kapısı bulduk. Oradan da nasîbleniyor ve elhamdülillah aşkullahı ve muhabbet-i Resûlullah'ı meşk ediyoruz. Şimdi gelip de benim bu sakin halimi bozma, başka müşkili olanlara git, beni de meşgul etme. Zîrâ râbıtama mâni oluyorsun." demiş. Selâm vererek oradan uzaklaşmış. Bendeniz bu latifeye pek gülerim. Amma sen sen ol, Hızır sana uğrarsa böyle yapma. Merak etme, o dahî pîr eşiğinde bulduğun devlettir. Yol tevhîd yoludur, şaşı olma.

Kıymetli İhsan Efendi oğlum, Cenâb-ı Hakk bizleri Fatihâ'nın sırrına mazhar eylesin. Hızır(as) gibi dâimâ hizmette bulunanların sırrıyla taltîf eylesin. Latîf sırrıyla kesâfetimizi letâfete inkılab eylesin. Evliyâullahın hilm-i ruhaniyetini üzerimize sayebân eylesin. Bu nev'î halleri inkâr eden münkirlerin şerrinden, devrânımıza dahleden âsilerin fitnesinden, muhabbetimizi anlamayan hasetçilerin şerrinden, zikrettiğimizi görünce gözleriyle bizi yemeğe kalkışanların nazarlarından, velhasılı nefsimizin ve ahlâk-ı rezilenin şerrinden cümlemizi Cenâb-ı Hakk masûn u mahfûz eylesin. Unutmadan hemen arzedeyim ki; bu mektûbda arzettiğim ma'lûmâtı kimselere demeyesin. Biz senelerdir sohbet-i şeyhte bulunduk, şeyhimiz sohbetinde bu ma'lûmâtı üç kere konuşmamıştır. Zîrâ lâzım değildir. Lâzım olunca tâlimi de zaten sözle yapılmaz. Kavlî değil, halîdir. Vesselâm.

Sübhanekallahümme ve bihamdike eşhedü en lâ ilahe illâ ente estağfiruke ve etubu ileyk. Allahümme salli alâ seyyidina Muhammedin ve alâ âlihî ve ezvâcihî ve evlâdihî ve ashâbihî ve etba'ihî ecmaîn. Velhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn. Esselâmu aleyküm ve rahmetullahî ve berakâtuhû.

27. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların yirmiyedincisidir.

Bahr-i ehâdiyetinin celâl ve cemâl dalgalarıyla cümle mükevvenatı zâhir eyleyen, şuûnat-ı ilahiyesinin hikmetleriyle hâdisâtı terkip eyleyen, ilm-i ezelisini ve hakâyık-ı rabbaniyesini istediğine istediği şekilde tâlim edip hak ve hakikate arif eyleyen, ma'rifetullahını ve ilm-i ledünnünü ikram ettiği kullarından seyreyleyen, muhabbet üzre yarattığı âlemi ilmiyle, ilmini de rahîmiyyet ve rahmaniyetiyle setreyleyen, kullarını letâfet ve kerâmetle kendisine sırdaş ve kurbiyyetine mazhar eyleyen, Subhân, Burhan, Deyyan, Hannan, Zü'l celâl-i ve'l-ikram Mevlâ-yı müteâl, Hak celle ve âlâ hazretleri'ne tecelliyatı adedince yani nihayetsiz ve hudutsuz hamd ü senâ olsun.

Nur-i evvel, ba'si âhir, enbiyânın âzâmı, Cenâb-ı Hakk'ın yegâne abd-i hâssı, serdefter-i mahlûkat ve ekmel-i mevcudat, Hazret-i Kurân'ın mazharı ve Kur'an'ın tecessüm etmiş hazret-i insanı, efdalu'l beşer, "leamruk" hitâb-ı ilahiyesiyle ömrüne kâsem olunmuş, ayrıca yaşadığı asra ve mekana Mekke-i Mükerreme'ye kendi vesilesiyle kâsem edilmiş, "Vedduha" vahy-i ilahisiyle cahiliyet zulmetini nuruyla tenvir eden, vechine tazim edilmiş, nübüvvetine bizzat Allah Teala'nın şahit olduğu ve kendisine kâfi olduğu kelam-ı kadiminde ebediyyen ilan olunmuş Resul-i Kibriya aleyhi ekmelu't tahiyya, Hazret-i Eba'l Kasım Muhammed Mustafa'ya Cenab-ı Hakk'ın salat ü selamları adedince salat ve selâm olsun. Âline, ezvâcına, hulefâsına, ashâbına ve etba'ına kabul olunan salat ü selamların nurundan ikram ve ihsanda bulunulsun.

Esselamu aleyküm ve rahmetullahi ve berakâtuhû,

İhsan Efendi oğlum, Cenab-ı Hakk kendi hususi tevfikini ve ilm-i ledünnünü sana refik eylesin. Bu refâkâtle sırat-ı müstakiminde sabit kadem eylesin. Âfiyette olduğunun haberini almak fakîri ziyâdesiyle memnun ediyor. Cenâb-ı Hakk sıhhat ve âfiyette dâim eylesin, kalbini dâimâ zevk-i mânevî ile mesrûr eylesin.

Evlâdım İhsan Efendi oğlum, size telkin olunan altıncı esmâ, seyr-i sülukunuzda çok mühim bir safhaya işaret etmektedir. Öncelikle Cenab-ı Hakk vird edindiğiniz ve size telkin olunan bu esma-ı ilahiyenin sırrını takdis eylesin ve bunrla zahirinizi, batınınızı tenvir eylesin. Bu niyazdan sonra bu ismi ilahiyenin esrarı ve ahvali hakkında mülahazada bulunmak zat-ı aliniz için faideli olacaktır.Allah Teala Hayy ve Kayyum'dur. O ölümsüz diridir. Zâtıyla Hayy'dır. Hayatiyyet O'ndan gelir. O'nun hayatiyyeti gelip geçici, zevâl bulan değildir. Cenab-ı Hakk Kayyûm'dur. Her şey O'na muhtaçtır. O'nunla kâimdir. Cümle mahlukat ve mevcudat kâimliğini O'ndan alır ve O zat-ı ecel-i âlâ, mevcudat ve mahlukatının kâim olması için her ne türlü ihtiyaç varsa onu dahi kâim kılan Allah'tır. Meselâ insan vücudunu düşün. İnsanın vücudu ayakta durmak için yahut vazifesini yapabilmek için nelere ihtiyaç duyar? Nefes verirsin, alamazsan nizâm, intizam bozulur. Yemek, içmek, vücudumuzda ölen a'zaların veya hücrelerin tekrar yenilenmesi hep daimi bir ihtiyacın görülmesini mecburi kılar. İşte Allah Teala sadece bizi değil cümle mahlukatı ve bizde bulunan mevcudatı dahi halkeylemekle ve kâim kılmakla kalmamış ayrıca bunun için lazım olanları kayyumiyetiyle kâim kılmıştır.

Evlâdım, bunları hemencecik şöyle bir düşünesin diye arzeyliyorum, yani demek istiyorum ki kayyumiyetin sahası maddi, manevi cümle mevcudatı içine alır. Kaim kılacak ilmin de kaim olması icâb eder. Yani kayyumiyetin sırrında ve halinde i'dam (yok etme) ve icâd (yeniden var etme) vardır. Bu makam daimi tasarruf makamıdır. Bu makamın başı ile sonu arasındaki mesafe alemler arasındaki mesafe kadar geniştir ve bu esmanın mazharı olan ayrıca esmanın müsemması ile hemhal olan zevât-ı kirâm velayet mertebesinin ve Cenab-ı Hakk'ın tasarrufat-ı ilahiyesinin en büyük pâyesine erişirler.

Güzel evladım, aklın karışmasın, bu esma'ı zikreden her kişinin hemen o hal ile hallendiğini kasdetmiyorum. Lakin bu hal ile hallenen zevat-ı kiramın muhakkak bu esma-ı ilahiyyeden nasibdar olduğunu anlatmak istiyorum. Hani Hazret-i Pir Mevlana Celaleddin-i Rûmî buyuruyor ya: "Bir şeyi müşahede etmek veya bir güzelliğe mazhar olmak onun sahibi olmak manasına gelmez. O'nun sahibi birdir. Sen sadece onu görmüşsündür Bir güzel ceylanı sen uzaktan görürsün. Ama o görüşle ona sahip olamazsın. O kendi mekanına ve sahibine aittir. Bir göz değmesiyle şahid olduğun hemencecik senin olmaz." İşte fakirin anlatmak istediği budur.

[Umutrehberi.com]

Hak ism-i şerifinin telkini sırasında mürşid, dervişinin hangi esmadan mezun olduğunu yani olcağını ayne'l-yakin müşahede eder. Altıncı esmâ, "Mardiyye" nefs tabakasının halinden nasibdar olmak ve neşesinden haberdar olmakla salike telkin edilen bir esmadır. Küçük lakin muhteviyatı açısından çok büyük bir hatırlatmada bulunayım: Bu ism-i şerifi zikrederken bu manaları hem fehmeyle hem de kendini kayyumiyete mutasarrıf olarak değil "Kayyûm" ism-i şerifinin sende tasarruf eylediğini düşünerek zikreyle. Bu mühim bir meseledir. Zira evham, vesvese ve ücub ki bu makamda varlık olarak kendisini gösterir, yakanı bırakmaz. Böyle düşünmek sana Cenab-ı Hakk'ın seni hayırlı hizmetlerde kullandığını, seni sende tasarruf eylediğini ve tasarrufatın sana ait olmadığını farketme hayrını ve bereketini getirir. Dervişin hizmet sahası bu esmanın tesiriyle zahir olur. Cenab-ı Hakk'a tam teslimiyet ve O'ndan razı olmuş halinin semeresi gene bu makamda zahir olur. Derviş Rabbinden razı olarak, O'nun rızasına muvafık hizmette daim olur. Bu esmâ dervişte müsemma haline gelir ise kişinin yaptığı hizmetler halkın nazarında o kişinin yaptığı hizmet gibi görünmemeye başlar ve ondan hizmet taleb edildiğinde herhangi bir minnet duymaksızın talebde bulunulur. Eğer salikin hizmetleri bu şekilde netice vermiyorsa niyetinde ve itikadında düzeltilmesi gereken şeyler olduğundan hususi dikkat ile muhasebe-i nefis yapılmalıdır.

Aynı size daha evvel arzettiğim gibi ağzındaki tadıyla, dimağındaki kokusuyla ve tam bir zevk içerisinde halkın eziyetlerini hiç görmeksizin kalbi safada, daima hizmette ve sevdiğinin kokusunu ve izini daima takib etmekte, velhasılı Cenab-ı Hakka tiryakilikle kulluk etmekte karar kılar. Hele kendini aradan çıkararak halkı ve halktaki tecelliyatı seyre muvaffak olursa o kişinin safasını hiçbir şey bozamaz.

İhsan Efendi oğlum, Kur'an-ı Kerim'i okurken veyahut da senin de söylediğin gibi tesbihat ile meşgulken müşahede ettiğin şeylere artık alışman icab eder. Lakin burada bir başka önemli husus daha var. Cinni tesirlere ve insanların sadrından gelebilecek olan vesveselere karşı dikkatli olmanız icab eder. Şimdi bu mühim meseleyi biraz daha geniş bir sahada tetkik etmek lazım.

Evladım, herhangi bir insan nefsanî bazı isteklerden uzaklaşarak yahut maddenin kesâfetinden bir parça perhiz ederek, hikmetlerle ve insanda mevcut bulunan bazı letâifle meşgul olarak değişik alemleri ve farklı sahaları müşahade edebilir. Zor bir mevzu'a girdik amma inşâallah içinden çıkabiliriz. Mevzu'muza dönersek, günümüzde diyar-ı Hind'de (Hindistan) yahut Çin ve Orta Asya'da bazı faaliyetler vardır. Bunlar insan vücud ikliminde bulunan, gözle görülemediği halde bedene muttasıl (bitişik) olan bazı kuvvetleri (elektrik veya enerji gibi gözle görülemediği halde bedende tesiri gözlenen latif kuvvetleri...) farkedip bunlar üzerinden bazı müşahadelere erişiyorlar. Bu seyr ü sülukla ve velayetle verilen halin bir nev'i zahir ilmidir. Bazen buldukları veyahut müşahade ettikleri şeyler, mana ehlinin müşahadesiyle benzeşir. Bu çok tabii

bir hadisedir. Zira insanda ruh denilen bir kuvve vardır. İnsanî ruhun altında heyvanî, cemâdî ve nebatî ruh makamları vardır. Bunların hepsi insanî ruhla alışveriştedir. İnsanî ruh esmâyı talime muhatabdır. Yani isimleri öğrenir, hem Hâlık'a hem halka ait ne kadar esma ve ilim varsa bunların bilgisi insanî ruhta mevcuttur. Fakat bu bilginin hale dönüşmesiyle kişideki sultanî ruh, insanî ruhun makamına oturur. Yani kişi insanî ruhtan görünse de onda sultanî ruh hükümran olur ve ruh-u insanî bu ruha vezir olur. İşte tam bu buluşmanın evvelinde cemâdî, nebâtî ve hayvanî ruhların lezzeti ve seyir dairesi, insanî ruha rağbet eder ve onda buluşur. Bu buluşmanın neticesinde kendilerini ona teslim ederlerse insanî ruhta cem olan bu ruhlarla kişi müşahadeye ve hikmete mazhar olur. Ama cüz'i aklın dairesinden kurtulamaz. Karşıdakinin halini bilmek ve cümle cemadat, nebatat ve hayvanat alemiyle alaka kurabilmek hali de görülebilir. Ruhî kuvveler arasındaki irtibatı hissetme sadece insanla değil taşla, toprakla, nebatatla, hayvanatla ve henüz sultanî makama çıkmamış insanlarla farklı bir alemde bilişme ve buluşma hali zuhur eder. Ne kadar bilirse bilsin bu, Halık'ın mahluka vermiş olduğu ve neticede gene mahluk olan, mahlukiyet çerçevesinde kalan bir ilimdir.

Seyr-i sülukta, sultanî ruhun, insanî ruh üzerinde hükümranlığı böyle değildir. Çünkü sultanî ruh, aynı adilâne bir padişah gibi vücudu işgal etmez, vücud iklimini fetheder. Bu fetihle hem zahiri hem batini mukavemet bulur. Alemler arası irtibatı kuvvetlenir. Fakat alemler arasında kaybolmaz. Bu ilim mahlukî değildir. Hâlık'ın yani rabbül alemin'in ilmi ledünnünden o kişiye mahsus verilmiş baki bir sırdır. Böyle olduğu için de bu nur, Cenab-ı Hakk'ın kabz-ı ilahisindedir. (Yani o ilmi Allah Teala muhafaza eder.) Fakat diğerinin edindiği ilim evhama ve gözle görülmeyen diğer alemlerde bulunan cinnî ve şeytanî tecavüzlere açıktır. Kişi esma-ı ilahiyenin zahiriyle meşgul olup kendi varlık perdesiyle bu manayı maddileştirirse her ne kadar meşgul olduğu saha latif olsa da bu mananın düşmanı olan veya hırsızlığını yapan sahadan emin olamaz. Seyr ü sülukta derviş kesafetini (maddi yoğunluğunu ve kalıbını) letafete (mananın inceliklerine, maddi ağırlıktan kurtuluşun hafifliği ve hürriyetine) çevirirken maddi sahasını bozmadan bunu yapar. Bundan dolayıdır ki, o letafetteki derinlik maddi sahada onu zayıflığa sevk etmez. Tam tersine mukavemetli kılar. Yani bedenen de mukavemeti artar. Böyle olduğu için içerdeki zenginliği artarken zahirindeki koruması da aynı şekilde artar. Lakin diğer sahada içteki zenginliği artırmaya çalışanlar farkında olmadan kendilerindeki zahiri emanetleri ve bedeni mukavemeti zaafa uğratırlar. Vücudun bu sahadaki düşkünlüğü, gözle göremediği başka sahalardaki tecavüzü o kişinin vücud iklimine dahil eder. Yani dışarıda bir necaset vardır. Eline bulaşsa yıkayıp atarsın. Fakat o necaseti kan damarlarına zerk etseler halin nice olur? İşte bu sebepten dolayı insanda emanet olan manayı çalan ve onunla geçinen bilhassa cinnî hırsızlar artık o insanda mesken tutarlar. Kendilerince altın yumurtlayan tavuğu kesmezler. O kişiyi vesvese ve evhamla bazen besler bazen de kanını emerler. İşlerine yaramayıncaya kadar böyledir. Ne zaman ki o kimse artık kendindeki cevheri de kaybedecek derekeye düşer işte o zaman kafir cinnîlerin ve şeytanın maskarası olur.

Mesela falanca bir Hindu'ya gidersin. Eline bakar, alnına bakar, mabadına bakar, ayaklarına bakar ve bazı şeyler söyler. Söylediklerinin kısm-i küllisi senin de bildiğin şeylerdir. Ama o senin esas vücudunla tenin arasında yansıyan perdeden bunları okur da söyler. Çünkü dedik ya, insanî ruh bir çok ilmi bilir ve bu biliş kendisine bitişik olan bedene yani cemadi, nebati, hayvani ruh alemlerine toprak, su, hava ve ateşten terkip olunmuş mizacına muhakkak yansır. Onlar mahluktan yansıyanı görürler. Mahluktan yansıyanı söyleyince sen onları ilim sahibi zannedersin. İşte tam bu esnada sana Halık'tan haber vermeye kalkarlar. Tâbi olanlar perişan olur. Sadece fani aleme bitişik olan mananın yansımlarıyla ömrünü harceder. Sonra da hilkatin bile sırrını çözemeden Halık'ın sırrına mazhar olduklarını zannederler. Gene bu devrede cinnîler bu evhamı kuvvetlendirecek ve kişiyi sanki Hak yoldaymış gibi gösterecek müşahadelerle muhatabını eğlenceye alırlar. O zavallı kişi de kendisini keşfe nâil oldum, mükaşefe ehli oldum ve ilahi sırlara mazhar oldum zanneder. Evladım mevzuu biraz uzattım amma bunlar sufilerin bile içlerine karışabilirler. Kişi bilmeden ya da hainlik ederek kendi merakını bu sahada da tatmine etmeye uğraşır. Meselâ gelir dervişe der ki; ben senin yanında pirini görmekteyim, sen görebiliyor musun? Yahut der ki; sen şu anda falanca ile filanca ile berabersin... Kendini yoklarsın, hakikaten de söylediği kişiyi düşünüyor olabilirsin, peki bu nasıl olur? İşte senin içindeki cevher, ruh-i insanîn ile bedenin arasında bulunan o sahaya bir şekilde akseder ve o perdeden gördüğünü o sahada ihtisas sahibi olduğu için sana söyleyiverir. Her ne kadar bu, mana ile görüş şeklinde olsa da aslında mananın zahiridir ve tezahür etmesidir. Çünkü onlar kendi maddi ve manevi alemlerini eriterek sadece o sahada o mecrada ihtisas eylemişlerdir. (Yani uzmanlık sahaları sadece o bölgeyle sınırlıdır.)

Hele hele yanlış manevi reçeteler dışarıdaki mukavameti azalttığından ve içerideki manevi sahaya da benzerliğinden dolayı kolaycacık kişiye nüfuz eder ve tesirini de bırakır. İşte altınca esmanın sırrı kişiyi Hak yolunda kaim kılar, bedeni

mukavemetini artırır. Ve artık yedinci esmanın telkiniyle kendisine verilecek sırrını ve nurunu hem içinde ziyadeleştirmeye hem de bu cevheri ve sırrı muhafaza etmek için zahirini de korumaya alır. Bu sebepten altıncı esmanın bir tesiri de sultanî ruhun muhafazasını, tasarrufunu artırmak ve tasarrufa mani olacak tecavüzden sultanî ruhu korumaktır. Bu dairede ruhanî alışverişlere ve elemelere mazhar olduğundan sâlik, cinnî tesirlerin ve şeytanî tasallutun son hücumlarına çok dikkat etmelidir.

Hani meşhur bir tabir vardır ya "Efradını câmi, ağyarını mâni olmak" diye. Kendisiyle alakalı kuvveleri ve sırat-ı müstakime sevkedici orduları sultanın etrafında toplarken gayrisiyle kat'i alaka ve onları bertaraf etme halinde olur. Bâlâda (yukarıda) arzettiğimiz gibi insanın kâim olmasına, nefes alıp vermesi vesile teşkil eder. Zahiren nefes vermek kayıp görünse de nefesin içeri alınabilmesi için verilmesi şarttır. Derviş ism-i Hayy'da iken bu esmayı ayne'l yakin mertebesinde bilir. Altınca esmaya yükseltildiğinde ism-i Hayy sırrı kendisinde hakke'l yakin mertebesinde zuhur eder. Bu aynı zamanda daimi hayatiyyetin kayuumuiyetle buluştuğu ve dervişin Hakk'ın kendi üzerindeki tasarrufunu müşahade makamıdır. Derviş "kayyum" ism-i şerifinin tesirini aynel yakin mertebesinde yaşadıktan sonra ancak bu halin hakkel yakinini yedince esmanın sırrında müşahade eder. İnşaallah Cenab-ı Hakk sizi bu esma-ı ilahiyye'ye hayırlısıyla mülaki eyler. Esmanın müsemmasıyla zahirinizi, batınınızı mamur eyler. Eğer sâlik yukarıda zikrettiğimiz ikazlara ve işaret edilen tehlikelere kulak vermezse yedinci esmaya sakat ve arızalı doğar. Zira çocuk anne rahminde belli bir süreyi tamamladıktan sonra artık doğumuna müdahale edilmez, sakat da olsa sağlam da olsa bir şekilde vücuduyla zahir olur. İşte bu şeytanî ve gözle görülemeyen bazı vesveselerin tasallutu o doğacak çocukla beraber bu alemde kaim olmak isterler. Zamanımızda bazı meşayih şeker dağıtır gibi esma dağıtıyor. Hatta acayiptir, bazıları izinsiz ve selahşyetsiz olarak taklitle bu esmaları vird ediniyor. Cenab-ı Hakk cehaletten ve cahil cesaretinden bizleri muhafaza eylesin.

Gönlümün muhatabı ve sırdaşım İhsan Efendi Oğlum, Hazret-i Mevlana'nın Mesnevi'sini başucundan hiç ayırma. Mesnevi bir mürşid kitaptır. Hele senin durumunda olan salikler için muhtaç oldukları bir manevi penâhtır. Zira Mesnevi-i manevî, seyr ü süluk kitabıdır. İrfanla ve Hak nuruyla bu eseri okuyan salikler insaf dairesinde ve kabileyetleri nisbetince muhakkak kendi ahvalini müşahade eder. Zaten size gösterilen mananın tebşiratıyla Cenab-ı Pir size bu sahayı açmış ve bizzat çeşme-i feyzinden sizi hissedar kıldığını göstermiştir. Dervişlik görmektir vesselam. Gördüğünden şüphe etmez ve teslim olursan Hak Teala daha nice bilemediklerini ve sana lazım olan amma şu anda göremediklerini ayan ve bellü beyân kılar. Cenab-ı Hak, Pirân-ı izamın ve cümle evliyaullahın himem-i ruhaniyetlerini üzerine sayebân eylesin. Sırat-ı müstakiminde sabit kadem ve bu yolda hadim eylesin. Kalbiniz nur-i ilahiyyeye, füyuzat-ı Rabbaniyye'ye mahal olup mâsiva muhabbetinden muhafaza olunsun. Cümle ihvan-ı yârâna ve sohbetinizde bulunan karındaşlarınıza fakirden selam eyleyiniz. Güzel meclislerinde bu fakiri de yâd edip hayır duada bulununuz. Allah'ın selamı, rahmeti ve inayeti üzerinize olsun.

İhsan Efendi oğlum, bazı cinni tesirlerden vesavisi sâdırdan (içinize gelen vesveselerden) muhafaza olunmanız için şu tesbihatı ve adetlerince okunması gereken ayetleri yazıyorum, inşeallah Cenab-ı Hak bu vesile ile sizi ayrıca muhafaza eylesin. Yoluna teslim olmuş saliklere muhakkak surette inayet ve muhafaza vardır. Lakin büyüklerimiz bu reçeteleri salikleri için tertip ettiklerinden bir müddet okumak elbette faidelidir. Cenab-ı Hakk tesirini halk eylesin ve hakkınızda mahza hayr eylesin.

** Mektupta bulunan reçeteleri buraya eklenmesi ehlince münasip görülmemiştir.*

28. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların yirmisekizincisidir.

Her şeyi kendi kudretiyle var eden, her şeyin kendisini zikrettiği, eşyanın isimlerini hazret-i insana tâlim ve telkin eyleyen, her şeye muktedir, dilediğini mağfiret eden, dilediğini rızıklandıran, meşiyyet-i ilâhîyesinde insanı ve cümle mahlûkatı kabiliyetince tasarrufa mezun eyleyen Hâlık u külli şey', Kâdir-i mutlak, Cenâb-ı Allah'a tüm "şey "ler adedince hamd ü senâ olsun. Bu vesileyle bizlere eşyanın hakikati keşfolsun.

Bahr-i ehâdiyyetin celâl ve cemâl tecellîlerinin mazharı, ilm-i ledûn deryasının gavvası ve muzhırı, âşıkların ve sâdıkların madeni, ilm-i hakikatin rehberi, beşeriyetin, betahsis ümmetinin şefaatkân-ı Ahmedi, nur-i ilâhî semâsının şems-i enveri, beşeriyetin zulmetle kararmış semâlarının mehtab-ı münevveri, gönüller sultanı, sırat-ı müstakimin sirâc-ı münîri, Efendimiz'e salât ve selâm olsun. Âl-i Muhammed, ashâb-ı Muhammed ve ezvâc-ı Muhammed hazerâtına salât ü selâmlardan hâsıl olan ecir ikram olunsun. Cümlesi, cümlemize yâr ve yoldaş olsun.

Muhterem İhsan Efendi oğlum, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize ve gönlü sizinle beraber bulunan kardeşlerimizin üzerine olsun.

İhsan Efendi oğlum, evliyanın sözlerine kibar-ı kelâm denir, Velîler peygambere vâris olan zâtlardır. Binâenaleyh onlar zuhûr etmedikçe ve gönüllerine ilhâmât havale olunmadıkça mümkün mertebe söz sarfetmezler. Konuştukları zaman da bir sebebe binâen konuşur, hele hele sohbet açtıklarında yahut hitab ettiklerinde muhakkak emr-i mânevî ve zevk-i ilâhî ile kelâm ederler. Evliyâullahın isimlerini bilmek, en azından tarîkinin silsilesinde bulunan ve cümle tarikat ehlinin gönül silsilesinde mevcud olan velî zâtların ismini bilmek zât-ı âliniz için elzemdir. Evvelce zikrolundu, evliyâullahın ruhları, isimleri anıldığı demde bundan haberdar kılınır, zikredildikleri meclise ilâhî rahmetle ve nurla nüzûl ederler. Şeyhim, sultânım fakîre şöyle ta'rif ederdi; Oğlum, uyuyan kuşları bilirsin, boyunlarını kanatlarının altına doğru sokar öylece tünerler. Seslendiğin vakit hemen başlarını kaldırır, dikkat kesilirler. İşte evliyâullah hazerâtının ruhaniyetleri de böyledir. İsimleri anıldığı vakit hemen başlarını kaldırır, o meclislere ruhen intikal ederler. Tabiî ki bu sözler mânevi zevki olan kalbi uyanıklar içindir. Derdimiz münkiri ikrara getirmek değildir amma hiç böyle şey olur mu, diyenlere küçük bir îkazım var. Şeytan -şerrinden Allah'a sığınırız- ismi zikredildiğinde yahut onunla alakalı bir fiil işlendiğinde hemen o mecliste hazır olur. Allah'ın lanetinde olan şeytan bile anıldığında hemencecik orada bitiveriyorsa Allah Teâlâ'nın kabz-ı rahmânında ve ikramında olan velîler niye intikal etmesin? İşte bu kadarcık söz bunu kabul etmeyen münkirlere kâfi gelir. Hz, Ömer (ra) üç aylık mesafedeki komutanına sesleniyor ve o kumandan da Ömer Efendimizin sesini duyuyor. İşte aynı sır bu halin vârisleri arasında cereyan etmektedir, vesselâm.

Pek kıymetli İhsan Efendi oğlum. Pirimiz Ramazaneddin-i Mahfi Karahisarî Hazretleri, Rûmeli'nde Halvetî tarîkinin neşv u nemâ bulmasına çok büyük vesilelerde bulunmuştur. Silsilemizde olan zâtlann hayatlarını bilmek ve hatta Hâce Bahâüddîn-i Nakşibendî, Müceddid Ubeydullah-ı Ahrar, Pîr İmam-ı Rabbanî, Pîr-i Türkistan Ahmed-i Yesevî, Hz. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî ve onun piri Pir Necmeddîn-i Kübra gibi zevât-ı kirâmın hayatlarını ve menkıbelerini iyice öğrenmek ve hatta sizin durumunuzda olan bir kâmil derviş için onlarla mânen alışverişte bulunmak lâzımdır. Pîr Ramazan Efendi Hazretleri'ni İstanbul'a gittiğinizde Kocamustafapaşa semtindeki ismiyle müsemma (yani Ramazan Efendi Camii'nde) camide ziyaret ediniz. Câmiinin yakınında halvethânesi bulunmaktadır. Bir müddet orada Hazret-i Pir ile rabıta ediniz. İstanbul, İslam coğrafyasında en çok tekke ve zâviyenin bulunduğu beldedir. Bu mübarek beldede kırka yakın pir vardır. Şimdi gözümde bir bir o mübarek şehrin velîleri canlanıyor.

Efendimiz (sav)'i Medine-i Münevvere'de, evinde misafir eden mihmândâr-ı Resûlullah Hz. Hâlid Ebâ Eyyûb el Ensarî ve yine Efendimiz'in "Ne güzel kumandandır' diye müjdelediği Fatih Sultan Mehmed Han Efendimiz'in makamlan gözümde tütüyor. İstanbul'da yaşayan insanlar ne kadar şanslı. Her sokakta, her semtte velîler makam tutmuş. Pîr Hüsameddîn-i Uşşakî, Pîr Ismail-i Rûmî, Pîr Sümbül Sinan, Pîr Musa Musluhiddîn Merkez Efendi, Seyyîd Nizam Hazretleri, Pîr Mehmed Emîn Tokadî, Pîr Abdulehâd en Nûr-i Sivasî, Pîr Ümmî Sinan, Pîr Muhammed Nasühî, Bayramı ricâlinden Pîr Himmet Efendi ve Şazeliyye, Bedeviyye, Rıfaiyye ve Nakşibendiyye'nin birçok meşayihi bu güzel beldede medfundur. Bu mübarek belde-i tayyibeye şöyle bir nazar eylesen "Lâ ilâhe illallah Muhammedun Resûlullah" kelime-i tayyibesini aşikâre görürsün. Yeryüzünde Müslüman şehri olduğunu bu kadar bâriz vaziyette gösteren başka bir şehir yoktur dersem mübalağa etmiş olmam. Şehrin caddelerini ve sokaklannı dolaşan insanlar bile Cenâb-ı Hakk'ın rahmetine ve zikrine, muhakkak bir şekilde nail oluverirler. Zikretmeden, Fatiha okumadan burada yaşamak nerdeyse mümkün değildir. Semâlarında "Allahu Ekber" sesi, zemininde de şehit kanları vardır. İşte İstanbul'un Dersaadet ve Asitane olarak şöhret bulması boşuna değildir.

Seyyah İhsan Efendi oğlum, İstanbul hakkında çok güzel bir menkıbe var. Mademki yeri geldi, hem rahmete hem de ecdadımızı hayırla yâdetmeye vesile olur inşâallah. Fatih Sultan Hazretleri İstanbul'u fethettikten sonra hocası Akşemseddîn-i Velî'ye, "Bu fetih bize müyesser oldu lâkin merak ediyorum tekrar küffar eline geçmesi mukadder mi yahut bu beldenin Müslümanlann elinden çıkmaması için nasıl tedbir alalım?" diye sormuş. Hacı Bayram-ı Velî Hazretleri'nin halîfesi olan Akşemseddîn-i Velî Hazretleri bu mes'eleyi Cemâleddîn-i Halvetî Hazretleri'ne havale etmiş. "Beraberce gidelim, Hz. Şeyh'ten bunu suâl edelim." demiş. Hz. Şeyh Cemâleddîn Aksarayî Halvetî, Fatih Sultan Efendimizin bu sorusunu izn-i ilâhî ile şöyle cevaplamış: "Ey oğul, bu belde-i tayyibenin(güzel beldenin, İstanbul'un) kıyamet sabahına kadar küffâr eline geçmesini istemiyorsan öyle,bir nizam kur ki, her gün yetmiş bin kelime-i tevhîd bu mübarek beldenin

semâlarına yükselsin. İşte o zaman düşman istilasından emin olur." Hemen bunun üzerine Sultan Fatih Mehmed Han zikir halakalarının bulunduğu yerler ikame eylemiş. Meselâ Ayasofya Câmii, ki, diğer adı Câmi-i Kebîr'dir: Halvetîlere, Edirnekapusu'ndaki Kâriye Câmii ricâl-i Nakşiyye'ye havale edilmiş. Bunun gibi birçok sokak ve caddelere mescidler inşa edilmiş. Şerîat üzre bina olunan o mescidlere tarikat ehli sûfiler ta'yin edilmiş.

Bundan dolayı İhsan Efendi oğlum, yeryüzünde en çok câmi, mescid, tekke ve zâviye olan şehir İstanbul'dur. Hatırıma gelmişken şunu da arzedeyim: Sultan Fatih, Cemâleddîn-i Halvetî Hazretleri'ne hürmeten şehrin bir semtine Aksaray ismini ve bir mahallesine de Sofular ismini vermiştir. İnşâallah ziyaret ettiğinde Fatiha ve dualarını bu mekânlarda bol bol yaparsın. Bir velîyi göçtükten sonra ziyaret etmek, hal-i hayatında elini öpmekten farksızdır. **Görenedir görene, köre nedir köre ne...**

Cenâb-ı Hakk ziyaretlerini şimdiden kabul buyursun. İstanbul'daki bir mühim makam da şehrin yani sur içinin en yüksek mahalli Edirnekapı civarında Hz. Pîr Nureddîn Cerrahî Efendimiz'in kabridir. Bu zât pîrimiz Ramazaneddîn-i Mahfî Hazretleri'nin yolundan gelen çok büyük bir zâttır. Hakkında muhtasar ma'lumât yerinde olacaktır. Zîrâ bu zât hâtemü'l-mûctehidîn'dir.

Tabiî şimdi bunu da anlatmak lâzım. İhsan Efendi oğlum, Hâtemü'l-evliyâ ile, hâtemü'l-müctehidîn ayrı mefhumlardır. Hâtemü'l-evliyâ kişinin velayet makamının nihayetinde olması mânâsına gelir. Yani herkesin kendine göre bir mânevî kabiliyeti vardır. Bu mânevi kabiliyet nisbetinde de velayet derecesi vardır. Velâyet derecesinin nihayeti nübüvvet makamının başlangıcıdır. Hiçbir velî nebî olamaz; muhaldir. Fakat velîler muhakkak nebîlerin ve bilhassa Nebî-yi zîşan Efendimiz'in bir cihetten vârisidirler. Velîler nebilerden feyiz alır, ümmetin velîleri tâbi oldukları peygamberin feyzinden hissedar olurlar. Dolayısıyla birden fazla velî hâtemü'l-velâyet makamına çıkabilir. Amma hâtemü'l- müctehidîn, tarîkatta içtihad eden pîrleriri sonuncusu demektir. Yani bu pirden sonra ehl-i tarikata yeni esmâ nizamı yahut evrâd tertibi verilmeyeceğine işarettir. Bu hazretin Efendimiz(sav) ile acayip benzerlikleri vardır. Şöyle ki: Efendimiz'in ism-i âlisi Muhammed, peder-i muhtereminin ismi Abdullah, valide-i ismet penahlanın ismi Âmine, refîka-i hür iffetlerinin ismi ise Hatice'dir. Ayrıca veladet-i mübarekeleri(mübarek doğumlan) 12 Rebîu'l-evvel isneyn gecesidir(pazartesi). Hâtemü'l-müctehidîn olan bu zât-ı âlinin de ismi Muhammed, babasının adı Abdullah, valide-i muhteremelerinin adı Emine, zevce-i muhteremelerinin adı Hatice'dir ve acayip ki veladetleri (doğumları) 12 Rebîu'l-evvel İsneyn(Pazartesi) gecesidir.

Efendimiz hâtemü'l-nebiyyîn'dir. Nebilerin sonuncusudur. Hazret-i Pîr, Hâtemü'l-mûctehidîn'dir. Yani tarîkatta ictihad edenlerin sonuncusudur. Bu sebebden dolayı kendisine pîrlerden mânevî emanetler verilmiştir. Hazret-i Abdulkâdir Geylânî saç tekbirlenmesini, Pîr Ahmed er-Rıfaî salât-ı kemâliyesini, Pîr Ahmed el-Bedevî, Bedevî güllesini, Pîr İbrahim-i Dussûkî mânevî terbiyesini,Pîr Bahâüddîn-i Nakşibendî aşr-ı şerifi, Pîr Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî sikke-yi şerîfelerini, Pîr Sümbül Sinan dalga tevhîdini, Pîr Azîz Mahmud Hüdayî kendisinden sonra gelen altıncı postnişînine emr-i mânevî ile bu hazrete mavi postunu ve daha birçok pîr mânevî emanetlerinden bir veya birkaçını bu mübarek zâta tevdi' eylemiştir.

Güzel evlâdım, bu kubbe altında nice ehl-i hal ve velâyet sahibi zâtlar mevcuttur. Hak Teâlâ cümlesinin feyzinden hissedâr eylesin. Zât-ı âlinize ilk mektubumda evliyânın tarîkleri bir su kaynağının muslukları gibi yani şadırvanın çeşmeleri gibi demiş idim. Kişi meşrebi ve mizacına göre bu kaynaklardan feyz almalı. Bu büyük zâtlann bulunması

ümmet-i Muhammed için rahmettir ve çok büyük zenginliktir. Yoksa falanca pîr büyük filanca pîr ondan küçük, benim şeyhim keramet sahibi, seninkinden daha âli gibi sözleri ancak câhil cühela söyler. Azîzler bu sözlerden ve bu sözleri sarfeden kişilerden beridirler. **Hangi Hak kapısı olursa olsun, ihlâs ile diz çöküp o kapıdan ilâhî rahmeti kana kana almak lâzımdır. Derviş başkasıyla uğraşmaz, samimiyetle bir kapıya bende olur.** Böylece cümle pîranın feyzinden azamî müstefîd olur. Allah için birbirini seven iki kişiye bile Cenâb-ı Hakk rahmetini yağdırıyorsa hiç samimi dervişler mahrum kalırlar mı? Eşrefoğlu Rûmî Hazretleri'nin buyurduğu gibi: "Allah bilir dervişlerin halini, vesselam"

İlâhî Yâ Rabbî, ismini andığımız anamadığımız, cümle ehl-i îmânın ruhlanm bizlerden hoşnud u razı eyle. Allah ve Resûl muhabbetini kalbden kalbe, akıtan her kim varsa Efendimiz'in Livâü'l-hamd'ı altında hepsini cem eyle. Allah için hizmet eden, Resûlullah'a âşık kullarınla kalblerimizi birleştirip Allah için birbiriyle sevişenlerden eyle. İlâhî yâ Rabbî, hakkı hak görüp tâbi olmakla bizi nzıklandır. Bâtılı bâtıl olarak görebilmek ve ondan kaçınabilmekle, rızkımıza mâni olacak ahvâlden bizi uzaklaştır. Bizleri hakka ve hakîkate muttali eyle. Gafletten halâs eyle. Hakk'a karşı agâh ve uyanık eyle. Cümle ihvan-ı yârânımızı gafletten îkaz eyle. Kabahatlerimizi afv ü setreyle. İçimizde ahlâk-ı rezile sahipleri var ise lütfen ve keremen hidayet eyle. Cümlemizi ve cümle ümmet-i Muhammedi ıslah eyle. Âhır ve akıbetlerimizi hayreyle. Sübhâne rabbike rabbil izzeti amma yasifun vesselâmun ale'l mürselîn velhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn.

29. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların yirmidokuzuncusudur.

Ahsenü'l-hâlıkîn, Ahkâmu'l-hâkimîn, Erhamu'r-rahimîn, nime'l-Mevlâ ve nime'n-Nasırîn, Ekremü'l-ekremîn, Rabbü'l-âlimîn, Rabbü'l-ârifin ve Rabbü'l-âlemîn, Cenâb-ı zü'l-Celâl, ve'l-Cemâl, ve'l-Kemâl ve takaddes Hazretleri'ne hamd ü senâ olsun.

Eşrefü'l-âlemîn, efdalü'l-âbidîn, ekmelü'l-kâmilîn, a'bedü'l-âbidîn, hâtemü'n- nebiyyîn, mahbûbu'l-âşıkîn ve rahmeten-li'l-âlemîn Efendimiz(sav)'e sonsuz salât ü selâm olsun. Hulefâ-i Resûlulah, evlâd ü iyal-i Resûlullah, ashâb-ı Resûlullah ve etba'-ı Resûlullah (sav) hazerâtına ta'zimat ve tekrimatımız tarafı âcizanemizden arzolunsun. Yâ Rabbî, nebiler, sıddıyklar, şehidler ve sâlihler zümresini bizlere refik eyle. Âmin

Es-selâmu aleyküm ve rahmetullahî ve berakâtuhû.

Derviş İhsan Efendi, Cenâb-ı Hakk, seni sırat-ı müstakiminde kâim ve dâim eylesin. Hoş nazarlara mazhar eylesin, bed nazarlardan muhafaza eylesin. Güzel evlâdım, zât-ı âlinize gösterilen ehl-i beyt hakkındaki rüya hakîkaten Cenâb-ı Hakk'ın büyük bir mazhariyetidir. Mübarek olsun. Seyr u sülûkunda sabit kadem olan dervişe işte böyle kademe kademe mertebeler gösterilir, kemâl menzillerine ulaştırılır. Ziyâdesiyle memnun oldum. Cenâb-ı Hakk feyzini müzdâd eylesin. Bu vesileyle ehl-i beytten bir nebzecik bahsetmek, bildiklerinin ve gördüklerinin haricinde birazcık da fakirin gördüklerini arzetmek ilerisi için lâzım olacaktır kanaatindeyim. Güzel evlâdım, ehl-i beyt-i Mustafa'yı sevmek sadece âşıklara değil cümle ümmet-i Muhammed'e bir nev'î farzdır. Farz, vâcib, sünnet tâbirleri mükellef kişinin fiillerini tasnif etmek üzre kitaplarda yerini almış ve öylece tâlim edilmiştir. Amma zahirî şartların yanında bâtını şartlar vardır. Meselâ; îmânın şartı 'amentü billahi' diye başlayan cümlede mevcûddur ki altıdır. Amma îmân ondan mı ibarettir? Tabiî ki hayır. îmân nimetinin ve cevherinin muhafaza olunması ve bu îmânın rükûnlarının belli olması için bu şartlar altı umde direk gibidir. Binanın duvarlarını ve çatısını yaptığında inşa etmiş olursun. Lâkin onu iskân etmek yani mesken haline getirmek ayrıca tefrişat ister. Pencere yaparsın, kapısını koyarsın, perdesini, kilimini, oturacak döşeğini hazırlarsın. Yiyecek, içecek muhafazası için bir yer, ayrıca evi ısıtmak için başka bir yer inşa edersin. Bunların hepsi eve dâhildir. îmânın şartlarını altı olarak bilip de sadece o altı şartın cümlelerinde ve zâhirinde kalınırsa, bu kişinin îmânı; penceresi, kapısı, tefrişatı olmayan evin haline benzer. Cenâb-ı Hakk buna işaret buyurarak Kur'ân-ı Kerîm'inde "Ey îmân edenler, Allah'a ve Resûlü'ne îmân ediniz." buyurmaktadır. Bu da gösterir ki, îmânın bâtınî şartı, derûnî hali vardır. Allah Teâlâ bunu tahsil etmemizi bizzat emretmektedir. îmânın bâtını şartlarından evveli edebdir. Edeb kalbin ahlâkı demektir. Yani kalbin Allah Teâlâ'nın râzı olduğu amellere rağbet etmesi ve Cenâb-ı Hakk'ın rızasından ve muhabbetinden düşmek korkusunun kalbde yerleşmesinin tezahürüdür.

Edeb mevzu'unu inşâallah başka bir vakit arzederim. Zaten seyr u sülûkunuzda bu edeb üzere yürümektesiniz. îmânın bâtınî şartlarından biri ise muhabbettir. Buradaki muhabbetten kasdımız fart-ı muhabbet yani aşktır. Muhabbetin ifratına yani tamamıyla bir bedeni, bir sahayı işgaline aşk denir. Aşk, Allah Teâlâ'nın hududunu aşmak mânâsına gelmez. Zaten o sebebden dolayıdır ki bu aşk, kalbdeki edebi zuhûra getirir. îmân zevkinin ve ziynetinin kalbde tam olarak temekkün(mekân tutması, yerleşmesi) etmesi halidir. Kul mahlûk olması ve Cenâb-ı Hakk'a abdiyyetle mukayyet olması hasebiyle, aşk ve muhabbetinde de başıboş değildir. Bu sahada da terbiyeye muhtaçtır. İnsanın terbiye sahası muhakkak bir insan elinden geçer. Cenâb-ı Hakk böyle murâd etmiştir. Şimdi bu beyândan sonra deriz ki; kişinin Allah ve Resûl muhabbetinin terbiyesine mazhar oluşu yani bu terbiyenin bu âlemde ismiyle, cismiyle zâhir oluşuna ehl-i beyt-i Mustafa denir. Ehl-i beyt, Resûlullah Efendimiz'in aşkına zahiriyle, bâtınıyla, kalbiyle ruhuyla tâbi olmak ve bu mensûbiyetle azîz olmak mânâsına gelir. Efendimiz (sav) ehl-i beytini Nuh'un gemisine benzetmektedir. Demek ki; dünyevî hırslar, makam ve mevki muhabbeti, hevâ ve hevese tâbi olmak yahut mâsivaya muhabbet ettiği halde Allah ve Resûlü'ne muhabbetten gafil olmak helâk edici bir tufandır. Bu tufanın önünde ne kal'alar, ne dağlar, ne başka bir şey tutunabilir, hepsini siler geçer. Amma Allah Teâlâ'nın lûtf u ihsanıyla vücûda gelen bir gemi bu tufandan selâmetle çıkılmasına vesiledir. Hak Teâlâ Ümmet-i Muhammed'in ma'rûz kalacağı tufana karşılık ehl-i beyt-i Resûlullah'ın halini nazarımıza vererek kurtuluş yoluna yani her şeyden çok Efendimiz'i sevme haline işaret eylemişlerdir. Ehl-i Resûl ile âl-i Resûl arasında fark vardır

malûmunuz. "Âl" kelimesi Efendimiz'in muhabbetine mazhar ve onun yolundan giden herkesi içine alır. "Âl-i Muhammed" olabilmek için ehl-i beyt-i Muhammed'i sevmek îcab eder. Tasavvuf ehlince on iki imam hazerâtı 'aşk imamları' olarak kabul edilir. Yani bunlar husûsî muhabbetin, Allah Resûlü'ne husûsî aşkın timsalidirler.

Muhterem İhsan Efendi oğlum, gerek ehl-i beyt-i Mustafa gerekse on iki imam mes'elesi, sû-i istimâle açık hale gelmiştir. Sanki bu zâtlar belli bir zümreye aitlermiş gibi yahut ancak belli kimseler bu zâtları seviyor ve sevgileri onlardan soruluyormuş gibi bir ahlâk-ı rezile husûle gelmiştir. Bunun altında başka tezgâhlar vardır. Bir kere ehl-i sünnet ve'l-cemaat olan, Allah ve Resûlü'ne îmân eden hiçbir kimse ne ehl-i beyti sevmemezlik halinde bulunabilir, ne de Hasan ve Hüseyin Efendilerimiz başta olmak üzere bu nesilden gelen imamları sevmemezlik edebilir. Tarihte böyle insanlar kendilerine 'ehl-i sünnetiz' deseler de bu onların kendilerinden rivayettir. Yani onları sevmemekle ehl-i sünnet olmak bir arada olmaz. Mümkün değildir. Şimdi gelelim bunları sevdiğini iddia ettiği halde ehl-i sünnet olmaktan uzak kişilerin haline. Bu gürûhun dalâletine birçok nişâneler vardır. Hangisinden başlamak lâzım fakir dahî taaccüb ediyorum ve hatta bunları beyân etmekten dahî hicâb ediyorum. Güya Hazret-i Ali Efendimizi severler, bu sevgilerinden dolayı Hazret-i Ebu Bekir, Hazret-i Ömer ve Hazret-i Osman Efendilerimize hakarette bulunup söverler. Diyâr-ı Rûm(Anadolu)'da Hazret-i Ali'yi peygamber gibi kabul eden hatta Şaman dini üzre Hazret-i Ali'yi Allah kabul edenler bile varmış. Zaten dalâlet küçük küçük başlarsa kişiyi büyük dalâlete sevkeder. Fazilet ve edeb de küçük küçük kabullerle kişiyi âl-i edeb sahibi kılar. Bu nasıl iştir? Hazret-i Ali'yi seven insanlar yahut bu iddiada olan kişiler nasıl olur da hazerât-ı Ebu Bekir, Ömer ve Osman Efendilerimiz'e dil uzatır, nâsaz laflar sarfederler? Bir kere asr-ı saadette ehl-i beyti aşk derecesinde seven kişilerin başında bu halîfeler gelmektedir. Bu üç zâtı en çok sevenlerin başında da Hazret-i Ali gelmektedir. Bu ahmak ve terbiyesiz insanlar sadece Hazret-i Ali Efendimiz'in ve on iki imamın çocuklarının isimlerini bilseler bu alçaklıktan vazgeçmeleri îcab ederdi. Öğrenmemeleri davalarında samimi olmadıklarını gösterdiği gibi, öğrendikten sonra hâlâ hakaret etmeleri hıyanetlerini ve alçaklıklarını göstermektedir. Fakîr Şam'da bizzat ziyaret ettim. Cenâb-ı Ali(kv) Efendimiz'in diğer hanımlarından olma üç çocuğunun kabri yan yana bulunmaktadır. Bekir bin Ali, Ömer bin Ali, Osman bin Ali şeklinde kabr-i şerifleri üzerinde Hazret-i Ali Efendimiz'in Bekir, Ömer ve Osman isimli oğullarının ismi yazılı öylece durmaktadır. Haseneyn Efendimiz'in çocuklarında, İmam Zeynel Âbidin, İmam Cafer Sâdık Hazretleri'nin çocuklan ve torunlarında Bekir, Ömer ve Osman isimleri mevcûddur. Peki bu nifak nereden geldi? Bunun menşei sadece cehalet değildir. Ümmet-i Muhammed içerisine bilerek sokulmuş fitnedir. Bu hıyanete çanak tutanlar da haindir, vesselâm.

Bazı ahmaklar da derler ki; on iki imam ma'sûmdur. Bilhassa Şia mezhebine mensub müraîler eimme-i ma'sûmeyn diyerek on iki imamı ma'sûm kabul eder, bunu yapmakla kalmazlar, o soydan gelenleri de ma'sûm kabul ederler. Bu akaidde olan kişiler kendilerini nasıl ehl-i sünnet ve'l-cemaate ve Resûlullah Efendimiz'in şeriatına isnad ederler? Bir kerre peygamberler sahib-i ismettir. Yani Allah Teâlâ onlarda isyan edecek bir zerre halketmemiştir. Fakat ma'sûmdurlar, denmez. Zîrâ onlardan zelle sadır olur. Ma'sûmdur demek, o fiili gaflet ve hıyanetle yapmadılar, demektir. Amma ma'sûm değillerdir. Zîrâ yaptıkları fiillerden mes'ul tutulurlar. Yani peygamberlerin dahî kendilerine mahsus bir hesap verme şekilleri vardır. Ma'sûm olsalar hesaba ne hâcet vardı? Bendeniz burada kelâm bahislerini açmak ve mevzu'u fikrî mütalaaya sevketmek için konuşmuyorum. Bu insanların dine dayandırarak kendi bid'atlerini yapmamaya kalkışmalarına mâni olman ve duyduğunda müdahale etmen için ma'lûmât arzediyorum. Zaten sırat-ı müstakimin feyzini, nurunu, kokusunu alan kişiye bu sözlerin çirkinliği ayan beyân görünür. Bu nurdan ve sürûrdan mahrum olana da sözle bir şey anlatmak mümkün değildir amma en azından habis fikirlerini etraflarına yaymalarına mâni olmak için ma'lûmât sahibi olmak şarttır. Hazret-i Ali Efendimiz'i veyahut Hazret-i Hasan ve Hüseyin Efendilerimizi hep nazara vermek isteyenlere de dikkat edilirse başka bir menfaat vardır. Ya mevcûd nizam içerisinde fitne çıkarmak, ya kendilerim oraya nisbet ederek kendi değerlerini artırmaya çalışmak veyahut siyaseten kendilerine bir zemin bulmak maslahatı peşinde koşmaktadırlar. Eğer böyle olmayaydı onlara bakan kişiler Hazret-i Ali Efendimiz başta olmak üzere ehl-i beytin ahlâkını, ibadet ve taatını, insanlara karşı mürüvvet ve ihsanını görürlerdi. Amma hak getire. Hazret-i Ali'yi sevdiğini söyler, alnı secde görmez. Hüseynî meşrebim, der, şarabı kafaya diker. Yâ hû be insafsız, namazı terk eden Yezid miydi, Hazret-i Ali miydi? Gece gündüz ayyaş olup kadeh kadeh içen Yezid miydi, Hazret-i Hüseyin miydi? Muharrem'de oruç tutmanın farz olduğunu hangi peygamber bildirmiştir? Yani Efendimiz(sav) böyle bir farzı bildirmiş midir? Kur'ân-ı Kerîm'de böyle bir emir var mıdır? Tabiî ki Muharrem ayının faziletine Efendimiz işaret etmiş, kendileri de oruç tutmuşlardır. Amma senenin her gününü oruçlu geçirse kişi, farz olan orucu tutmuş olur mu? Şah-ı Velî İmam Ali, Ramazan'da mescidde şehid olmadı mı? Hem Ramazan orucunu tutar hem de beş vaktini mescidde imam olarak îfâ ederdi. Bu nasıl muhabbettir ki muhabbet ettiğin

zâta ne kavlin, ne fiilin, ne halin, ne aşkın benzer. Bazen diyorum ki, acaba bunlar Yezid de, uyanıklık yapıp Ali mi görünüyorlar? "Namaz kılmaz mısın?" diye sordum, ne dese beğenirsin? "Bizim namazımızı Ali kıldı." Fesübhânallah... ya bunlann başka Ali dedikleri biri var, yahut da tâbi oldukları deli var. Kur'ân'dan sorarım, Kur'ân bilmez. İlla âyet okusa, ne kadar te'vil âyet varsa yaptığı fiile uygun bir te'vil bulup Kur'ân'ı da tahrif etmeye çalışır. Cenâb-ı Hakk şerlerinden muhafaza eylesin.

İhsan Efendi oğlum, bu mektûb böyle başladı, galiba böyle devam edecek. Bu arzettiklerim mühim mes'eledir. Eskiden Balkanlar'da İslâm'ın sancaktarlığım Bektaşîyye yaparken şimdi bu sancak da yerlere düştü. Nerde o eski Bektaşî dervişleri! Allah, Muhammed, Ali diyerek akıncıların ardından hatta bazen önünden, dört bir tarafa, Balkanlar'a ve Avrupa'ya yayılırlar, halkın teslis inancını kullanarak ve o damardan girerek Hıristiyanlar arasında İslâm'ı yayarlardı. Herhalde bu ecnebiler Bektaşîyye'nin bu kuvvetini farkettiler ki, tahribatı ilk önce bu meşreb üzerinde yapmaya başladılar. Meşrebe içkiyi soktular, hevâ ve hevesle kadınları, kızları dâhil ettiler. At izi it izine döndü. Pîr izini bozdular. Şimdi belki dersin ki; "Efendim, pîr yolu bozulabilir mi, sahibi yok mudur?" Evlâdım, pîr yolu pîr sözünü tutanlar için bozulmaz. Yoksa bir çıkarsın, pîr çıkarsın. Görmüyor musun Hazret-i İsa(a.s)'nın tebliğ ettiği dini ne hale getirdiler? Hz. İsa "Ben Allah'ın oğluyum." dedi mi? Tevhîd akaidini teslise çevirdiler. Yaptıkları melanetten utandıklarından "Yok, esasında teslis yapmıyoruz, şöyle şöyle kasdederek böyle diyoruz." gibi te'vile kalkıştılar. Sen neticeye bak. Şarab içiyorlar, Hazret-i İsa'nın kanıdır, diyorlar. Pul gibi ekmeği ağızlarına tıkıyorlar, İsa'nın etidir, diyorlar. Peygamberin kanını içen, etini yiyen ümmetten ne beklersin? İşte bunun gibi yani Allah Teâlâ'nın bahşettiği dini bile insanların eline bıraksan tahrif oluyor. Hiç pirlerin meşrebi tahrif olunmaz mı? Güzel evlâdım, insan dine kendisini uydurmaya çalışmalıdır. Dini kendisine uydurmaya kalkarsa böyle acayip sapıklıklar zuhûr eder. Tarîkat ve meşrebler de böyledir. Kendini yola uyduracaksın. Yolu kendine uydurursan, uydurur uydurur durursun. Azgınlığa had ve hudud kalmaz. Binâenaleyh, bugün Bektaşî meşrebine inen tokat ne şundandır ne bundan. Allah Teâlâ'nın indirdiği bir silledir ve başta Hacı Bektâş-ı Velî olmak üzere erenlerin gadapla vurduğu tokattır. Bak şimdi güleceksin. Geçen senelerde bir gürûha tesadüf ettim. İnsan yaşadıkça daha ne maskaralıklar görecek. Allah hayatın da mematın da hayırlısını ihsan eylesin. O gürûha sordum; siz kimlersiniz, diye. Ne dediler, biliyor musunuz? Aleviyiz, Bektâşîyiz, dediler. Ben taaccüb ettim. "Yani Hazret-i Ali'yi seven Bektaşîleriz mi demek istiyorsunuz?" O adamcağız ne dese beğenirsin. "Hayır biz Aleviyiz hem de Bektâşîyiz." dediler. Yâ hû bu nasıl iş? Alevîlik Şia gibi bir mezheptir, dört halîfeyi kabul etmez, hatta bazıları Efendimiz'i kabul etmez, dört imamı tanımaz(yani İmam-ı Âzam, İmam Şafiî, İmam Mâlik, İmam Hanbelî). Kendilerince sözüm ona ibadetleri, farklı farklı amelleri vardır. Bektaşîyye ise çok farklıdır. Bektaşîyye tarikattır. Her tarîkat muhakkak şeriat üzredir ve gene muhakkak dört mezhepten birine mensubdur. Ahmed-i Yesevî Hazretleri'nin yolundan gelir Bektaşîyye. Acaba bunlar "Makâlât"ı da mı bilmezler? (Mâkâlat, Hacı Bektâş-ı Velî'nin sohbetlerinden kaleme alınan eserdir. Zîrâ Bektaş-ı Velî Hazretleri'nin yazmış oldu¬ğu eser mevcûd değildir.) Bir Bektaşî sofusunun kıldığı namazları, tuttuğu oruçları yani bu meşrebin nafile ibadetlerini yapabilecek adam pek azdır. Bir kere beş vakit namaza beş nafile namaz ilave olunur. Her abdestten sonra asla terk edilmeyen salât-ı vudû(abdest namazı) vardır. Pazartesi, perşembe oruçları, ayın ortasında üç gûn oruç. Ayrıca Recep ve Şaban ayları oruçla geçer. Dâimâ zikir üzre olur, halk arasında zikrini gizler. Daha birçok nafile ibadetlerle nefsini tezkiye eder bir Bektaşî dervişi. Ahkâmı, erkânı gayet zordur. Bektaşîyye kişniş şekeri değildir. Demir leblebidir. Dâimâ irfan üzere müteyakkız (uyanık) olmalıdır. Velhasıl, şimdi al sen bu meşrebi, sapık bir mezheple aynı kefeye koy. Bu şuna benziyor: Adama soruyorsun, siz kimlersiniz diye, o da cevaben Caferîyim, Nakşîyim, diyor. Bir başkasına soruyorsun, Kadiriyim, Zeydîyim, diyor. Diğerine soruyorsun, Mecûsîyim, Rufaîyim, diyor yahut Hıristiyanım, Mevlevîyim, diyor. Eşeğim, Kıbrıslıyım, demek gibi bir şey. Güzel evlâdım, hep ağlatacak değiliz ya! Bazen de böyle güldüreceğiz. Zaten işimiz artık buna döndü. Ağlanacak hale gülmekteyiz. Daha acayibi halk o kadar câhil hale geldi ki, bunlar arasındaki tezat ve tenakuzun farkına bile varmıyorlar. İşte hevâ, hevese tâbi olmak, Hak Teâlâ'nın zikrinden yüz çevirmek kişiyi böyle şeytanın maskarası câhil olmaktan kurtaramıyor.

Derviş İhsan Efendi oğlum, Hazret-i Ali Efendimiz'i sevmek ile Alevî olunsaydı, Hak Teâlâ, Resûlullah Efendimiz, Cebrail(as) hepsi Alevî olurdu. Hz. Hüseyin'in ve ehl-i beytin muhabbetini savunanlarda bir illet daha farkettim. Bizim Balkanlar'da birçok tekke var. Eskiden bu tekkelerde ehil insanlar yetişir ve postnişîn olurlardı. Şimdilerde ehliyet sahibi ve mânevî terbiyeden nasîbdâr olmuş kişiler azaldı. Babadan oğula, oğuldan onun oğluna geçen şeyh müsveddeleri tekkeleri işgal etti. Şimdi "Ne alâkası vardır?" diyeceksin. Şöyle alâkası var: Dededen, atadan kendilerine bir şey kaldığını ve kendilerine hürmet edilmesi gerektiğini göstermek isteyen bu serseriler ehl-i beyti ve onların sülale-i pâklerinden

gelenleri devamlı olarak zikrederek "Bakın işte biz de böyle bir aileden geliyoruz, nasıl peygamberin torununa kasdettiler, sizler de şeyhinizin oğluna ve torunlarına, ailesine kasdetmeyiniz, hürmet ediniz." demeye getiriyorlar, yani davaları başka. Bir kişinin dedesi mimar diye torununa mimarlık beratı veriyorlar mı? Babası hekîm olanın çocuğuna "Al şu hastayı, tedavi et!" diye eline hasta veriyorlar mı? Amma hem ilmi tahsil etmişsin, hem o ilim hal olarak sende zuhûr etmiş, bir de böyle bir aileye mensubiyetin var, pek âlâ. Âlâ ve rânâ. Hiç kimsenin lafı yok. Amma sen durduk yere kendini hep o büyüklere nisbet ederek, falancanın, filancanın soyundan geldim, diyerek ihvanı ifsada, ümmet-i Muhammed'i iğfale kalkışıyorsan Hak Teâlâ'nın sillesinin ne sadası ne devası ne de davası vardır. Bir gün tepene muhakkak iner. Bizim korkumuz, bu nev'î insanlar yüzünden cemiyetlerin tamamen helâk olmasıdır. Cenâb-ı Hakk bu gâfillerin şerlerinden ve şerîr hallerinden bizleri muhafaza eylesin.

Ehl-i beyt-i Mustafa'nın muhabbetine mazhar İhsan Efendi oğlum. Diyar-ı İran'da, ki Şiiler de ehl-i beyt için ağlar, ehl-i sünnet cemaati de. Şiiler siyaseten ağlarlar. Yani sadaret bizde, Müslümanlara biz baş olmalıyız, derdindelerdir. Acemler, İmam Zeynel Âbidin Efendimiz'in eşinin Acem olması münasebetiyle oradan bu davayı gütmektedirler. Ehl-i sünnet ise muhabbetten ağlar. Bu muhabbeti taze tutarlar. Zîrâ kıyamete kadar muhakkak zâlimler, dini tahrip etmek isteyen ve sâlihlerin canlarına kasdedecek olan şakîler olacaktır. Bunlara karşı uyanık olmak için, ehl-i beytin muhabbetine yakın olmak lâzımdır. Ehl-i beytin, Efendimiz(sav)'e yakınlıkları sayesinde din-i İslâm ayân beyân anlaşılmıştır. Ehl-i beyt olmayaydı bugün Efendimiz(sav)'in sünnet-i seniyyesini idrak edemez, hayatımızda olması gereken birçok fiili amel olarak tatbik edemezdik. Cenâb-ı Hakk şefaatlerine nâil eylesin. Bu muhabbetlerimiz vesilesiyle ehl-i beyt-i Mustafa'nın himayesini ve himem-i ruhâniyetlerini üzerimize sayebân eylesin. Cenâb-ı Hakk bizleri râzı olduğu sevgi üzre dâim eylesin. Kör muhabbetten, şaşı muhabbetten, muhabbet ediyorum derken sırat-ı müstakiminden kaymaktan, râzı olduğu kullara dil uzatmaktan Ümmet-i Muhammed içersinde nifak çıkarmaktan ve çıkaranların şerrinden bizleri muhafaza eylesin. Cenâb-ı Mevlâ size âlem-i mânâda gösterilen ehl-i beyt hakkındaki o rüyanın ve mânânın sırrıyla yaşamayı ihsan eylesin. Rüyada beline sarılan o hizmet kemerini şerefle taşımayı ve dâimâ şerefle hizmet etmeyi Hak Teâlâ nasîb eylesin.

Allahümme salli ala Muhammedin ve alâ âlihî ve ehl-i beytihî, ve hulâfaihî, ve ezvâcihî ve evlâdihî ve ashâbihî ve etba'ihî ecmaîn. Ve âlihim velhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn. Dualar ve niyâzlar kabulü için el-Fatihâ.

30. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların otuzuncusudur.

Bizleri öldükten sonra dirilten ve yevm-i mahşerde huzuruna sevkedecek olan, her şeyi miktarınca ve kadrince takdir üzre yaratan, lûtfuyla keremiyle insanı başıboş bırakmayan, şerîatıyla bizleri kulluğa sevkeden, tarikatıyla muhabbetini bildiren, hakîkatiyle ilmine âşinâ, ma'rifetiyle de sırrına muhatab eyleyen, helâl ve haram çizgisiyle suflî varlıklar derekesine düşmekten muhafaza eyleyen, her şeyi kuluna hizmetkâr kılıp kulunu da kendi husûsî hizmetine tahsis eyleyen güzeller güzeli Allah Teâlâ'ya hamd ü senâ olsun.

Cemâline vuslat ve onun cemâl-i aşkıyla hizmet nasib-i müyesser kılınsın. İnsanlığı zulmetten nura, gafletten zikre, dalâletten hidâyete, küfür ve şirkten tevhîd ve îmâna; hiçbir ücret almaksızın, kimseden minnet beklemeksizin, en ağır imtihanlara pâk sinesini açarak ümmetine dâimâ hizmetkâr olan hem kavmin efendisi hem beşeriyetin fahr-i ebedîsi ve efendisi, merce-i fukara, enîsi'd duafâ, Hazret-i Muhammed Mustafa Efendimiz'e sonsuz salât ü selâm olsun. Ruh-i Resûlullah bizlerden haberdar olup, hoşnud u râzı olsun. Salât ü selâmın nâmütenahî ecrinden âli, ehli, ashâbı ve etba'ı hissedâr olsun. Cenâb-ı Hakk bu zevât-ı kirâmdan hoşnud ve râzı oluşunu bizlere vesile kılsın. Âmin.

Es-selâmu aleyküm, İhsan Efendi oğlum.

Hanımların muhakkak dînî terbiyeyi alması, ilm-i hal dâhil İslâmî her sahada tedrisat görmesi elzemdir. Hele bu harb illeti ve fukaralık, erkek nüfusun azalmasına ve maişet derdinin artmasına sebeb olmuştur. Bir de bunlara şüyu' bulan ahlâksızlık ve gavurca fikrî akımlar ilave olunca dînî terbiyenin sağlam olması iyice ehemmiyet arzetmiştir. Eskiden bir hoca hanım bir kişiye yetiyordu. Hafız teyze, hoca hanım şöyle dursun, bir kocakarı bile görgüsüyle hanımların müşkilini hallediyordu. Amma şimdi öyle mi ya? Şimdi eskisi gibi sadece cahillik, bilmemek hastalığı yok. Her türlü yanlış i'tikad, fikriyat ve sapkınlık, insanlarda bulaşıcı hastalık gibi kol geziyor. Bir yandan sayısız misyonerler, bir yandan i'tikadı bozuk âlim bozuntuları, diğer bir yandan da câhil, soysuz sûfi hareketler bu işgali ve hastalığı iyice şiddetlendiriyor.

Halk ne yapsın? Nasıl ayakta durabilsin? Ahlâk, fazilet, i'tikad, hamiyet, haya, ülfet, şefkât, sadâkat, şahsiyet gibi cemiyeti ve ferdi mânen ayakta tutan güzellikler olmadan nasıl bir hayat olabilir? Bir düşünsene evlâdım, Allah muhafaza, hayvanlardan farkımız kalır mı? İnsan, hayatının başında ekseri ma'lümâtı annesinden alır. Baba çocuğun hayatındaki çerçeveyi çizer. Lâkin onun içini ana terbiyesi belirler. Anne câhil kalır, bozuk i'tikadda olur, haram-helâl bilmezse, Allah ve Resul muhabbeti, din gayreti olmazsa nasıl çocuk yetiştirebilir? Çocuk deyip geçme. Çocuk ki ailenin semeresi ve hepsinden önemlisi halîfetullah ve hazret-i insan-ı kâmil namzetidir. [audio http://semazen-doc.com/mestmp3/annecigim.mp3]Baba, terbiyeden birinci derecede mes'uldür. Bu mes'uliyet, hanımının ilmî ve dinî terbiyeyi almasına yardımcı olmaya hatta elinden gelen gayreti göstermeye sevkeder. Şimdi bazı erkek müsveddeleri

[Umutrehberi.com]

kadını hizmetçi gibi görüp ne ilimle ne mânâ ile alakadar olmasına müsaade ediyor, bir de kendilerini dindar diye el âleme satıyorlar. Çocuklarıyla kendileri uğraşsa ne âlâ... Onu da yapmadıkları gibi birde kaba kuvvetle hanımlarına muamelede bulunuyorlar. Sadr-ı İslâm'da böyle miydi? Tabiî ki böyle değildi. Hanımlar her sahada âdetâ erkeklerle aynı hizmetlerde ve makamlarda bulunmaktaydı.

Hanımlar mescidlerde, evde, mecliste hatta harblerde bile faal vaziyetteydi. Hz. Aişe Annemiz dinde fakih olduğundan ashâb-ı kirâm kendisinden mes'ele sorardı. Hz. Şâh-ı Şehîd-i Kerbela Hüseyin Efendimiz'in kızı Hz. Sükeyne'nin Muaviye'nin sarayında yaptığı muazzam hukukî ve siyasî hitabının İslâm tarihinin ve insanlık medeniyet tarihinin sahifelerinde emsalini bulabilir misin? Öte yandan şöyle, Allah velîlerinin hayatlarına bak, tedkik et. Bu muazzam şahsiyetlerin ardında, temiz nurdan anneler ve onların güzel terbiyesini görürsün. Annesinin sinesinde îmân nuru olmayan, Resül aşkı bulunmayan bir çocuğun hali nice olur? Zîrâ çocuk babanın zahrından, ananın sadrından olur, derler. Bunu unutma... İyi belleyesin... Cemiyetlerdeki ve fertlerdeki nurlanma aileden başladığı gibi, gene ailedeki zulüm ve şekâvet cemiyetlerin çöküşünü hazırlamaktadır. İhya ve imha ailede başlar. Bak bazı hali bozulmuş tarikatlara, kadın ve içki ile başlamıştır bu sefil halleri. Ehl-i tarikatın hanım ihvanı ve valideleri güzel ahlâk üzre olursa cemiyetleri de güzel olur. Câhil, gafil olup da terbiye kabul etmez hale gelirlerse erenler yolunda hem erlerin hem de cemaatlerinin başını yer bitirirler.

Erkeğin nefsi hanımında zuhur eder, kendini gösterir. Kadının nefsi de çocukta tezahür eder. Bunlar birbirine bağlıdır. Er olan kişi hem kendinin ıslahına hem de hanımların terbiyesine gayret edecek, o nurdan nasîbdâr olan hanımlar da cemiyeti i'mara memur olacak, ancak o zaman işler dört başı ma'mur olacak bilesin.

İhsan Efendi oğlum... Bendeniz nice analar gördüm... Sineleri Allah ve Resül aşkıyla yanıp tutuşan.,. Yüzüne baktığında iffetin ve ibadetin güzelliği yüzünden yansıyan... Gözünde yaş, elinde teşbih, dilinde zikir, duaları reddolunmayan... Ayıpları örten, cemiyeti ıslaha çalışan, gıybetin zinadan şiddetli bir günah olduğu şuuruyla herkese hüsn-i zanla ve mürüvvetle muamelede bulunan, Allah için seven ve herkes tarafından sevileri nice analar.... Ve nice hanım kızlar bilirim ki gece ibadetinin solgunluğu yüzüne nur olmuş, nur-i îmânla mahlûkata nazar etmek gözlerine sürme olmuş. Gençliklerinin emanet olduğunu, ahlâk ve ilmin en kıymetli ziynet olduğunu, en güzel elbisenin de takva olduğunu idrak etmiş nice îmânlı kız evlâdı var... Bakarsan bağ ölür; bakmazsan dağ olur, demişler. Bu insanlar gökten zembille mi indi? Tabiî ki hayır. Ama yerdeki fitneden, cehaletten ve şehvanî isteklerden ilimle, irşadla sıyrılıp yükseldiler. Eskiden bu nev'î insanlar daha çoktu. Ahlâkı bozuk, ahlâksızlığı alenen yapanlar acaba gökten taş gibi mi düştü, diye bakılırdı. Şimdi ise güzel ahlâk üzre olanlar acayip karşılanıyor. Geçenlerde bir hâdise duydum. Hatta şâhid olanları dinledim. Çok' üzüldüm. Yedi ceddi şeyh olan bir aile Avrupa'da seyahat ve ikamet ederlerken sanki eskiden zorla îmân etmişlermiş gibi hem ibâdâtı hem tesettürü bırakıvermişler. Öyle kalsa gene bir derece. Bu yetmezmiş gibi tesettürlü Müslüman kardeşlerimizi de bağnazlık ve mürtecîlikle(gericilik) itham eder, levmederlermiş(kınarlarmış). Din ve îmân, içindeki hissiyatmış, önemli olan kalbin pâk olması ve âleme sevgi ile nazarmış. Bak şen şu işe oğlum, bunlar yeni değil, bu sapık i'tikad evvelden de var. Yâ hû, kalbleri en iyi bilen kimdir? Hz. Allah (cc). O Hak Teâlâ ki Kur'ân-ı Kerîm, Kelâm-ı Kadîm'inde, Sûre-i Mülk'te ne buyuruyor? “Her şeye hiçbir şeyin ihâta edemeyeceği şekilde muktedir olan o Allah ki ölümü ve hayatı yarattı, ki sizin hanginizin en iyi ameli (işi) var ortaya çıksın, âşikâr olsun.” buyuruyor. O halde düşünmez mi ki bu ahmak insan, kalbleri en iyi bilen Allah Teâlâ bile kuluna amel güzelliğini zâhir eylemesini emrederken kullan nasıl amellerindeki bozukluğu ile temiz kalbini arzetmeye kalkar. Küpün içinde ne varsa dışına o sızar. Bir devletin kanununu ihlâl eden ve eşkıyalık yapan, ben devletime âşığım, vatanperverim, dese devletin kadısı bu çürük mazereti suçun hafifletilmesi veya cezanın iptali için vesile kabul eder mi?

Efendimiz(sav) ibadet hususunda başımızın tâcı Fâtımâ Annemiz'e ; “Kızım Fâtımâ, babanın resûl, peygamber olmasına güvenerek sakın sakın ibadetini ihmal etme” buyurmadı mı? Hem mâdem kâinata muhabbetle ve şefkâtle nazar etmek lâzımdır deniliyorsa niçin dinini titiz yaşayanlara dil uzatıyor ve onları levmediyorlar? Ah evlâdım, bu kokuyu iyi bilirim, bunda rahmani koku yok. Asırlardır îmânın misk ü amber kokusuna tahammül edemeyenler, karşımızda tir tir titreyen leş kargaları, Allah korkusu ve Muhammed kokusu olmayanlar, kendilerini de korkutmayan Müslüman tipinde cenâbetler yetiştirmeye gayret ediyorlar. Korkarım gün gelecek Müslümanlar kendi vatanlarında bile inandıkları gibi yaşayamayacak, câhil bırakılacak veya bilseler dahî Müslüman gibi yaşamalarına müsaade edilmeyecek. Efendimiz (sav) zaten bunları kıyamet alâmetlerinden olarak açıkça zikretmişlerdir.

[Umutrehberi.com]

İhsan Efendi oğlum, bu nev'î vakıaları zât-ı âliniz de duymuş, belki de şâhid olmuşsunuzdur. Maalesef durumlar böyle. Kasdım, sizi üzmek veya durumun vehametini beyân etmek değil, tedbire sevketmektir.

Daha evvelce de arzettiğim gibi aile hayatı mühim, hanımların irşadı da bir o kadar mühim mes'eledir. Mezun olan hanımlar ders başı olsun, hanımlar arasında sohbet açsın. Bunu teşvik ediniz. Hanımdan şeyh olmaz, yani hanım tesbihat veremez. Ama hocalık yapar. Mürşidin verdiği tesbihatı hanım kardeşine ta'rif edebilir. Hiçbir erkeğin, mürşidin olmadığı mekânlarda vekâleten bazı tesbihatı telkin etse de "Su geldi mi teyemmüm bozulur." mucibince bu durum ancak muvakketen olabilir(Geçici bir süre içindir, asli hal değildir.). Hanımlar kendi aralarında izin dâhilinde cemaat olarak zikir yapabilirler. Hanım kişi semâ yapar. Lâkin sabah namazından sonra ya seccadesinde yahut sadece hanımların bulunduğu zikir meclisinde semâ eder. Çıkıp da erkeklerle semâ edecek değil ya? Gerçi Efendimizin zahir şeriatını dahî tahrif etmeye kalkışanlar, bâtın tarikatını da iptal etmekten geri durmayacaklardır. Tekkelere içkiyi sokanlar buna da bir kisve bulmaya kalkacaklardır. Uyanık olmak, bu gâfillere fırsat vermemek lâzımdır.

Evlâdım, hanımlar muayyen günlerinde tarikat derslerini çekemezler. Lâkin ders yerine olmayan tevhîd ve salât ü selâmla meşgul olabilirler. Dersin haricinde olan ve nafile olarak çekilen yetmiş bin kelime-i tevhîd gibi sayılı tesbihatı yapamazlar. Yani tevhîd edebilir ama sayıya dâhil etmez, lisânını ve kalbini zikirle meşgul eder. Bunu yaparken dahî namaz abdesti alırsa hürmete binâen güzeldir. Almazsa da bir şey îcab etmez. Diğer suâlin cevabına gelince, mekânın ve meclisin emniyeti varsa hanım kişiler erkek hocanın veya mürşidin dersine iştirak ederler. Zaten dinimizin hükümleri ve ashâb-ı kirâmın tatbikatı gayet sarihtir.

Hanımlardan biat alınırken el tutulmaz. Bizim tarîkimizde usûl, hanımlardan biat alınırken muhakkak başka bir hanımın da hâzır-ı bil meclis olması ve tesbih tutturarak biattir.

Herkes hissiyatının sevkiyle hareket eder. Hanımlarda hissiyat galiptir. "Bir erkek 40 senede, hanım 40 günde velayete erer." derler. Ancak çabuk düşebilir. Binâenaleyh, hanımların irşadı ziyâde dikkat isteyen bir mes'eledir. İnşallah ömrümüz olursa bu sahadaki tatbikattan etraflıca bahsederiz.

Cenâb-ı Hakk, kadını ile eriyle, ahlâk-ı Muhammedîye ve Kur'ân-ı Kerîm'in nuruyla hidayet eylesin. Esir-i şehvet olmaktan muhafaza eylesin. Ahlâk-ı rezîleye esir olanlarımızı halâs ile ıslah eylesin. İffetiyle, hayâsıyla ziynetlenen, iki cihanda aziz ve hayırlı murâdına nâil olsun. Bizleri “muttakîlere imam” olarak beyân edilen zümreden eylesin. Ezvâc-ı mutahharat vâlidelerimizin ve ehl-i beyt annelerimizin vesilesiyle bizleri efendiler efendisi Resûl-i kibriyâ'ya yakîn eylesin.

Âmin, bi hürmeti Tahâ ve Yasin ve âl'i Ya-sin velhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn.

31. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların otuzbirincisidir.

Ma'bûdumuz, maşûkumuz, mahbûbumuz kendisiyle vücûd bulduğumuz, ibadet ve taatların, hamd ü senâların sadece kendisine hasrolunduğu, ta'zime, tesbîhe, tenzihe ve tehlile lâyık bizlerin teşbihinden ibadet ve taatından ve tavsifinden münezzeh olan maksûdumuz, matlûbumuz güzeller güzeli Allah'ımız, zü'l-Celâl ve tekaddes Hazretleri'ne hamd ü senâdan âciz olarak fakat yine de kendi lûtf u ihsanıyla ve bizlere in'amıyla, sonsuz hamd ü senâ eder, dergâh-ı mecd-i ulûhiyetinden rıza-yı şerifini ümid ederiz.

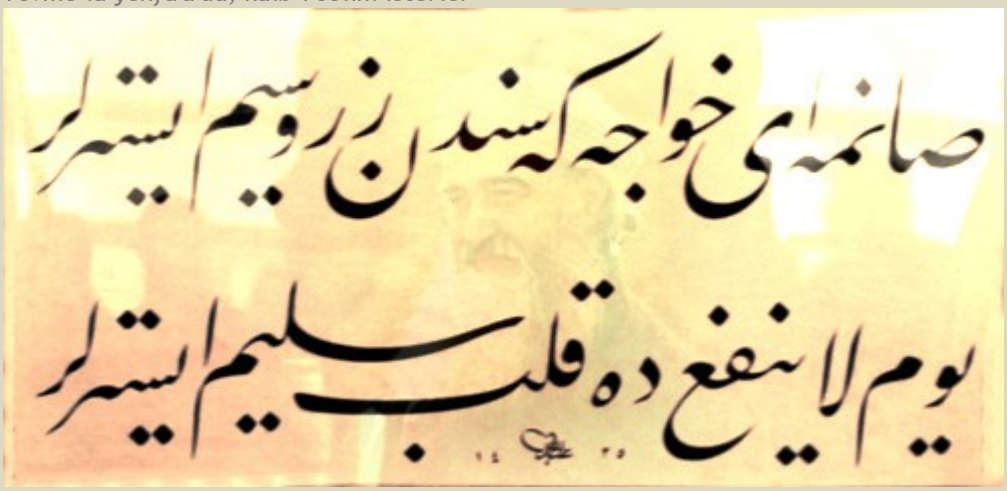
Sultanü'l-enbiyâ, mahbûb-ı kibriyâ, şefî-i rûz-i ceza, enîsi'd-duâfa, merce-i fukara, sahib-i kabe kavseyn ev ednâ, Resûlen, Mekkiyyen, Medeniyyen, Haşimiyyen, Kureyşiyyen, Ebtahiyyen, ruhiya ve ruhaniyya sultânımız, efendimiz Resûl-i kibriyâ'ya salât u selâmdan âciz iken ümmet-i Muhammed olmaklığımız hasebince lütfedilen bu vesileye sığınarak salât ve selâm eder, salâvât-ı şerîfelerin sırrıyla o Fahr-i âlem Efendimiz'e arz-ı hal eyleriz. Ruh-i Resûlullah'ın bizlerden hoşnud ve râzı olmasını Cenâb-ı Hakk'tan niyâz eder, ashâb-ı kirâm rıdvanullahı Teâlâ ecmaîn hazerâtının dahî arkadaşlıklarını sırat-ı mustakîm üzere refakatlerini Rabbü'l-âlemîn Hak Teâlâ'dan taleb ederiz. Cenâb-ı Hakk bizleri "ve hasüne ülâike refika" âyet-i kerîmesinin sırrına mazhar eylesin.

Allah Teâlâ'nın selâmı üzerine olsun İhsan Efendi oğlum,

Derviş İhsan Efendi oğlum. Cenâb-ı Hakk Sûre-i Yunus'ta "Dikkat ediniz, şol evliyâullah ki (o Allah velîleri ki) onlara korku yoktur ve mahzûn da olmayacaklardır." buyurarak Allah Teâlâ'ya yaklaşmanın ahvâlini beyân edip devamında o kimselerin Cenâb-ı Hakk'tan ayrı düşmek ve muhabbetinden uzaklaşmak korkusunda ve Allah'a îmân etmede sabit kadem oluşları nazara verilmektedir. İşte maksûdu Hak; matlûbu, rıza-yı Hakk olanlar dünyevî kaygılardan âzâd olurlar. Küllî iradenin câzibesi ve Hak Teâlâ'ya muhabbetin, ülfetin zevki onları havftan (bilemedikleri korkudan) ve mahzûn (hüzünlü olmak, sebebsiz yere dünyevî işlerden sıkıntı duymak) olmaktan muhafaza eder. Allah Teâlâ'ya âşinalık, uzaklıktaki korkuya benzemez.

Cenâb-ı Hakk bu âlemi imtihanhâne olarak te'sis etmiştir ve Kur'ân-ı Kerîm'inde "Yemin olsun ki sizi bir şeyle imtihan edeceğim. ..." buyurarak kimsenin bu imtihandan âzâd olamayacağını beyân eylemiştir. Mal mülk, evlâd u iyâl, insanın edindiği diğer semereler bu âlemin ziynetleri, süsü mesabesindedir. Ama aslolan bu imtihanhânede Allah Teâlâ'ya kulluk imtihanını vermek, kul olduğunu tasdik edebilmektir. Evvelce de söylediğim gibi insan bu âleme ulûhiyeti tahsil etmek için gelmedi, ubudiyeti tahsil ve te'vil etmek için geldi. Fenâ sahasının imtihanları satıhtadır. Allah Teâlâ'ya kurbiyyetin imtihanları ise derûndadır yani bâtındadır. Evliyâullah da Cenâb-ı Hakk'tan çekinir, avâm da. Lâkin evliyâullah huzurda olduğunu müşahede eder ve onların korkulan avâm-ı nâsın (insanların çoğunun, ekseriyetinin) korkulan gibi değildir. Ekseriyet, canıma ne olacak, malım mülküm elden gidecek mi, evlâdımın istikbali nasıldır, gibi korkularla ömrünü harceder ve bunları kaybetmemek için Cenâb-ı Hakk'a müracaat eder. Halbuki erbâb-ı kurbiyyet ve velâyet olan zâtlar her şeyi O'na yakınlığa vesile eder, O'ndan gayrı muhabbete meyletmez hatta O'na duyulan muhabbeti bile gene O'nun yoluna sevkeder, infak eder. İnşâallah bu sözlerim sorduğunuz suâle cevap olmuştur. Burada Bağdatlı Rûhî Efendi'nin gâyet hakîmhâne bir nutku vardır. Belki ezber eder ve hikmetinden istifade edersin.

Sanma ey hâce ki, senden zer ü sim isterler
Yevme la yenfâ'u'da, kalb-i selîm isterler

Ma'lûm, buradaki hâce'den kasıd şeriatın zâhirinde kalan ve hocalık taslayan kimselerdir. Yahut ilm-i zahirle âleme üstünlük taslayan kişilerdir. Dikkat buyurduysanız bu beyitte "O gün kişiye ne topladığı mal ne de evlâd u iyâli fayda verir Ancak selim bir kalb onu kurtuluşa sevkeder." mealindeki âyet-i kerîmeye işaret vardır.

Berzah-ı havf ü recâdan geçegör nâ-kâm ol
Dem-i âhirde ne ümmidü ne bim isterler

Âlem-i bi meh ü hurşid ü felekte her giz
Ne mühendis, ne müneccim, ne hekim isterler

Buyurarak insanın bu dünya hayatında hangi tahsili ederse etsin, hangi korku ve ümidle yaşarsa yaşasın Allah Teâlâ'ya kurbiyyeti tahsil etmedikçe müşkillerini halledemeyeceği, hayatım idrak edemeyeceği, hikmetinden de haberdâr olamayacağı beyân edilmiştir. İnsan hikmetsiz yaşayamaz. Hikmetleri ilâhî zemine nisbet edemezse o ilim de ona fayda vermez, huzur bulamaz. Hatta ilâhî hikmetlerden uzak kalarak edindiği ilim, huzursuzluğunu ve mükellefiyetini (sorumluluğunu) artınr. Fakîrin en çok hoşuna giden beyitlerse şunlardır:

Cürmüne mû'terif ol, taata mağrur olma;
Ki şifâhane-i hikmette sakim isterler

Kıble-i mâniyi fehmeylemeyen kecrevler,
Sehvine secde edip ecr-i azim isterler

Ezber et nükte-i esrar-ı dili ey Ruhî
Hâzır ol, bezm-i ilahîde nedim isterler...

Evet, aynen böyledir. Hak Teâlâ'dan tasdiki olmayan bir ilim yahut Hak Teâlâ'dan tasdik olunduğu halde tatbik olunmayan ilim kişiyi hataya düşmekten kurtaramaz. Hatta biliyorum zannıyla söz de dinlemez, nutuk haklamaz (Söylenilen nutku yerine getirmez, hak sözü tatbik etmez.)

Alem-i keşf-i mânide çok esrar açılır
Giremez nefs-i gazub, anda halim isterler

Sâkin-i dergeh-i teslim-i rızâ ol dâim
Ber-murad etmeğe hizmette mukim isterler...

[Umutrehberi.com]

İşte böyledir. Kişi bilmediğinin düşmanıdır. Nefsini bilmemek ve ilimden mahrum olmak gadabı celbeder. Gadap, hakkı ve hukuku tamamen unutup nefsini kâim kılmak sıfatının cebren kendisini göstermesidir. Ol sebebden gadap hilmiyetle teskin olmazsa yaptığı tahribada ve zararla kişinin yakasını bırakmaz. Akabinde kişi şehevâni zevkleri artmış ve bedenî zevklerini tatmin ile eyice Hak'tan uzaklaşmış olur. Bu acayip bir şeydir. Gadap şehveti besler. Hakk'a ibadetten mahrum olan kişilerin en bâriz özelliklerinden biri kendi kudretleriyle her şeyi yapacaklarını zannetmeleridir. Hak'tan gâfil olmak kibrin neticesidir. Kibir, hakkıyla tevhîd edememenin yani şirkin hastalığıdır. Kibir derinlerde ve kişilerin bâtınına çöreklenmiş bir illettir. Bu illet gadap ve şehvetle kendisini gösterir. Lâkin gadap şehvetten tehlikelidir. Çünkü gadap benliğini tam kabullenme halidir. Şehvet ise benliğini zevke âlet etmek veya zevkle memnun etmektir. Gadap, şehveti besledikçe şehevânî örtü gafleti ziyâdeleştirir, gaflet perdelerinin ağırlığı kişiyi önce ibadet taatın zevkinden, zikir ve sohbetin ülfetinden, Hak dostluklarının nazarından soğutur ve neticede kişi esir-i şehvet olduğunda ye'se ve ümitsizliğe düşerek hem ibadetten hem hakan abitlerden tamamen uzaklaşır. Etrafında tıkırtı duysa, ansızın huzuru bozulsa hemen korkuya ve evhama kapılır. Çünkü kaidedir: Hain kişi korkar. Nifaktan kurtulamadığı için devamlı nefsanî korkularla ömrünü harceder. Bu korkulan izâle için mal mülk edinir, sahte muhitlerde sahte dostluklar kurar. Yani işte şu an dünyadaki insanların ekseriyetinin haline dönüşür. Esir-i şehvet olanlar başkalarının hukukunu tanımazlar. Söz uzar gider, lâkin şehveti tatmin, neticede muhakkak esir-i nefs ve şehvet yapar. Mürşid-i kiram hazerâtı, kişileri tedavi ederken derece derece terbiyeve tâlimde bulunurlar. Çoğu insan zâhirî riyazatla Hakk'ı bulduğunu fehmeder. Halbuki içinde çöreklenmiş kibirden haberi yoktur. O kibir, şehvet ve gadapla kendini gösteremezse muhakkak kendisine tatmin için başka bir saha bulur. İbadet taatla meşgul olan kişiyi ucûb şeklinde ifsada kalkar. Onu halletse bu sefer varlık vehmine düşürür. Hep nefsin içinde, derininde bulunan kibrin yani şirkin dallarıdır bu nev'î haller. Peki bu nasıl izâle edilir? Bu hastalık, ihtisasla, hikmet öğrenmekle, kendince riyazat etmekle hallolmaz. Mürşidin terbiyesi dahî bir yere kadardır. Ne zaman insanın kalbinde aşk-ı ilâhî zuhûr eder ve bunun sirayet etmesine mâni perdeler kalkarsa işte o zaman kibir barınacak bir vücûd bulamaz. Zîrâ aşk vücûdsuzluktur. Peki bu nasıl olacak? El-cevap: Kemâl-i aşka mazhar olmuş bir kâmile aşk derecesinde mürîd olmakla. Kişinin mürşidine duyduğu bu muhabbet onu, yolunun büyüklerine ve neticede Allah ve Resûlü'ne mülhak eder. Mektûbun başında arzettiğim gibi, Allah Teâlâ bu yolun yolculanna nebîleri, sıddıyklan, şehidleri ve sâlihleri arkadaş eder. Cenâb-ı Hakk bu arkadaşlığın da, Kur'ân-ı Kerîminde "ve hasüne ülâike refika" buyurarak güzel arkadaşlık olduğunu tenbih eder. Herhalde suâlinize ziyâdesiyle cevap olmuştur.

Kıymetli İhsan Efendi oğlum, Hazret-i Pîr Ahmed er-Rifaî, evliyâullahın büyüklerinden Aktab-ı Erbaa denilen dört büyük kutbun ikincisidir. Sizin zikrullahta müşahede ettiğiniz o nev'î hallere "bürhan" denir. Bürhan, ma'lûm, delil demektir. Yani inkâr edilemez, müşahede edilen hüccet demektir. Şiş, kılıç ve gül bürhanını görmüşsünüz. (Rifaî tarikatında zikrullahta kalbî esmâ başladığında dervişler vücüdlarına şiş veya kılıçla tatbikatta bulunur, bazen de kor olmuş demir parçasını yalayarak veya ağızda hapsedib soğutarak acayip haller gösterirler, âyinde kullanılan bu aletlere 'zarf', gösterilen bu hale de bürhan denirmiş.) Başka başka bürhanlar da vardır. Şimdi sana lâzım olan şudur: Bir kere senin seyr u sülûkunla bunların alakası yoktur. Lâkin onların da yaptığı halleri acayip karşılama. Adı üstünde bu hale 'bürhan' denir. Bürhan denilmesindeki kasıd enbiyânın mucizesini inkâr edenlere ve evliyânm kerâmetini inkâr edenlere delil sunmaktır. Maddî âlemin hak olduğuna inanıp da mânânın hakkını teslim etmeyenlere bir îkazdır. Meselâ bazıları derler ki: "Efendim, Hazret-i İsmail'i bıçak kesmemiş, hiç bu mümkün mü veyahut Hazret-i İbrahim'i ateş yakmamış, böyle acayip şey olur mu?" İşte o zaman bu dervişler, kılıcı, Hazret-i İsmail(as)'in tesbîhatıyla vücüdlanna vururlar; hem acısını hissetmezler hem de o kılıç darbesinden kendilerine zarar erişmez. Ve sonra Âşık Yunus'un "Kılıç mı keser Allah diyeni?" sözü anlaşılmış olur.

Yahut Hazret-i İbrahim (as) ile alakalı âyeti okurlar ve ateşi ağızlarında söndürürler. Aynen senin anlattığın gibi yanmış et kokusunu duyduğun halde onların ağzında ne bir yanma ne de bir acı vâki' olur. İşte bu apaçık bürhandır. Rifaî dervişleri bu hali göstererek münkirlere "Bizler âciz, zayıf ümmetler olduğumuz halde işte bak, ne kılıç keser ne ateş yakar. Enbiyâya ve evliyâya bu nevî mucizeleri ve kerâmetleri çok görmeyin ve inkâra da yeltenmeyin." diyerek meydan okurlar. Fakat bu, herkes eline bir şiş alsın; orasına burasına batırsın, tecrübe olsun diye yapılmış bir şey olmamalıdır. Zaten Rifaî tarîkinde bu nev'î haller ekseriyetle gösterilmez yani sıkça yapılmaz. Tarikata dâhil olmaktan murâd, Efendimiz'in ahlâkını hal edinebilmektir. Gerek Rifaîyye'de gerekse başka tarîkte olsun kişi bu nev'î bürhanlara heves etmemelidir. Vakti saati gelince vuku' bulursa eyvallah deyup zarfı kabul etmelidir. Bu zikrullaha dâhil olduktan sonra size gösterilen mânâya gelince, evlâdım bürhan sırrı zât-ı âlinize verilmiş. Fakîrde bazı emanetler var. Teberrüken (yani uğur olsun ve öylece emaneten bulunsun diye) bende bulunmaktaydı. İnşâallahu Teâlâ mektûbun sonunda size şiş ve kılıç bürhanını, gürz ve gül

bürhanını ayrıca yılan ve akrep gibi hayvanların teshirini (bağlayan, emri altına alan), dualann metnini muhtasar olarak yazacağım. Fakîr size verdikten sonra zuhûr ettiğinde bu emanetleri kullanabilirsiniz. Ayrıca Üsküp'te karındaşım olan Rifaî şeyhi, Şeyh Mehmed Efendi'ye fakîrden selâm edüp teberrüken kendisinden bu emanetleri alınız. Almasanız da bir şey îcab etmez. Allah mübarek eylesin.

Pek kıymetli İhsan Efendi oğlum. Bizler devrân ederken, ma'lûm, kalbe doğru yani Kâbe-i Muazzama'yı tavafın aksi istikametine devrederiz. Devrânın sırrıyla alakalı göndermiş olduğum mektûbda tafsilatlı şekilde bu durum îzah edilmiştir. Fakat bahsettiğiniz zikir meclisindekiler sizin beyânınıza istinaden anlaşılıyor ki hem şeriatı hem tarikatı birbirine karıştırmış ne usûl-i şeriatı ne usûl-i tarikatı layıkıyla fehmetmiş hatta hicâb ederek söylüyorum, Allahu a'lem, bir mürşidden mezun olmadan taklid etmeye kalkışmış kişilerdir. Zaten size ma'lûm olduğu şekliyle kalbinizdeki daralma ve o kişilerin nazarlarındaki şeytanî bakış ferasetinizden kaçmamış. Bu nev'î durumlarda mürşidinizden salahiyetiniz yok ise müdahale etmemeniz yerinde olacaktır. Amma inşâallahu Teâlâ mektûbun sonunda bürhan emanetleriyle alakalı duaları verirken size mânevî kılıç nasıl çekilir ve bu nev'î mânâ düşmanlarının boynu nasıl vurulur, onu dahî tâlim edelim. Bu duayı okuduğunuzda size emanet olarak verilen mânevî silahı kullanır, mûcibince amel edersiniz. Bu nev'î sahtekârlara meydanı bırakmamak fütüvvettendir. Haddini bilmeyene haddini bildirmek, kırk yetime kaftan giydirmekten efdaldir, vesselam.

İhsan Efendi oğlum, mevzu' bu nev'î mukallidlerden açılmışken tarikatların esmâ'mı yahut usûllerini tilki gibi aşırıp hırsızlık yapan, ondan sonra da ortalıkta arz-ı endam eden birçok sahtekârlar vardır. Bizim gençliğimizde bu nev'î şeyler yok değildi. Lâkin muktedir, hem erkân bilir hem de yerinde müdahale eder kişiler vardı. Allahu a'lem bu zevât azaldığından meydan sahtekârlara ve bu uğursuzlara kaldı. Daha evvel namazı terk eden bir gürûhtan bahsetmiştim. Şimdi bir de biz Melâmiyiz diye ortaya çıkan ahmaklar türedi. Yâ hû, melâmet her tarîkte sâlikin neş'esine göre zuhûr eden bir haldir ve yüksek, ulvî bir haldir. Herkes melâmet ehli olamaz. Yani derviş olur amma melâmete muvaffak olamaz. Melâmet başkalarının kınamasına i'tibar etmemek, medh ü sena edilecek hallere erişse de kendindeki bu tecellîleri halkın nazarından kaçırmak yahut saklamak için gayret etmek demektir. Sülûkta bu iki şekilde zuhûr eder. Birincisi; yolun başında olan sâlik halkın kendisine alakasını ve teveccühünü hoş görür ve halkın hoşnudluğu, Hakk'ın hoşnudluğu ve rızasına muhalif derekeye gelirse mürşid tarafından mürîde halkın kınayacağı bir fiil yaptırılır. Hazret-i Aziz Mahmud Hüdayî Efendimiz'e ciğer sattırılması yahut bazı dervişlere saçı sakalı tıraş ettirmeleri gibi. Böylece müridin halkın ülfetinden alakayı kesmesi ve onlann muhabbetlerinin gelip geçici olduğunun gösterilmesi temin edilir.

İkinci yol ise; yolun kemâline yaklaşmış hatta kâmil mertebesine gelmiş mürîd, halkın kendisine i'tibar etmemesi, böylece Hak ile meşguliyetini daha rahat îfâ edebilmesi için kendi tedbiri ile melâmet kisvesine bürünür. Burada mürşidin müsaadesi vardır ancak bu hal dervişin tarikat içersindeki meşrebiyle alakalı bir durumdur. Ma'lüm, melâmet "levm" kelimesinden gelmektedir. Levm ise kınanmaktır. Şimdi zamanımıza gelince kendilerine "Melâmî" diyen bazı şahıslar bu hallerden uzak oldukları gibi, ne melâmetleri melâmet, ne de kerâmetleri kerâmet kabilindendir. Zîrâ ulemâ ile sofilerin arası açıldı. Bunu din düşmanları bilerek yapıyorlar. Sanki sofi olmayı, şeriattan uzaklaşmakmış gibi gösteriyorlar. Sofiler ile zâhir ulemânın arasını açarak da şer-i şerifin hükümlerini yahut şeriat ehli olan ve dini kendisinden öğrendiğimiz zâtlan çirkin göstermeye çalışıyorlar. O halde melâmet ehli olmak isteyen kişinin, hazır böyle düşünülmüşken, şerâitten görünmesi daha uygun değil midir? Çünkü şu an kınanan, kötülenen, zâhir ulemâsı gibi görünmektir. Sofiyim, diyen kişi kınanmak istiyorsa başına beyaz sarığı taksın, sakalı da koyversin, halk içine karışsın: İşte kınanmak için bir sebeb. "Yok efendim, biz hal ehliyiz, halimizi saklamak için ibadet ve taatı terk ediyoruz." diye iddia ediliyorsa zaten kınanmaya hâcet yok, bu nev'î kişileri Allah kınamış ve huzurundan tardeylemiştir. Bunlar, hem Hak katından hem halk katından düşmüş insanlardır. Esmâ-ı ilâhîyenin hikmetleriyle, zâhirdeki hâdiselerin bâtınındaki hikmetlerle güyâ meşgul olup biraz İbnü'l-Arabî Hazretlerinden, birazcık Niyâzî-i Mısrî Hazretleri'nden ma'lûmât aşırıp, bir de utanmadan kendilerini Hacı Bayram-ı Velî'nin o büyük halîfesi Bıçakçı Dede(Ömer Sikkînî Hazretleri)'ye nisbet ediyorlar. Namaz desen yok, oruç desen yok, ihvandan kardeşimiz sormuş, niye namaz kılmıyorsunuz diye, ne dese beğenirsin? "Biz salât-ı dâimûndayız." diye cevap vermiş. A iz'ansız herif, madem salât-ı dâimündaydın, hangi aralık çıktın da bu cevabı verdin? Zâhiri burada otururmuş, bâtını başka âlemde namaz kılarmış. Bu nasıl iş ise bunu, Efendimiz (sav) bile yapamamış. Ayakları şişinceye kadar namaz kılmış, Hendek gazasında dahî müşrikler namaz vaktini geciktirdiler diye onlara beddua eylemiş. Yani Allah Resûlü(sav)'nün çıkıp da kılamadığı âlemdeki namazı bu namussuzlar kılıyormuş da haberimiz yokmuş. Yâ Rabbî, bu nev'î şerli insanların şerrinden Sana sığınırız.

[Umutrehberi.com]

İhsan Efendi oğlum, bu nev'î insanlarla şeytan uğraşamaz. Zîrâ şeytanın bunlarla alıp veremediği yoktur. Hatta bu adamlann bulunduğu yerde şeytana hâcet de yoktur. Ne sohbetleri sohbete benzer ne usûlleri usûle benzer. Yüz kelime konuşsa her kelime diğer kelimeyi götürdüğünden ortada yokluktan başka bir şey kalmaz. Evet, insanların bir zaman, tarikatı şekilden ibaret zannetmeleri hasebiyle taklidde kaldıkları ve bu sebebden yollarını âtıl hale getirdiklerini bilmekteyiz. Onları îkaz mahiyetinde bazı büyük pîrler ve meşayih-i iz'am îkaz edici sözler söylemiş ve hatta bu seyr u sülük putlarını birer birer tepelemişlerdir. Amma bunun sebebini bilmeden, seyr u sülûktan haberdâr olmadan bunları taklid etmek, tarîkatın zâhirini taklid edenlerden daha âdi bir takliddir. Zîrâ bu durumda bâtınını taklid etmeye çalışan ahmak bir güruh zuhûr etmiştir. Haydi zâhirini gördün taklid edersin, bâtının taklidi mi olur? Bir de utanmadan kendinize Melâmî dersin. Bak sana Hazret-i Abdulkâdîr-i Geylânî'den melâmete işaret. Hazret-i Pîr "Dervişler zikirden sonra su içmesinler, zîrâ zikirden sonra bir iç yanması olur ve bu yanma vücûda hararet verir. Su içildiği vakit, içteki ateşin buharı yüze vurur ve benzi sarartır. Benzi sararınca o kişiyi görenler Allah korkusundan ve takva ehli olduğundan rengi ruhsan sararmış diye iltifat eder, rağbet ederler. Dervişe ucûb gelebilir. Bu halden, ziyâde sakınsın." buyuruyor. Al sana melâmet. İbadet taat edecek, Allah'ın farzlarını yerine getirecek, lâkin halkın rağbetine ve ülfetine mâni olacak şekilde tedbirini alacak. Söylemiştim, lâkin bir daha zikredeyim. Hz. Ömer(ra) hilâfeti sırasında bir gün cemaati topluyor ve şöyle diyor: "Ey insanlar, siz Ömer'i böyle görürsünüz de adam mı zannedersiniz. Bu Ömer putlara tapardı, Câhiliyye zamanında türlü türlü fenalıklar yapardı; halaları, akrabaları açken tek başına ziyafet sofraları düzer, hiç aldırmadan tıka basa yemek yerdi. İşte Ömer böyle bir adamdı." Bunun üzerine arkadaşı Abdurrahman bin Avf (ra), Hazret-i Ömer Efendimiz'in yanına gelerek "Yâ Ömer, sen ne yaptm, kendini bu kadar aşağılamak olur mu, senin nefsine yaptığın bu hareket âdetâ zulümdür." diye mukabelede bulundu. Hz. Ömer, Abdurrahman bin Avf'a "Yâ Abdurrahman, sen bilmiyorsun, bu nefsim neler söylemekte. Tek başıma kaldığımda 'Ey Ömer, sen bu ümmetin makbûlüsün, Ümmet-i Muhammed'e halîfe oldun, mü'minlerin emîrisin, sen şöylesin, sen böylesin.' diyerek beni yoldan saptırmak istemekte. Şimdi halkın nazarında bu şekilde söylüyorum ki, bana böyle fısıldamayı kessin." diyor. İşte al sana melâmet. Olacaksa böyle olmalı, olmayacaksa hiç ağza alınmamalı. Kişi o hal ile hallendiğinde büyüklerin yaptığı fiillerden hissedâr olur. Lâkin taklid ile hakikat bulunmaz. Veyahut taklidde kalınırsa sadra şifa olmaz. Taklidi geçtik, başkalarım aldatmak için hainlik yapılır ve cehalette ısrar edilirse sadece kendi sapıtmaz, başkalarının da sapıtmasına sebeb olur.

Derviş İhsan Efendi oğlum. Daha ilk mektûbumda size tarikat ve tasavvufun nice olduğunu, keyfiyetini, kişide bulunması gereken niyeti ve Hak yolların, mürşidlerin vasıflarını muhtasaran beyân etmiştim. Sizler yaşadıkça oradaki nasihatların ve ma'lûmâtın ne kadar ehemmiyetli olduğunu ayne'l-yakîn müşahede edeceksiniz ve ehemmiyetini daha iyi idrak edeceksiniz. Cenâb-ı Hakk ibret alanlardan eylesin, ibret olanlardan eylemesin. Diğer suâlinizin; cevabını bu mektûbda arzedemeyeceğim. İnşâallahu Teâlâ başka bir zaman cevap vermeye gayret ederim. Cenâb-ı Hakk taklidlerimizi tahkîk eylesin. Nefsanî, şeytanî, insanî velhâsıl cümle mahlûkatın şerrinden ve musibetinden bizleri muhafaza eylesin. İnsan sûretindeki şeytanların şerrinden, Hak sûretindeki vesveselerin ve bâtılın şevkinden bizleri ma'sûn ü mahfûz eylesin. Hakk'ı hak görüp tâbi olmakla nzıklandırsın. Bâtılı bâtıl gösterip kaçınmakla bizlere lûtufta bulunsun. Nur-i Muhammedi'nin nuruyla ve gözümüzdeki firâset, gönlümüzdeki îmân çerağıyla sırat-ı mustakîmini dâimâ gören ve o yolda sabit kadem olan kullarından eylesin.

Âmin, bi hürmeti Tahâ ve Yasin ve âl'i Ya-sin velhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn.

Allah'a emanet olunuz. Esselâmu aleyküm ve rahmetullahu ve berakâtuhû

32. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların otuzikincisidir.

Rahmet ve rahmaniyetiyle cümle mahlûkatına şefkâtle ve muhabbetle muamele eyleyen, insanı halkeyleyüp kendi nurundan nur bahşeyleyen ve bu nur ile kendisine hidayet eyleyen, kendisi hidayet etmezse O'ndan başka bize hidayet edici bulunmayan, hidayet ve ibadet zevkini kuluna bahşeyleyen, verdiğini kimsenin almaya muktedir olamadığı ve kendisinin âtâ ve ihsan eylediğine asla kimsenin mâni olamadığı, Vehhab-ı Kerîm, Kâdir-i Kavi, Cenâb-ı zü'l-Celâl ve'l-Cemâl ve'l-Kemâl ve takaddes Hazretleri'ne hamdederim.

Sıratullah, hidayetullah, minnetullah, şerrefehullah, azzemehullah, ker- remehullah, nebîyyullah, şefiyullah, şifayullah, Resûlullah Efendimiz Hazretleri'ne salât ve selâm ederim. Âlinin, ashabının ve evlâdının hatta etba'ının bu salât ü selâmdan haberdâr olmasını Hak celle ve âlâ Hazretleri'nden niyâz ederim.

Esselâmu aleyküm İhsan Efendi oğlum,

Cenâb-ı Hakk sıhhat ve afiyetini ve razı olduğu sâlih amellerini sizin üzerinizde ziyâde eylesin. Halinizi ve hallerimizi her zaman hayır üzre iyi ahvâle tahvil eylesin.

İhsan Efendi oğlum, okumaya gayret ettiğin kitaplar, bilhassa dervişlik âdâbıyla ve bir dervişin günlük hayatında lâzım olan ahlâk ve ef'al ile alakalı eserler gayet güzeldir. İnşâallah okuduklarını amel olarak hayatına tatbik eder ve amellerindeki ihlâs ile de zahirini ve bâtınını ziynetlendiresin. Fakirden rica ettiğin âdâb hususunda zaten senin bildiğin şeyleri zikredeceğimi mülahaza ediyorum. "Lâ talebe ve lâ radde(Taleb etme, taleb olunca da reddetme.)" demişler. Sizdeki bu talebin Hakk'ın rızasına muvafık bir rica olması hasebiyle bizlerin de buna rağbet etmesi vacibdir İhsan Efendi oğlum.

Derviş dâimâ tahâret(temizlik) üzredir. Tahâretin ibadetle alakalı kısmı vardır, ayrıca sünnet-i seniyyeye uygun şekilde hayata tatbik faslı vardır. Fakat bu zâhirî tahâretin mânevi tahâret kısmıyla tamam olması da îcab eder. İbadetteki tahâret ma'lûm, namaz, necasetten tahâret ve hadesten tahâret olmazsa ve ilm-i hal üzre şartları yerine getirilmezse olmaz. Gözle görünür pisliklerden temizlenmek için necasetten tahâret, ayrıca ibadete yani Allah Teâlâ'ya kulluk için niyet edildiğinde bu emrolunan fiile hürmet kastıyla hadesten tahâret yapılır. Cenâb-ı Hakk Kur'ân-ı Kerîm'inde abdesti ta'rif etmiş, şeklini ilan eylemiştir. Amma mü'min pis olduğu için abdest almaz. Allah'ın emrine karşı ta'zim(saygı ve hürmet) için abdest alır. Bu, ibadet faslı. Ayrıca derviş evini, etrafını temiz tutmakla mükelleftir. Hadis-i şerifte Efendimiz buyururlar: "Tâharet üzere olmak, rızka ve berekete vesiledir."

Rızık denilince sadece yemek içmek anlaşılmaya. Mü'min hele hele derviş asla manevî katıksız yaşayamaz. Mânevi rızka mazhar olmak ve bu rızkın bereketini görmek temizliğe riayettedir. Bir de bâtını temizlik vardır. Gıybet, kötü söz, mâlâyâni, namahreme nazar, boş sözler işitmek, iftira, sû-i zan, yalan sözler dinlemek, şüpheli şeyler yemek de insanın tahâretini bozar. Temizlenmeden ibadette bulunmak, tesbihat ile meşgul olmak insanı Cenâb-ı Hakk'a yaklaştıracağına tahâretsiz namaz gibi uzaklaştırabilir. Kişi tövbe ile ve yaptığı yanlışlığı telafi edecek yani sildirecek başka bir amel ile temizliğini yapmalı ve tahâretine ziyâde dikkat etmelidir. Namazın evvelinde söylenen estağfirullah bu nev'î bâtını tahâret içindir. Ancak bu taharetler neticesinde kalbin temizliği muhafaza edilebilir. Hem zâhirî hem bâtmî tahâretin(temizliğin) aynı anda tatbiki gerektir. Birisini bırakıp biriyle meşgul olmak veya birini yaptım diye diğerini bırakmak kişiyi, bilhassa dervişi musibete uğratır. Musibete uğradığının en bâriz alâmeti Hakk'ın emrettiği yoldan ve itikattan uzaklaşmaktır. Hazret-i Osman Efendimiz bir gün huzuruna gelen kişiye "Git abdest al tekrar gel, hatta guslet." buyuruyor. O kişi "Benim guslüm var, abdestim de var." diye mukabelede bulunuyor. Cenâb-ı Osman Efendimiz "Sen kalk abdest al, guslet tekrar gel." deyince, o kişi inatla ve küstahça "Ne oluyor ya Osman, şeriatı değiştirip yeni yeni kaideler mi ihdas ediyorsun?" deyince Hz. Osman Efendimiz usulcacık o adamın kulağına "Gelirken yolda falancanın haremine öyle bir şehvetle baktın ki o şehvetin izi ve senin vücûdundaki lekesi hâlâ durmakta. Git tövbe et ve Cenâb-ı Hakk'a ta'zim için abdest al." diyerek

ikazda bulunuyor. Herhalde bu misal ne demek istediğimizi ziyâdesiyle anlatmıştır. Herhalde bu misal ne demek istediğimizi ziyâdesiyle anlatmıştır.

Derviş dâimâ abdest üzredir. Abdestli ölen kişi şehid makamındadır. Zîrâ abdestli bulunmak huzurda bulunmayı idrak, bu idrak de kişiyi son nefesinde şehâdet makamında bulundurur. Tahâret sadece namaz ibadetinde yoktur. Zekât, oruç, hac hepsi tahâretle alakalıdır. Bu ibadetlerin tamam olmasında zâhirî ve bâtını tahâret, dikkatle bakılırsa, muhakkak vardır. Meselâ zekât temiz yani helâl olan maldan verilir. Haram maldan zekât olmaz. Zekâtın kendisi zaten malı temizler. Dikkat buyurursan helâl olandan yani temiz olandan temizlik. Bunu namaza teşbih edersek; haram kazanmamak necasetten tahârettir. Zaten temiz olan maldan infak etmekse hadesten tahârettir. İlmin de tahâreti vardır. İlmi ehlinden almak ve aldığı ilmi saf ve temiz şekilde sadra indirmek ilm-i zâhirî tahâretidir. O temiz ve tâhir olarak alman ilmi, muhlis insanlara ve hakîkî tâliplere vermek, verirken de kibirlenmeden, ben biliyorum iddiasıyla vermemek hadesten tahârettir. Hepsine nazar ettiğinde bu tahâret üzre infak edilen mal, tahsil edilen ve tâlime vesile olan ilim hep artık gösterir. Aynı zamanda bereketlenir. Zâhîren artık olmasa da bereket sırrıyla feyzyâb olunur. İşte buna göre diğer ibadetlerdeki tahâret sırrını kıyas edin. Bu bahsi irfanınıza terk ediyorum. Namaz hususunda şunu tekrar hatırlatmış olalım: Mümkün mertebe cemaatle namaz kılmaya gayret et. Cemaatin içerisinde imamete(imamlık) layık kişi varsa imamlık yapmaktan kaçın. Mescidde vazifen yok ise cemaatin içerisinden kendini çok belli etme. Mescidde namazlarını dikkat çekecek şekilde uzatma ve nafile namazlarını evinde kılmaya gayret et. Cemaate gösterme.

İhsan Efendi oğlum, sofradan doymadan kalk; Zaten bu sünnet-i seniyyedir. Derviş lokmasını hesab eder. Yahut lokmayı yedikten sonra onu nasıl hazmettiğine nazar eder. Bu mukarebe(kontrol)den sonra aksayan tarafını hemen ikmal eder. Yemeğe şehvetin varken ve isteğin varken ara ver. Yahut yemeği kendinde istek olmadığı vakit ye, âdet haline getirdiğin saatte yemeyiver. Nefsin idarenin kimde olduğunu anlasın. Yerli yersiz seni huzursuz eylemesin. Yediğin lokmalar ağırlık

veriyorsa az dahî yemiş olsan yemeğe ara ver. Yediğin lokmalar sana ağırlık vermese de çok yemekten gene de sakın. Yemek yemediğin yahut oruçlu bulunduğunda asabî mizaçlı oluyorsan ve etrafındaki insanlara muamelen değişiyorsa nafile oruçlara ara ver. İftar et. İkindi namazını kıldıktan sonra yatıncaya kadar su içmemeye gayret et. Kahve veya şerbet içebilirsin. Hatta bazen zikrullahtan sonra ılık bal şerbeti içmek sıhhate vesile olabilir. Ayrıca zikrullah zevkinin vücûd ikliminde dâim olmasına dâ vesile olabilir. Amma soğuk olmaması şartıyla. Geceleyin yatarken abdestli olsan da ayrıca yatmadan evvel abdest al ve hattat iki rek'at namaz kıl. Yatağına besmele ile girdikten sonra sünnet olan tesbihatı yap, ayaklarını uzatmadan sağ yanma dönük ve başını sağ avcunun içine alarak sanki kabirdeymişsin gibi Hak Teâlâ'ya misafirliğe gidercesine gözlerini yumuver. Efendimiz buyururlar ki: "Nasıl öleceğinizi anlamak isterseniz nasıl yattığınıza bir bakın. Nasıl haşrolunacağınızı bilmek isterseniz nasıl uyandığınıza bakın." Sübhânallah, ârif olan insan için ne muazzam bir beyândır bu. Eğer işin müsaitse geceleyin rahat uykundan ve yatağından hicret et. Gece ibadete kalktığında aileni ve etrafını haberdâr etme. Fakîrin size bir vasiyeti vardır. Gece namazı kılmak övülmüştür. Size tavsiyem geceleyin kalktığınızda hiç kazanız olmasa bile kaza namazı kılın. Belki sonunda nafile namaz kılmak iyidir. Bu husûsî tavsiyemin ileride faydasını göreceksiniz. Cenâb-ı Hakk bizleri ucûb illetinden muhafaza eylesin. Fefhem(anla). Şeyhine anlatamadığın lâkin kalbini meşgul eden rüyaların var ise daha evvelce de arzettiğim gibi görüşme imkânı bulamadığında yatsı namazını müteakip oturduğun yerde kıble tarafına teveccühen ma'lûm duaları okursun ve sonra da hafif bir sesle yahut içinden geçirerek rüyanı arzedersin. Usûl üzre rüyanın mânâsı zât-ı âlinize tâbir olunur. Böylece müşkiliniz hallolunur. Ayrıca istihare etmek isterseniz ma'lûm istihare dualarını okur ya uykuya geçer yahut oturduğun yerden bir müddet gözlerini yumup sükûnetle beklersiniz. İstiharenin neticesi inşâallah bu meyanda(sırada) size bildirilir. İstihare için uyku şart değildir Lâkin dervişler hele bu zamanda istihareden ziyâde istişareye ehemmiyet vermelidir.

İhsan Efendi oğlum, derviş yürüyüşüyle, oturuşuyla, kalkışıyla, kendine mahsus bir hale sahiptir. Fakir size bunu şöyle ta'rif edebilirim: Dervişi gören herhangi bir kişi önun oturuş kalkışından, hal ve tavırlarından bir mânâya gönül verdiğini ve üzerinde mânânın; mutasarrıf olduğunu, hulâsa sahibi olduğunu farkeder. Sahipli insanla sahipsiz insan arasındaki fark hareket ve sekenattan kendisini belli eder. Derviş böyle olmasına rağmen cemaat ve cemiyet içerisinde başka insanlardan farklı haller sergilemez. Dervişin zâhiri halkla, bâtını Hak'la olması, bu demektir. Lâkin halk benim mânâmı farketmesin deyu kalkıp da Efendimiz'in ahlâkına muhalif hareketlerde bulunmaz. Derviş bulunduğu mecliste insanlara huzur bahşeden ve kendisine müracaat edildiğinde huzur bulunan kişi olmalıdır. Dâimâ mahviyet üzre bulunmalı, en azından mütevazı olmalıdır.

Evlâdım, şeraitte mekruh denilen bir fiil vardır. Malûm mekruh, haram diye vasıflandırılan fiillerden sonra gelir. Tahrîmen mekruh ve tenzîhen mekruh diye ikiye ayrılır. Mekruh kelimesinin lûgattaki mânâsı çirkin görülmek, beğenilmemek demektir. Tahrîmen mekruh, harama yakın mekruh olarak terceme edilse de bu sözle kasdedilen Allah Teâlâ'nın kitabında ve Resûlullah Efendimiz'in sünnetinde haram olarak bilinen fiile benzer hareket demektir. Tenzîhen mekruh ise, insanların birbirleri arasında çirkin kabul ettikleri hareketler demektir.

Yani tahrîmen mekruh Hak katında, tenzîhen mekruh halk indinde kötü sayıldığı düşünülen fiilerdir. İşte derviş bu nev'î çirkinliklerden beri olmazsa ve bu sahada ihtimam göstermezse hem kendisine hem de mensûb olduğu yola laf getirir. Evliyâullahın bir sözü vardır: Taş atan bizdendir, taş attıran bizden değildir. Derviş taş attırmamalı ve bu sebebden yakınlık derecelerinden düşmemelidir. Zîrâ fitneye sebeb olmayacak şekilde hareket etmek mü'minin şanındandır. Efendimiz(sav) bu hususta hem îkazda bulunmuştur hem de bunu fiilen hayat-ı saadetlerinde en güzel şekilde göstermişlerdir. Dervişlik ve tasavvuf mesleği fi'il-i Muhammedî demektir. Yani Efendimiz'in ef'aline muvafık ve O'nun sünnet-i seniyyesi üzre hareket etmektir. Dikkat buyurduysanız musibetin bariz alâmeti olarak Allah'ın râzı olacağı fiillerden uzak kalmayı söylemiştir. O halde bir dervişin tarîk-i Muhammedîye'de feyzyâb olduğunun ve bu yolda istikamet üzre bulunduğunun en bariz alâmeti Efendimiz'in ahlâkı üzre bulunmaktaki muvaffakiyetidir. Bir derviş için sünnet-i seniyyeler yani Efendimiz'in tatbikatı farz gibi ehemmiyetlidir. Çünkü derviş herhangi bir hareketi Efendimiz'in yaptığını biliyorsa yahut o hususta bir hadîs-i şerif bulunduğunu yakînen öğrenmişse "bundan bana ne" diyemez. O, O'nun hareketidir. Ben onun bazısını alırım bazısını almam diyerek Efendimizle arasını açmak belasını asla göze alamaz. Binâenaleyh ulemâ-i benâm(ulemâ olarak bilinen zâtlar) farz, sünnet diye kısımlara ayırmışlar ve çok da doğru yapmışlardır amma tatbikatta Allah ve Resûlü'ne muhabbeti olan bir insan Efendimiz'in fiillerine karşı laubali, sanki Kur'ân kendisine inmiş bir peygambermiş gibi davranamaz. Mü'mine yakışmayan bu hal asla bir dervişten sâdır olamaz. Zaten

derviş tarikatta aldığı tüm âdaba şöyle ibret nazarıyla baktığında görür ki tarikinin kendisine bildirdiği ne kadar âdâb, erkân, ezkâr, evrâd ve usûl var ise hepsi muhakkak farz ve sünnetlerin etrafındadır. Merkezinde kitap ve sünnetin olmadığı bir tarikat âdabı yahut sözü erkân-ı bâtıldır. Allah'a ve Resûlü'ne muhabbetle kulluktan uzaklaşıp da sadece emirlerin zahirine ve metinlerdeki ibarelere kuru kuruya, zevk almadan tâbi olmaksa âtıldır. Kişiyi atâlete sevkeder. Donuk, muhabbetsiz, soğuk bir din telakkisi yeni yeni moda olmaya başladı. Adına da akla uygun din anlayışı diyerek kılıf bulundu. Cenâb-ı Hakk bizleri ibadet ve taatına mahkûm eylesin ve bu ibâdât-ı taattan mânevi zevk ihsan eylesin. İnsan yemeği yerken bile zevk arar da ibadet ve taata gelince zevksiz yapmayı ma'rifet mi sayar? Zaten bu nev'î insanlar asla şehâdet makamına ve îmândaki ayne'l-yakîn sırrına vâsıl olamaz. İhsan makamına erişemezler, vesselâm.

Hazret-i Pîr Molla-yı Rûm Mevlânâ Celâleddîn buyurur ki: "Herhangi kötü sayılan fiili, tek başına işlerken utanmazsın, ama onu başkasının yanında yapmaktan çekinirsin. Halbuki sen hiçbir zaman tek kalmazsın. Dâimâ Hak Teâlâ'nın murakabe nazarındasın. Kendisinden utanılmaya, haya edilmeye en lâyık olan zât Hazret-i Allah'tır. Halktan utanır da esas kendisinden utanılacak zâta karşı nasıl öyle hayâsızlık edebilirsin?" Evlâdım İhsan Efendi, işte dervişe lâzım olacak âdâbı Hazret-i Pîr bir cümle ile hulâsa ediyor. Bu inkiyâd ve i'tinâ üzre olan kişiye derviş denir. Şunu da unutma ki; "Edeb Yâ Hû" sözü edebe rağbet eden kişiye söylenir. Yoksa "Edeb Yâ Hû" edebsiz olan kişi, edebe davet edilen kişi için değildir. Derviş hep edeb üzre ve edebsizliği müşahede ettiğinde ise kendisi edeb göstermek üzre hareket eder.

Cenâb-ı Hakk bizleri ahlâk-ı hamidiye ile taltif eylesin. "Eddebeni rabbî fe ahsene te'dibehu"(Beni Rabbim terbiye etti, edeblendirdi, edebi ben Allah'tan aldım, O ne güzel edeb ihsan eder, sevdiği kullara edeble ikramda bulunur.) buyuran Efendimiz(sav)'in edebinden bizi nasîbdâr eylesin. Cenâb-ı Hakk bizleri ahlâk-ı Muhammedîye'ye mutabık harekete muvaffak eylesin. Son nefesimize kadar bu ahlâk üzre bizleri yaşatıp üzerimizde takva libasıyla bizleri haşr ü cem eylesin. Son kelâmlarımızı Kur'ân-ı Mecîd ve kelime-i tevhîd eylesin.

Ve salli alâ eşref-i ve es'ad-i ve ekmel-i nur-i cemiyyil enbiyâi ve'l- mürselîn. Ve âlihim velhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn. Âmin.

33. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların otuzüçüncüsüdür.

Cümle mahlûkatına varlık zevkini tattırıp bu âlemde var eyleyen ve fakat kendi âlemlerin Rabbi, yegâne Mürebbi-yi hakîkî'si, insanı Hak suretinde, Hakk'a âşık ve Hakperest olarak yaratan, kerramnâ tâcını giydiren, ahsen-i takvîm üzere sırat-ı müstakime hidayet eyleyen Hâdi-ı hakîkî, Cenâb-ı Zü'l-Celâl, ve'l-Kemâl ve takaddes Hazretleri'ne sonsuz hamd ü senâ olsun.

Âlemlere rahmet olarak gönderilmesi hikmetiyle benî Âdem'in esfel-i safilîne ve ahlâk-ı rezileye düşmemesi içün, Cenâb-ı Hakk'ın ihsanıyla sevkedilen hidayet burcunun mahı, mahbûbu'l-kulûb, mürebbi-i vicdan, Hak Teâlâ'nın ismiyle beraber ismini vaz' eylediği ve bu ismin zikrini de tevhide, hidayete, cennete ve cemâline yani kurbiyyete vesile eylediği güzeller güzeli beşerin efendisi ve mefhâr-i benî Âdem, hazret-i insan, insan-ı kâmil-i mükemmil Efendimiz'e(sav) sonsuz salât ve selâm olsun. O'nun âline, ashâbına, etba'ına dahî salâvât-i şerifenin nâmütenahî ecrinden ikram ve ihsanda bulunulsun. Kusur u küsürumuz, hamdele, sâlvele ve Allah için, birbirimiz için duyduğumuz muhabbet dolayısıyla afv ü setrolsun. Hak celle ve âlâ bizden râzı, Efendimiz'in(sav) ruhu bizden hoşnud u razı olsun

Esselâmu aleyküm ve rahmetullahi ve berakâtuhû, İhsan Efendi evlâdım,

Cenâb-ı Hakk sıhhat ve âfiyette dâim eylesin. Hak celle ve âlâ sizleri ve bizleri halktan şikâyetten ve dertlerini halka anlatmak mecburiyetinde bırakacak musibetlerden muhafaza eylesin.

İhsan Efendi oğlum, bugün söylediklerimi kaleme alacak olan hattat kardeşimiz galiba epeyce yorulacak. Herhalde ihtiyarlıktan olacak ki asabî mizaçlı olduğumu hissediyorum. Her ne kadar hizmet eden karındaşım şikâyetçi olmasa da ma'lûm, insanın yaşı ilerledikçe mizacı da inhirafa uğruyor (Tabiatında bazı değişiklikler ve kayıplar başlıyor.). Şikâyet değil hâşâ, durumumu hikâyet etme kasdıyla bunları size arzeyliyorum. Birikmiş olan mektûblarma cevaben, muhteviyatı hacimli olmasına rağmen gene de muhtasar olarak hepsini câmi bir mektûb yazmak gayretinde olacağım. Hak Teâlâ muvaffak eylesin. Ârif kardeşim İhsan Efendi, şimdi suâllerini tek tek burada zikretmektense bendeniz doğrudan cevap mahiyetindeki mevzu'u arzedeyim. Bak güzel evlâdım, Cenâb-ı Hakk'ın hiçbir sıfatı ve esmâ'ı birbiri üzerine tekaddüm etmez ve muattal(âtıl vaziyette bekleme) olmaz. Biz bazı esmâ'ı evvel, bazısını sonra yahut şu şundan evvel bu bundan sonra diye vasıflandırırız. Lâkin bu bizim âlemimize göre bir takdim tehirdir. Cenâb-ı Hakk'a nisbetle hiçbir şekilde şu esmâ'ı bundan sonradır, falanca sıfatı da şundan evvel gelir denilmez. Avâm böyle söylese de sen kulak asma. Bu kaba ve galat bir lakırdıdır. Lâkin âlemlerdeki tecellî edişi, şekli ve bu âlemlerdeki mahlûkun da tezahür ediş şekline göre bizler önce şu oldu sonra böyle oldu daha sonra da şöyle tecellî etti." deriz. Bu bizim müşahede veya idrakimizle alakalıdır. Yoksa Allah Teâlâ'nm zâtı için bu nev'î öncelik ve sonralık yoktur. Hak celle ve âlâ Hazretleri esma, sıfat ve ef'aliyle cümle âleme muhittir. Âlemlerle kayıtlı değildir, hatta kendi esmâ'ı dahî olsa o zâtî tecellî-i âlâyı ihâta edemez. Ancak işaret eder. Binâenaleyh "O Evvel'dir, O Âhir'dir, Zahir ve Bâtın'dır." denildiğinde, bize bildirdiği ilim nisbetinde bir mânâ ve mevhuma ulaşsak da O'nun zâtını, evvel ve âhirliğini zâhir ve bâtınlığmı idrak asla mümkün değildir. Esmâ-ı ilâhî ve sıfat-ı Rabbanî'yi idrak yahut bunları bilmek bizi Hakk'a bağlar. Amma O bu bağ ile mukayyet değildir. O ilimle Cenâb-ı Hakk'ı ihâta etmek mümkün değildir. Başka bir deyişle Hak Teâlâ'nm bu "esmâ"dan murâdı kendi zâtınca ma'lûmdur. Kâmil bile olsa insanın buna vukûfiyeti muhaldir.(Düşünülemez bile, imkânsızdır.). Hulâsa bir kişi en yüksek kabiliyette olsa ve kulluk makamında en âli menzile ulaşsa Allah(cc) o kulun dahî zikrinden ve tavsifinden münezzehtir. Nerde kaldı ki cehalet, gafletle Hakk'a yakınlıktan dem vurula. Şu sözümü çok dikkatli dinle: İhsan Efendi oğlum, zaten kulluktan murâd aslına bakarsan Cenâb-ı Hakk'ı layıkıyla zikretmek ve ibadet etmek değildir. Layıkıyla zikir yapmak Allah Teâlâ'nm muradı ve kendi zâtına nisbetle O'nu anlamak mânâsına gelir ki, bu îmânın ne zâhiriyle ne bâtınıyla örtüşür. Peki kulluk nedir? Kulluk zikir, ibadet ve taatı kendi kuvvetin nisbetince mükemmel îfâ eylemeye çalışmak ve ancak bundan sonra Hak Teâlâ'yı her türlü noksan sıfattan tenzih etmektir. Bu tenzihe yani münezzeh kılma işine kulun yaptığı ibadet dâhildir. Bu taat ve ibadet olmasa kişinin tenzih etmesi hiçbir değer ifade etmez. Câhil kimsenin teşbihi, gâfil kişinin ibadeti zaten zikir makamında değildir. İdrak ve şuur sahibi olan insan zikir makamındadır. O bu idrakle ve farkedişle kullukta yükselir. Yoksa hayvanlar vesair mahlûkat dâimâ zikirdedir. Ama onların teşbihi şuursuz olması hasebiyle zikir makamında değildir.

[Umutrehberi.com]

Dolayısıyla insanın gafletle vâsıl olması, bu halden kurtulmadan kurbiyyete nâil olabilmesi, tekrar söyleyeceğim ama asla mümkün değildir. Ancak agâh olan kimselerin Cenâb-ı Hakk'ı tenzih etmeleri kıymet ifade eder ve hilkatten(yaratılıştan) murâda hizmet eder.

Misal vererek ufak lokma yapalım ki belki bu vesileyle aldıklarını başkalarına da ikramda bulunursun. Hazır karşımda bir hattat varken hat sanatından misal vereyim. Şimdi düşün ki, hüsn-i hattan(güzel yazıdan, hat sanatından) hiç anlamayan, eline kalemi alıp hiç tecrübe bile eylememiş biri, hat sanatında şahika(zirve) olmuş birinin yazısına baksa ve "Ben böyle güzel yazamam, bu zât çok güzel meşk eylemiş, her şeyi yerli yerince tanzim etmiş, ne mükemmel yazmış." dese, Allah rızası için söyle, şöyle insaf ile düşündüğünde bu takdirin kıymet-i harbiyesi var mıdır? Hatta sözüne devamla bu kişi "Ben yazsam da bu zât gibi yazamam, ben kimim ki senle bu fende(sanatta, ilimde) yarışayım, bu ilmi gerçekten sen biliyorsun," deyiverse, bu idrakten uzak ve câhilene takdirin her ne kadar zahiren bakıldığında hakaret gibi olmasa da kıymeti veya değeri var mıdır? Alelade bir durumdur. Herhangi bir fevkalâdelik arzetmez. Mamâfih, şunu da söyleyelim ki: Kendisi bihaber olduğu halde bu nev'î ilimleri toptan inkâr edenler de yok değildir. Ancak bu mevzu'muz değil, çünkü bu nev'îleri odun cinsindendir. Misalimize dönersek, şimdi bir de düşün ki hüsn-i hattı tâlim etmiş, güzelce meşk etmiş ve böylece kemâle ve mükemmel bir üstad haline gelmiş kişi o yazılmış olan eseri görse ve "Ben böyle güzellik karşısında ancak baş keser niyâz ederim, kalem oynatmaktan hayâ ederim, bu sanatı bildiğimi söylemekten, bu eser karşısında tenkide kalkışmaktan değil; elimi, dudağımı oynatmaktan dahî hazer ederim(utanırım)." dese bu takdirin derecesi evvelki ham kişiyle mukayese kabul eder mi? Asla etmez. Bu fevkalâde bir durumdur, hatta harikulâdeliğe işaret eden bir vaziyettir. Anlatılmak isteneni anlatmak isteyenden daha iyi farkettiğiniz kanaatindeyim. Lâkin bu misalle şunu beyân etmek istediğimi söylemeden geçmeyeyim: İşte kulun mücahede, muhasebe, zikir, riyâzat yani tüm gayretiyle kullukta dâim olmakla çıkabildiği, yükselebildiği makam ancak Allah Teâlâ'yı teşbih ve tenzih makamıdır. Yâ Rabbî, Sen her şeyden münezzehsin demek için, Yâ Rabbî, Sen her şeyi ne güzel eylemişsin, bizler kullukta âciziz, Sen bizim kulluğumuzdan, ibadet ve taatımızdan dahî münezzehsin demek için, daha doğrusu bu sözümüzün şâhidlik mertebesinde kabulü için, Hak Teâlâ'ya kul olmaya gayret ederiz. Mahkemede şâhidlik için bazı vasıflar lâzımdır. O vasıflar olmazsa şâhid olunmaz. Şâhidlik vasfında olduktan sonra da şehâdet ettiğine uygun konuşmak lâzım, bu olmazsa yalancı şâhidlik olur, değil Hak katında halk nezdinde bile bu hal asla tasvib edilmez. Gerek bu dünya âleminde gerek rûz-i mahşerde acizliğimize şehâdet edebilmek için kullukta sabit kadem olmaya gayret etmek îcab eder.

Can yoldaşım İhsan Efendi oğlum, şimdi bu beyân etmeye gayret ettiğim mânâyı fehmederek sizi bir daha insaf ile düşünmeye davet ediyorum. Kul bu kadar acz içindeyken, her şeye muhtaç bir şekilde ihtiyacını görme zaruretinde iken “ganiyyun li'l-âlemîn” yani âlemlerden müstağnî olan Hazret-i Allah'ı nasıl kendi kulluk idrakinin içine hapsetmeye kalkar? Evet, zikrin, riyâzatın, birçok tecellîyâtın insanı kendi varlığından soyacak dereceye çıkaran manevî zevkleri vardır. Hatta bu tecellîler içerisinde zatî tecellîler olduğunu düşünürsek kişinin zevk-i mânevisini anlatmaya imkân bile yoktur. Amma burada mühim olan şudur: Kişi bu halleri yaşadığında kendi bulduğuyla Allah Teâlâ'yı mukayese etmeye kalkmasın. İşte o zaman yolunu şaşırır. Bırak böyle manevî zevkleri tattıktan sonra yanlış söz sarfetmeyi, günümüzde bazı sofi bozuntuları hiçbir şey tatmadan yanlış okudukları kitaplardan edindikleri yanlış hayaller neticesinde serhoş olmadan nara atıyor ve sözler sarfediyorlar. Daha evvel de söyledim ya "Pes ene'l-Hakk nice desun, kişi Mansûr olmadan", bu hazeleler Hallâc-ı Mansur'un mestaneliğine sanki erişmiş gibi yok vahdetten, yok vücûddan, yok ene'l-Hakk'tan dem vurup duruyorlar. Hak sillesinin ne sedası, ne, devası, ne de dâvası olur. Ey oğul, sen onlan zaten çarpılacak diye bekleme böyle sahtekârların konuşması zaten çarpıldıklarının alâmetidir. Allah Teâlâ'dan ve mânâ ehlinden uzak kalmaktan daha büyük tokat olur mu? Hayvanı bile kıymetli yapan insana yakın olmasıdır. İnsandan uzak olan hayvanlara vahşi hayvan denir ki insana hizmetten mahrum kaldıkları için izzet ve şerefleri kalmaz. Fefhem(düşün).

Kıymetli İhsan Efendi oğlum, "Pekâlâ burada şimdi bize ne düşer?" diye sorabilirsin. Bu soruyu sorduğun için üzülme. Koca Âşık Yunus bir nutkunda diyor ki:

İster idim Allah'ı; buldum ise ne oldu,
Ağlar idim, dün ü gün, güldüm ise ne oldu."

Şimdi zât-ı âlinizi bu nutukla biraz teselli etmiş olayım. Ondan sonra da esas düşünmeniz gereken mes'eleyi şöylece beyân edeyim. Güzel evlâdım, bir düşün. Bu fânilikle bizi halkeden, ezelden bizi vareyleyen, tekrar fâni âleme sevkedip fakat bizim ebediyete, eşrefiyete ve ulya derecelere gitmemiz için vesileler halkeyleyen, mahlûkatı kendisine vesile eyleyip, hallâku'l-alîm olan Hazret-i Allah ne kadar merhametli, şefkatli ve muhabbetlidir. Kendisi âlemlerin ganîsi olduğu halde hiçbir mahlûka ve hatta hiçbir kula ihtiyacı olmadığı halde kuluna bu kadar muhabbet eyleyen Hazret-i Allah'ın zikri, ibadeti, fikri neyle ölçülebilir? Bunun zevki ve tadı hangi nesnede olabilir. Bizler O'na muhtacız ama O bizlere muhtaç değil. Biz O'nu idrak edemesek de bizim zikrimiz ve fikrimizle kendi muhabbetini yine bizlerden seyretmekte olan Allah Teâlâ'yı nasıl bir derecede sevmemiz ve rızasını nasıl bir kullukla taleb etmemiz gerektiğini tefekkür eyle, bir düşün. Bizim zâtımıza uygun olmayan, kendi seviyemize, seciyemize yakıştıramadığımız, bir nisbetle kendimizden düşük gördüğümüz bir şeye bizler bile tenezzül etmezken Hazret-i Allah'a karşı şuyumuz var diyebileceğimiz ve

[Umutrehberi.com]

gösterebileceğimiz hiçbir şeyimiz yokken Allah Teâlâ'nın kuluna bu kadar muhabbet etmesi tüm bir hayatı secdede geçirmeye kâfi gelmez mi?

Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî buyuruyor ki: "Bir meyva vardır, meyvanın kabuğu vardır, kabuğunu geçersin kendisi vardır, tadı vardır, kokusu vardır, onu yersin hazmı vardır, lezzeti vardır, sonradan sende vücûd bulan kuvvesi vardır, bunu anladın mı? Anladıysan dinle beni. Esmâ, sıfat, ef'al, idrak, bunların hepsini kâmilen yapsan bile Allah Teâlâ bunun da ötesindeki varlıktır. Yani kabuk değil, kabuğun altındaki değil, öz değil, ondan da ötedir. Hatta Lâtif diye senin isimlendirdiğinden de öte olan işte o "Ganiyyü'l- âlemîn" Hazret-i âlemîn'dir." Meâlen söylediğim bu sözü fehmettiysen şimdi Allah Teâlâ'mn zâtı hakkında bu ilimlerden uzak lakırdıların sahibine ve dinleyenlere ne kadar zarar verdiğini ve nasıl gaflete sevkettiğini anlamışsın, demektir. Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin bir başka sözüyse dertlere derman olabilecek mahiyettedir. Mesnevî-i Mânevî'sinde buyuruyor ki: "Yâ Rabbî, biz yoktuk Sen bizi vareyledin ve fâni olarak halkeylediğin bir âleme sevkettin, kendinden haberdâr ettin, gene fâni olmak üzere, bir seyir içerisindeyiz ve hızla bu fânilik üzerimizde işini görmektedir. Lâkin Yâ Rabbî biz bu arada tüm bunlar olurken Sana âşık olduk. Bize merhamet eyle Yâ Rabbî, bizi dûr eyleme Yâ Rabbî. İlle de fâni olacaksak Senin cemâlinde ifna eyle hatta cemâlinde bizleri kâim eyle..." Bak evlâdım, âşıklar ve Hakk'a yakîn olan kullar sözlerindeki Allah aşkının rayihasıyla nasıl kendilerini belli ediyorlar. Hazret-i Pîr'in şu son sözünü biraz mütalaa ile meşgul olursan hemen kendinde, çekişmeden uzak, Hakk'a teslim olmuş ve manevî neş'e ile nizadan arınmış, fikir yürütmekten azâde olmuş bir halin vücûd bulduğunu farkedersin. Akıldan tulu' eden mânâ benzeri hikmetli sözler insanda nizâyı bitirmez, çekişmeye ve tefrikaya sebeb olur. Amma kalbe Cenâb-ı Hakk îmân nurunu indirir, o nur kalbi tamamen ihâta eder ve ondan sonra sadırdan çıkan sözler muhatabın sadrına inerse bu aşk ile söylenmiş kelâm, tefrikayı ve çekişmeleri sulha ve tevhide sevkeder. Zîrâ kâinat tevhîd üzredir. Tevhîd üzre olan bu âlemîn menbaı nur-i ilâhî, nur-i ilâhînin de zuhuru Cenâb-ı Hakk'ın muhabbetidir. O sebebden bu muhabbetin nuruyla tevhîd mümkün olur. Tevhîd edebilmek için şartları yerine getirmek îcab eder. Meselâ idraksizlik, gaflet ve bunların neticesinde zuhûra gelen günahlar hep Hak ile aramızda perde mesabesindedir. Bunlar zulmanî perdelerdir. Nuranî perdeler ise kendi yaptığımız kulluk, taat ve ibadetten kendi varlığının vehmine kapılmaktır. İşte tam bu noktada yapılan teşbih ve tenzih, hakîkî kurbiyyet ve vuslat kapılarını açar, ondan sonraki âleme kişi doğmaz, o kişide ma'rifet-i Hakk doğar. Yani kişinin kendisinden ma'rifet-i Hakk kendini gösterir. Güneş doğduğunda yıldızları görür müsün evlâdım? Şems-i hakîkat de doğduğu zaman sadece o varlık kendisini gösterir, diğerlerinin, yani aslında varolmayan diğer benliğin esamesi bile okunmaz. Bakmaz mısın ki dünyevî aşklarda bile şöhret bulmuş olanların haline, onlarda bile isimler unutulmuş, aşkları ve mâşuklan kalmıştır. Leylâ ile Mecnûn'u küçük çocuklar bile bilir. Mecnûn deli demek, üst üste gelen perdelerle aklı örtülmüş kişi, demektir. Mecnûn'un esas ismi Kays'tır, baksana adamın ismi bile unutulmuş. Sadece Leylâ'sı ve onun iştiyakı anılır hale gelmiş, esamesi bile okunmamıştır. Dünyevî aşk kişiyi tamamen ihâta ettiğinde bile onun benliğinden eser bırakmıyorsa bakî aşkın insanı nasıl bir hale sokabileceğini artık gel de insaf ile sen düşün. Bizler Cenâb-ı Hakk'ın mestanesiyiz, yolunun kurbanıyız, ruhumuz dahî o aşka kurban olsun. Yeter ki bizi kendisinden dûr eylemesin. İsterse niyazımız, duamız, haykırışlarımız, feryadımız bile O'na feda olsun. İsterse hiçbiri duyulmasın. O nasıl isterse öyle olsun. Maksûdumuz O'dur, matlûbumuz nzasıdır, O emir buyursun bizler gayret edelim. Gayret ederken bile bizi bize bırakmasın, şu kısacık ömrümüz O'nun muhabbeti zevk-i ilâhîsiyle geçiverip gitsin, vuslata mâni olan günler birer birer takvim yapraklanndan düşüversin. İşte dâima Allah'ın dergâhında ve O'nun kurbiyyet kapısının eşiğinde başımızı secdeye koyup bekleyen kişileriz. O'na muhtaç olarak yaşarız, O'nsuz gani olmayı istemeyiz. O'na muhtaç olduktan sonra O'nun fakîri olmaya râzıyız. Kendisinden başka hiçbir şeye ihtiyaç hissettirmeksizin Hak Teâlâ gönlümüzü muhabbetiyle doldursun. Efendimiz(sav) başı aşk, sonu aşk olan sırat-ı müstakimde dâimâ rehberimiz olsun. Efendimiz'in ruhaniyetine ve nazar-ı iltifatına erişebilmek için o nura erenlerin ve o huzurda bulunanların himmetleri ve nazarları ve arkadaşlıkları dâimâ üzerimize olsun.

Yazdırmak istediğim çok şey vardı, yazan hattat yorulmadı amma evlâdım müsadenle bu niyâzlardan sonra bendeniz bir müddet dinleneyim. Söz burada hitam bulsun, lâkin şu mektubun son satırlarındaki dualarımız dergâh-ı ilâhîyeye, nzasını tahsile vesile olacak şekilde arzolunsun. Yaratmış olduğu kulların en hakiri ve zelili olsak da bu kadarcık olsun kendisini bize bildirdiği ve "Allah" deme zevkini verdiği için Cenâb-ı Hakk'a hamd ü senâ olsun. Ümmetinin en günahkârı olsak da onun ümmeti olmamız hasebiyle Resûl-i Ekrem Efendimiz bizlerden şikâyetçi olmasın, âciz ümmetleri olarak Livâü'l-hamd'ı altında toplanmak ve o güzel cemaate bir şekilde dâhil olmak müyesser kılınsın. Zât-ı âlinizi Cenâb-ı Hakk'ın emânına ve muhafazasına havale ediyorum. Esselâmu aleyküm ve rahmetullahi ve berakâtuhû.

[Umutrehberi.com]

34. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların otuzdördüncüsüdür.

Bizim mahdûd âlemimize nisbetle ezel âleminde ruhları huzurunda cem edüp, onları kendisine muhâtab kılıp Rabbimiz olduğunun tasdikini gene bizzat kendi lûtfu ihsanıyla mahlûkatından ilan eden ve bu ahidleşmeye tenezzülen ilâhî imzasını nakşeden Nakkaş-ı âlem, ervâhı yine kudret eliyle ve kendi nakşıyla sûret putesine akıtıp tekrar bu şuhûd âleminde vareyleyen, bu hilkâti kendi ihsan eylediği ahlâkıyla muhafazayı bize bahşeyleyen, Vâcibü'l- vücûd, yegâne Sahib-i ihsan ü cûd, Melik, Vedûd, Hazret-i Allah'a hamd ü senâdan âciziz. Lâkin bu acziyetimizi itiraf, Cenâb-ı Hakk'a hamd ü senâ meyânında kabul olunsun.

Ervâh-ı ezelde, ruhlar âleminde cümle ervâha rehnüma ve sözcü olan, "elestü birabbiküm" hitabına husûsî ruh-i Muhammedîyeleriyle ilk önce "belâ" diyerek mukabelede bulunan, âlemden âleme sevkedilen, ruhlara nuruyla vesile olan sirâcü'l münîr, beşîr hem nezîr, enbiyânın hem hâtimi hem hâtemi, nev'î beşerin ekmeli hem mükemmili Efendimiz(sav)'e salât ü selâmdan âciziz. Bu acziyetimizi ikrarımız, Sultan-i enbiyâ Efendimiz'e salât ü selâm makamında kabul ola. Evlâdının, ashâbının ve etba'ının kurbiyyet derecelerine göre, Cenâb-ı Hakk bu niyâzlarımızdan onları haberdâr kılıp ruhaniyetleri dahî bizlerden haberdâr, hoşnud ve râzı ola.

Esselâmu aleyküm Derviş İhsan Efendi oğlum,

Hak celle ve âlâ hazretleri hizmetlerinizi ziyâde eylesin, zâtî nurunu sizlerde müzdâd eylesin. Bu nur ile zâhirinizi, bâtınınızı pür nur eylesin. Tevhîd-i zât, tevhîd-i ef'al sırrına âşinâ eylesin. Bizler için eylediğiniz duaları ve bizlerin de sizlere eylediği niyâzları dergâhında en güzel şekilde kabul eylesin, ihsan Efendi oğlum, kıymetli vaktinizi almamak ve zât-ı âlinizi merakta bırakmamak içün hemen sorduğunuz suâllare cevap mahiyetindeki sözlerime başlamak isterim, Hak Teâla hayırlısıyla muvaffak eyleye.

Evlâdım, size değişik vesilelerle arzettiğim mevzular oldu. Bazen yeni mes'elelerin îzahını yaparken eskiden verilmiş ma'lûmâtı zikretmek mecbûriyeti hâsıl oluyor. Zaten insanın idraki bu hal üzere çalışır. Bir defada duyduğunu yahut okuduğunu anladığını zannetsen de aslında metnin içindeki kelimeleri duymuş veya ne söylenildiğini anlamış olursun. Yani sözü duyar ve o sözü bir daha duyduğunda da hatırlama makamında olursun. Ama idrak etmek için o söz üzerinde düşünmek hatta bu düşüncenin de belli bir kıvama gelmesi için tekrar işitmek veya okumak îcab eder. Hani medreselerde

dersi mütalaa ederler ya. Dinlediğin dersi tekrar tekrar mütalaa ederek, üzerinde fikrini teksif ederek(yoğunlaştırarak) hazmedersin. İdrak o hazımdan sonra gelir ve ne acayiptir ki idrak ettiğin şeyi o anki vücûdun yahut hâlet-i ruhiyenle(ruh halinle, o andaki durumunla) anlamış olursun. Halbuki insanın hâlet-i ruhiyesi, aklî ve fikrî terakkisi(yükselmesi ve değişmesi) bir an bile durmaz, devamlı değişir. Esas anlatacağım mevzu' bu değil amma gene de şöyle bir misal vereyim: Meselâ, dersin ki; şimdiki aklım beş sene evvel olaydı şöyle böyle yapmazdım. Şunu tercih ederdim yahut o zaman anlamamışım şimdi anladım. Amma bir müddet geçtikten sonra şimdiki akıl ve idrakini de beğenmez o sözden de rücu' edersin(dönersin). Bu, kişinin sözünden cayması değil, o sözü konuştuğu zamanki benliğiyle sonraki zamanda konuştuğu benliği ve idraki arasındaki farktır. Her insan böyledir. Enbiyâ-ı izam hazerâtı(seçilmiş yüce peygamber ve nebiler) müstesna. Çünkü onlar vahy-i Hakk'la ve mutlak hakîkatle konuşurlar. Ol sebebden, onların sözlerinde değişiklik yoktur, amma insanlar onlann kelâmlarını devir değiştikçe farklı farklı anlar ve her farklı anlayışta da sözün başka bir güzelliğini tasdik ederler.

Evlâdım, sohbetlerde dinlediğin veyahut Allah için sohbet ettiğin zâtlarla alışverişte bulunduğun sözleri ve halleri iyi zaptet ve asla aynı şeyler tekrarlanıyor ve bu sözleri daha evvel işitmiştim zannıyla dinleme. Kur'ân-ı Kerîm'de hiç tekrar yoktur. Tekrar gibi görünen âyet-i kerîmeler asla tekrar değildir. Muhakkak bir sebebe mebnîdir(Bir sebeb üzere inşa olunmuştur, bağlıdır.) Hazret-i Pir Muhyiddîn İbnü'l Arabî bu hususu îzah ederken "Müfessir (Kur'ân-ı Kerîm'i tefsir etme, edebilme ilmine sahip, bu hususta izinli olan, donanımlı olan kimse) ona derler ki; Kur'ân-ı Kerîm'de sûre başındaki ha-mim'lerin her birinin ayrı bir mânâsı olduğunu bile bilir." buyuruyor. Yani ha-mim diye biz yedi sûrenin başında aynı harflerin tekrar edildiğini düşünürüz. Oysa böyle değil, her ha mim'in o sûreyle yahut başka bir sebebden alakalı muhakkak ayrı ayrı mânâları olduğunu zikrediyor. Bunu da biraz açalım. Kur'ân-ı Kerîm'de herkesin çokça okuduğu ve duyduğu Sûre-i Rahman'ı bilirsin. Bu sûreye "Arûsü'l Kur'ân-ı Kerîm" (Kur'ân-ı Kerîm'in gelini) derler.

Kıyamet gününde mahşer halkına Cenâb-ı Hakk'ın Rahman süresindeki kelâmıyla hitabda bulunacağı rivayet edilmiştir. Kur'ân-ı Kerîm'in gelini hadîs-i şerîfi mûcibince meşayihten(şeyh efendilerden) yahut dervişândan biri âlem-i cemâle göçtüğünde, kabre defnedildiği gece cemiyette bu sûre okunur. Ehl-i tarîkin âdâbındandır. Zât-ı âlinizin günlük dersleri içerisinde Rahman sûresi olduğu ve bu sûreyi her gün okuduğunuz ma'lûm. Onun için daha fazla teferruata girmiyorum. Şimdi sûre-yi celîleye baktığında hep aynı âyetin tekrar edildiği zannına kapılabilirsin. Halbuki "Febieyyi âlâ i rabbiküma tukezziban" âyet-i kerîmesi her biri, müstakil âyettir. Dolayısıyla her biri müstakil bir mânâ ifade eder. Hem evvelinde geçen âyetle hem bu âyetten sonra gelen âyetle alakalı hakikatlere işaret eden ve asla birbirinin aynı olmayan kelâm-ı Sübhânîdir. Bunun haricinde bu zikredilen âyeti okuduğunda ayrı bir benlik ve vücûda nâil olursun. Sonraki okuyuşunla gene ayrı bir benlik ve vücûda intikal etmiş olursun. Ve bu intikal neticesinde her vücûdun âlemi farklı olduğundan ayrı bir âleme de intikal etmiş olursun. İnsandaki idrak değişikliği âlemlerindeki değişiklikten dolayıdır. Kur'ân-ı Kerîm'in âyetleri ve tesbihat, bu yenilenme ve devamlı terakki ile her okuyuşunda o mânâ üzre başka bir âyet olarak tecellî eder ve Allah Teâlâ âlemlerin Rabbi'dir. Yani Rabbü'l-âlemîn'dir. Daha evvelce zikrettiğimiz gibi namazın ilk rek'atında Fatlhâ'yi "Elhamdulilahi Rabbi'l-âlemîn" diyerek okursun, o rek'atın sonunda secdeye varırsın, secdeden kalktığında ayrı bir vücûd, ayrı bir hal ûzre huzura dururşun. O rek'atın Fatihâ'sı ile diğer rek'atların Fatihası aynı değildir. Sen muvakkat(geçici, izafî) bir vücûda sahipken bile hiç yerinde durmayan tecellîlere mazhar oluyorsun da tecellilerin sahibi Hak Teâlâ ve O'nun kelâmı aynı yerde durur mu? Dolayısıyla sohbetlerdeki o mânevî alışveriş Cenâb-ı Hakk'ın nuru ve Resûlullah Efendimizin ruhaniyetiyle vücûda geldiğinden aynı şeyi duysan da ne sen aynı benliktesin, ne söylenilen söz daha evvelki duyduğun söz, ne de o sözü sana aktaran aynı ağız. O halde ilk defa dinliyormuşçasına âgâh ol, asla gaflet gösterme.

Cenâb-ı risâlet penâhi(sav) Efendimiz, sahabe-i kiram hazerâtına bazen bir sözü üç kere söylerdi. Bu üç kere zikredişte büyük hikmetler vardır. İlk söylediğinde farklı bir âleme, ikinci ve üçüncü söylediğinde yine farklı âlemlere işaret vardır. Bunu şununla kıyas edebilirsin: Hudeybiye Musâlahâsı'nda, Efendimiz umreyi o sene yapamayacaklarını sahabeye ilan ettiği zaman sahabe-i kirâm hazerâtı şaşkınlıklarından hemen emre icâbet edemediler. İkinci kere îkazda bulundular ve sahabe-i kirâm efendilerimiz gerek hayretlerinden gerekse Efendimiz'in belki sözünü değiştirme ihtimalinden dolayı gene tereddütte kaldılar ve söze o an icâbet edemediler. Bazı rivayetlerde üçüncü kere tekrarladı, bazı rivayetlerde de ikinci kere tekrarladıktan sonra çadırına avdet etti diye zikredilir ve orada zevce-i pâk-i Ümmü Seleme(ra) ile istişarede bulundu. Sonra ma'lûm olan şekil üzre kendileri ihramdan çıktı ve ashabı da Efendimiz'e tâbi oldu. Burada çok mühim bir husus var, onun için bu misali getirdim. Diyor ki İslâm âlimleri: Eğer orada üçüncü kere îkazda bulunsa ve bazıları hâlâ

müterreddit kalsa ve Efendimiz'e icâbet etmeseydi, helâklerine sebeb olurdu. Allah muhafaza cezaya ma'rûz kalırlardı. Demek ki sözü bir kere söylemek yahut birkaç kere aynı kelâmı sarfetmek bizler için tekrar veya çok mühim bir hâdise olsa bile, elinde cümle âlemleri kudretiyle bulunduran Cenâb-ı Hakk'ın izn-i ilâhîsi ile konuşulursa, aynı kelâm gibi olsa da, her kelâm müstakil bir âleme ve bambaşka bir ahvâle işaret eylemektedir ve asla tekrar değildir. Zaten kâinatta hiçbir şeyi tekrar yapmak mümkün değildir. Hak celle ve âlâ yarattığını bir daha yaratmamış, yani hilkatinde ikisi aynı olan hiçbir şey halketmemiştir. Her insan tektir. Beşeriyet ve mahlûkiyet(yaradılmışlık) cihetinden tektir yani. Böyle olduğu için insanda da ehad sırrı vardır. El Ehad, mutlak tek Hazret-i Allah'tır ve bu isim Cenâb-ı Hakk'ın zât isimlerindendir. Beşeriyetin ve cümle enbiyânın içerisinde Allah Resulü gibi bir zât yaratılmamıştır. Efendimiz de bu cihetten ehaddir. Bizler de, beşer cinsi olmamız hasebiyle düşünülürse böyleyizdir. Hiçbirimizin parmak ucundaki şekil dahî aynı değildir. Tek olarak yaratılmışızdır. Dolayısıyla değil bir sohbette duyduğun sözün tekrarının mümkün olması, tesbihatını yaparken okuduğun birbirini takip eden iki zikrin bile aynı olması mümkün değildir. "Lâ ilâhe illallah" dedin, o tektir. Hemen arkasından "Lâ ilâhe illallah" dedin. O dahî tektir. Ancak bu teklerin ve birlerin hepsini bir yerde topladığın zaman başka bir kıymet ifade eder. Amma bunu idrak edebilmen için yani hepsini bir noktada buluşturabilmen için her zikrinin birbirinden farklı olduğunu idrak etmen îcab eder. Bu mühim bir sırdır. Üzerinde ciddiyetle mütalaa eyle.

Kalbimin muhatabı, güzel evlâdım İhsan Efendi. Neye niyet neye kısmet derler ya, aslında bu mektûbda daha farklı bir hususu size arzedecektim. Çünkü suâllerinize cevap vermek kastındaydım. Amma başlamışken tarikat erkânındaki birkaç hususu da zikredeyim. Daha sonra inşâallah cevap vermeye gayret edeyim. Meydanda zikir icra olundukta yahut derviş tesbihatına münferit olarak başladığında ilk üç esmâ-i ilâhîyeyi(Allah'ın isimlerinden olan isimleri) yavaş ve müstakil olarak zikreder. Hem meydanda tâlim edilen şekilden hem de size telkin edilen ezkârın şeklinden bunu biliyorsunuz.

Birinci kere okunması tevhîd-i zâta, ikinci kere okunması tevhîd-i ef'ale, üçüncü kere okunması tevhîd-i sıfat veya esmâ'a işarettir. Bu sebebden dolayı zikrullahta, zikrullaha riyaset eden kişi ilk esmâ'a girdiğinde tek başına söyler. Dervişân, yani o anda orada hazır bulunan cemaat ikincisinde yahut üçüncüsünde zikre iştirak eder. Bunun zâhirden misali de mevcuttur. İmam efendi tekbir alır, cemaat o tekbirden sonra tekbir alır ve cemaat imamdan evvel namazda rükû'a veya secdeye varsa yahut evvelce tekbir getirse namaz ifsad olur (bozulur). Cemaatle kılman namazda feyiz imamdan cemaate intikal eder. Cemaati oluşturan kişiler tektir. Amma tek olan, imamda toplanmak mecburiyetindedir. Rahmet ancak böyle nüzul eder. Bir de bu durumun bâtınî sırrı vardır. Bu sırrı size mânâda bildirecekler, siz bu sır zuhûr edinceye kadar arzettiğimiz edebe riayet ediniz. Rahmetten dür olmayınız, feyziniz kesilmesin. Ayrıca size anlattığım bu edebi, ihvan-ı yârânınıza(muhabbet ettiğiniz, devamlı görüştüğünüz kardeşlerinize) anlatınız.

Muhabbetli İhsan Efendi oğlum, suâlinizin cevabına gelince, muhtasar olarak arzedeyim. Havf ve recâ bidâyetteki(başlangıçtaki) dervişin halidir. Havf u recâ ne demektir? Havf, korku, recâ da ümid etmek demektir. Sâlik yola dâhil olmakla beraber henüz birçok şeye muttali olmadığından taklid ve temkin üzredir. Başka bir âleme doğuşun getirdiği acemilikten dolayı korku içerisinde amma diğer yandan bu âlemin güzelliklerine doğduğu için de ümid neş'esindedir. Burada dervişe lâzım olan bu iki hissin ve düşüncenin arasından onu ileriki mertebelere taşıyacak yolu farketmesidir. Bunu yapabilmek tabiî ki kendi kendine olacak şey değildir. Hep dervişe lâzım olduğu üzre evvel söz dinleyecektir. Evhamla hakikati, hayal ile gerçeği böylece tefrik edecektir. Sonra lâzım olan ise ne tek olarak ümid tarafını, ne de korku tarafını düşünmesidir. Korku cihetine giderse ümidsizlik ve evham onu kuşatır, korkularını yenemeyene tecellîler ve perde ardındaki güzellikler gösterilmez. Ayrıca bu kişi hizmet etmeye de muvaffak olamaz. Hem şahsî yani ferdî hem de içtimaî mes'uliyetini yerine getiremez. Bu ise derviş için felakettir. Recâ tarafını görür ve o cihetle çok meşgul olursa söz dinlemekten ve hizmeti yapmaktan yine dûr(uzaklaşır, düşer) olur. Yani birisi korktuğundan âtıl hale gelir, bir diğeri de ümidinden atâlete ve gevşekliğe düşer. Her ikisi de dervişlik hali ve mesleğiyle asla bağdaşmaz. Derviş ibnü'l-vakt'tir. Zamanını nakde çevirdiği için ve vaktini en güzel şekilde değerlendirdiği için safa bulur. Yani sadece recâ ile meşgul olursa kendi müşahedesini kâfi görür(ümid tarafını) . Perdenin önündekiyle meşgul olduğundan ona sütrenin(üstü örtülü olanın, örtülü bulunanın) ardındaki hakikat açılmaz. Mahrum kalır. Zîrâ dervişlik görmektir. Görecek ki kalbi tatmin olsun. Kalbi tatmin olsun ki hakikate vâsıl olsun. Hakikate vâsıl olacak ki ma'rifet zuhûr etsin. Sâlik bu hali râzı olunan tavır üzre geçerse bu sefer onda kabz ve bast hali zuhûr eder. Tasavvuf büyükleri seyr u sülûkta bu hallerin yaşandığı menzile mutavassıt(orta hal, yolun ortası) menzili demişlerdir. Kabz daralmak, bast genişlemek demektir. İnsanların ekserisi bu mefhumları bilmez ve kendilerince tefsir ederler. Hatta dervişlerin sohbetlerinden yahut sofilerin kitaplarından aşıran

mukallidler(taklidciler) bu kelimelerin mânâlarını bilmediklerinden ve müşahede ehli olamadıklarından âşinâ olanları güldürecek sözler sarfederler. Kabz halini ibadet ve taat edememe, kalbinde zevk-i mânevi bulamama gibi anlayanlar olduğu gibi bast halini de bunun tam tersine ibadet ve taatta feyizyâb olmak, kalbinde ilâhî neş'e ziyâde bulunmak gibi anlayanlar da vardır. Çok az benzerliğinden dolayı bu sözü maalesef bilmeyenler doğru kabul ederler. Halbuki kabz ve bast bu demek değildir. Küçük lokma haline getireyim, hazmı kolay olsun. Evlâdım, şimdi tahayyül et(Zihninde canlandır, hayal et.). Efendimiz(sav), vahiy geldiğinde yani vahiy derken Cebrail(as) vâsıtasıyla gelen kelâmı kasdediyoruz. Yoksa Allah Resûlü(sav) dâimâ vahy-i Hakk üzre kelâma mazhar olmakta ve dâimâ huzur-i ilâhîde idi. İşte Cebrail(as)kendisine geldiğinde ashâb-ı kirâm efendilerimiz buyuruyor ki: "Resûlullah Efendimiz'in alnında ter birikir, hatta devenin üzerinde bulunduğunda Cebrail ona âyet getirirse o mânevî ağırlığın yükünü üstüne bindiği deve bile taşıyamaz, Allah Resülü'nün sînesini taşıdığı halde devenin ayaklan kuma gömülürdü." Şimdi zât-ı âlinize sorarım. Hak Teâlâ'nın kelâmına vâsıl olmak bast hali midir? Kabz hali midir? Hâşâ, biz burada Efendimizin halini idrak ediyoruz kasdıyla konuşmuyoruz. Fakat şu misalle bu mes'eleyi hemencecik çözebiliriz. Efendimiz'de görülen o kabz hali âlemlerin genişlemesi ve onu ihâta eden âlemlerin onu sıkıştırması mânâsındadır. Bast hali ise kendisine indirilen o vahyin hemen akabinde ashâbına ve etrafına bu âyetleri okuma halidir. Dolayısıyla kabz hali, bast halinden üstündür. Zîrâ bu daralma yani kabz, bast halinin, ziyâde genişliğin müjdecisi ve o genişlik ve yayılma halinin başlangıcıdır. Yoksa avâmın anladığı gibi kabz ve bast mütalaası seyr u sülûktaki mutavassıt menzilinde bulunan sâlikin haliyle asla alakalı değildir. Bu menzilde derviş kendisinden râzı olunan hal üzre başka bir menzile intikal eder. Bu menzil kâmil mertebesidir. Kâmil menzilinde bulunan sâlik artık kendi hallerine tasarruf edebilme salahiyetine ve bu haller arasında tercih edebilme iznine sahiptir. Lâkin gene imtihanı bitmez. O tercihinden dolayı ya yükselir ya alçalır. Ancak bu mertebedeki alçalma sâir dervişlerin alçalması gibi değildir. Bir kâmilin derecesinden aşağı düşmesi bile diğer insanlar için rahmettir. Meselâ kâmil bir mürşid konuştuğunda ve sohbet ettiğinde aslında bulunduğu makamdan aşağı düşer. Fakat sohbet etmesi ve insanlara irşadda bulunması rahmet olarak tezahür eder. Sonra gene Cenâb-ı Hakk'ın takdiriyle aynı makamına çıkar, avdet eder. Yağmurun buluttan aşağı nüzûl etmesi ve sonra da tekrar o yağmur sularının tabahhur ederek(buharlaşarak) bulut olması ve baş tâcı edilmesi gibi. Yani kâmil bir kere makam-ı aşktan, kemâl derecesinden tasdikini aldıysa o hep kemâl üzre seyreder. Büyük pirlerden biri "Makam-ı aşkta kemâle eren zâtların kabahatlerine bile Cenâb-ı Hakk ecir verir." buyurmakla işte bu menzile işaret eylemiştir. Evlâdım, İhsan Efendi oğlum, ben de yoruldum, mektubu kaleme alan hattat da artık usandı. İnşâallahu Teâlâ bu mevzu'yla alakalı başka sohbetlerimiz olur ve böylece müşahede ettiğiniz menzilleri idrake vesile olan satırlarımız size ulaşır.

Hak celle ve âlâ ilmimizi yakîn eylesin. Hayırlı ilimlerle bizleri merzûk eylesin. Menzilimizi mübarek eylesin. Seyran-ı sülûklarımızı feth ü âsân eylesin. Aşıklara vuslat nasîb ü müyesser olsun. Ve Hak celle ve âlâ Hazretleri bizleri âşıklar zümresiyle haşreyleyip, cümlesi cümlemizden hoşnud ve râzı olsun. Allah'ın rahmeti, inâyeti ve selâmı üzerinize olsun İhsan Efendi evlâdım.

35. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların otuzbeşincisidir.

Cümle âlemde gizlenmiş ve aşikâr olanı hakkıyla, hikmetiyle ve sırrıyla bilen, bildiğimiz ve bilemediğimiz cümle âlemlerin Hâlık'ı, Bedi'i ve mürebbisi olan, kuluna gizli ve âşikâr ilimleri bahşeden ve kulunda kendi ilmini âşikâr eyleyen Rabbü'l-âlemîn, Erhamu'r-rahîmîn, Raûfu'r-rahîm, Gafûru'r-rahîm, Mâlikü'l-mülk, Mevlâ-yı müteâl, Rabbü'l-âlemîn Allah Teâlâ'ya râzı olduğu hal üzre hamd ü senâ olsun.

Sultan-ı enbiyâ, burhanü'l-asfiya, imamü'l-etkiya, şemsu'd-duhâ, bedrud'duca, hâce-i cem-i ulûm ü fünün, vâkıf-ı esrâr-ı cümle şuün, rahmeten-lil-âlemîn, Hazret-i Fahr-i âlem Muhammed Mustafa(s.a.v)'ya ruh-i Resûlullah'ın hoşnud ve râzı olacağı şekilde salât ü selâmlar taraf-ı fakirimizden kendilerine arzolunsun. Efendimizin âl, ezvâc, evlâd, ashâb ve etba'ı râzı olunan hamdlerden ve salât ü selâmlardan Cenâb-ı Hakk tarafından hissedâr kılınsın. Onların dahî ruhaniyetleri dünyada ve âhirette bizlere yâr ve yoldaş olsun. Âmin.

Esselâmu aleyküm ve rahmetullahî ve berakâtuhû,

Evlâdım, Cenâb-ı Hakk seni iki cihanda azîz eylesin. Korktuklarından emîn, umduklarına nail eylesin. Râzı olduğu hizmetlerle merzûk eylesin. Dâim sıhhat ve âfiyetle kâim eylesin.

Evlâdım İhsan Efendi, Efendimiz(sav) "Hasenatü'l ebrâr seyyiatü'l mukarrabîn" buyurmuşlardır. Evet, fakîre mektubunda yazdığın bu söz sahihtir. Lâkin bu hadîs-i şerifin ziyâdesiyle şerhe ihtiyacı vardır. Lûgattan bakarak mânâ verilmeye kalkılırsa kişiyi yanlış anlamaya sevkedebilir. Bu sebebdendir ki, tasavvuf tarîkinin ferâset sahibi şeyhleri bazı hadîs-i şerifleri husûsî mürîdlerine veya halîfelerine mektûblarında ve icâzetnamelerinde kaydederek nakletmişler, umûma bu sözleri ilân etmemişlerdir. Efendimiz'in ashâb-ı kirâmından bu zamana gelinceye kadar birçok meşayih bazı hadîs-i şerifleri icâzeden icâzeye nakledlerek sâliklere aktarmışlardır. Hatta bu hadîs-i şeriflerin bir kısmı meşhur kitaplarda mevcut değildir. İnşâallah ileride hadîs ilminden mezun olduğunuz vakit size yazmış olduğum bu satırları idrak etmeniz mümkün olur. Hasenat, güzellik iyilik demektir. Yani bir fiilin tatbikatına Cenâb-ı Hakk'ın ecir ihsan etmesidir. Ebrâr, sâlih amellerle ve sâlih niyetlerle takva üzre hareket eden ihlâslı kullar mânâsına gelir. Tabiî ki daha geniş mânâları da vardır. Seyyiât, bir amelin Cenâb-ı Hakk'ın hoşnudluğuna mutabık olmaması mânâsına gelir. Günah ve kabahat olarak avâmın isimlendirdiği fiiller gibi. Bu mânâya göre meâlen ebrârın iyi işleri, Allah'a yakîn olanların yani mukarreblerin kabahatleri mesabesindedir diye tercüme edilebilir. Şimdi bu ne demektir? Bazı âlimler şöyle îzah eylemiş: Ebrâr makamındaki zâtlardan sâlih amel olarak kabul edilen fiiller, Allah Teâlâ'ya yakîn zâtlar için günah sayılabilir. Yani o yakîn kullardan daha yüksek bir idrakleri olması hasebiyle daha güzel amel beklenir. Ebrâr Allah Teâlâ'nın hoşnudluğunu fetva ve ruhsat üzre hareket ederek kazanan zâtlardır. Lâkin mukarrebler, Cenâb-ı Hakk'ın hoşnudluğuna yakışır olması cihetiyle ancak takva ve azîmet üzre amelle hareket etmek mecburiyetindedir. Gene ebrâr için demişler ki, kendi cüz'î iradelerini küllî iradeye yaklaştırmak ve tercihlerini hep Hak'tan yana yapmak üzre müdavemet eden kullardır. Ancak mukarrebler için de demişler ki; ebrâr makamında kemâl bularak Allah Teâlâ cüz'î iradelerini onlardan alır ve küllî iradesinden ihsanda bulunur. Bu durumda onlar Allah'ı tercih eden değil, Hak Teâlâ'nın tercih ettiği kullardır. İşte buna binâen bazı âlimler de demişler ki; ebrâr ihlâslı kullara denir ki bu zümreye muhlisler zümresi de denir. Mukarreb olan zâtlara ise Allah Teâlâ'nın kendi hazineyi Rabbaniyesinden ve ilm-i ledünnünden ihlâsı bahşettiği kullarıdır. Bu zümreye de muhlislar denir. Bundan evvel zât-ı âlinize yazdığım mektûb tamamlanmamıştı. Şâyet o mektubu muhafaza ettiyseniz, şimdi bu satırlarla o mevzûyu birleştiriniz. O zaman fakirin maksûdu olan mânâ inşâallah tamam olacaktır. Vad'imizi gerçekleştirmeye muvaffak kıldığı için Cenâb-ı Hakk'a hamd ü senâ ederim.

Nur yüzlü İhsan Efendi oğlum, Cenâb-ı Hakk kuluna şah damarından yakındır. Kul gaflette dahî olsa Allah Teâlâ kulundan gâfil değildir ve dâimâ onunla beraberdir. Zaten gaflet, Allah Teâlâ'nın kendisiyle beraber olduğunu unutmak demektir. Her türlü kabahatin menşei Hak'tan gâfil olmaktır. Gaflet de derece derecedir. Gafletin en alt derekesi küfür ve şirktir. Hak'tan en ziyâde gâfil olanlar kâfir ve müşriklerdir. Kâfir, Allah'tan bihaber olan demektir. Müşrik Hak Teâlâ'dan haberdâr olsa da, nefsinden gâfil olup "Allah varsa ben de varım." diyen kişidir. Her halükârda bu ahlâk-ı rezile gaflete alem olmuş

[Umutrehberi.com]

yani gaflet sevkiyledir. İşte böyle kul gafletten kurtulsa bile her makamda ve her menzilde muhakkak gafletle imtihan olur yahut mücahede eder. Meselâ esmâ'ını bilir amma sıfatından gâfil olur. Sıfatı bilir de ef'alinden gâfil olabilir. Ef'ailine âgâh olur belki zâtına karşı gâfil bulunabilir. Her makamın kendine göre âgâh olma hali ve gaflete düşme tehlikesi vardır. Hak Teâlâ'nın cezbesiyle ve şevkiyle kalbi uyanık olan kişiler ârif makamındadır. Onların kendi makamlarına göre gaflet halleri bulunsa da sâir insanın ârif olma makamından daha yüksektir. Daha evvelce de zikreylediğim gibi Hazret-i Abdulkâdîr-i Geylânî Efendimiz'in bir hutbesinde "Gâfiller gâib olan Allah'tan korkarlar, ârif zâtlar yani velîler ise hâzır olan Allah'ın huzurunda bulunduklarından haşyet içerisindedirler. Hâzır olan Allah'tan korkarlar." buyurmuştur. Gâfil bilemediği Mevlâ'sından, ârif müşahede ettiği ve kendisine bildirilen Hak'tan çekinip korkar. İnsanların ekserisi Hak Teâlâ'nın cezasından ve cehenneminden çekinir amma husûsî kullar huzurdan uzaklaşma musibetine uğramamak için Mevlâ-yı müteâl'den hazer ederler(çekinirler). Evlâdım, kul Allah Teâlâ'nın yakınlığını hissettikçe hatta müşahede ettikçe daha fazla ibadet taatta bulunmalıdır. Bir başka ifade ile Hak Teâlâ'ya yakınlığın alâmeti kulluktaki ciddiyetle kendisini gösterir. Kendisindeki îmân nurunu ve Muhammedî muhabbet çerağını farkedenler o nuru muhafaza etmek için etrafını sâlih amellerle çevirirler. Çünkü bu nurun düşmanı çoktur. Nefis ve şeytan "lâ" diyerek bu aşk ateşini ve îmân nurunu söndürmek istedikçe, bu nur üzre titreyen, gafletten uzaklaşıp arif olan zâtlar "illâ" diyerek mukavemette ve dâimâ cihadda bulunurlar. Hani mescidlerde mihrabın içerisinde kandil uyandırırlar. O kandil sadece imamın namaz kıldığı makamı aydınlatmak için değildir. Yahut kıble istikâmeti belli olsun diye düşünülmemiştir. Mescidlerdeki mihrab vücûddaki kalb makamındadır. Mihrabın içerisindeki o çerağ îmân nuruna ve Muhammedî muhabbete işarettir. Lâkin o nurun dâimî aydınlatması için kulun sırat-ı mustakîm üzre cihad etmesi yani nefsanî ve şeytanî düşmanlara karşı dâimâ uyanık olması lâzımdır. İşte bu cihada remiz olduğundan imamın namaz kıldırdığı yere mihrab denir ki nefisle ve zulmetle cenk makamı demektir. Evlâdım, balıklar nasıl sudan doymazsa, deniz suyunun fazlalığı o denizde yaşayan canlılara çok gelmezse Hak Teâlâ'ya hakîkî âşık olanlar da asla mânevî zevke, ibadet ve taata doymazlar. Bir parçacık zevk alıp ondan sonra yatarak keyif yapmazlar. Bakmaz mısın ki Efendimiz (sav) hem kullara hizmet etmekten hem dini tebliğ etmekten hem de ferdî ibadet ve taattan hiç imtina etmiş veya bir bıkkınlık, bir bezginlik göstermiş midir? Çoğu zaman ağır şartlar altında ve birçok zorluğa göğüs gererek hayat-ı saadetlerini hitama erdirmişlerdir. Cenâb-ı Hakk'a müştak olmakla şevk sahibi olmak arasında fark vardır. Müştak olanlar belli bir merhaleye geldiklerinde ve mânevî zevki, lezzeti tattıklarında o tatminle teskin olurlar. Fakat şevk sahibi olan zâtların bahşedilen zevk-i mânevî ile tatmin olup doymak şöyle dursun açlıkları ve ihtiyaçları daha ziyâde artar. Onlar kendi varlık şaibesinden ve vehminden geçtikleri ve vücûdları, varlıkları Hak'ta ifna olup bakî oldukları için ancak cemâlullahın tam vuslatında karar kılarlar. Bu zevât her türlü matlûblarını(isteklerini) hatta kendi tatminlerini dahî zü'l-Celâl ve'l-Kemâl Hazretlerine fena etmişlerdir. Güzel evlâdım, menzil uzaktır, hangi tecellî olursa olsun durmak dervişe yasaktır.

Yar yüreğim yar, gör ki neler var,
Bu halk içinde, bize güler var.
Ko gülen gülsün, Dost bizim olsun,
Gâfil ne bilsin, Hakk'ı sever var.
Girdik bu yola aşk ile bile,
Gurbetlik ile, bizi salar var.
Bu yol uzaktır menzili çoktur,
Geçidi yoktur, derin sular var.
Gözleri giryan, ciğeri biryan
Olmuşlar hayran, divâneler var
Her kim aşıktır yolda sadıktır
Sâdık olana, anda neler var
Her kim merdâne gelsin meydane,
Kalmasın yâne, kimde hüner var.
Yunus sen bunda meydân isteme,
Meydan içinde merdâneler var.

Olan olmuş, şimdi derhal maksûda doğru yürümek zorundadır. Efendimiz'in bu âlemdeki son nefeslerini "Allahümme fir refîkîl âlâ" diye sarfetmeleri acaba bu mânâyı anlatmaya kâfi değil midir? Arife işaret kâfidir. Lâkin bu işaretler yola devam mânâsını müşirdir(işaret etmektedir).

[Umutrehberi.com]

Muhterem İhsan Efendi oğlum, halîfenin müstahlef olma şartı vardır. Yani kendisine hilâfet verilen makama ve mercie muvafık hali olması lâzımdır. Emaneti nasıl aldıysa öylece muhafaza etmesi ve o emanet üzre yaşaması elzemdir. Bir usûl üzre devam eder ve o erkân üzre mezun olursa kendisinin de aynı erkân ve usûl üzre devamı ve gördüğü irşad üzre mürşid olması îcab eder. Ancak mânevî emirlere muhatab olur ve bu sebebden dolayı erkânda ve usûlde değişiklikler yaparsa bu müstesnadır(istisnaî bir durumdur). Ama böyle bir emr-i mânevî olmadan halîfe veya şeyh makamında olan kişinin şahsî ictihadda bulunması hatadır. Hilafet sırrını Bakara suresindeki, insanın halîfe olarak ta'yin edilmesi mevzu'uyla muhakkak mütalaa ediniz. Fakîrin anlatmaya gayret ettiği mânâ belki böylece satırlarımızdan öte sadırlara nüfûz eder. Size gösterilen mânânın cevabı da inşâallah bu şekilde o âyetlerden zuhûr eder. Bu öyle bir mânâdır ki bir insanın ömrü bu mânâyı fehmeylemeye yetmeyebilir. İnşâallah Cenâb-ı Hakk mânâda gösterdiği bu hali size hal-i hayatınızda ve âhirette müşahedeyi nasîb eylesin.

Cenâb-ı Hakk sizi kendinizden evvelki hizmet eden zâtlara hayrü'l-halef eylesin. Velîlerin ve mürşidlerin kâim-i makamı, bu yolun sâdıklarının yâr ve refîki ve bu tarîk-i Muhammedîye'nin fukaralarının hâdimi eylesin. Bizler sizden çok hoşnud ve râzıyız. Güzeller güzeli Mevlâmız da sizlerden râzı ve hoşnud olsun. Âmin bi hürmeti Tahâ ve Yasîn bi hürmeti âl-i Yasîn velhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn. El-Fatihâ.

36. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların otuzaltıncısıdır.

Âlemleri kaf ve nun'la nizâm ve intizâm içinde halkeyleyen, sebebsiz yaratma kudreti var iken her şeyi sebebiyle halkeyleyen, Mûsebbibü'l-esbab ve Kâdir-i mutlak, Zü'l-Celâl, ve'l-Kemâl ve takaddes Hazretleri'ne hamd ü senâ olsun. O Allah Teâlâ ki, kelâmını dağlar taşlar taşımaktan âciz olmasına rağmen insanı, kelâmına muhatab kıldı. Sadr-ı Muhammedîye'ye indirdiği Kur'ân-ı Kerîm'ini o mübarek fem-i saadetten tüm insanlığa ilân eyledi. Ezelden kendisine kul eylediği gibi gene ezelden olabilecek kusurlarımızı afv û setr eyledi. Kendi cennet ve cemâliyle kullarını müebbed sürûra nâil eyledi. Elhamdülillahi rabbi'l-âlemîn.

Müşkil kuşe-i hâcegân, serdefter-i mahlûkat, rehnüma-yı râh-ı Hak, sadr-ı bedr-i kâinat, peygamber-i ins ü cin, mazhar-ı hitab-ı levlâke levlâk, Habib-i Huda, şefi-i rûz-i ceza, menba-ı feyz-i nur-i Hak, Hazret-i Fahr-i âlem Eferıdimiz'e salât ve selâm olsun. Evlâdına, ezvâcına, ashâbına ve etba'ına melâike-i kirâmın getirdiği salât ü selâmlarla ikramda bulunulsun.

Esselâmu aleyküm İhsan Efendi oğlum,

Hudâ-yı bâri, Cenâb-ı Hakk sizi sıhhat û afiyette kâim eylesin. Kur'ân-ı Kerîm'in nuruyla pürnur, îmân ve İslam nuruyla mesrûr, ihsan derecelerinin berekâtıyla kalbinizi tezyin, amellerinizi tahsin eylesin. Evlâdım İhsan Efendi, Kur'an-ı Kerim, kelâm-ı kadîmdir. Mahlûk değildir. O kelâmullahtır. Cenab-ı Hakk'ın kelâmına hudud olmaz. Kelâm mânâyı hâvidir (içinde barındırır). O halde kelâmına hudud olmadığı gibi Hak celle ve âlâ'nın sadece kelâmıyla işare ettiği mânâyı bile hududlandırmak mümkün değildir, bunun olabileceğini düşünmek bile muhaldir. Kişi kendi kabınca, ilmi kabiliyeti nisbetinde Kur'ân-ı Kerîm'den nasîbdâr olur. İnsanın idrakini Allah artırır. Lâkin Cenâb-ı Hakk her şeyi sebebiyle halkeylemiştir. Bu idrakin artabilmesi için kişi kendince iradesini teksif eylemelidir. Kur'ân-ı Kerîm'den feyiz almak için ilk lâzım olan şart, gönülden îmân ederek Kitabullah'ı okumaktır. Âlim de olsan, Arabî lisânı da bilsen bilmem ne kadar lügat da karıştırsan, Kur'ân'ın feyzinden istifade etmek istiyorsan bunların hepsi bir tarafa, muhakkak okumak îcab eder.

[Umutrehberi.com]

Kur'ân'ı okumaktan murâd, Allah'la konuşmaktır. Kişi bunu düşünür ve aslında Kur'ân-ı Kerîm'i okurken ne büyük bir nimete nâil olduğunu farkederse kelâmın mânâsı günden güne kendisine keşfolunur. Okurken kendini aradan çıkar. Eûzü besmeleyi çektiğin andan i'tibaren adetâ Cenâb-ı Hakk'ın kelâmı için o vücûdu vakfet, huzur-i ilâhîyede eriyen bir mum gibi kendini aradan kaybet, erit. Güzeller güzeli Cenâb-ı Hakk'ın lûtfuna bak ki bizim ağzımızdan kelâmını çıkartıveriyor. Bu ne muazzam ve muhteşem mucizedir. Kıraat ederken (Kur'ân-ı Kerîm'i okurken) böyle bir lûtfa mazhar olduğun için dâimâ içinden Allahu zü'l-Celâle hamd ve senâ duygularıyla niyâzda bulun. Hangi âyeti yahut Kur'ân'daki hangi mevzu'u okursan oku, neticede şunu unutma ki: O söyleşmek, o sohbet, Hazret-i Allah ile mülaki olmak demektir. Bir kişi Kur'ân-ı Kerîm okuduktan sonra "Vallahi ben Allah ile konuştum." diyerek yemin etse, kefaret îcab etmez. Yani yalan yere yemin etmiş olmaz. Bir de şunu düşün: Kur'ân-ı Kerîm'i seversin, dinlemek ve okumaktan büyük haz alırsın ve zevk duyarsın. Peki bu zevkin ve muhabbetin kaynağı nerededir? Zât-ı âlinizi yormayayım, demek isterim ki; Hak celle ve âlâ Hazretleri bizleri ne kadar sevmiş ki, ezelden, daha kendi varlığımızı bile idrak edemeyeceğimiz vakitte bizleri Kur'ân-ı Kerîm'i sevmek üzere yaratmış, fıtratımıza bu neş'eyi ve muhabbeti nakşeylemiş, sırlamış. Kulunu o kadar çok sevmiş ki, daha biz kitaptan haberdâr olmadığımız vakitte O, kulunu kitabından haberdâr olacak, hem kelâmına hem zâtına müştak olacak şekilde yaratmış.

Yâ Rab, Sana hamd ü senâ olsun. Bizler yolumuzu şaşırsak da lütfen ve keremen bizi muhabbetinden, kelâmından, habîbinden uzaklaştırma. Senden gafil olsak, fısk u fücûr içeriinde bulunsak da n'olur bizleri huzurundan tard eyleme. Zira başka kapımız yok, âciziz Yâ Rabbî. Kur'ân okuyacak ağzımız olmasa da, Sen erhamu'r-rahîmîni ve kelâmını ve kelâmının müşahhas şekilde tezahürü olan Muhammed Mustafa'yı(sav) zerre kadar bile olsa seviyoruz. Bu bize bahşettiğin zerre bile olmayacak küçüklükteki muhabbet nurunu Sen ziyâde eyle. Bizi o nur ile pür nur eyle. Cehennem nârına ve Senden uzaklaşma, hasret nârına bizi yakma. Senden uzaklaşmayla bizi imtihan eyleme. Kapında boynumuzu bükmeyi, bizlere zevk hali olarak bahşeyle. Âmin...

Hak âşığı İhsan Efendi oğlum, bendeniz müfessir değilim. Amma gençliğimde hasbel kader tefsir sohbetlerinde ve müfessir zâtların rahle-i tedrislerinde bir müddet bulundum. Yakın zamana kadar da sıhhatim müsaade ettiği ölçüde Kelâmullah sohbetlerine iştirak etmeye gayret ediyorum. Rabbim bu meclislerden bizleri uzak eylemesin. Lâkin sorduğunuz bazı âyetlerin tefsirinde size daha evvel de tavsiye ettiğim gibi Bursalı İsmail Hakkı Efendi'nin Rûhu'l beyân'ını okumanızı hatırlatıyorum. Sorduğunuz suâllere cevabı oradan bulabilirsiniz. Teberrüken bir suâlinize cevap vereyim. Duha süresindeki o âyetler sizin okuduğunuz tefsirde ifade olunan şekilde değildir. Yani bunu kim yazmış ise sürç-i lisân etmiştir. Şayet bilerek bu sözü sarfettiyse çok büyük hata etmiştir. Bir kere düşün, yâ hû hiç Allah Teâlâ "Seni yetim olarak bulmadı mı, yoldan sapmış olarak bulmadı mı?" gibi ifadelerle tavsif edilir mi? Bir kere bulmak fiilini Allah Teâlâ'ya nasıl ithaf edersin? Mümkün olur mu böyle bir şey? Ezelde peygamber olarak yaratılmış ve ta'yin edilmiş Efendimiz(sav) için "Dalâletteydin, hidayete erdirdi." diye meâl verilir mi? Edeb yâ hû! Yâ hû edebi geçtik, iz'an da mı, insaf da mı yoktur? İnsafı da geçtik, hiç mi ilim okumamış bu insanlar? Nasıl böyle bir şeye cür'et edip Kelâmullah'a ve Resûlullah'a saygısızlıkta bulunuyorlar? Galiba, husûsî yanlış anlamak üzere tedrisat görmüşler. Hatta bu sapıklık medresesinden yüksek dereceyle mezun olmuşlar. Şimdi bak İhsan Efendi oğlum, daha çocukluğumuzda bize öğretilen bir muhaverat(konuşma) şekli vardır. "Müslüman mısın?" diye sorulduğunda cevaben "Elhamdülillah" deriz, "Ne zamandan beri Müslümansın?" sorusuna ise, "Kalû belâdan beri." cevabını veririz. "Kalû belâ ne demektir?" suâline ise "Elestü birabbiküm'ün cevabıdır." diyerek mukabelede bulunuruz. Sen de bilirsin, tıfıl çocuklar da bunu bilir. Yani bu suâl ve cevap şekliyle büyüklerimiz, Müslümanlığın bize ezelden Cenâb-ı Hakk'ın lütfü olduğunu, buna hamdetmemiz gerektiğini anlatmak istemişlerdir. Ve bu îmânın ruhlar âleminde ikrarımızla sabit olduğunu anlatmak istemişlerdir. Şimdi gelelim buraya, zât-ı âliniz düşünebiliyor mu, bizler ruhlar âlemindeyken Allah'ın îmânına mazhar olacağız, hâşâ Efendimiz dalâletteyken îmâna mazhar olacak ve kırk yaşından sonra da peygamber olacak. Yâ hû bu nasıl bir anlayıştır, ne sakat bir görüştür. Güzel evlâdım, enbiyâ yani peygamberlerin hepsi ruhlar âleminde seçilir. Bir adam çalışmakla, muntazam bir hayat sürmekle, efendim şu sebebden bu sebebden peygamber oluvermez. Elma ile armut değil ki bu. Nebilerden bahsediyoruz. Peki "Kırk yaşında peygamber oldu." demekle ne kasdedilir? Peygamber Efendimizin nübüvvetinin kırk yaşındayken ilân edilmesi kasdedilir. Yoksa "Kırk yaşında peygamberlik geldi." demek ahmakça bir sözdür. Efendimiz saadetle buyurdular ki: "Adem toprak ile su arasındaydı, henüz cismi bile teşekkül etmemişti, ben peygamberdim." Hatırladığım kadarıyla Sünen-i Tirmizi'de bu hadîs-i şerif zikrolunmuştur. Hadîs-i şerîfin metnine dikkat edersen, insandım veya ruhtum, demiyor. Resûldüm, diyor. Resûl ne

demek? Kitap sahibi ve ümmeti olan zât demektir. Efendimiz daha semâvâtın nakşı olmadan, nev-i beşerden mevcûdatın haberi olmadan evvel risâlet tahtında Kelâmullah'ın mazharıydı. Sonra bu âleme geldiğinde ruh-i Muhammedîye'sinde bulunan o kelâm kırk yaşında tezahür eyledi. Şimdi hatırıma gelmişken, bazı ahmaklar vahyin gelişini de yanlış aktarırlar. Malûm hâdiseyi biliyorsunuz, meşhurdur. O sebebden kısaca sadece bir bölümünü zikredeceğim. Cebrail(as) geldiğinde "Oku" diyor Efendimiz'e, "Okuma bilmem."buyuruyor Efendimiz, sonra Cebrail(as) Efendimizi sıkıyor, tekrar "Oku" diyor, Efendimiz aynı şekilde mukabelede bulunuyor, Cebrail(as) tekrar sıkıyor. Efendimiz "Ne okuyayım?" buyuruyor ve bunun üzerine de işte ma'lûm ilk âyetlerin zuhûru ve Hazreti Cebrail'in Alâk sûresinin ilk âyetlerini okuması mevzu'u vardır. Şimdi bu hâdiseye de, ilmi ve aklı noksan bazı kişiler, anlamayarak kendilerince yorum yapmaktadırlar. Güzel evlâdım, Hak Teâlâ ümmî olan bir zâta niye okumasını teklif etmiş olabilir? Buradaki okumaktan murâd Efendimiz'in sadrında bulunan mânânın zuhûruna davettir. Yoksa Cebrail(as) hâşâ Efendimiz'e işkence ederek sıkıp bırakıp sonra sıkıp bırakıp zorla mı okutmuştur? Buradaki nezaketi de anlamazlar ki, o kucak kucağa sarılma ve sadrın sadra akmasıyla ilgili bir hikmettir. Cebrail(as) Efendimiz'in sadr-ı Muhammedîye'sinden aldığı izinle gene ona âyetleri okumuş, Hazret-i Muhammed Mustafa'ya Hakk'ın kelâmı için âyine olmuştur. Kur'ân-ı Kerîm Cebrail'e indirilmedi ki, Resûlullah Efendimiz'e indirildi. Fesübhânallah. Cenâb-ı Hakk irfansızlıktan bizleri muhafaza eylesin. Güzel evlâdım, Duhâ sûresine tekrar nazar edip dönersek oradaki "elem yecidke" kelâmından murâd lûgattaki "bulmak" mânâsında değildir. Hak Teâlâ neyi kaybetti ki bulacak? Hâşâ, kâinatı dolaşıyordu da Mekke-i Mükerreme'de en uygun kişiyi, güzel ahlâklı bir yetimi mi bulmuş! Mümkün mü böyle bir şey? Peki nedir? Bu kelâmda geçen mânâ "bulmak" mânâsına değil "icad" mânâsınaadır. Yani buna göre "Rabbin seni yetim olarak îcad etmedi mi? Yaratmadı mı ve böylece seni muhafaza etti." 'Yetim' kelimesi için müfessirler genelde insanların anladığı mânânın uzak olmadığını söylemişlerse de, burada zikredilen yetimin "dürr-i yetim" olduğunu ifade eylemişlerdir. Tam karşılığı "yetim inci"dir. Bu tâbir, eşi benzeri olmayan nadide inciler için kullanılır ki çok çok ender bulunup başka hiçbir inciye benzemeyecek özelliğe sahip kıymetli inci mânâsınadır. Dürr-i yetim olarak tefsir edilirse "Rabbin seni eşi benzeri olmayan bir inci gibi îcad eyledi de kıymet bilmeyen câhiliye gürûhu arasında muhafaza etmedi mi?" manası verilir. Şimdi bu burada kalsın.

"Dall'en" tâbirine gelince. Bazı terbiyesiz herifler Duhâ süresindeki bu âyeti okuduklarında "Sen sapmış olarak bulundun da Allah sana hidayet etmedi mi?" gibi ancak Resûlullah'a düşman olanların söyleyebileceği sözler sarfediyorlar. Hak celle ve âlâ Kur'ân-ı Kerîm'in şikâyetinden emin eylesin ve bu zâtlar hakkındaki şikâyetlerimizi îmânımıza delil eylesin. Neûzü billah(Allah'a sığınırız.). Bir kere "dall" kelimesinin lûgatta birçok mânâsı vardır. Amma Kur'ân-ı Kerîm'de geçen kelimelere mânâ verilirken muhakkak Kur'ân-ı Kerîm'in tamamında o kelimenin başka şekilde kullanılışına müracaat lâzımdır. Kur'ân'ı yine Kur'ân tefsir eder. Sûre-i Yusuf'ta Yusuf(as),un Mısır'dan gömleğini babasına gönderdiği esnada, babası Hazret-i Yakub(as) yanındakilere "Sizler bana çok yaşlandığı için şaşırıyor, demeseniz ben hakîkaten Yusuf'un kokusunu duyuyorum." dedi. Sûre-i Yusuf'un 95. âyet-i kerîmesinde Yakub(as)'un bu sözüne karşılık yanında bulunan ümmetinden olan kişilerin "Allah'a yemin ederiz ki, sen hâlâ eski şaşkınlığında devam ediyorsun." dedikleri buyrulmaktadır. Müfessirler bu âyet-i kerîmenin tefsirinde dalâl kelimesinin "sapkınlık ve hidayetten mahrum olmak" şeklinde tefsirinin söz konusu olamayacağını söyleyerek böyle bir durumda yanındakilerin kâfir olması îcab eder, demektedirler. Zîrâ peygambere sapık demek kişinin kâfir olması demektir. Bunun için dalâl kelimesi ne yaptığını bilmeyecek kadar muhabbet üzre olmak, muhabbetinden dolayı etrafına aldırmamak demektir. O halde Duhâ süresindeki âyetin tefsiri meâlen "Sen Rabbine muhabbetinden dolayı bu coşkun hal üzereydin. Hak celle ve âlâ sana vuslatını ve kendisine kavuşacağın sırat-ı müstakimini belli beyân kılmadı mı, seni Rabbine âşık olarak îcad etti de sonra bu muhabbetin îcabı olan kurbiyyete(yakınlığa) mazhar kılmadı mı?" şeklinde ifade edilebilir. Sûrenin devamındaki âyetlere ismini zikrettiğim tefsirden bak. Şu andaki hâlet-i ruhiyem daha fazlasını yazmaya müsait değil. Amma şu kadarını söyleyeyim ki; sûrenin devamındaki âyetlerde geçen yetim, sâil kelimelerinde muazzam derinlikte mânâlar ve mefhumlar vardır. Ayrıca kalb-i Muhammedîye'ye işaret vardır. Kalbinle mütalaa et, ruhunda bu mânâ zuhûr edecektir. Âlim, Allah Teâlâ'nın râzı olduğu hissiyata mazhar olmuş zâta denir. Sadece metin okumakla âlim olunsaydı bizim buradaki papazlara da âlim denirdi. Zîrâ onların dinimiz hakkında epeyce malûmatları vardır. Cenâb-ı Hakk faydasız ilimden, hayra sevketmeyecek ilim kisvesindeki malûmât yükünden bizleri muhafaza eylesin. Merzûk kıldığı ilimlerle de amel ihsan eylesin. Amelimizi ihlâs ile ziynetlendirsin. Kendi kurbiyyetine vesile eylesin. Mevlâ-yı zü'l-Celâl, vel-Kemâl, râzı olduğu amelleri râzı olduğu şekilde îfâya bizleri muvaffak eylesin. Allahümme yâ mufettihal ebvâb. İftah lenâ hayrel bâb. Âmin. Bi hürmeti Fatihâtül-kitab.

[Umutrehberi.com]

37. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların otuzyedincisidir.

Elhamdülillah Rabbi'l-âlemin. Yâ Erhamu'r-rahimîn, bizleri seninle işiten, seninle gören, seninle konuşan, seninle yürüyen, her amelini seninle işleyen, cüz'î iradesini aldığın, külli iradenin cazibesiyle üzerinde tasarrufta bulunduğun kullarından eyle.Vessalât ü vesselâmu alâ seyyidina Muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ecmain. Yâ Rabbî, Resülullah Efendimiz'in nuruyla ve ruhuyla bizleri hem-dem eyle. Efendimiz'in muhabbetini kalblerimizde müzdâd eyle. Salâvât-ı şerîfenin sırrına bizleri lâyık eyle. Şefaat-i Muhammediye'ye ve ahlâk-ı Muhammedîye'ye bizleri muvaffak eyle. Efendimiz'in şikâyetinden bizleri hıfz u emin eyle. Âmin.

Esselâmu aleyküm ve rahmetullahî Şeyh Tûtî İhsan Efendi.

Cenâb-ı Hakk sıhhat ve afiyette dâim eylesin. Evliyâullah yolunun her ahkâmı ve âdâbı muhakkak bir müşahedenin eseridir. Eserden müessire yol bulunur. Cihaz-ı tarîk(tarîkatta tekbirlenen yahut kullanılagelen derviş çeyizleri) aynı şekilde belli hikmetlere ve mânâya işaret eder. Daha evvelki mektûblarımızda lâzım olan kısmını size beyân etmiştik. Hem derviş çeyizleri hakkında hem de dervişlerin lîsanı hakkında yazmış olduğum mektûbları tekrar mütalaa ederseniz bu malûmatı orada bulabilirsiniz. Gerçi hayatınızda zaten bu ahkâm ve âdâb üzre yaşadığınız için artık satırlara da muhtaç değilsiniz ya, neyse. Şimdi size tâc-ı şerif tekbirlenmesi hasebiyle tâc ve hırka hakkında ma'lûmat arzedeceğim.

Şeyh Tûtî İhsan Efendi, Efendimiz(sav) evvelce söylediğim gibi beş renk üzre destar kuşanmışlardır. Ekseriyetle beyaz ve yeşil sarık kullanmışlardır. Nadiren sarı, birisi Hayber'in fethinde olmak üzere iki kere kırmızı, Mekke-i Mükerreme'nin fethinde ise siyah sarık kuşanmışlardır. Evliyâullah hazerâtı nefis ve esmâ mertebelerine göre başlarına giydikleri tacın renkleri hususunda ictihad etmişler yahut emr-i manevî ile bu renklerden birine ihtiyar etmişlerdir. Hemen hemen cümle tariklerde yeşil sarık kullanılmıştır. Düssûki tarîkinde sarı, Sadiyye tarîkinde beyaz, Rıfaiyye'nin de birçok kolunda siyah destar mevcuddur. Yeşil sarık üç yüzden fazla tarîkin rengi olmuştur. Bize tekbirlenen tâc-ı şerif dahî hem tepesi yeşildir, hem destarı yeşildir ve yine hemen hemen cümle tarîklerde Cüneydiyye tarzında destar sarılması âdet olmuştur. Hazret-i Cüneyd-i Bağdadî Efendimiz'e nisbet edilen bu tarz sarık sarmanın şöyle bir menkıbesi vardır. Hazret-i seyyidü't-taife şeyh-i ins ü cin Cüneyd-i Bağdadî Efendimiz büyük bir cemaate va'z ediyormuş. Hakk'a teslim olmaktan, nefsini teslim almaktan, ümit ve korkudan hâli olmaktan(âzâd olup kurtulmaktan) bahsediyormuş. Bu sırada ejderha misilli dev bir yılan peydah olmuş ve kürsünün önünde Hazret-i Şeyh'in karşısında dikilivermiş. Bu acayip manzarayı gören halk dehşete kapılarak kaçışmaya başlamış. Bu sırada o dev yılan Hazret-i Cüneyd'e ya hal ile ya da kal ile: "Halka teslimiyetten

bahsediyorsun, korkudan halâs olmayı sâlik veriyorsun, şimdi ne yapacaksın?" demiş. Hazret-i Şeyh de "Benim tevekkülüm ve teslimiyetim Allah'adır. Sen O'nun âciz mahlûkatından birisin. O dilerse kuluna istediğini yapar. Cenâb-ı Hakk'ı zikretmekten bir an bile ayrılmamışam. O ister lütfeder ister kahreder. Ben emrine râm olmuşam." deyince yılan Hazret-i Şeyh'in önünde cansız bir ip haline dönüştü. Hazret-i Pîr bunun üzerine halka nida etmiş: "Ey halk, ey insanlar nereye kaçıyorsunuz? Az evvel size teslimiyeti ve Hak Teâlâ'ya rağbeti anlatmadım mı? Dönün gelin, sohbete devam edelim." buyurmuş ve o yılanı almış, başının üzerine sarmış. Yılanın başını da en alttan çıkarıp baş aşağı sarkıtmış. İşte bu nev'î sarılan sarıklar Cüneydî tesmiye(isimlendirilir) olur. Yani ejderha gibi olan nefsimi nefs-i Muhammedi'de yok ettim. Kendi bedenimi ve nefsimi bu dünya hayatında kendi ruhuma kefen ettim. Allah Teâlâ'dan başka korkuyu başımdan def ettim, gönlümle reddettim hikmetine işaret eder. Rengin yeşil olması "hû makamı"nda karar kıldığına, aşk-ı ilâhî üzre yaşadığına işarettir. Tâc-ı şerîfin tepesinin yeşil olması cennetteki ravzalara ve Firdevs-i alâ'ya, Sûre-i Rahman'daki "müdhâmetan" sırrına ve nur-i Muhammedi'nin bu âleme menba' oluşuna işarettir. Ayrıca yeşil sarığı Efendimiz'in soyundan gelen zâtlar kuşanır. Bu cihetle tâc-ı şerîf tekbirlenen kişi Efendimiz'in dölünden olmasa da yolundan geldiği için evlâd-ı Muhammed mesabesindedir. Zîrâ yoldan gelmek daha önemlidir. Bir adamın dedesi mimar diye torununa gel şu camiyi i'mar et, senin deden de mimardı denir mi? Yahut bir kişinin babası hekîm olsa sen hekîm oğlusun, şu hastalığı tedavi et, cerrahi müdahalede bulun diye teklif edilir mi? Aynen bunun gibi. Güzel nesilden gelen kişide kabiliyet olabilir. Fakat bu aynı zamanda büyük mes'uliyettir. O nesilden gelir ve o yoldan feyiz alırsa ne âlâ amma o nesilden gelir ve feyiz almadan sadece nesliyle övünürse ne edna(ne büyük düşüklük ve ne büyük alçaklık).

Tâc-ı şerîf, Muhammedü'r-resûlullah kelimesine işarettir. Bu kişi Resûlullah Efendimiz'in ahlâkını irşada memur ve Resûlullah taliblerine hizmete me'zundur demektir. Şeriat, tarikat, hakîkat ve ma'rifet kapılarından geçmiş ve müşahede etmiş demektir. Allah Teâlâ'nın emirlerine hakkıyla itaat eder, nehiylerinden korunmak için gayret eder ve insanlara Allah'ın emir ve nehiylerini en güzel şekilde tebliğ eder demektir. Kendisine tâc tekbirlenen kişi "ölmeden evvel ölmek" sırrına mazhar olmuş, dört kitabın mânâsı ve bu âlemin muhtevası tevhîdi başına tâc etmiş demektir. Tâcı giyen kişi nefsini tezkiye etmiş, kalbini tasfiye etmiş, ruhunu tahliyeye muvaffak olmuş, cüz'î iradesini küllî iradeye, ilme'l-yakîn îmânını hakke'l-yakîne tebdil etmiş demektir. Tâc-ı şerîf ve hırkasıyla kişi aynı zamanda bir kabir taşı gibidir. Seneler evvel İstanbul'u ziyaretimde Üsküdar'da Minkarizâde Şeyhülislâm Yahya Efendi'nin türbesinde şu ibareyi görmüştüm: "İza tehayyartüm fi'l-umûri ve'ste'înû min'ehlil-kubûr" (Herhangi bir işte hangisini yapacağım diye tercihte bulunamazsanız kabir ehlinden yardım isteyiniz.) Şunu demek isterim: Yani bu zâtlar nefislerini öldürerek âdetâ kabirlerini sırtlarına almış, insanlar arasında bînefis dolaşmaktadırlar. Kendilerine müracaat olundukta nefsaniyetle konuşmazlar. Hak nâmına onlara tavsiyede bulunurlar. Ve yine onlara verilen sır sadırlarında, içlerinde, göğüslerinde saklı kalır. îfşâatta bulunmazlar. "Sudûru'l-ebrar, kubûru'l-esrar" demişler. Yani ariflerin ve sâlih kimselerin kalbleri sırların kabirleridir. İşte bu sözde ifade edilen hal üzre insanlara muavanette ve muamelede bulunurlar. Bir mühim mes'ele de şudur ki; tâc-ı hırkaya bürünen bu zevât kendilerine hakaret edilse de, incitecek hareketlere ma'rûz kalsalar da kabir gibidirler. Asla incinmez, hakarete ma'rûz kalsalar da, anlayışsızlık görseler de tekrar müracaat edildiğinde aynı şevk ve gayretle ricayı kabul ederler. Ölüm bir vücûdda tam olarak vuku' bulduğunda o beden kabre konur. Buna göre tâc-ı hırka giyen sâlik, biatıyla evvelce doğduğu âhiret âlemine tam şekilde intikal etti, artık asla bu âlemde varlık iddiasında bulunmadan kemâl mertebesinde nefsini tezkiye etti demektir. Hırkanın rengi ekseriya siyahtır. Siyah renksizlik demektir. Şeyh efendinin siyah hırka giymesi bedeniyle hizmet ederken aradan kendisini çıkarttığına işarettir. Hak için hizmet ettiğine ve vücûdunu Hak'ta ifnâ ettiğine işarettir. Bu cihetle, öyle bir kimseye rağbet Hakk'a rağbet ve hakikate yönelmek makamındadır.

Muhterem Şeyh Tûtî İhsan Efendi, tâc-ı şerifin ve hırkanın bu nev'înin daha pek çok hikmete işaret eden remizleri vardır. Lâkin dikkat buyurduysanız buraya kadar anlattıklarım halden ibarettir. Her ne kadar kâl ile anlatılsa da hale işaret etmektedir. Bir kişi böyle bir kisveye nâil olur da mucibince amel edemezse... Ah evlâdım, işte bu çok ağır bir mesuliyettir. Zaten tâc-ı şerifin kendisi emanettir. Her emanet beraberinde riayeti ve mes'uliyeti getirir. Şeyh efendi göçtükten sonra tâcı alınıp pir türbesine yahut ona hilafeti veren zâtın yanına gönderilir. Başka bir şeyh efendi namzetinin başına konulmak üzere bekletilir. Yeni gelen kişi giyse ve sonra o da göçse onun başından alınır, bir başka kişi için bekletilir. Bu dahî göstermektedir ki tacın sahibi asla giyen kişi değildir. Onda tasarrufta bulunan yolun maneviyatı ve pîrin kendisidir.

[Umutrehberi.com]

İhsan Efendi oğlum, dervişlik olaydı tâc ile hırka, biz de alırdık otuza kırka demişler. Şeyhim tâc ve hırka giydirdikten sonra fakîri karşısına almış ve şöyle demişti: "Evlâdım, biz senin zahirini süsledik. İnşâallah Cenâb-ı Hakk da bâtınını süslesin ve ziynetlendirsin. Ölüme râzı ol amma bu kisve-i Muhammedîye'ye ve yolunda tekbirlenen bu elbiseye toz kondurma. Sakın kendini kâmil menzilinde sanma, ben sana mürşid-i kâmil kisvesini giydirdim ve bunu mânevi emirle ifâ eyledim. İş bizden çıktı, şimdi yük senin omuzlarında, artık sen kâmil olmaya çalış. Cenâb-ı Hakk mübarek eylesin." Bendeniz o tâcın altında âdetâ ezildim. Hak ile yeksân oldum(yerle bir oldum). Şimdi bu sözleri sana söylenilmiş gibi kabul et. Tâc giymek, hiç kimseye kahr-ı nazar etmeden cân ü başla hizmet etmek demektir. Eskisinden daha halim ol. Çok daha fazla hâdim ol. Kullara şefkatle muamelede bulun, merhametle nazar kıl. Tâc u hırkanla övünme. Her makamın kendine ait putu vardır. Kendini hep huzurda yani huzur-i ilâhîye de muhabbet üzre kâim bil. Hacca giderken malumundur, harem hudutlarına girilince kişi her şeyinden soyunur. İki parça beze bürünür. Kılını bile koparamaz. Harem hudutlarında ufacık bir otu bile çekip koparamaz. Sineği bile incitemez. İşte tâc u hırkaya nâil olmak mâsivadan soyunmaya işaret ve Hak Teâlâ'nın haremine mahrem olmak demektir. Nerde kaldı insanlara karşı böbürlenmek, henüz ilk esmada olan dervişe kibirle muamele etmek yahut gayret eden muhîblere külhanbeyi gibi konuşmak. Zamâne dervişlerine bakıyorum, sonra da diyorum ki iyi ki uzlet etmişim. Müsaade olunsa kılıcı elime alacağım, en önce halîfeyim diye ortada dolaşan, kalblerindeki ve beyinlerindeki necâseti tâc-ı şerif ve hırkayla örtmeye çalışan o kabakları bir bir budayacağım. Zarif olacağına kaba, halîm selîm olacağına gadaplı, elinden dilinden emin olunacak yerde de ihanette olan bir alay koca sarıklı var. Zaten işin resminde kalan ulemâ tasavvuf ve tarikatlara düşmanlık için bahane ararken tam da onlara malzeme oluyorlar. Bu fodulları gören ulemâ pîr yoluna ve ehl-i tarîke hakaret ediyorlar. Yahû, başına tâc giydirildiği halde daha okuduğu evrâdın mânâsını bile merak edip öğrenmeyen cahil herifler var. Bir de teslimiyetten dem vuruyorlar. Hani şeyhi söylememiş, o sebebden mânâsını okumamış, öğrenmemiş. Cehaletlerini de hem şeyhlerine hem de teslimiyete yüklüyorlar. A ahmak herif, pekâlâ sen madem şeyhin sözünden çıkmıyorsun, sana söylenmeden bir şey yapmıyorsun, peki mâlâyânî konuşmak ve elâlemin gıybetini yapmak şeyhinin emriyle mi? İnsanlara kahr u nazar etmek, külhanbeyi gibi dayılanmak sana hangi pirden emanet? Ne yolun âdabını bilirsin, ne ahkâmıyla amel edersin. Âyetten sorulsa, hadîs-i şeriften suâl edilse bilmiyorum dahî demez; "Bize bunlar lâzım değil, biz zaten pirimizden almışız." diye pîrine de iftira edersin. Ümmî desen ümmî değil, meczub desen meczub değil, kendince bir bahanesi var amma onu dile getiremez, söyleyemez. İçinden şöyle der: "Ben bu hal üzre devam ederken şeyhim bana tâc ve hırka giydirmiş. Bu kadar esmâ'ı da telkin eylemiş. Demek ki benden memnunlar, ben aynen devam edeyim." Sadrında sakladığı işte bu kötü niyettir. Evet, doğrudur, pîrin dervişleri bir vücûddur. Bu hakîkati bir yerlerden duymuş fakat mânâyı anlamamıştır. Bu nev'î çirkin halleri utanmadan yapıp sonra kendisini o vücûda isnad edenler bilsinler ki vücûdun belden aşağısına mensubdurlar. Belden aşağı vücûdda bulunmak onları memnun ediyorsa mübarek bir maba'd olarak kalabilirler. Amma sakın kendilerini belden yukarıya yani hazret-i insan olan zâtlara nisbet etmesinler. Vücûdun neresine ait olduklarını fehmedip, eğer zerre kadar irfanları varsa tövbe etsinler. Bu mânâ sahnesinde çirkinlikleri sergileyen bedbahtlardan olmasınlar.

Şeyh İhsan Efendi, nasıl olsa tâc ve hırka giydiniz diye size birçok insan iltifatta ve rağbette bulunacaktır. Amma bu söylediklerimi belki size söylemeye kimse cesaret edemeyecektir. Pirimin izniyle ve şeyhimin verdiği salahiyetle konuşuyorum. Sözlerime çok dikkat et. Geçmişte ve günümüzde tarikatlara en büyük tahribatı "oldum" diyenler yapmıştır. Bunu sakın unutma. Böyle olmuş! olmaktansa ham kalmayı tercih ederiz. Cenab-ı Hakk sizi giydirilen ve tekbirlenen kisve-i Muhammedi'nin ahlakına muvaffak eylesin. Mes'uliyetinizi idrak ederek ve mensubu olduğunuz pirinizi daima murakabe ederek hadim olunuz. Cenab-ı Hakk sizi benliğe düşmekten ve malayani ile uğraşmaktan muhafaza eylesin. Etrafına hep nur-i Muhammediye'yi yayan ve ahlak-ı Muhammedi'yi neşreden kullardan eylesin. Sizi bu kisveyle hem Hakkın gem de halkın şikayetinden, pirin huzurundan tard eylemesinden muhafaza eylesin. Sizden evvelli meşayih-i kirâm hazerâtının ruhlarını sizden hoşnud u râzı eylesin ve bu zatlara sizi hayrü'l halef eylesin. Dua ve niyazlarımızın kabulü içün, pirimin sırrıyla... el-Fatihâ.

38. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların otuzsekizincisidir.

Her an bizi diriltip öldüren, Kahhar ism-i şerifinin tecellîsiyle mevhûm varlıklarımızı mahveyleyüp kendi benliğini yani varlığının eserini, kudretiyle ve lûtfuyla kâim kılan Kâdir, Kaviy, Cebbâr, zü'l-Celâl ve'l-Kemâl ve takaddes Hazretleri'ne hamd ü senâ, Sahibu'l-Kevser, sahibu'l-mi'râc, sahibu'l-kıdem, sahibu'ş-şefaa ve sahibu'l- Makamü'l-Mahmud Hazret-i Hamîd ve Ahmed Efendimiz'e salât ve selâm olsun. Al'ü ezvâcü't- tahirat ve ashâb-ı kirâm büyüklerimizin ruh-i azizleri bu mânâdan haberdar olup taraf-ı ilâhîyeden hissedar kılınsın. Bizler için vesile-i rahmet ve şefaat olsun.

Esselâmu aleyküm Şeyh İhsan Efendi oğlum.

Hak Teâlâ mübarek eylesin. Derecâtınızı âli eylesin. Zâhirinize giydirilen kâmiller libası, aşkınızın ve ahlâkınızın kemâline vesile olsun. Cenâb-ı Hakk sizi nazardan muhafaza buyursun. Hizmetleriniz kabul olunsun.

Efendi! Büyük bir sorumluluk omuzlarınıza yüklenmiş oluyor. Bunu evvelki mektubumda ayân beyân anlattım. "Tâc, hakikat tacıdır. Sanma gayrı tâc ola. Taklîd ile tok olan, hakikatte aç ola"...

İhsan Efendi oğlum, kişi güneşe yeryüzünden baktığı vakit onu uzaktan gördüğü için kendi âlemine nisbetle küçük görür. Hatta elini şöyle güneşe tutsa o küçük el ayası gözüne gelen ışığı kapatmaya kâfidir. Şimdi, bir de kişinin yükseldiğini ve dünya semâsını da geçip fezâya çıktığını hayal et. Güneşe yaklaştıkça onun büyüklüğünü farkeder ve aslında kendisinin ne kadar küçük olduğunu müşahede eder. Hatta dönüp de geldiği yere nazar etse yani dünyasına baksa onun bile güneş karşısında küçük ve nursuz olduğunu görür. Etrafındaki bir sürü büyük yıldızı müşahede eder ve kendi dünyasında yanıp sönen, bazen görmekte bile güçlük çektiği yıldızların dünyadan bile büyük olduğunu farkeder. Güneşe yaklaşmak ne mümkün. İnsan güneşin hem hararetinden hem heybetinden hem de büyüklüğünden hayrete düşer. İşte kişinin seyr u sülûku da böyledir.

Bak birazcık anlatayım. Kişi ilk önce dervişliğe özenir, muhabbet eder ve derviş olmanın ne kadar büyük hal olduğunu kendince tasavvur eder. Kişi derviş olmadan önce bu hale özenir ve ah bir intisab etsem der. Ham ervah intisab etse derviş olduğu zannıyla yahu o kadar da zor değilmiş diyerek hevesini tatmin eder. Amma kâmil fıtratta olan ve intisabın özünden feyz alan derviş, sülûka dâhil olduğu vakit mahcubiyeti artar, heves ettiği dervişliğin kendi bildiğinden de büyük bir makam olduğunu farkeder. Nasıl cesaret etmişim de bu nâkıs halimle derviş olmuşum diyerek mahcubiyetle ve muhabbetle sülük eder. Öte yandan bu terbiyeyi alamamış ham derviş kendince yola devam eder. Mânevi halakaya dâhil olduktan sonra, başka esmalara geçmek hevesi başlar, şu esmâya çıksam, terfi etsem diye hayal kurar. Bu hal çok makbul olmasa da kötü bir hal değildir, mazur sayılır. Zîra hâlâ çocuktur, cezaya uğramaz. Çocuğu yürütmek için karşıdan şeker veya oyuncak tutarlar. Tıfıl veled de şeker alacağım, oyuncakla oynayacağım diye yürür. Şekeri gösterenin muradı şekeri vermekten ziyade çocuğu yürütmek, korku ve vehimlerinin meşguliyetinden onu kurtarmaktır. Sevdiği bir şeyi gösterirler, çocuğu tıpış tıpış yürütürler. Bu çocukluk hali devam eder, kemâlden ve kendisini irşad edenin irfanından nasîbdâr olamazsa bu sefer aman hırka giysem, yok dallı giysem, bir de başıma tâc koysalar deyu heves eder.

Bu sözlerden zât-ı âlinizi tenzih ederim. Sizin zaten ilk esmâ değişikliğinde bu nevî heveslerden halâs kılındığınız müjdesi verilmişti. Fakir burada ekseriya görülen ahvâli beyân ediyorum. Bunu da geçelim. Neticede başına tâc-ı şerîf, sırtına da hırka giydirildini düşünelim. Hâlâ o kimse hevâ ve heves peşinde çocukluktan kurtulmaz, sadece elde ettiği oyuncakları büyütür kendi küçük kalırsa vay haline. Zîra bu durumda o kişinin seyr u sülûku kendi istidâdına(kabiliyetine) göre tamam olur. Aynı sınıfta çocuğu bir sene okutursun, iki sene okutursun, hadi üç sene okutursun. Eşek kadar olduğu zaman hâlâ onu mektepte tutmazsın ki, eline verirsin icâzeyi, uğurlar olsun diye gönderirsin. Çünkü seyr u sülûkta adam olacak kişinin mânâ ve kemâlatı dolduracağı kabı genişletirler ve içindeki cevheri ortaya çıkarmaya çalışırlar. Hariçten bir şey komazlar ki, hariçten yapılan müdahale içerdeki cevheri çıkarmak kastıyladır. Pirlerin dediği gibi "Mürşidler kuyucu gibidir. Kuyucu suyu çıkarmak için kazar, suya mâni olan perdeleri ve toprağı yani cürûfu kaldırır atar. Herkeste bu âb-ı hâyat(hayat suyu) mevcuddur. Kiminde beş arşında, kimisinde yüz arşında çıkar amma çıkar. Sabit kadem olmak ve terbiyeyi kabul etmek lâzımdır. İşte zâhirde kalan ve mânen bulûğa eremeyen derviş müsveddesi bu mânevî kabın büyümesine

[Umutrehberi.com]

şekilperestliğinden dolayı müsaade etmez. Ona verilen emanet kabdan taşmaya başlar. Terbiye kabul etmez. Cenâb-ı Hakk muhafaza eylesin.

Benlik şaibesinden geçen kişi böyle değildir. Aynı fezâya çıkıp güneşe yaklaşan kişi gibi her emanete mazhar oluşta yakîn hali geldiğinden, hayret ve mahviyeti artar. Hizmet aşkı, ibadet taat gayreti, hata yapmamak için dikkati ziyâdeleşir. Feyizli dervişler, hep böyle ermişler ve hep böyle görünmüşlerdir. Yani esmâ kimisinde ilaç, kimisinde gıdadır. Esmâda ilerlemeyi hüner sayan gâfiller hiçbir şey bilmiyorlarsa dönsünler de Şah-ı Velî Îmam-ı Ali veyahut Hazret-i Pir Cüneyd-i Bağdadî Efendimiz'in virdlerine baksınlar. Hazret-i Ali Efendimiz, iki cihan serveri Efendimiz'den bir esmâ gördü. Hazret-i Cüneyd-i Bağdadî Efendimiz ism-i Celâl ile mükaşefeye ve kemâle nâil oldu. Tabiî ki birçok esmâ var bize bildirilmeyen lâkin onların vird edindiği. Ancak bendeniz burada başka bir şey anlatmak istiyorum. Yani zâhiren telkin olunan esmâ bundan ibaretti. Adam olan daha ilk esmâda kâmillerin halini tahsil edebilir. Mes'ele ihlâs ve samimiyettir. Bendeniz çok tâc-ı şerîfli hokkabaz tanıdım. Bunlar kaşarlanmış dervişlerdir. Arkanı dönersin gıybetini yapar. Tarikattaki rütbesini fukaraya hizmet için değil, elâleme tekebbür için kullanır. Biz şeyh huzurunda çok durduk, senelerdir de tekkede bulunduk, göbek bağımız burada gömülü diyerek kendilerini oldum zannederler. Ne adam beğenir ne hizmet beğenirler. Sor bakalım, halden ne haber? Esmanın hakikatinden ne haber? Hani hüsn-i zan? Hani şefkat? Rahmet, merhamet? Hani Allah korkusundan yaşaran gözler, sararan tenler? Hani âşıklara muhabbet, ülfet? Tevâzu', rıza, kanaat, ülfet? Dervişân karşısında mahviyetle hizmet? Bulamazsın. Zaten bulunmadığı için bugün Balkanlar cadı kazanına döndü. Hocalar va'z eder, güzel fiile sevkeder. Meşayih ise irşad eder, güzel hale sevkeder. Onlar bunu yapmazsa bu bîçare millet ne halde bulunur? Ne zâhir var ne bâtın, ne şeriat var ne tarikat. Ondan sonra avâmı da küçük görür, sanki kendileri mânâ ilmine ve haline erişmişler gibi bir de öyle kibir ederler. İşte Hak Teâlâ da böyle cemiyetlerden mânâ ilmini sıyırır, geriye böyle kabaklar kalır. Bakarsın şeyhe yalakalık var, amma şeyhin dervişânına hiç muhabbet yok.

Oğul, sen böyle halîfe olasın diye sana tâc giydirilmedi. Şayet böyle amellerle sana verilen emaneti kirletirsen bu yolun seni îdam etmesini bekleme. Önce tâcını hırkanı bir kenara koy, sonra kelleni kes, kendi kabrine kendin gir daha iyi. Sana böyle bîhaber yaşayasın ve kendini bir şey zannedesin diye bu kisve giydirilmedi. Eski meşayih ne yaparlarmış biliyor musun? Kendilerine tekbirlenen tâc-ı şerifin destarına farklı kumaştan bir parça sarık ilave ederlermiş. Böyle yapan bir zâta sormuşlar "Efendim niçin böyle ediyorsunuz?" diye. O da cevaben "Bu üzerimdeki kisve, yoluma ve büyüklerime aittir ve bana emanet olarak verilmiştir. Bende kemâle veya güzelliğe dair bir şey görürseniz yolumuzdandır. Büyüklerimizin

himmetidir. Tenezzülen bizden görünmüşlerdir. Ancak nâkıslık yahut kötü bir fiil görürseniz işte bu farklı renkteki sarığı taktım, anlayın ki bu bize ait bir nâkıslık ve edebsizliktir. Bu halimi yolumuza isnad etmeyiniz demek içindir." diye mukabelede bulunmuş. Ah dervişlik, ah teslimiyet, nerde bu zarafet, nerde zamanemizin halîfe bozuntuları. Bir adam ki yoldaki laubaliliği artıyor, dervişlikte ilerlemeyi yolun erkânıyla istihza zannediyor, o adamdan keşiş bile olmaz, keşiş! Peki niye başına tâc kondu? Anlattık ya, yeni yetişenlerle karışmasın, mektebe yeni dâhil olanları da karıştırmasın diye. Çağı geçmiş, kaşarlanmış talebe yeni gelen talebelerin ahlâkını bozar. Tabiî yeni gelen de hocasını bırakır, o eski kabakların yanında oturur kalkarsa onun da terbiyesi başlamadan biter. Tarikatta kıdem, tekkedeki nizamı ve tevhîdi sağlamak içindir. Yoksa kıdemli kişi de bunun farkında olup mes'uliyetine göre hareket etmek mecburiyetindedir. Cemaati muhafaza için konulan bu nizam, bazı ham kişiler tarafından yanlış anlaşılır. Meselâ mescide gittiğinde imam efendi namazı kıldırır. İmamın namaz kıldırması Allah Teâlâ'ya çok yakın olduğundan mıdır? Yani cemaatin içerisinde takva cihetinden ve Allah'a kurbiyyet veçhesinden daha yüksek halli kimse yok mudur? Elbette vardır. Bilemesek de böyledir. Amma cemaatin intizamı için bir kişinin imam olması îcab eder. Bir başka misal, ordudaki askerleri düşün. Kimisi paşadır, kimisi kapıkulu, kimi serasker, kimi çavuş. Şimdi sen buna bakarak "Paşanın rütbesi çavuştan daha yüksektir, ol sebebden vatanını ve milletini çavuştan daha çok sever." diyebilir misin? Tabiî ki diyemezsin. Öyle neferler vardır ki vatanına canıyla kanıyla bağlıdır. Öyle rütbeli kişiler vardır ki vatan sevgisinden bihaberdir. Fakat ordunun nizamı için bu merâtib şarttır. Zîra hakîkî erler yine bu ordudan çıkacaktır. Bunu mukayeseden bile âciz olan bir kişi, kendisini şeyh oldum kıdemli oldum diye bir halt zannederse ağzının burnunun eğilmesini çarpılma zannetmesin. Ona çarpılma denmez. Bu yolun âşık bendegânına dil uzatmak ve bu yolun ahlâkından ve feyzinden nasîbdâr olamamak, uzaklaştırılmak... İşte en büyük çarpılma budur. Büyüklerden birine sordular: "Resûlullah(sav)'in sizce en tehditkâr sözü hangisidir?" diye. O zât-ı âli de buyurdu ki: "Fe in lem testahyi fesna' bimâ şî't(Şayet utanmazsan istediğini yapabilirsin.) sözüdür." Orada bulunan kimseler "Efendim niçün bu söz üzerinde bu kadar duruyorsunuz? Başka söz değil de niçün bu söz?" dediklerinde hazret cevap vermiş: "Yahu baksanıza, bu sözle alakasını kesiyor Resûlullah. Bir kişinin Resûlullah Efendimizde alakasının kesilmesi dünyada da âhirette de hiçbir ceza ile mukayese edilmez. Daha ne olsun. Resûlullah benim terbiyemden düştün dediği anda o kul nasıl Rabbül-âlemînin huzuruna çıkacak yüz bulsun. Neûzübillah (Bu ahvâlden Allah'a sığınırız.)

İhsan Efendi, bu kisve sana tekbirlendi. Bu esmâ telkin edildi, eline icâze verildi, Fatihâ-yı şerîfe'ye mezun kılındın, sakın ha ciddiyetten uzaklaşmayasın. Zamane halîfeleri veya şeyh bozuntuları gibi, ibadet taatı, ilmi ve hizmeti hafife almayasın. Namazda laubali, dervişânla münasebette lengerendaz(Geniş, umursamaz, leğen gibi, tepsi gibi genişçe olmak mânâsına istihza vardır.) olmayasın. "Biz artık olduk, öyle yeni dervişler gibi mahcub, boynu bükük dolaşmamız için hâcet yok, bizde hata ne gezer, hatalı olsaydık hiç bu makamlara çıkar mıydık?" diyen ve bu sapık düşüncede olan edebsizler gibi olma. Yoksa büyüklerimizi bilemem amma, fakirin hakkı sana haram olsun ve iki elim yevm-i mahşerde yakanda olsun.

Şeyh İhsan Efendi, emanete riayet etmek her hafta sarığını cübbeni çıkarıp ütülemek değildir. Bu iş icâzeyle de olmaz. İcâzeni alıp misk-i amber kokuları içerisinde muhafaza etmen evet bir ta'zim işaretidir amma esas sana lâzım olan hal bu silsileye mensub olduğunu ve meşguliyetinin çok ağır olduğunu idrak etmendir. Bir zâta sormuşlar: "Efendimiz, silsileniz nereye varıyor?" diye. O da cevap vermiş: "Evlâdım, silsile ile bir yere varılmaz." Kimisi için icâze huzurdan kovulmanın alâmetidir. Hatta bu işin erbâbı olan meşayih icâzelere bazı küçük işaretler koyar. Erbâbı halden anlayamazsa o herifin icâzesine baksın da ne olduğunu anlasın diye. Kimisi için izn ü icâze ve tâc u hırka giymek hal üzere hayatın başlangıcıdır. Eğer ihlâs ile hizmet ederse ve dâima o mahcubiyet ve muhabbetle yoluna inkıyad ederse, mukarreb kullardan olur. Uzaktan avucunu açıp güneşi kapatanlar gibi olmaz. Amma öyle bir hale gelir ki, vallahi ve billahi müşahede ile söylüyorum, avucunun içine o güneşi sığdırır ve erbâbına elinin ayasından âlemi seyrettirir, âlemlere sığmayan o mânâyı akıtıverir. Hal ehli zâtın nutkunda geçen söz işte buna işarettir. "Arş-ı rahmandan geniştir, bir elin el ayası." Fefhem.

Şeyh İhsan Efendi oğlum. Şimdi bir nev'î kendinle baş başa kaldın. Evvelden, sana vesâyet eden, himayet eden büyüklerinin gölgesindeydin, şimdiyse hayata atıldın. Büyükler büyüklerinden aldığı terbiye üzere ve devamlı onlarla irtibat halinde olarak, âlâ hallere vâsıl oldular ve büyüklüklerini yaptılar. Şimdiden i'tibaren bu mezuniyetle siz de murâd edilen hal üzre bulunmaya gayret edin. Küçük bir çocuk, halının üstüne pislese, halıyı temizler, poposuna da iki şaplak atarlar. Koskoca bir adam bunu padişahın huzurunda yapmaya kalksa bırak def-i hâceti, yellense veya esnese cezayı mücîb olur (Ceza gerekir ve tekdir edilir.). Aman evlâdım, tâc emanettir. Hırka da o tâcın temsil ettiği mânâya hizmet etmektir. Beline kuşatılan kemer, nefse muhalefet ve mahlûkata hizmette sabit kadem olmaya işarettir. Bu hal üzre

gayret et ve Hak Teâlâ'dan dâima yardım taleb et. Keramet derdinde olma. Kerâmet, adı üstünde kerem ve kerîm kelimesinden gelir. İstemeden verilen hale denir. Mucize farklıdır. Mucize, nebilerin Allah Teâlâ'dan istedikleri haldir. Nebî ve resüller mucizeyi sahiplenirler. Velîler ise istemeden kendilerine ikramda bulunulduğu için onu sahiplenmezler, sahiplenemezler. En büyük kerâmet, Efendimizin ahlâkı üzerine olmaktır. Vesselâm. Herhangi bir fiilde kasıtla Resülullah Efendimiz'e muhalefet eden kişi, uçsa ne olur su üzerinde yürüse ne olur. Şeyh baba, bu yolun büyükleri ihsan ve ikram sahibidirler. Nefsi için tarikata girip(mektûbun yukarısında bahsedilen ham ervah gibi kimseler) seyr u sülûka dâhil olana kerâmet yahut tâc u hırka, ne istiyorsa verirler. Maksûdum Allah, matlûbum da rızayı ilâhîsidir diyenlere bu yolun çeşme-i feyzinden kana kana içmek nasîb olur. Kurbiyyet ve cemâlullaha vuslat nasîb-i müyesser olur. Onlar libasü't-takva ve Resülullah Efendimiz'in ahlâk-ı Muhammedîye'si ile taltif olurlar. Kesâfetleri letâfete inkılab olur (dönüşür), daha ne olsun. Bundan güzel hal mi vardır? Hilkatteki ve bu dünya âlemine gelişteki gaye bu değil midir? Derviş, bunu idrâk eden kişi, her şeyiyle bu ruha ruhunu feda eden kişi değil midir? Buğday isteyene buğday, himmet isteyene himmet verilir. Vesselâm. Kim ne için hicret ederse onu bulur vesselâm. Olmuş insanın, kâmilin sözünden ham ervah bir şey anlamaz. Vesselâm. Şeyh Efendi, sakın kendini bir şey oldum zannetme, dünyanın en ahmak kişisi kendisine zerre kadar değer verendir. Eskisinden daha fazla tevâzu' ve hilmiyet üzere bulun. İlme ve sadrına nüzül eden mânâya rağbet et. Hakîkî ilimden nasîbdâr olmak için dâima rabıta-i kalb ile tefekkür et ve bu ilmi hayatına tatbik et. Sırat-ı müstakimde sabit kadem olmak için başka yol yoktur bilesin. Bu usûlü beğenmez, bundan başka yol ararsan düşersin.

Şeyh İhsan Efendi kardeşim, zât-ı âlinizin mazhar olduğu bu emanetlerin sizde hal olabilmesi ve her türlü nefsanî, şeytanî musibetlerden muhafaza olunmanız niyetiyle dört yüz bin kelime-i tevhîd sürdüm ve hatm-i hazret-i Kur'ân okudum. Okumaya gayret ettiğim bu kelime-i tevhîdleri ve hatm-i hazret-i Kur'ân'ı, Cenâb-ı Hakk sizin maddî ve mânevî muhafazanız için kabul buyursun. Bu dahî usûldendir. Vakitler hayrolsun. Şerler defolsun. Âsiler ıslah olsun. Münkîr ve münafık perişan olsun. Demler, safalar ziyâde olsun. Kalb gözlerimiz küşâd, çerağlar rûşen olsun. Taklidlerimiz tahkîk, ibadet taatımız kabul olsun. Seyran u sülûklar âsân, maddî ve mânevî rızıklar meftuh olsun. Kalplerimizden mâsiva ihraç olsun. Âşıklar vuslat bulsun. Cenâb-ı Hakk sizleri ve bizleri kendinden râzı olan ve neticede kendilerinden de râzı olunmuş kullarından eylesin. Âmin. Vesselâmun ale'l mürselîn. Velhamdülillahi Rabbi'l âlemîn. El Fatihâ

Esselâmu aleyküm ve rahmetullahi ve berakâtuhû.

39. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların otuzdokuzuncusudur.

Bedi'u's-semâvâti ve'l-ard ve Fâtıru's-semâvâti ve'l-ard, Rabbü'l-meşrikayn ve Rabbû'l-mağribeyn ve Ganiyyün-li'l-âlemîn ve Rabbû'l-âlemîn. Kuddûs, Muhyî, Mümît, Kerîm, Latîf, Allah û azîmû'ş-şan Hazretleri'ne hamd ü senâ olsun. "Lî maAllah" tahtının şâhı, "Lâ ilâhe illallah Muhammedun Resûlullah" kelime-i tayyibesinin kâili, muallimi ve ahlâk-ı hamîdiyesiyle Kur'ân-ı Kerîm'in ve âyât-ı beyyinatının mücessem âdemi, âlemlerin fahr-i ebedîsi ve rahmeten-li'l-âlemîni Efendimiz'e bînihâye salât ü selâm olsun. Allahümme salli alâ seyyidina Muhammed. Ve alâ âlihî ve sahbihî ecmaîn

Esselâmu aleyküm Şeyh İhsan Efendi,

Sıhhat ve âfiyetinizi Cenâb-ı Hakk'tan niyâz ederim. Dualarınızla dilşâd oldum. Hak celle ve âlâ bizler için bulunduğunuz niyâzları ve hüsn-i zanları hal-i hayatımızda tecellî ettirsin.

Şeyh İhsan Efendi, hilafet esmâ'ından sonra ilave olunan esmâ-ı ilâhî inşâallah sizlerde hal olarak tezahür eder, kemâl mertebelerine ve kurbiyyete vesile olur. Hilafet, tamam olduk demek değildir. Esmâ cihetinden bile bakılırsa diğer bazı esmâların tekmili lâzımdır. Bu sayı size bildirilmiştir. Ayrıca icazenâmenizde bulunan isimler doğru olmakla beraber arada bazı boşluklar vardır. O boşluklar mânen size bildirilecek, inşâallah bu husus da tekmil olacaktır. Kitaplarda mestûr(satıra alınmış, yazılmış) olan silsilenâmeler eksik yahut takdim tehirli(yer ve sıralamaları değiştirilmiş)dir. Sahih yollara, mukallitler ve neseb-i gayri sahihler(düzgün bir soydan olmayanlar) karışmasın diye.

Şeyh İhsan Efendi 'Kahhar' ism-i şerifi avamın anladığı mânâda değildir. Kahhar denilince kırıp dökmek, helâk etmek zannediyorlar. Kahır ile helâk arasında mühim fark vardır. Helâk fâniye sevketmek ve fânilikle yok etmek mânâsınadır. Kahır ise, Cenâb-ı Hakk'ın bir şeyi başka bir şey yapmak ve yerine başkasını getirmek üzre silmesi mânâsına gelir. Kahhar ism-i şerifi sâlikte fâni olan kısmı ve kendisine ait mâsivaya bağlı halleri ve mevhum varlıkları silip yerine bakî olandan bir varlık kâim kılmasıdır. İsm-i Kahhar ile perdeler çâk olur. Zulmanî ve nuranî perdeler fetholur. Dervişin kalbindeki mâsiva kahrolur. Değil mezmûm olan benlik, makbul olan benliği bile Hakk'a kurban olur. Aklı, küllî akla kalbolur ve o akılda mahvolur. Velhâsıl fâni bakîde silinir, bambaşka bir adam olur. Seyr u sülûka girmeden Kahhar esmâ'ı çeken kişi ya deli olur, ya hasta olur veyahut felç olur. Allah muhafaza, kişinin bilmeden çektiği bu tesbihat onu yakınlaştıracağına uzaklaşmaya sebeb olur. Sûre-i Mü'min'deki âyetlere gönül gözünle nazar et ve tefekkür et. Vesselâm.

Şeyh İhsan Efendi oğlum, gördüğünüz rüya sizi mahzun eylemesin. Anlaşıldığı üzre bu mânâ sizden evvel göçeceğimize işarettir ve tebşîrattır. Bizim muhabbetimiz ve sizinle olan ünsiyetimiz bu dünya hayatıyla ve bu âlemle sınırlı değildir. Sonra ecel herkese gelir amma sırayla gidilmesi ayrı bir güzeldir. Madem sizden evvel geldik, sizden sonraya kalmayalım.

Şeyh İhsan Efendi, dervişânın ve meşayihin cenazesinde dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır. Tasavvuf terbiyesinden nasîbdâr olanlar her halleriyle nezaket ve zarafet timsalidir ve böyle olmaya gayret etmelidir. Ol sebebden bir kişinin na'şına(öldükten sonraki bedenine) hal-i hayatında imiş gibi nezaket ve zarafetle muamelede bulunulmalı. Zaten sünnet-i seniyye de budur. Tarikat fi'il-i Muhammedî demektir ma'lûm. Fevkalâde nazik ve kibar olunmalı. Dervişânın cenazeyi gaslederkenki halini dışarıdan bir kimse görse hem dervişliğe hem de ölüme özenmeli. öyle zarif olmalı.

Dervişe usûl üzre ilk abdesti verilir. Bu kısım herkesçe malûmdur. Gaslin ikinci safhasına başlandığında dervişândan bir zümre cenazenin gasledildiği mevkiye yakın vaziyette tevhîde başlarlar. Göçen kişi şeyh efendiyse ve vasiyeti varsa evrâd-ı şerifi okunur sonra tevhîd sürülür. Lâkin derviş ise salât ü selâmdan sonra kelime-i tevhîd sürülür. İlk gasil işlemi yapılırken hiçbir şey okunmaz. Sakın ha, eğer fakirin gaslinde bulunursan bu usûle riayet etsinler. Oramıza buramıza taharet aldınrlarken, dışarıdaki dervişler evrâd ve ezkârda bulunmasınlar. Az evvel söyledik ya, kibar olmak lâzımdır. Kibarlık ilk önce Allah Teâlâ'ya karşıdır. Hak kelâmı ve tevhîd, gaslin kabası bitene kadar Cenâb-ı Hakk'ın kelâmına ve ezkârına ta'zîmen söylenmez. Fakîr çok sıcak suyu sevmem. Ol sebebden ılık su kullanılsın. Hani bulunursan diyorum.

[Umutrehberi.com]

Zaten sıcak suyla gasil yapılmaz. Abdesti olan bir kişi dirseğini gasil suyuna temas ettirsin, sıcaklık veya soğukluk hissederse ona göre suyu ayarlasın. Bu işler usûlet ve suhûletle yapılmalıdır. Na'şın üzerinde biriken su, sanki tezgâh üstünde biriken şuymuş gibi kaba saba hareketlerle defedilmez. Efendimiz (sav)'in gasli esnasında mübarek karın çukurlarının bulunduğu yerde bir miktar su kalmış. Orada bulunan sahabe-i güzîn efendilerimiz elleriyle o suyu itmekten ictinab etmişler. Zîrâ bu, Resûlullah Efendimiz'e karşı hoş olmaz diye düşünmüşler. Bu çok kısacık zaman diliminde Hazret-i Ali Efendimiz irfan-ı Muhammedîyeleriyle eğilmiş ve mübarek ağız ve dudaklarıyla o suyu usulcacık Efendimiz'in pâk bedeninden aşağı akıtmış. Hatta bu sebebden Hazret-i Ali Efendimiz "En son Resûlullah'a dudaklarımla bıyıklarım temas etti." diyerek bıyıklarının o kısmını kesmemişlerdir. Yani Hazret-i Ali Efendimiz'in bıyıklarını uzatması Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine muhalefet etmek kasdıyla değildir. Allah Resûlü'ne duydukları çok büyük muhabbetin nişanıdır. Bizim Balkanlar'da yaşayan bazı Bektaşîler yahut Acem diyarında bulunan Aleviyim diye geçinen kişiler, Efendimiz'in sünnetinden bîhaber Hazret-i Ali Efendimiz'e tâbi olduklarını zannediyorlar. O sebebden de uzun bıyık bırakıyorlar. Bıraksınlar, biz kimsenin kılına tüyüne karışmayız. Amma bilmeden taklid etmesinler. Resûlullah Efendimiz'in hayatını, sünnet-i seniyyesini, Kur'ân-ı Kerîm'in ahlâkını ve ahkâmını bilmeyen kişiden ehl-i beyte muhabbet mi olur? Buna kör muhabbet derler. Sever de niçin sevdiğini ve neyi sevdiğini bilmez. Neyse, kendi cenazemize başkalarını sokmayalım. Benim şeyhim de sokmazdı zaten. Kefenlenme işlemine aynen riayet edilir. Kâfur veya tütsü dökülür, gülsuyu konabilir. Ayrıca kefenin altına yani na'şın sırt kısmına az miktarda kına dökülür. Kişinin dallı arakiyesi varsa vasiyet edilen derviş yahut vazifeli, kıdemli derviş na'şın kafasına dallı arakiyesini giydirir. Bu şekilde kefenlenir. Edebli ve sükûnetli şekilde musallaya gelinir. Cenaze namazından sonra uzun uzun tabutun başında konuşma yapılmaz. Meth ü senâda bulunulmaz. Âlem-i cemâle intikal eden kişi şeyh ise tâcı tabutunun üstüne raptedilir(yerleştirilir, düşmeyecek şekilde konur.) Şeyh efendinin tabutu kabristana götürülürken tevhîd ve salât ü selâm okunur. Kelime-i tevhîd sesleri ism-i Celâl ve ism-i Hû zikirleriyle kabristana kadar gelinir. Güzerân edilen yerde(yol üzerinde, geçilen yerde) daha evvel göçmüş bir pîr makamı yahut hürmet edilecek başka bir zâtın türbesi varsa, tabut omuzlardan indirilip taşıyanların göğüs hizasına alınır ve o makamdan geçildikten sonra tekrar omuza alınabilir. Çünkü tabutta bulunan kişi hal-i hayatında o geçilen yerlerdeki zâtlara hürmet ediyorsa, onun bu husûsiyetine cenazeye iştirak edenler de riayet etmelidir. Efendimiz (sav) ölen kişinin her şeyden haberdâr olduğunu, iştirak edenlerin konuşmalarını duyduğunu, hatta hallerini bile ruhen hissettiğini buyurmuyor mu? İşte bu sebebden, o kişinin hal-i hayatındaki özelliğine ve ahlâkına riayet edilerek cenaze kabristana îsal olunur (ulaştırılır). Mühim bir hatırlatmada bulunmak lâzım, cenazeyi teşyi edenler(uğurlayanlar, kabre kadar götürenler) laubali hareket etmemeli, şakalaşma, boş sözler sarfetme, lüzumsuz hafiflikler gösterme gibi ahlâk-ı rezîlede bulunmamalı. Bunlar münafıklık alâmetidir. Bir hadîs kitabında görmüştüm. "Kabir önünde yiyip içmek münafıklık alâmetidir" diye. Sonra ilim sahiplerinden sordum. Onlar da bu hadîs-i şerifin hikmetini "Başka mekânlar varken gidip de kabrin yanında bir adam yemek yiyebiliyorsa ölümden ibret almıyor demektir. Ölümü hatırladığı yahut ölümü gördüğü halde ibret almayan kişi de ancak münafıklardır." diyerek açıklamışlardı. Herhalde anlaşıldı. Edeb üzre kabristana kadar gelinir. Cenaze konulmadan evvel kabre kına dökülür. Kına haşerata da mânidir. Ayrıca kabrin içerisindeki çürük kokusunu da alır. Kabristana dikilen serviler de böyledir. Toprağın altında ne kadar çürük kokusu varsa servi ağacı bu kokuyu bünyesine hapseder, koku dışarı neş'et etmez. Bu ma'lûmatı da arada arzetmiş oluyorum. Geçelim bunu.

[Umutrehberi.com]

Gelelim kabre. Kabre konulan na'şın, vazifeli derviş yahut mes'ul olan kişi tarafından kefeni gevşetilir. Hazır bulunan Kerbela toprağı yahut var ise Medine toprağı sûfinin göz oyuklarına konur. Şeyh efendi ise icâzesi açılır ve sağ avucunun içine verilir. Eğer ibadetle eskittiği seccadesi yahut ridası, haydariyesi varsa kabrin alt kısmına bunlar da konabilir. Efendimiz (sav) de ridasıyla kabrine defnolunmuştur. Sünnet-i seniyyeye mutabıktır. Evlâdım, bizim yolumuzda bir şeyh efendi icâzesi eline verildiğinde kendisi icâzeyi kavrar, sımsıkı tutar. Bazı büyüklerimizden buna benzer halleri işittik ve hatta fakîr bunu bizzat müşahede ettim. Tekrar kefenin açık olan kısımları örtülür, sonra kabre toprak koyma işlemi başlar. Bu esnada Kur'ân-ı Kerîm tilavet olunduğundan vazifeli olmayan dervişler oturarak dinler. Kabre toprak atılırken sanki ölen kişiden kurtulmak istermiş gibi paldır küldür toprak atılmaz. Teenni ve sükûnetle hareket edilir. Serî olunur fakat acele edilmez Kur'ân-ı Kerîm'in hitamında hoca efendi telkinde bulunur. Meşayih ölüye telkin yapmaz. Meşayihin telkini diriyedir. Herkesin kendi sahasında vazifesi vardır. Göçen kişi şeyh efendi ise kabri başında kabir tevhîdi yapılır. Kabir tevhidinin usûlünü ve âdetlerini mektûbumuzun sonunda inşâallah bulacaksınız. Hatırıma gelmişken şunu da söylemeden edemeyeceğim. Bazıları bu usûlleri bid'at kabul edebilir. Bir kere örfün vahye ve sünnet-i seniyyeye muhalefet etmedikten sonra bizzat dinimizde kıymet ve değeri vardır. Ayrıca sahabe-i kirâm hazerâtının tatbikatına bakılırsa usûllerle alâkalı farklılıkların ve meşru vasiyetlerin icra edildiği görülür. Meselâ Efendimiz'in(Benden bir parçadır) "bid'atün minnî" buyurduğu Hazret-i Fâtımâ annemiz, Hazret-i Ali Efendimiz'e "Ya Ali, göçtüğümde beni geceleyin defnet, geceyi bekle. Çünkü ben hiçbir şekilde namahreme vücûdumun hattını göstermedim, beni defin esnasında da kimse görmesin. Hem bizi sevmeyenler, kalbinde nifak bulunan kişiler bizim hüznümüzü görüp neş'elenmesin. Mahzun olanlar da gecenin karanlığında setrolsun. Fâş olmasın." diyerek vasiyette bulunmuş ve bu tatbik edilmiştir. Ayrıca Ebu Zer-i Gıfarî(ra) Efendimiz kendisi hakkındaki hadîs-i şerifi bildiğinden Medine'nin biraz dışındaki evinde yanında sadece hanımı olduğu o rıhlet anında "Hanım, ben öldüğümde telaş etme, hiç sıkıntı da çekme, Efendimiz hadîs-i şeriflerinde benim tek olarak göçeceğime ve tek olarak haşrolunacağıma işaret buyurmuştu. Ruh bedenden çıktığı vakit beni evden al, hafifçecik sürükleyerek götür, yolun ortasına bırak. Muhakkak Efendimiz'in hadîs-i şerifi tecellî edecek, buyurduğu üzre Müslümanlardan bir cemaat gelip benim namazımı kılacaklardır. Onun için etrafa haber vermene de hâcet yoktur." buyurmuştur. Hakîkaten de vasiyeti üzre yola çıkarılmış, tam o vakitte umre seferinde bulunan, yanlarında Abdullah ibn-i Mesud (ra)'un da bulunduğu bir kâfile na'şın yanında hazır olmuşlardır. Hanımı cemaate "Bu Ebu Zer'dir, Resûlullah'ın ashâbındandır." deyince Abdullah ibn-i Mesud Efendimiz gözyaşlarını sel gibi akıtıp "Sadaka Resûlullah, Resûlullah doğru söyledi." diyerek hem Resûlullah Efendimiz'i hem de Ebu Zer-i Gıfarî Efendimiz'in sözünü tasdik etmiş ve vasiyet de böylece tatbik edilmiştir. İşte bunlar gösteriyor ki hal ehlinin ve sûfilerin icra eyledikleri bu âdetler selefin tatbikatına ve sünnet-i seniyyeye aynen mutabıktır, bunu anlamayan hem bu mânâdan hem bu ahvâlden uzaktır.

Şeyh İhsan Efendi, cenazenin defninden sonra akşam yahut yatsı namazını müteakip hatim cemiyeti icra olunur. İsmail Hakkı Bursevî Hazretleri "Ölüm gecesinde defnedilen kişiye Kur'ân okumak, denize düşen bir adama ip atmak gibidir, o kadar fâidelidir." buyuruyor. Bu meclisin faydalarını fakîr anlatmaktan âcizim. Sakın terk etmeyiniz. Hatim veya hatimler tamam olduktan sonra, yüksek sesle Müslüman cemaate Kur'ân okunur. Bizler Sûre-i Rahman'ı okuruz. Zîrâ evvelce arzettiğim gibi Rahman sûresi arusü'l Kur'ân'dır(Kur'ân-ı Kerîm'in gelinidir.). Hak Teâlâ'ya müştak olarak yaşayan sûfi için de ölüm gecesi "şeb-i arus"dur. Yani düğün gecesidir, vuslat gecesidir. Sûre-i Rahman okunduktan sonra tevhîd sürülür. Mümkünse yetmiş bin kelime-i tevhide tamamlanır. Meclisi idare eden zât sayının tamam olduğunu tevhidin halinden anlar. El ârifün yekfihül işarah(Ârife işaret kâfidir). Gerek bu cemiyete hizmet eden, gerekse cenazede hizmet gören kişilere ikram ve ihsanda bulunulur. Böylece helâllik alınır. Cemaate lokma çıkartılır, tatlı taamlar(yemekler) ikram edilir. Şerbet ve helva gibi tatlı şeyler insandaki hüznü giderir. Bu nev'î tatlılar hem hüznü bertaraf eder hem de insanların ağzı tatlandığından duaya vesile olur. Meclise iştirak edenlerin de hane halkına eziyet etmeden, yük olmadan oradan ayrılmaları îcab eder. Şimdi zamanımızda başka bir kötü âdet şüyû buldu(yaygınlaştı). Evlâdım, taziyenin süresi bir gündür. Uzaktan geliyorsan üç gündür. Günlerce gelip gidip taziyede bulunulmaz. Hane halkına cevr ü cefa edilip hüzünleri artırılmaz. Bu yeni çıkan kötü âdetlerden biri. Bir diğeri ise "Başın sağolsun." diyerek taziyede bulunmak âdetidir. Hani rahmetli oldu, falanca gitti ama sen kendine bak, sen sağol diyerek insan teselli mi edilir? Maksadım bu mektûbda sûfilere mahsus cenazeyi anlatmaktı amma avâmın yapmış olduğu hataları da burada zikredeyim ki halkı irşad edesin. Geride kalanlara "Cenâb-ı Hakk sabr-ı cemîl ihsan eylesin, merhûmun menzilini mübarek eylesin, derecâtını âli eylesin." diye taziyede bulunmak edebe daha muvafıktır. Velhâsıl evlâdım, dervişin gelişi de gidişi de muhabbet üzredir. Vesselâm.

[Umutrehberi.com]

Cenâb-ı Hakk sizi hayırlı ömürle ve hayırlı hizmetlerle muammer eylesin(ömürlü kılsın). Âhir ve akıbetinizi hayreylesin. Son kelâmlarımızı Kur'ân-ı Mecîd ve kelime-i tevhîd eyleyerek Allah Allah zikriyle çene kapamayı nasîb ü müyesser eylesin. Selâmet-i hâzirûn, selâmet-i gâiubûn, selâmet-i cem'i ehl-i îmân, selâmet-i sahib-i makam, vesselâmun ale'l mürselîn ve âlihim velhamdülillahi Rabbü'l âlemîn. El Fatihâtü meassalâvât.

40. MEKTUP

Ankâzâde Halîl Efendi Köstendilî'nin dervişi Tûti İhsan Efendi'ye yazmış olduğu mürşîdâne mektupların kırkıncısıdır.

Elhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn, İlahen, Vahiden, Ehâden, Sameden, Gâdiren, Gahharan, Settârâ, hasbûnallahü li dınınâ, hasbünallahü li dünyâna, hasbünallahü lima ehemmenâ, hasbünallahü limen begâ aleynâ, hasbünallahü limen hasedenâ, hasbünallahü limen kâdenâ bi sû'in, hasbünallahü i'ndelmevt, hasbünallahü indel kabir, hasbünallahü indel mesâil, hasbünallahü indel hısâb, hasbünallahü indel mizân, hasbünallahü indes-sırât, hasbünallahü indel cenneti ve'n-nar, hasbünallahü indel likâ, hasbünallahü ve kefa, hasbünallahü ni'mel Mevlâ ne ni'men naşir.

Hamd âlemlerin rabbi Allah içindir. O Allah ki İlâh'tır, Vâhid'dir, Ehâd'dir, Samed'dir. Kadir, Kahhar ve Settar'dır. Allah bize dinimiz için kâfidir. Dünyamız için kâfidir. Her türlü sıkıntımız için kâfidir. Allah Teâlâ bize dinimiz için kifayet edicidir. Allah Teâlâ bize dünyamız için kâfidir. Allah Teâlâ tüm mühim olan işlerimizde bize zulüm ve haksızlık edecekler için ve bize kötülükle yaklaşacaklar, hased edecekler için bize kifayet eder. Allah Teâlâ kabre konulduğumuzda, sorgu ve suâl zamanında, hesap vaktinde, mizana getirildiğimizde ve sıratı geçişte bize kâfidir. Hak Teâlâ cennete yakın ve cehenneme uzak olmayı istediğimizde bize kâfidir. Allah Teâlâ kendisine kavuşulduğu zaman bize kâfidir. Hak Teâlâ her şeyiyle kâfidir. O ne güzel Mevlâ'dır ve ne güzel yardımcıdır. Ya men leyse ke mislihi şey'ün ve hûve semiu'l basir... Yef'alullahu ma yeşâü bi kudretihi ve yahkumu ma yuridu ve bi izzetihi... ela ilallahi tası'rul umür, küllü şeyin halikün illa vechehu lehül hükmü ve ileyhi türceün...

Allahümme salli ala seyyidina Muhammedin tıbbı'l-kulûbi ve devâihâ ve nuri'l-ebsâri ve zıyâihâ, ve afiyeti'l-ebdâni ve şifaihâ ve alâ âlihi ve sahbihi ve sellim.

Esselâmu aleyküm Şeyh İhsan Efendi,

Cenâb-ı Hakk "Rakîb" ismi-i şerifinin tecellîsiyle sizleri muhasebe-i nefse muvaffak eylesin. "Mucîb" ism-i şerîfiyle dualarınızı makbûl eylesin. "Vâsi" ism-i şerîfiyle tüm darlıklarınıza genişlikler ihsan eylesin. "Bâis" ism-i şerîfiyle mazharı olduğumuz cevherin ve meşgul olduğunuz evrâd ü ezkânn sırrını sizde aşikâr eylesin. "Evvel" ve "Âhir" ism-i şerifleri yüzü suyu hürmetine evvelinizi ve âhirinizi mahza hayreylesin. "Vâris" ism-i şerîfiyle dâima sâlih ve âbid kullarının vârisi eylesin.

Şeyh Efendi... Kişi sevdiği ile beraberdir. "Elâ inne evliyâallah lâ havfün aleyhim ve lâhüm yahzenûn... Li men kâne lehu kalbün... fese'lü ehle'z-zikr..." Yâ Erhamerrahimin, kalbini ve gönlünü hep Senden yana ve Seni tercih etmek üzere sarfeden İhsan kardeşimin sadrını, îmânın nurlarına aç... Cemâlinin tecellîsiyle, sînesini pür nur eyle. Yâ nûran-nür, yâ nûran-nûr, yâ nûran- nûr... Bismillahirrahmanirrahim. Elhamdülillahi Rabbi'l âlemin... Errahmanirrahim... Mâliki yevmiddin... İyyâke na'büdü ve iyyâke neste'în... İhdinas-sırâta'l-mustakîm... Sırâtallezine en'amte aleyhim gayril mağdûbi aleyhim veleddâllin... Âmin.

Esselâmu aleyküm ve rahmetullahi ve berakâtuhû*

[Umutrehberi.com]

Bu mektubun bu şekliyle kalması daha uygun görüldü. Yukarıdaki Arapça dua metninin hulâsa olarak meali şöyledir: Ey kendisine asla benzeri ve misli olmayan O öyle Allahtır ki hakkıyla görendir, hakkıyla işitendir. Ey Hazret-i Allah, O Allah ki dilediği her şeyi kendi kudretiyle yapar, dilediği her şeye kendi galibiyet ve kudretiyle hükmeder. Bilmiş olasınız ki her şey Allah Teâlâ tarafına döner, her şey O'na rücû eder. Her şey fânidir. Helâk olucudur. Yalnız O'nun zâtı bakî, vechi bakîdir. Hüküm O'nundur ve öldükten sonra Allah Teâlâ'ya rücû edilecektir. O'na döndürüleceğimizden şüphe yoktur. Mektupta geçen diğer esmâ-ı ilâhîye, salât ü selâm ve zikredilen âyet-i kerimeler aynca tercüme edilmedi. Anladığımız kadarıyla şeyhle müridi arasında husûsî bir yazışmadır bu mektup. Tercüme edersek metin içerisindeki sırların aslî özelliklerini kaybetmesinden endişe ettik. Kırk mektup bu hal üzere sırlansın. Vesselâm.

Bir başka baharda buluşmak üzere...